

LAITILAN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS 2019

Kaupunginvaltuusto 1.6.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1.2. KAUPUNGIN HALLINTO	4
1.3. KULUNUT VUOSI.....	7
1.3.1. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	7
1.3.2. LAITILA TILASTOJEN VALOSSA	8
1.3.3. OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	11
1.3.4. ARVIO TULEVASTA TALouden KEHITYKSESTÄ	17
1.3.5. HENKILÖSTÖASIAT JA SOSIAALISET ASIAT	20
1.3.6. IHMISOIKEUKSIEN KUNNIOITTAMINEN	20
1.3.7. KORRUPTION JA LAHJONNAN TORJUMINEN	20
1.3.8. YMPÄRISTÖASIAT	21
1.3.9. ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA	22
1.4. SELONTEKO KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	23
1.4.1. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA	23
1.4.2. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN.....	24
1.4.3. RISKIEN ARVIOINTI.....	24
1.4.4. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	25
1.4.5. HALLITUKSEN KANNANOTTO SISÄISEN VALVONNAN JA SIIHEN SISÄLTYVÄN RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	26
1.4.6. KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET JA SISÄISEN VALVONNAN KEHITTÄMINEN TALOUSSUUNNITTELUKAUDELLE.....	26
1.5. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	27
1.6. TOIMINNAN RAHOITUS.....	29
1.7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	31
1.8. KOKONAISTULOT JA -MENOT	33
1.9. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	34
1.9.1. YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ	34
1.9.2. KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS.....	34
1.9.3. OLENNAISET KAUPUNKIKONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	34
1.9.4. ARVIO KONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA VALVONNASTA	34
1.9.5. SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	35
1.9.6. KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT	36
1.10. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	39
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	40
2.1. VALTUUSTON STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN TOTEUTUMINEN.....	40
2.2. TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETUT TAVOITTEET	43
2.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA	45
2.3.1. VALTIOLLISET VAALIT / KUNNALLISVAALIT (TEHTÄVÄ 13).....	45
2.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA	47
2.4.1. TILINTARKASTUS (TEHTÄVÄ 14)	47
2.5. KAUPUNGINHALLITUS.....	49
2.5.1. KAUPUNGINHALLITUS	49
2.5.2. VARPPEEN KOULUN KESKUSKEITTIÖ (TEHTÄVÄ 15)	51
2.5.3. KAUKOLANKODIN KEITTIÖ (TEHTÄVÄ 16).....	55
2.5.4. TIETOHALLINTOPALVELUT (TEHTÄVÄ 17).....	59
2.5.5. HALLINTOPALVELUT (TEHTÄVÄ 18)	62
2.5.6. SISÄINEN PALVELUTOIMINTA (TEHTÄVÄ 19)	67
2.5.7. TALOUSPALVELUT (TEHTÄVÄ 20)	70

2.5.8.	ELINKEINOTOIMI (TEHTÄVÄ 21).....	74
2.5.9.	KAAVOITUS (TEHTÄVÄ 22).....	77
2.5.10.	ASUNTOTOIMI (TEHTÄVÄ 23).....	79
2.5.11.	MAASEUTUTOIMI (TEHTÄVÄ 25).....	81
2.6.	SIVISTYSVALIOKUNTA.....	83
2.6.1.	SIVISTYSVALIOKUNTA.....	83
2.6.2.	SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (TEHTÄVÄ 26).....	87
2.6.3.	VARHAISKASVATUS (TEHTÄVÄ 27).....	90
2.6.4.	PERUSOPETUS (TEHTÄVÄ 28).....	96
2.6.5.	LUKIO-OPETUS (TEHTÄVÄ 29).....	101
2.6.6.	TOISEN ASTEEN AMMATILLINEN KOULUTUS (TEHTÄVÄ 30).....	105
2.6.7.	KIRJASTOTOIMI (TEHTÄVÄ 35).....	106
2.6.8.	KULTTUURITOIMI (TEHTÄVÄ 36).....	110
2.6.9.	NUORISOTOIMI (TEHTÄVÄ 38).....	113
2.6.10.	LIIKUNTATOIMI (TEHTÄVÄ 39).....	117
2.7.	VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTON JOHTOKUNTA.....	121
2.7.1.	VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO (TEHTÄVÄ 40).....	121
2.8.	VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA.....	126
2.8.1.	VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO (TEHTÄVÄ 41).....	126
2.9.	SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA.....	129
2.9.1.	SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA (SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT).....	129
2.9.2.	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO (TEHTÄVÄ 43).....	134
2.9.3.	PERHEPALVELUT (TEHTÄVÄ 44).....	136
2.9.4.	TOIMEENTULOTURVA (TEHTÄVÄ 47).....	139
2.9.5.	PERUSTERVEYDENHUOLTO (TEHTÄVÄ 48).....	141
2.9.6.	ERIKOISSAIRAANHOITO (TEHTÄVÄ 49).....	144
2.9.7.	VAMMAISPALVELUT (TEHTÄVÄ 50).....	146
2.9.8.	ÄKKÄIDEN PALVELUT (TEHTÄVÄ 51).....	149
2.10.	TEKNINEN VALIOKUNTA.....	152
2.10.1.	TEKNINEN VALIOKUNTA (TEKNISET PALVELUT).....	152
2.10.2.	TEKNINEN HALLINTO (TEHTÄVÄ 57).....	154
2.10.3.	LIIKENNEVÄYLÄT JA ALUEET (TEHTÄVÄ 58).....	156
2.10.4.	JÄTEHUOLTO (TEHTÄVÄ 59).....	160
2.10.5.	KIINTEISTÖT (TEHTÄVÄ 60).....	162
2.10.6.	VESIHUOLTOLAITOS (TEHTÄVÄ 61).....	166
2.10.7.	KONEKESKUS (TEHTÄVÄ 62).....	170
2.10.8.	MITTAUSPALVELUT (TEHTÄVÄ 63).....	172
2.10.9.	PALO, PELASTUS JA SUOJELU (TEHTÄVÄ 64).....	174
2.11.	LUPALAUTAKUNTA.....	175
2.11.1.	LUPALAUTAKUNTA (RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖPALVELUT).....	175
2.11.2.	YMPÄRISTÖNSUOJELU (TEHTÄVÄ 68).....	177
2.11.3.	RAKENNUSVALVONTA (TEHTÄVÄ 69).....	179
2.12.	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ.....	181
2.12.1.	KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ.....	181
2.13.	INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN.....	197
2.14.	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	205
2.15.	YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA.....	206
3.	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	211
3.1.	TULOSLASKELMA.....	211
3.2.	RAHOITUSLASKELMA.....	212
3.3.	TASE.....	213
4.	KONSERNILASKELMAT.....	216
4.1.	KONSERNITULOSLASKELMA.....	216
4.2.	KONSERNIRAHOITUSLASKELMA.....	217
4.3.	KONSERNITASE.....	218

---

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	221
5.1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	221
5.1.1. ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ -MENETELMÄT	221
5.1.2. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET	221
5.2. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	222
5.2.1. TOIMINTATUOTOT	222
5.2.2. VEROTULOJEN ERITTELY	222
5.2.3. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY	222
5.2.4. AIKAISEMPIEN VUOSIEN VALTIONOSUUDET	223
5.2.5. PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY	223
5.2.6. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA	223
5.2.7. ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA	225
5.2.8. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET	225
5.2.9. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYyntIVOITOT	226
5.2.10. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY	226
5.3. TASEEN LIITETIEDOT	226
5.3.1. TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	226
5.3.2. TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	229
5.4. VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	230
5.5. HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	232
6. VESIHUOLTOLAITOS	234
6.1. LAITILAN KAUPUNGIN VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS	234
6.2. VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA	237
6.3. LASKENNALLISESTI ERIYTETYN VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA	238
6.4. VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN LIITETIETOJA	240
6.4.1. LIIKEVAIHTO JA MUUT VARSINAISET TOIMINTATUOTOT	240
6.4.2. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA	240
6.4.3. HENKILÖSTÖ	241
6.4.4. OMA PÄÄOMA	241
6.5. VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY	242
7. TYÖTERVEYSHUOLTO	244
7.1. TULOSLASKELMA	244
8. MUUT TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	245
8.1. KIRJANPIDOSSA KÄYTETYT KIRJAT JA LUETTELOT	245
8.2. TIETOSUOJATILINPÄÄTÖS	245
8.2.1. JOHDANTO	245
8.2.2. TIETOSUOJALAINSÄÄDÄNNÖN KESKEISET MUUTOKSET	246
8.2.3. UHAT	246
8.2.4. TIETOSUOJAVASTAAVA	247
8.2.5. HENKILÖKUNNAN KOULUTUS	247
8.2.6. KAUPUNGIN TIETOVARANNOT JA VASTUUT	247
8.2.7. REKISTERÖIDYN OIKEUDET	247
8.2.8. TIETOSUOJALOUKKAUKSET	247
8.2.9. KEHITTÄMISKOHTEET VUODELLE 2020	247
8.3. ALLEKIRJOITUKSET	249

---

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Lounais-Suomessa kasvu tasaantui vuoden 2019 aikana edellisiin vuosiin verraten. Tämä näkyi myös Laitilassa, jossa asukasluku laski hieman. Työttömyysaste oli alkuvuoden edelleen alle 5,0 %, mutta marras-joulukuussa oli nousua havaittavissa Uudenkaupungin Valmetin lomautuksen alkamisen vuoksi. Laitilan asukasluku laski edellisestä vuodesta 54 henkilöä eli 8 647 asukkaasta 8 593 asukkaaseen. Edellisen vuoden hienoinen kasvu kääntyi loppuvuodesta asukasluvun vähennykseksi, kuten naapurikunnista. Asuntojen löytyminen työperäiseen muuttoon Laitilan kaupungissa mahdollistui kaupungin oman uuden vuokralatoyhtiön ja yksityisten markkinoiden vuokra-asuntojen turvin. Vuoden 2018 uudet vuokraloasunnot helpottivat asuntopulaa ja nyt vuokra-asuntojen saatavuus on kohtuullista Laitilassa.

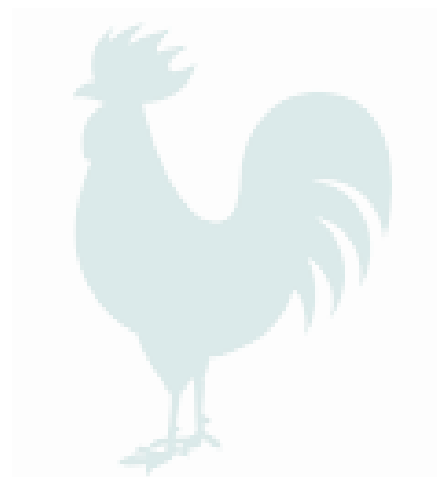
Positiivinen vire näkyy Laitilassa edelleen, kuten edellisenäkin vuonna; yrityksissä on tarjolla mm. uusia työpaikkoja, investointeja toteutetaan ja toimitiloja vuokrataan. Laitilan kaupungin työttömyysaste on yksi Varsinais-Suomen alhaisimmista ja alimmillaan se oli 4,0 %:ssa ja kuvaa edelleen Laitilan haastetta osaavan työvoiman saatavuudesta. Verotulojen kertymä tuloverojen osalta eteni suotuisasti ennusteeseen nähden, vaikka verohallinnon tuloutuksessa ja rytmityksessä oli vuoden 2019 aikana haasteita ja kaikkia verotuloja ei tiedon mukaan pystytty tilittämään kertymävuodelle. Yhteisöverojen tulotaso laski hieman.

Kaupungin muutettu talousarvio vuodelle 2019 oli alijäämäinen 2,55 M€ vuosikatteen ollessa miinuksella 0,29 M€. Vuoden 2019 suunnitellut poistot kasvoivat 2,79 M€:oon. Menojen osalta palkkakustannuksissa tuli ylityksiä ja tulopuolella jäätiin suunnitellusta mm. kiinteistöjen myyntien toteutumisen osalta. Näin ollen tilinpäätöksessä päädyttiin 2,55 M€:n alijäämään tuloksen ollessa -2,67 M€ ja vuosikatteen 0,12 M€.

Tilinpäätöksen taseesta ilmenee, että korollisen vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 27,5 M€ lainamäärän kasvaessa edellisvuoteen nähden noin 4,5 M€. Lainakanta asukasta kohti oli 3 195 €, mikä on hieman pienempi kuin maan kunnissa keskimäärin vuonna 2019. Kuntaliiton tilinpäätösarvioiden mukaan lainat ovat vuoden 2019 tilinpäätöksissä keskimäärin 3 360 euroa/asukas. Taseen kumulatiivinen ylijäämä laski edellä todetusta johtuen edellisen vuoden runsaasta 4,9 M€:sta 2,4 M€:oon.

Kaupungin vuoden 2019 muutettuun talousarvioon oli varattu investointeihin 6,55 M€:n ja tästä toteutui 6,06 M€.

Manner-Suomen kuntien talouden heikkeneminen jatkui vuonna 2019. Kunnilta saatujen tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden tilinpäätöksiin. Valtionosuuksien, verotulojen ja rahoitustuottojen kasvun seurauksena vuosikate heikkeni kuitenkin euromääräisesti toimintakatetta vähemmän. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntatalous neljännesvuosittain -tilastosta, jota varten kerättiin vuoden 2019 tilinpäätösarvotietoja kaikilta Manner-Suomen 295 kunnalta ja 133 kuntayhtymältä. Kuntien omien arvioiden perusteella lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 18,4 miljardia euroa. Tämä tarkoitti 10,2 prosentin kasvua edellisen vuoden tilinpäätöksiin ver-

rattuna. Asukasta kohti lainakanta oli 3 360 euroa. Investointimenoja tilinpäätösarvioissa oli 3,9 miljardia euroa, joka oli 7,7 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden toteutuneet investointimenot.

Toimintakate heikkeni 4,1 % ja verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) 2,3 % vuodesta 2018. Toimintakatteen heikentymistä selittävät toimintakulujen voimakas kasvu, johon vaikuttaa oletettavasti suuri sosiaali- ja terveydenhoitomenojen kasvu, sekä toimintatulojen pienoinen väheneminen.

Vuonna 2019 kuntien verotulojen kehitys oli poikkeuksellista, kun kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa. Näistä seikoista johtuen arviolta noin 250 miljoonaa euroa kunnallisveroja siirtyy tilittäväksi vuonna 2020. Verrattuna vuoteen 2018 sekä verotulojen että valtionosuuksien määrä kuitenkin hieman kasvoi. Loppuvuoden 2019 talouden toteuman arviointi oli hyvin haasteellista viiveellä toteutuneen verokertymän tuloutumisen vuoksi.

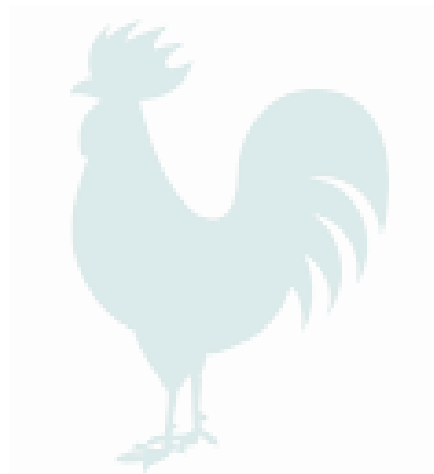
Kuntien lainakanta kasvoi edelleen vuonna 2019 ja lainakannan kasvu on kiihtynyt aiempiin vuosiin verrattuna. Kasvua oli peräti 1,71 mrd. euroa eli noin 10 prosenttia. Lainakanta nousi noin 18,44 mrd. euroon eli 3 360 euroon/asukas. Lainakanta ylitti maan keskiarvon 137 kunnassa, kun vuonna 2018 maan keskiarvo ylittyi 134 kunnassa. Erot kuntien välillä ovat suuret: kolmella kunnalla ei ollut vuonna 2019 lainkaan lainaa, kun taas eniten velkaa asukasta kohden oli velkaantuneimmalla kunnalla noin 10 500 euroa/asukas.

Negatiivisen vuosikatteen (vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja arvonalentumisia eikä nettoinvestointeja) kuntien lukumäärä kasvoi voimakkaasti. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 56 vuonna 2019, kun vuonna 2018 niitä oli 43 ja vuonna 2017 vain 4.

Kuntatalous näyttää vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden valossa edelleen hälyttävän synkältä, kuten he vuoden 2018 osaltakin totesivat. Tulos painui vuonna 2019 negatiiviseksi 225:ssä kunnassa. Vuonna 2018 miinusmerkkinen tulos oli 196 kunnassa ja 2017 vuonna 55 kunnassa. Koko kuntakentän kehityssuunta on huolestuttava ja kuntakenttä ei kehityssuuntaa kestä. Lisäksi lukuisien kuntien talouden tasapainottamissuunnitelmat haastavat tulevaisuuden kuntakehittämistä.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntatalouden osalta Suomi näyttää jakautuneen kahtia linjassa Helsinki ja muu Suomi. Tilanne on kokonaisuuden kannalta kestävä, toteaa Kuntaliiton toimitusjohtaja Minna Karhunen vuoden 2019 kuntien tilinpäätösarvotiedoista. Vuoden 2019 tulos sisältää myös merkittäviä kertaluonteisia tuottoja, kuten yhtiöiden myynnistä saatuja myyntivoittoja joissakin kunnissa sekä kiky-leikkauksen kompensoinnin aikaistamiseen liittyvät valtionosuudet. Nämä antavat kuntatalouden tilasta tilapäisesti paremman kuvan.

Vuosi 2019 oli poliittisesti värikästä ja vaikutti myös sote- ja maakuntavalmisteluun. Hallitus kaatui 8.3.2019, joika vaikutti myös valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun päättymiseen. Sote- ja maakuntauudistuksen päättymisen vuoksi myös Laitilan kaupunginvaltuusto päätti ikäihmisten palveluiden yhteisyrityöneuvottelun valmistelun Pihlajalinnan kanssa. Keväällä käytiin eduskuntavaalit ja uusi hallitusohjelma laadittiin. Pääministeri Rinne jätti eronpyyntönsä tasavallan presidentille 3.12.2019. Hallitus jatkoi toimitusministeristönä uuden hallituksen nimitämiseen 10.12.2019 asti, jolloin aloitti pääministeri Marinin hallitus.

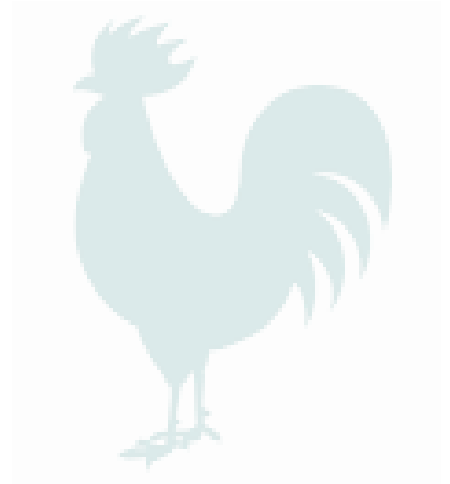

Vuoden 2019 aikana ei saatu sote-maakuntalakipakettia valmiiksi eikä siten lainsäädännön ohjaavaa talousvaikutusta voida edelleenkään sote-muutoksen osalta tietää. Näin ollen tulevaisuuden sote-vaikutuksia Laitilan taloudenosalta on vuoden vaihtuessa vaikea arvioida ja siten sote-palveluiden kehittäminen omana toimintana on kaupungille tärkeää kustannusten hillitsemiseksi ja palveluverkon laadun ylläpitämiseksi. Vuoden 2019 aikana aloitettiin mm. ikäihmisten organisaatiouudistus ja näiden palveluiden kokonaisvaltainen kehittäminen.

Maakunnallisen Sote-valmistelun lisäksi vuoden 2019 osalta isoja asioita viranhaltijoiden työpöydällä olivat mm. valtatie 8 Laitilan eritasoliittymien valmistelu, uusi Pähkinäpensaan päiväkodin urakka sekä Varppeen koulun sisäilmaremontti.

On keskeistä että, muuttuvassa ajassa, ympäristössä ja tulevaisuuden kilpailutilanteissa Laitila kaupunkina pystyy tarjoamaan jatkossakin palveluissaan nykyaikaiset tilat ja siten toteuttamaan palvelut laadukkaasti ja vetovoimaisesti niin uusille kuin nykyisille asukkaille ja tukemaan riittävällä yritystonttikaavoituksella elinvoimaisuuden positiivista kehitystä kaupungissa.

Laitilan osalta ennusteet 2030 vuodelle näyttävät asukasluvun ja työikäisten määrän nojalla positiivisia signaaleja. Haasteita näyttäisi olevan tulossa lasten määrän vähenemisessä ja ikäihmisten määrään nopeassa kasvamisessa. Tämä haastaa arvioimaan tulevien vuosien palveluverkkoa ja palveluiden toteuttamistapaa kiristyvässä kuntataloudessa. Mainiommalla Laitilalla on paljon positiivisia signaaleja huomisen näkökulmasta, joista voimme olla iloisia. Mutta tarvittavat muutokset on syytä tunnustaa ja tunnustaa, jotta toimenpiteet voidaan toteuttaa hallitusti ja ajoissa.

Johanna Luukkonen, kaupunginjohtaja

1.2. Kaupungin hallinto

KAUPUNGINVALTUUSTO (31 JÄSENTÄ)

Valtuuston pj: Raisto-Elo Tanja (KESK)

Valtuuston 1. vpj: Aitakari Henri (IP)

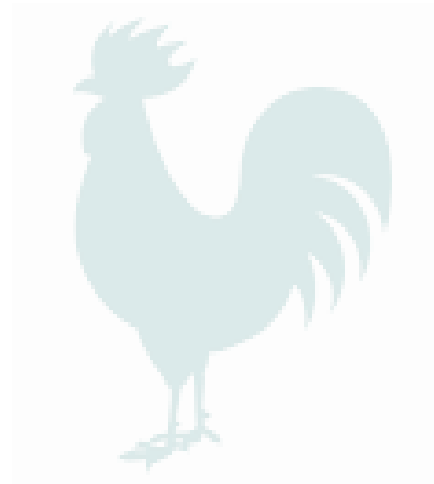
Valtuuston 2. vpj: Laurila Juha (KESK)

Poliittiset voimasuhteet:

KESK. 14, SDP 5, KOK. 4, IP 2, PS 2, Lomat 2, VIHR. 1, PRO V-S 1

Jäsenet:

Aitakari Henri IP	Kylä-Heiko Tapio KESK	Rinne Seppo PRO V-S
Arokoivu Nina Lomat	Lahtonen Hanna SDP	Saarela Riikka KESK
Elo Marko Lomat	Laine Kari SDP	Saari Susanna KESK
Haijanen Pauliina KOK	Laurila Juha KESK	Saloniemi Riitta KESK
Johansson Tommi PS	Lehtola Seppo SDP	Setälä Anna KESK
Kinnala Mika KESK	Mäki Markku KESK	Toivola Mika KESK
Kiveinen Jari SDP	Peltola Heikki KOK	Tuomi Maria VIHR
Kuisma Eero KESK	Perkkola Jussi KOK	Vainiotalo Lea PS
Kuronen Kyösti KOK	Pokki Pertti SDP	Viljanen Matti KESK
Kuusisto Janne IP	Raisto-Elo Tanja KESK	Vuorio Tuomas KESK
Kuusisto Pekka KESK		

KAUPUNGINHALLITUS (9 JÄSENTÄ)

Hallituksen pj: Kuusisto Pekka KESK

Hallituksen vpj: Lahtonen Hanna SDP

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimii kaupunginjohtaja Johanna Luukkonen

Jäsenet:

Haijanen Pauliina KOK	Pokki Pertti SDP	Saari Susanna KESK
Kuronen Kyösti KOK	Saarela Riikka KESK	Viljanen Matti KESK
Männistö Jarkko Lomat		

TILIVELVOLLISET TOIMIELIMET

Kaupunginhallitus

Keskusvaalilautakunta

Jäsenet: Mäki Markku, pj.	Bergman Raisa	Ruoho Martti
Sjölund Martti, vpj.	Kivi-Jalonen Elisa	

Tarkastuslautakunta

Jäsenet: Peltola Heikki, pj.	Kinnala-Helo Tuire	Mäki-Kamppi Seppo
Mäki Markku, vpj.	Mattila Niina	

Sosiaali- ja terveystoimikunta

Jäsenet: Lehtola Seppo, pj.	Arokoivu Nina	Sosala Riina
Laurila Juha, vpj.	Lähteenmäki Markku	Tuomi Maria
Aho Virve		

Sivistysvaliokunta

Jäsenet: Kuisma Eero, pj. Kuusisto Janne Laine Kari
Saarinen Sirkku, vpj. Kylä-Heiko Tapio Saari Susanna
Koivusalo Ulla-Maija

Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunta

Jäsenet: Toivola Mika, vpj. Urhonen Veikko Koskinen Lea

Tekninen valiokunta

Jäsenet: Vuorio Tuomas, pj. Friman Henna Saloniemi Riitta
Elo Marko, vpj. Johansson Tommi Kinnala Mika
Elo Paula

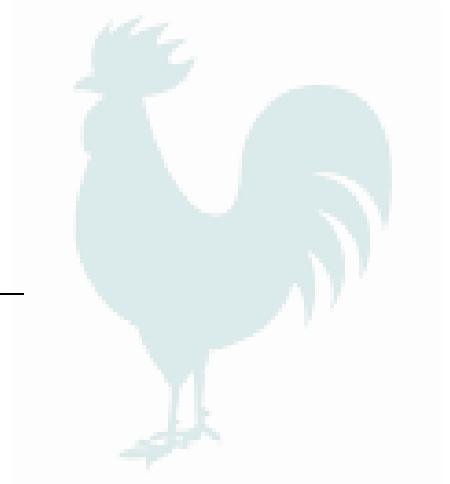
Lupalautakunta

Jäsenet: Kiveinen Jari, pj. Jalonen Katri Rinne Seppo
Laaksonen Santeri, vpj. Kivi-Jalonen Elisa

Vakka-Suomen kansalaisopiston johtokunta

Jäsenet: Hemmilä Terhi, pj. Rantanen Timo

MUUT TOIMIELIMET

Valtuuston vaalilautakunta

Käräjäoikeuden lautamiehet

Kiinteistötoimituksen uskotut miehet

Lounais-Suomen poliisin neuvottelukunta*

Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymä*

Varsinais-Suomen liiton edustajainkokous*

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä*

Alangon säätiön hoitokunta

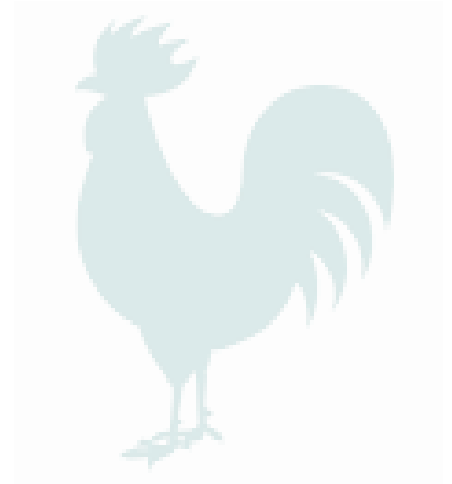
Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon lautakunta*

* Valtuusto valitsee edustajansa

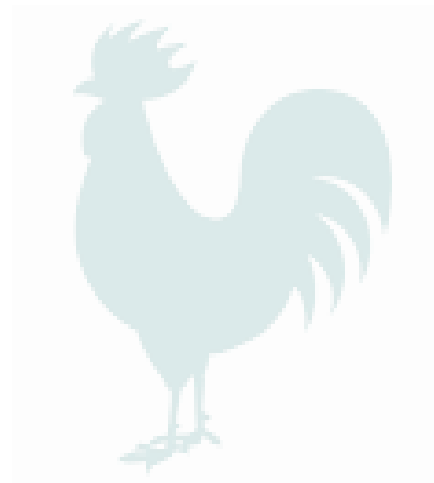
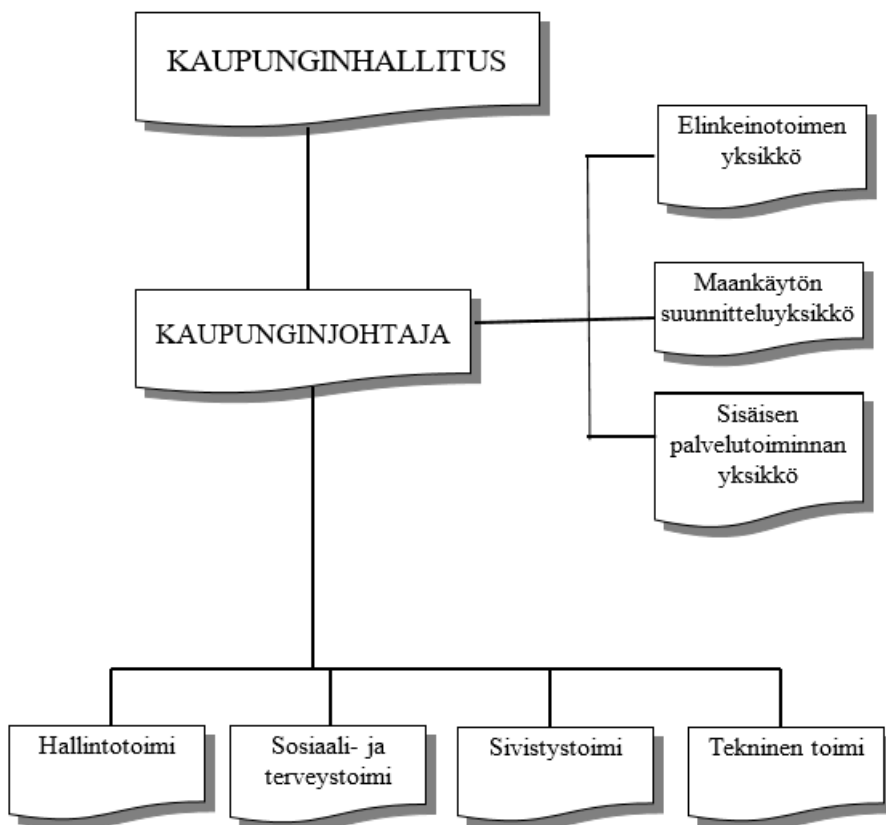

LUETTELO TILIVELVOLLISISTA VIRANHALTIJOISTA

10 Vaalit	talous- ja hallintojohtaja
14 Tilintarkastus	lautakunnan pj
15 Varppeen koulun keskuskeittiö	keittiöpäällikkö
16 Kaukolankodin keittiö	ruokapalveluesimies
18 Hallintopalvelut	talous- ja hallintojohtaja
19 Sisäinen palvelutoiminta	tietopalvelu- ja työhyvinvointipäällikkö
20 Talouspalvelut	talous- ja hallintojohtaja
21 Elinkeinotoimi	elinvoimapäällikkö
22 Kaavoitus	tekninen johtaja
23 Asuntotoimi	asunto- ja palvelusihteer
25 Maaseututoimi	talous- ja hallintojohtaja
26 Sivistystoimen hallinto	sivistystoimenjohtaja
27 Varhaiskasvatus	varhaiskasvatusjohtaja
28 Perusopetus	sivistystoimenjohtaja
29 Lukio-opetus	sivistystoimen palvelupäällikkö
30 Toisen asteen ammatillinen koulutus	
35 Kirjastotoimi	kirjastotoimenjohtaja
36 Kulttuuritoimi	kulttuurisihteer
38 Nuorisotoimi	nuoriso-ohjaaja
39 Liikuntatoimi	liikuntasihteer
40 Aikuiskoulutus/Vakka-Suomen kans.op	kansalaisopiston rehtori
41 Vakka-Suomen musiikkiopisto	rehtori
43 Sos. hallinto	sosiaali- ja terveysjohtaja
44 Perhepalvelut	erityissosiaalityöntekijä
47 Toimentuloturva	johtaja-sosiaalipalveluohjaaja
48 Perusterveydenhuolto	ylilääkäri
49 Erikoissairaanhoito	sosiaali- ja terveysjohtaja
50 Vammaispalvelut	johtaja-sosiaalipalveluohjaaja
51 Iäkkäiden palvelu	Kaukolankodin johtaja
57 Tekninen hallinto	tekninen johtaja
58 Liik. väylät ja alueet	työpäällikkö
59 Jätehuolto	työpäällikkö
60 Kiinteistöt	rakennusinsinööri
61 Vesihuoltolaitos	työpäällikkö
62 Konekeskus	työpäällikkö
63 Mittauspalvelut	maankäyttöinsinööri
64 Palo	pelastus ja suojele
68 Ympäristönsuojelu	ympäristöpäällikkö
69 Rakennusvalvonta	rakennustarkastaja

HALLINNON ORGANISAATIO

1.3. Kulunut vuosi

1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talous kasvoi vuoden 2019 kolme ensimmäistä neljännestä, mutta hidastui selvästi loppuvuotta kohden. Vuoden viimeisellä neljänneksellä kasvu lähes pysähtyi. Myös Suomen työllisyysasteen kasvu on hidastunut ja inflaatio pysynyt maltillisena. (Suomen Pankin Tammikuun 2020 talouskatsaus 21.1.2020.)

Vuonna 2019 bruttokansantuote kasvoi 1,0 prosenttia ja työllisyys kehittyi suotuisasti. Työttömyysaste oli keskimäärin 7,2 prosenttia, kun se edellisvuonna oli 6,8 prosenttia. Vienti kasvoi tuontia voimakkaammin. Vientiä nosti mm. 2019 luovutetut laivatilaukset. Investoinnit ja yksityinen kulutus kasvoivat. (Tilastokeskus, Kansantalouden tilinpidon ennakkolukujen tiedustilaisuus 16.3.2020; Tilastokeskus 17.3.2020)

Kuntien tilastokeskukselle toimittamien vuoden 2019 tilinpäätöksien ennakkotietojen mukaan kuntasektorin talous heikkeni merkittävästi. Kuntien yhteensä laskettu tulos on 109 M€ negatiivinen ja 56 kunnalla vuosikate oli negatiivinen (44 vuonna 2018). Vuosikate pieneni merkittävästi, 13 prosenttia. Kuntayhtymien talouden

haasteet ovat kuntia suurempia johtuen toimintakulujen kasvusta, suurista investoinneista ja niistä johtuvasta velkaantumisesta. Kuntien lainakanta kasvoi 10,2 prosenttia edellisvuodesta 18,4 miljardiin euroon. Toimintakulut kasvoivat 2,4 prosenttia. Toimintamenojen kasvu nopeutuu kunnissa johtuen ansiotason noususta, lomarahaleikkauksen päättymisestä sekä valtion sopeutustoimien vaikutusten pienentymisestä.

Kuntien verotulot kasvoivat 2,6 prosenttia edellisvuodesta. Kunnallisverotulot kasvoivat edellisvuodesta 2,6 prosenttia ja yhteisöverotulot 2,8 prosenttia. Kiinteistöverot kasvoivat 3,1 prosenttia. Vuonna 2019 valtionosuuksia myönnettiin 2,1 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna. Valtionosuuksiin vaikuttivat valtionosuuskompensaation lisäksi vuodelle 2019 tehty kustannustenjaon tarkistus sekä valtionosuuksien muodossa maksettu veromenetyskompensatio. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat kilpailukyky sopimus sekä indeksijääditys. (Kuntaliitto 17.3.2020)

1.3.2. Laitila tilastojen valossa

Laitilan kaupungin asukasluku vuoden 2019 lopussa oli ennakkotiedon mukaan 8 593, joka on 54 henkilöä vähemmän kuin vuoden 2018 lopussa. Laitilan väkiluku pieneni 0,63 prosenttia vuodesta 2018.

Vakka-Suomessa väkiluku oli 30 996 henkilöä vuoden 2019 lopussa, joka on 252 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2018.

Alla olevassa taulukossa on esitetty väestömuutosten ennakkotietoja Laitilassa ja Vakka-Suomessa ajalla 1.1.2019 – 31.12.2019.

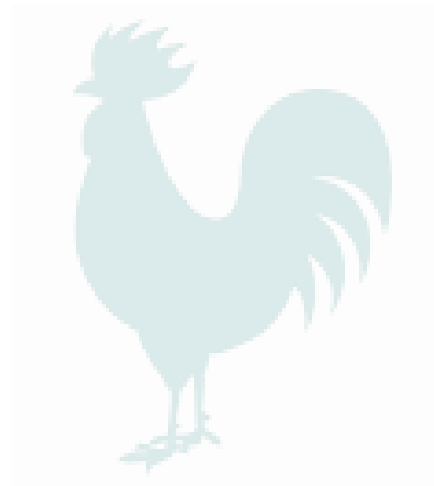
VÄESTÖNMUUTOSTEN ENNAKKOTIEDOT 1.1.2019–31.12.2019

	Laitilan kaupunki	Vakka-Suomi
Syntyneet	58	207
Kuolleet	83	345
Luonnollinen kehitys	-25	-138
Tulomuutto	342	1 407
Lähtömuutto	414	1 673
Nettomuutto	-72	-266
Nettomaahanmuutto	44	156
Kokonaisuusmuutos	-54	-252
Kokonaisväkiluku	8 593	30 996

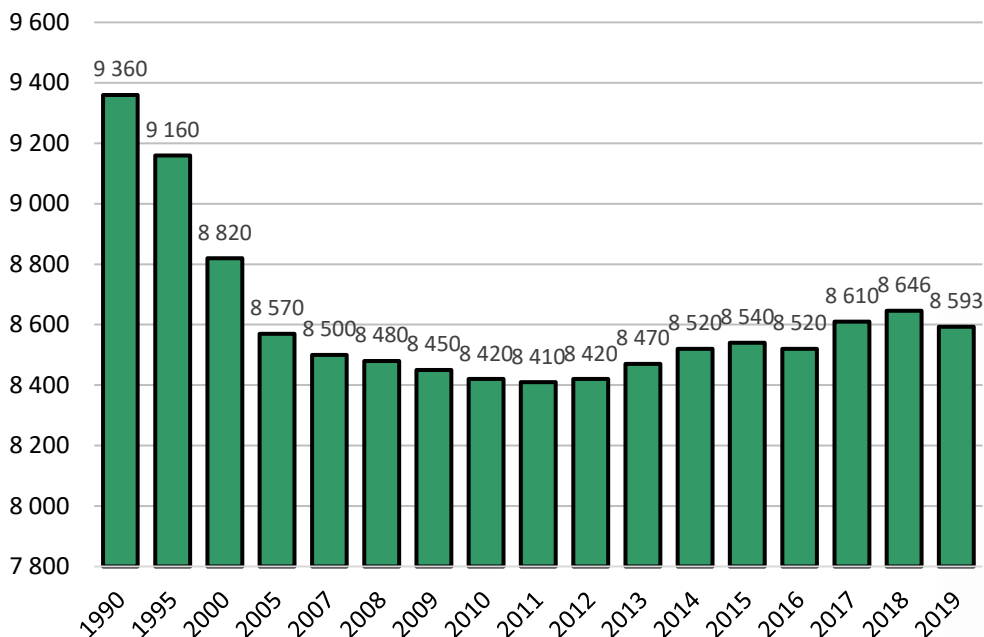
Laitilan kaupungin väestön ikärakenne on kehittynyt vuodesta 1990 vuoteen 2018 siten, että 0-14 -vuotiaiden osuus on pienentynyt 3,0 prosenttiyksikköä (16,9 % vuonna 2018). Samalla ajanjaksolla 15-24 -vuotiaiden osuus on pienentynyt 3,8 prosenttiyksikköä (9,9 %), 25 -44 -vuotiaiden osuus pienentynyt 6,6 prosenttiyksikköä (23,1 %), 45-64 -vuotiaiden osuus on kasvanut 4,3 prosenttia (26,4 %) ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvanut 9,1 prosenttiyksikköä (23,7 %).

Vuoteen 2017 verrattuna 0 – 14 vuotiaiden määrä on kasvanut 0,1 prosenttiyksikköä, 15-24 -vuotiaiden osuus on pienentynyt 0,3 prosenttiyksikköä, 25- 44 -vuotiaiden osuus on kasvanut 0,4 prosenttiyksikköä, 45-64 -vuotiaiden määrä on pienentynyt 0,1 prosenttiyksikköä ja yli 65 -vuotiaiden määrä on pysynyt samana.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu Laitilan kaupungin väestökehitys 1990 - 2018.

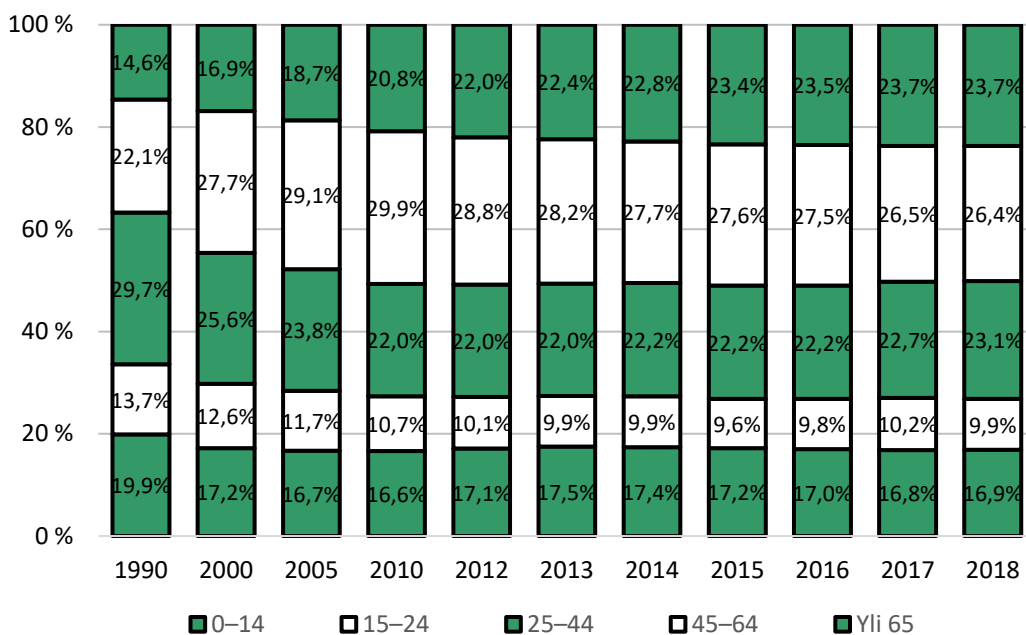

LAITILAN VÄESTÖNKEHITYS 1990–2019

Seuraavassa kaaviossa on Laitilan kuvattu väestörakenne vuosina 1990 – 2018.

LAITILAN IKÄRAKENNE 1990–2018

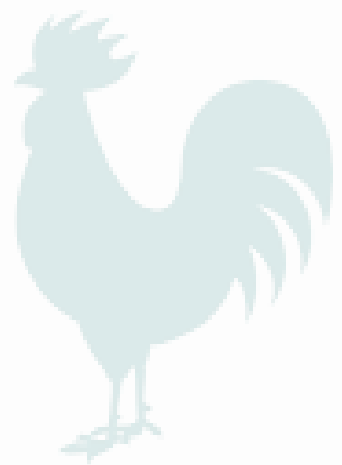
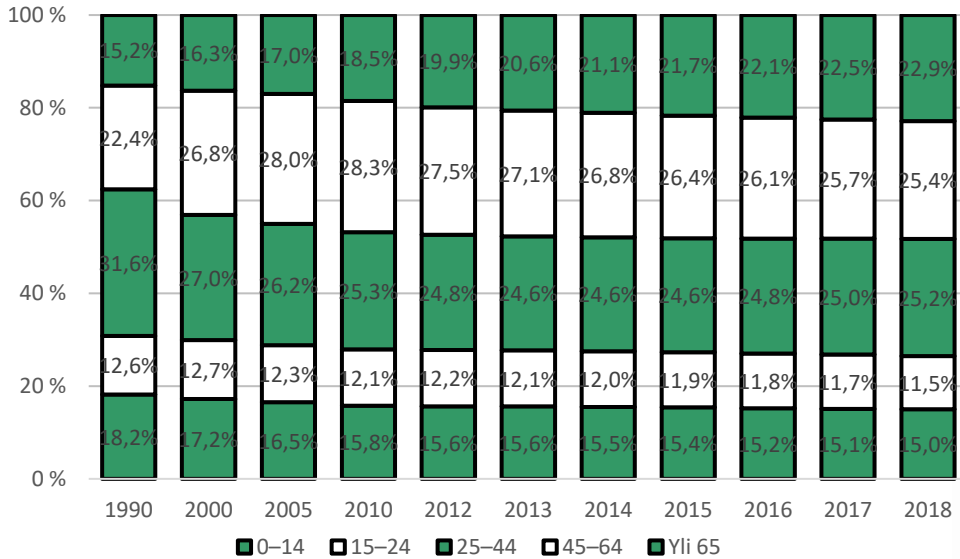

Väestöennusteen mukaan väkiluku Laitilassa vuonna 2040 on 8 813 henkilöä ja yli 65-vuotiaiden suhteellinen osuus Laitilan väestöstä nousee 27,5 prosenttiin vuonna 2040, kun se vuonna 2018 on ollut 23,7 prosenttia.

Varsinais-Suomen alueen ikäjakauma vuonna 2018 oli vastaavasti seuraava: 0-14 -vuotiaat 15,0 % 15-24 -vuotiaat 11,5 %, 25-44 -vuotiaat 25,2 %, 45-64 -vuotiaat 25,4 % ja yli 65-vuotiaat 22,9 %.

Seuraavassa kaaviossa on havainnollistettu Varsinais-Suomen väestörakenteen kehitystä eri vuosina.

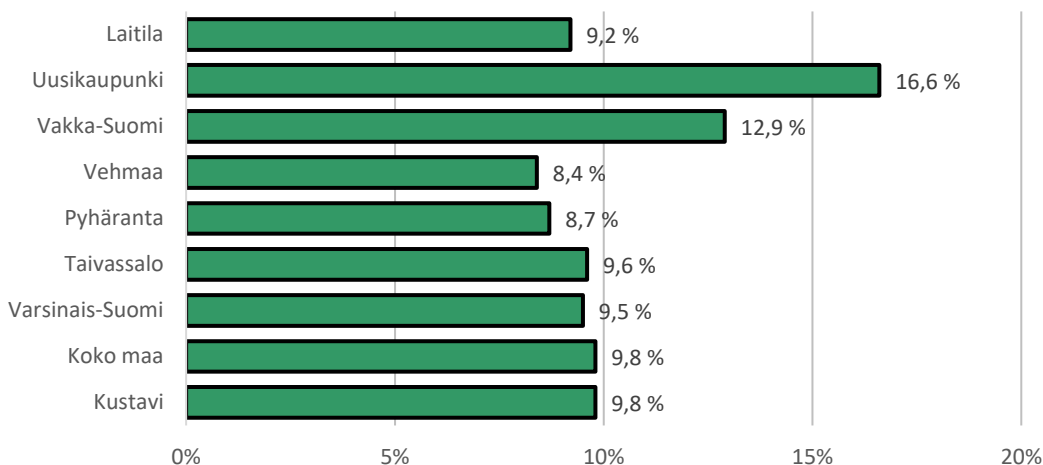
VARSINAIS-SUOMEN IKÄRAKENNE 1990–2018

Laitilan kaupungin työttömyysaste oli 9,2 prosenttia joulukuussa 2019 (6,2 % 12/2018). Työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli yhteensä 371, joista miehiä oli 213 ja naisia 158. Työttömistä alle 25-vuotiaita oli 50 ja yli vuoden työttömänä olleita oli 31. Samana ajankohtana avoimia työpaikkoja oli yhteensä 101 kpl. Vakka-Suomessa työttömyysaste vuoden 2019 joulukuussa oli 12,9 prosenttia.

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu Vakka-Suomen kuntien työttömyysastetta vuoden 2019 lopussa.

TYÖTTÖMYYSASTE KUNNITTAIN 2019

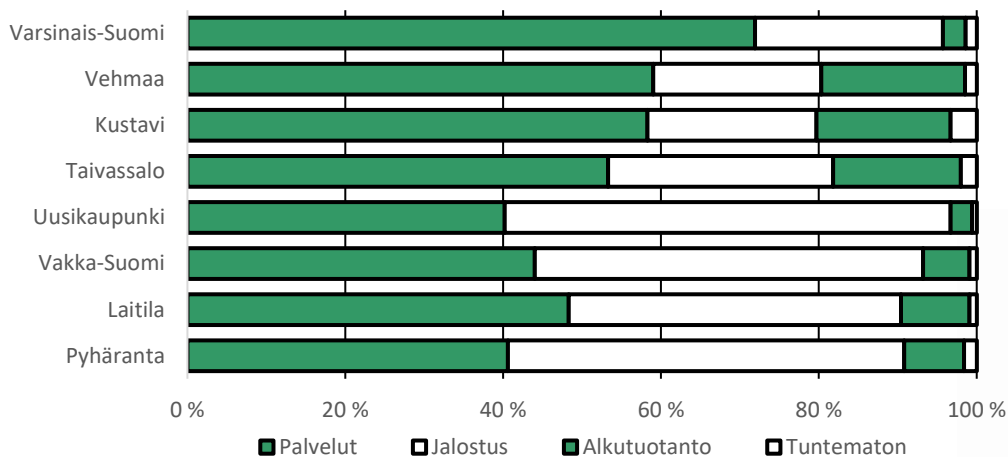

18–64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä, %

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Laitilan kaupungin työpaikkaomavaraisuus on kasvanut vuoden 1993 95,9 prosentista 100,6 prosenttiin vuoden 2017 loppuun mennessä. Työpaikkaomavaraisuus kasvoi hieman vuotta aiemmasta.

Laitilan työpaikkojen kokonaismäärä oli 3 823 vuonna 2017. Työpaikkojen määrä kasvoi edellisvuodesta 264 työpaikalla. Työllisten määrä oli 3 802 vuonna 2017.

ELINKEINORAKENNE KUNNITTAIN VAKKA-SUOMESSA 2017

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäynti

Tilastokeskuksen vuoden 2018 tietojen mukaan Laitilassa on rakennuksia yhteensä 3 578 kpl (2017: 3 539). Niistä on asuinrakennuksia 3 005, liike- ja toimistorakennuksia 92, teollisuusrakennuksia 153 ja muita rakennuksia 328. Kesämökkejä Laitilassa on 1 334 kpl.

1.3.3. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

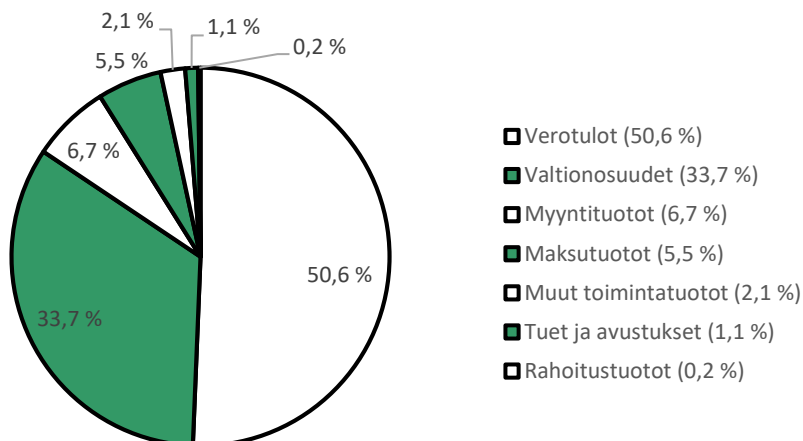
Kaupungin tilikauden alijäämä on 2 549 159,94 euroa ja tilikauden tulos 2 670 221,89 euroa alijäämäinen. Vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa tilikauden tuloksen arvioitiin jäävän 1 436 812 euroa alijäämäiseksi. Valtuusto myönsi vuoden aikana lisämäärärahoja yhteensä 1 117 000 euroa, joten tilikauden tulos muodostui 4 652 euroa lopullista talousarviota paremmaksi.

Vuonna 2019 verotuloja kertyi yhteensä 30,3 milj. euroa eli noin 1,3 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018. Kunnallisveroa tilitettiin kaupungille 26,3 milj. euroa, joka on noin 1,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Yhteisöveroja kertyi yhteensä noin 1,9 milj. euroa vuonna 2019 eli lähes vastaava määrä kuin vuonna 2018. Vuonna 2019 kiinteistöveroprosentit olivat seuraavat: vakituinen asunto 0,4 %, muu rakennus 0,98 % ja yleinen 0,85 %. Kiinteistöverojen tuotto oli 2,1 milj. euroa vuonna 2019, saman verran kuin vuonna 2018.

Valtionosuuksien toteutuma oli 20,2 milj. €. Valtionosuuksia saatiin noin 140 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2018.

Laitilan kaupungin ulkoiset toimintatuotot vuonna 2019 ovat 9,1 milj. euroa. Toimintatuotot vähenivät edellisvuodesta 5,0 prosenttia, kun koko kuntasektorilla tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan toimintatuotot pienenivät 4,1 prosenttia. Toimintatuottojen lasku Laitilassa johtui mm. työterveyden yhdistymisestä Laitilan Terveyskotiin 1.9.2018 alkaen.

ULKOISET TUOTOT %-OSUUKSITTAIN 2019

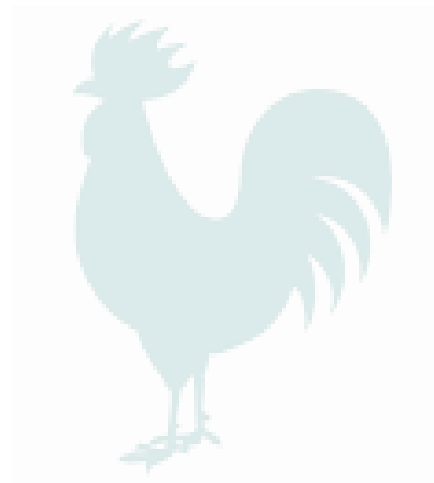
Laitilan kaupungin ulkoiset toimintakulut vuonna 2019 ovat yhteensä 59,6 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat vuodesta 2018 yhteensä 3,8 prosenttia, kun koko kuntasektorilla toimintakulut kasvoivat 2,4 prosenttia. Henkilöstökulut kasvoivat 1,4 prosenttia. Palkat kasvoivat 2,7 prosenttia (584 028 €) ja sivukulut pienenevät 3,6 prosenttia (210 334 €). Palkkoja pienempi nousu sivukuluissa johtuu kilpailukykyso-
pimuksen toimenpiteistä, jotka pienentävät työnantajamaksuja sekä lomarahaleik-
kauksesta ja varhe-maksun poistumisesta. Palvelujen ostot lisääntyivät 7,7 prosent-
tia. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat pysyivät lähes vuoden 2018 ta-
solla.

Palkkakulujen kasvu edellisvuodesta johtuu vuodelle 2019 kohdistuneista palkkojen yleiskorotuksista.

Vuodelle 2019 kohdistui palkankorotuksia seuraavasti: 1.1.2019 alkaen paikallinen järjestelyerä 1,2 prosenttia. Lisäksi 1.4.2019 maksettiin keskimäärin 1,0 prosentin yleiskorotus.

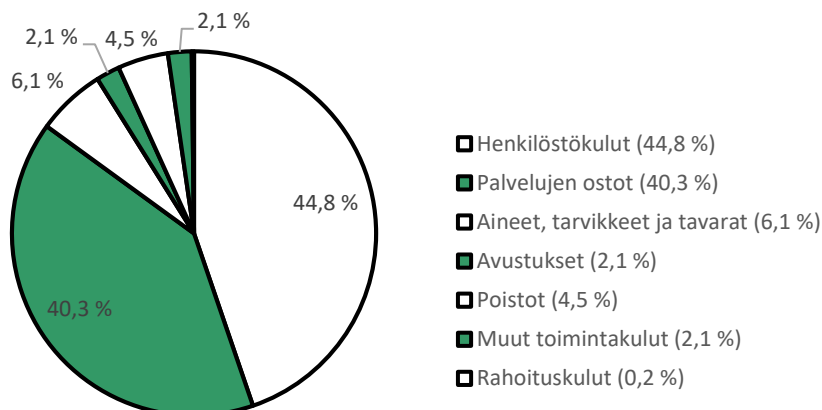
Palkkamenoja on kokonaisuutena toteutunut budjetoitua enemmän (322 274 €). Palkkamenoihin sisältyvät omaishoidon tuet siirrettiin tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä kohtaan avustukset. Sairausvakuutus- ja tapaturmavakuutuskorvauksia saatiin n. 238 000 euroa budjetoitua enemmän.

Laitilan kaupungin toimintakate heikkeni edellisvuodesta 5,6 prosenttia (2,7 milj. €) ja koko kuntasektorilla toimintakatteen vastaava muutos oli 4,1 prosenttia alku-
vuonna 2020 julkaistun kuntien tilinpäätösarvion mukaan.

ULKOISET MENOT %-OSUUKSITTAIN 2019

Vuosikate vuonna 2019 on 0,12 milj. euroa, eli vain 6,9 prosenttia edellisvuoden luvusta. Vuosikatteen heikkeneminen johtuu pääosin toimintakulujen 2,3 milj. euron kasvusta sekä toimintatuottojen pienenemisestä 0,4 miljoonalla eurolla. Verotulot ja valtionosuuksien positiivinen yhteismuutos, 1,2 miljoonaa euroa, ei riitä kattamaan tätä.

Poistot ja arvonalentumiset kasvoivat edellisvuodesta noin 0,1 milj. euroa ja ylittivät arvioidun 0,4 milj. euroa.

Korkokuluja maksettiin vain n. 10 000 euroa. Tämä johtuu ajoittain jopa negatiivisista lyhytaikaisen lainan koroista.

Ilman kustannuslaskennallisia eriä (sisältäen sisäiset erät) käyttötalouden nettomenot kehittyivät vuonna 2019 edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna seuraavasti:

Hallintotoimen nettomenot (2,9 milj. €) kasvoivat edellisvuodesta 1,8 prosenttia. Menot kasvoivat 1,1 prosenttia ja tulot kasvoivat 0,4 prosenttia. Menojen kasvu selittyy pääsääntöisesti palkkakulujen kasvuna, joista suurin kasvu on ollut työllistettyjen palkoissa. Vakinaisten työsuhteisten palkat taas jäivät edellisvuotta pienemmiksi, mikä näkyy sijaiskulujen kasvuna.

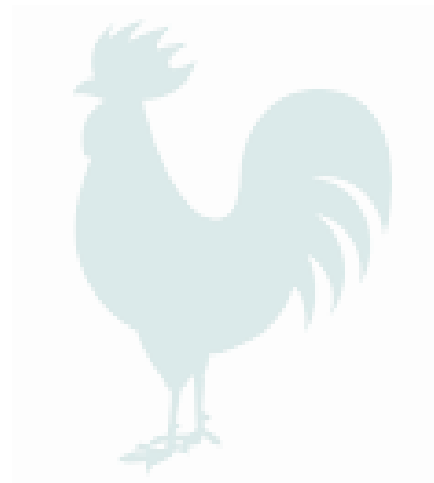
Sivistystoimen nettomenot (13,1 milj. €) kasvoivat 0,2 prosenttia. Menot kasvoivat 0,7 prosenttia ja tulot kasvoivat 4,8 prosenttia. Merkittäväntä tulojen kasvu oli avustusten tiliryhmässä.

Vakka-Suomen kansalaisopiston nettomenot (0,7 milj. €) kasvoivat 6,5 prosenttia. Menot kasvoivat 7,1 prosenttia ja tulot 7,8 prosenttia.

Vakka-Suomen musiikkiopiston nettomenot (0,5 milj. €) pienenevät 7,7 prosenttia. Menot kasvoivat 2,5 prosenttia ja tulot 19,6 prosenttia.

Sosiaali- ja terveystoimen nettomenot (28,2 milj. €) kasvoivat 1,8 prosenttia. Menot pienenevät 1,6 prosenttia ja tulot pienenevät 24,7 prosenttia. Tulojen väheneminen johtuu työterveyshuollon siirtymisestä Laitilan Terveyskodin yhteyteen 1.9.2018 alkaen.

Teknisen toimen nettomenot (5,0 milj. €) kasvoivat 72,1 prosenttia. Menot kasvoivat 43,6 prosenttia ja tulot 8,8 prosenttia edellisvuodesta. Suuret muutokset selittyvät

sisäisen vuokran käyttöönotolla, jonka yhteydessä kiinteistöjen ylläpitokulut on keskitetty tekniselle toimelle. Sisäisen vuokran tuotto näkyy tilinpäätöksessä 2019 kohdassa KL-erät eikä näin ollen nouse mukaan käyttötalouden normaaleihin tuottoihin.

Rakennus- ja ympäristötoimen nettomenot (0,11 milj. €) pienenevät edellisvuodesta 11,4 prosenttia. Menot kasvoivat 7,8 prosenttia ja tulot 38,2 prosenttia.

Tarkempia selvityksiä kustannusten muutoksista löytyy kunkin tehtäväalueen kohdalta toimintakertomusosiosta.

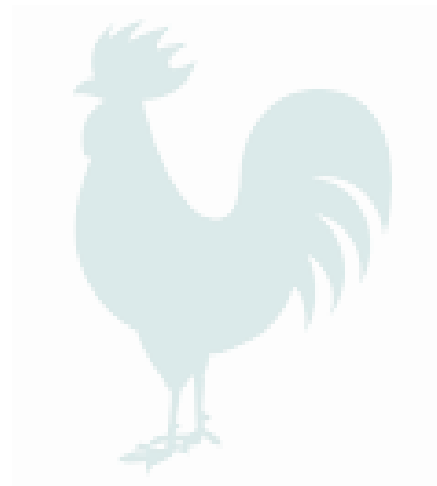
VUONNA 2019 TOIMIALAT OVAT KEHITTÄNEET TOIMINTAANSA SEURAAVALLA TAVALLA:

Sosiaali- ja terveystoimi:

- Sosiaalitoimessa on vakiinnutettu ikäihmisten päivätoiminta osaksi ikäihmisten palveluvalikoimaa.
- Perhepalveluissa toteutettiin laaja selvitystyö FCG:n toimesta ja toteutettiin sen pohjalta onnistunut organisaatiomuutos, jolla saavutettiin merkittäviä kustannussäästöjä lasten sijaishuoltoon..
- Laitilassa jatkettiin STEA:n rahoituksella pyörivää Löytävää vanhustyötä yhteistyössä Fingeroosin säätiön kanssa.
- Perhelinja yhteistyössä Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry:n kanssa jatkoi matalan kynnyksen vastaanotto toimintaansa perheiden tukena v. 2019..
- Terveyskeskukseen onnistuttiin pääsemään virkalääkäreiden avulla joulukuussa 2019 alle 7vrk odotukseen kiireettömälle vastaanotto-ajalle.
- Ikäihmisten palveluissa toteutettiin laaja FCG:n selvitystyö, jonka pohjalta aloitettiin ikäihmisten johtamisjärjestelmän ja palveluiden muutostyö, joka jatkuu vuonna 2020.

Sivistystoimi:

- Sivistystoimen hallinto on mukana kehittämisverkostoissa, kuten AVI:n turvallisuusryhmässä ja erityisen tuen VIP-verkostossa ja Jyväskylän Yliopiston Koulutusjohtamisen instituutin Tukea Tuen Järjestäjille III –opintokokonaisuudessa
- Sivistystoimi järjesti kaksi kuntalaisiltaa teemalla Hyvinvointia rakentamassa
- Varpeen koulussa toteutettiin mm. väistötilaopetusta sisäilmaongelmien vuoksi.
- Pähkinäpensaan päiväkodin rakentaminen aloitettiin 7.5.2019
- Varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukiokoulutukseen, liikuntatoimeen, nuorisotoimeen sekä Vakka-Suomen kansalaisopiston toimintaan saatiin valtion erityisavustuksia toiminnan kehittämiseksi.
- Perusopetuksen osalta merkittäviä ja näkyviä hankkeita ovat:
  - tasa-arvoa kehittävät toimenpiteet, joilla on palkattu resurssiopettaja sekä psykiatrinen sairaanhoitaja
  - Kerhotoiminnan tukeminen, jolla on mahdollistettu kerhotoimintaa peruskoululaisille koulupäivien jälkeen
  - Tutor-hankkeet, jotka ovat edistäneet opetussuunnitelman sekä tvt:n käyttöönottoa opettajien ja oppilaiden arjessa

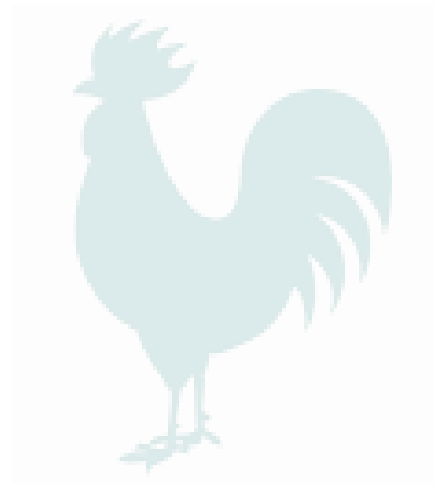
- Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet:
  - Maksuton 5v. varhaiskasvatus; opetus- ja kulttuuriministeriöltä 22320€, jolla katetaan 40% 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymien vähentymistä
  - Laitilan liikkuva varhaiskasvatus; Aluehallintovirasto 15 000€, liikunnallisuuden lisäämiseen.
- Kirjasto: Kestävän kehityksen toimenpiteenä kirjastoon hankittiin omatoimialueelle tablettitietokoneita, jotta e-aineistojen käyttö olisi helpompaa. Samalla jätettiin paperisia aikakauslehtiä tilaamatta
- Nuorisotoimi
  - Kesällä 2019 Kivakaara-Pelikiituri tavoitti yli 400 lasta ja nuorta kahden kuukauden aikana
  - Aktiivista toimintaa nuorisotalolla
  - Toisen nuorisoohjaajan työvapaa näkyy palkkakustannuksissa, samoin tehtäväluevastaun siirtyminen toiselle nuorisoohjaajalle palvelupäällikön tehtävistä.
  - Nuorisotalolla omassa toiminnassa 2170 kohtaamista/käyntikerää.
- Kulttuuritoimi: Kustaa Hiekka –kulttuuriviikko, museotoiminta, iltatorit, European Heritage Volunteers –kunnostusleiri Kauppilassa, Pähkinäpensaalla päiväkodin prosenttitaideteokset tilattiin (Sanna Kananoja ja Emma Rönnholm); Kulttuuritoimi mukana Kullervon kirot -näytelmän tuotannossa, Musiikkiopiston kanssa kesällä Laitila laulaa –tilaisuuksia, joilla odottamaton suosio

Hallintotoimi:

- Lankapuhelimista kännyköihin siirtyminen
- Siirtyminen mobiiliin puhelinvaihteeseen
- Virtuaaliklusterien käyttöönotto
- Kokonaisarkkitehtuurin laadinta
- Vakanssiluettelon laadinta aloitettu
- Targeror-Riskienhallintajärjestelmän käyttöönotto (pilottina Laitila)
- Sisäisen vuokran käyttöönotto
- Talouden tasapainottamisohjelma laadittiin vuonna 2019
- Automaattisen talousraportoinnin aiheuttamat kehittämistoimenpiteet vuodesta 2019 alkaen
- Valtuustosalin kokousjärjestelmän uusiminen ja sähköiset esityslistat vuonna 2019

TILINPÄÄTÖKSEN JA TALOUSARVION VERTAILU:

- Ulkoiset toimintakulut (59,7 milj. €) jäivät 1,7 milj. euroa pienemmiksi kuin lisämäärärahoilla korjatun talousarvion määrärahat. Valtuusto myönsi vuoden aikana lisämäärärahaa yhteensä 1,1 milj. euroa.
- Ulkoiset toimintatuotot (9,2 milj. €) muodostuivat 0,4 milj. euroa lisätalousarviolla korjattua talousarviota ja varsinaista talousarviota pienemmiksi.
- Vuosikate (0,1 milj. €) muodostui 0,7 milj. euroa varsinaista talousarviota

pienemmäksi ja tilikauden tulos (-2,7 milj. €) 1,1 milj. euroa varsinaista talousarviota heikommaksi.

- Veroja tilitettiin varsinaista talousarviota vähemmän: kunnallisveroa 151 504 euroa ja kiinteistöveroja 28 640 euroa enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu. Osuutta yhteisöverosta tilitettiin 238 678 vähemmän kuin talousarviossa on ennakoitu. Yhteensä verotuloja saatiin 58 533 euroa arvioitua vähemmän.
- Vuoden 2019 aikana valtuusto hyväksyi käyttötalouteen lisämäärärahasi-tyksiä yhteensä 1 117 000 euroa.

Kaupunginvaltuuston käyttötalouteen hyväksymät suurimmat **lisämäärärahat** olivat seuraavat:

- Varpeen koulun sisäilmakorjaus 315 000 euroa
- Puheterapeutin ja toimintaterapeutin toimien perustaminen 70 000 €
- Siirrettiin erikoissairaanhoidon tehtäväalueelta määrärahoja 600 000 € ja sen lisäksi annettiin lisämäärärahaa yhteensä 300 000 €:
- Perhepalvelut 450 000 €
- Perusterveydenhuolto 400 000 €
- Sos. hallinto 50 000 €

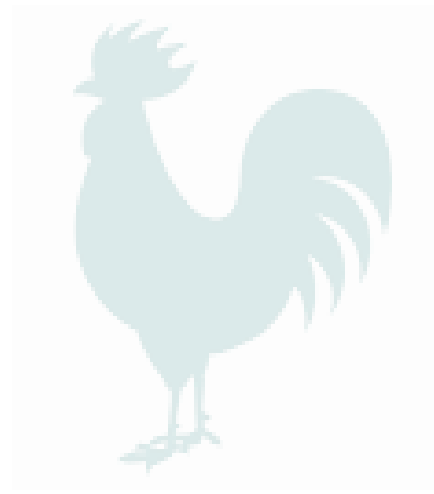
Olennaisimmat talousarvion tehtäväkohtaiset **määrärahan ylitykset** käyttötalou-
dessa olivat seuraavat:

- Hallintopalvelut: menot ylittyvät 224 764 € ja tulot alittuivat 255 805 €
- Talouspalvelut: menot ylittyivät 92 907 €
- Liikuntatoimi: menot ylittyvät 46 001 € ja tulot ylittyvät 30 099 €
- Sos. hallinto: menot ylittyvät 42 952 € ja tulot alittuvat 18 565 €
- Perusterveydenhuolto: menot ylittyvät 132 109 € ja tulot ylittyvät 35 966 €
- Vammaispalvelut: menot ylittyvät 110 887 € ja tulot alittuvat 55 946 €
- Kiinteistöt: menot ylittyvät 512 650 € ja tulot ylittyivät 76 564 €
- Vesihuoltolaitos: menot ylittivät 130 798 € ja tulot ylittyivät 112 620 €

Esitetään tilivelvollisille vastuuvapautta, mikäli valtuusto hyväksyy poikkeamat.

Olennaisimmat talousarvion tehtäväkohtaiset **määrärahan alitukset** käyttötalou-
dessa olivat seuraavat:

- Kaukolankodin keittiö: tulot ylittyivät 207 455 €
- Varpeen koulun keittiö: tulot alittuivat 102 144 € ja menot alittuivat 178 342 €
- Tietohallintopalvelut: menot alittuvat 25 902 €
- Kaavoitus: menot alittuvat 38 002 €
- Asuminen: menot alittuvat 53 678 € ja tulot alittuvat 18 461 €
- Varhaiskasvatus: menot alittuvat 169 253 €
- Perusopetus: menot ylittyvät 84 985 € ja tulot ylittyvät 205 391 €
- Vakka-Suomen kansalaisopisto: menot ylittyvät 34 692 € ja tulot ylittyvät 39 658 €
- Vakka-Suomen Musiikkiopisto menot alittuvat 24 883 € ja tulot ylittyvät 40 853 €
- Perhepalvelut: menot alittuvat 295 227 €
- Iäkkäiden palvelut: menot ylittyvät 21 330 € ja tulot ylittyvät 83 835 €

- Tekninen hallinto: menot alittuvat 50 491 € ja tulot ylittivät 126 468 €
- Ympäristönsuojelu: menot alittuvat 38 794 € ja tulot alittuvat 3 230 €

INVESTOINNIT

Investointiosan menot olivat yhteensä 6,1 milj. euroa ja varsinaista talousarviota 2 295 649 euroa pienemmät. Valtuusto hyväksyi investointiosaan lisämäärärahoja ja siirtoja yhteensä -1 803 400 €, jolloin investointien muutetut talousarviomenot olivat 6 553 000 €. Varsinaiset määrärahalisäykset on eritelty tarkemmin alla.

Suurimmat yksittäiset **toteutuneet investointikohteet** vuonna 2019 olivat:

- Alueellisen tukkuvesiyhtiön perustaminen 291 600 €
- Soukaisten koulun saneeraus 117 174 €
- Pähkinäpensaas päiväkodin rakentaminen 2 708 258 €
- Palolaitos 157 242 €
- Terveyskeskuksen IV-saneeraus 445 263 €
- Kaupungintalon saneeraus 198 413 €
- Kaavateiden päällystys 268 087 €
- Katujen rakentaminen 113 651 €
- Muut hankkeet ja perusparannukset 399 832 €
- Tievalaistus 208 155 €
- Vesilinjat 243 604 €
- Viemärilinjojen saneeraukset 194 743 €

Investointeihin myönnettiin **lisämäärärahoja** seuraavasti:

- Terveyskeskuksen IV-saneeraus 450 000 €
- Varpeen keskuskeittiön 55 000 €
- Kaupungintalon IV-kanavien kuitueristeiden vaihto 65 000 €
- Varpeen koulun julkisivusaneerauksen suunnittelu 25 000 €
- Alueellisen tukkuvesiyhtiön perustaminen 291 600 €

RAHOITUS

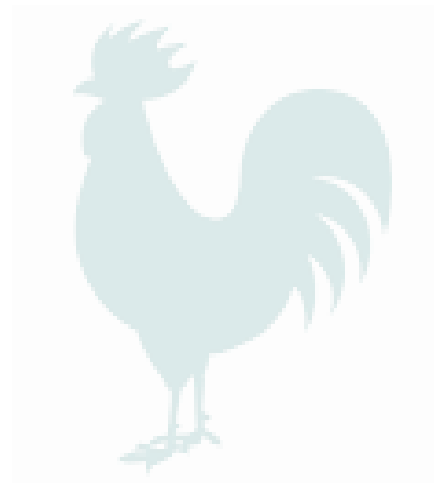
Laitilan kaupungin korollinen vieras pääoma oli vuoden 2019 lopussa 27,5 milj. euroa. Asukaskohtaisesti lainaa on 3 195 euroa (vuonna 2018 asukaskohtainen laina oli 2 670 euroa). Lainamäärä kasvoi edellisvuodesta 4,5 milj. euroa. Suomen kuntien keskimääräinen asukaskohtainen lainamäärä oli 3 039 euroa vuonna 2018.

Kaupungin lainarahoitus on pitkällä aikavälillä muodostunut pääasiassa lyhytaikaisesta lainasta, johtuen alhaisista koroista. Lainakantaa kasvattavat suuret rakennusinvestoinnit, joiden rahoitukseen tulo-rahoitus ei riitä.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta on Laitilan kaupungissa ollut pysyvästi negatiivinen. Tunnusluku on vuoden 2019 lopussa -17,2 milj. euroa (vuonna 2018 -12,5 milj. euroa). Tämä alijäämä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

1.3.4. Arvio tulevasta talouden kehityksestä

Sote- ja maakuntauudistuksen toteuttamisajankohta on siirtynyt useampaan otteeseen. Alun perin uudistuksen piti toteutua 1.1.2019 alkaen, jolloin kunnilta olisi siir-

retty sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuu maakunnille. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu lopetettiin 8.3.2019, koska uudistuksen yksityiskohdista ei päästy yksimielisyyteen. Samalla Suomen hallitus kaatui. Koska sote- ja maakuntauudistuksen toteutumiselle ei ole enää aikataulua eikä tietoa siitä, missä muodossa uudistus mahdollisesti aikanaan toteutuu, ei tätä mittavaa uudistushanketta tois- taiseksi huomioida arvioitaessa Laitilan kaupungin talouden lähivuosien kehitystä.

Uusi hallitusohjelma tuo lisäpanostuksia kunnille mm. pyrkimällä vahvistamaan jul- kisen talouden kestävyyttä ja parantamaan tuottavuutta. Samalla myös lisää kuntien velvollisuusuuudet muuttuvat ja nämä muutokset pyritään kompensoimaan muutta- malla kuntien valtionrahoitusta ja verotusperusteita. Kuntiin kohdistuvia kirjauksia rahoitetaan myös kertaluontoisilla tulevaisuusinvestoinneilla.

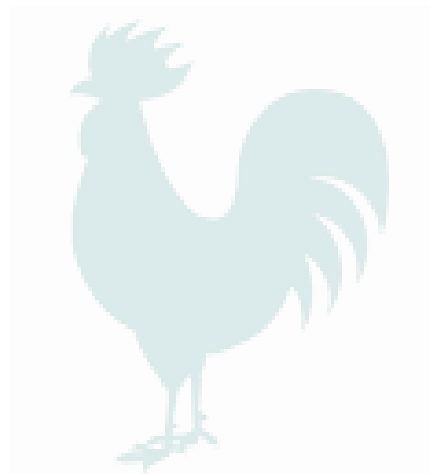
Korot ovat jo pitkään pysyneet alhaisina ja hidastuvan talouskasvun myötä on odo- tettavissa, että alhainen korkotaso jatkuu vielä jonkin aikaa. Jos korot nousevat yh- den prosenttiyksikön verran, tarkoittaa se kunnille merkittävää menojen kasvua.

Kuntien tilinpäätösten ennakkotietojen mukaan kuntien talous on heikentynyt mer- kittävästi edellisvuodesta. Valtaosa kunnista tulee tekemään alijäämisen tilinpää- töksen vuonna 2019 (225 kuntaa). Kuntatalouden kokonaisuus on ennakkotietojen mukaan muodostumassa merkittävästi huonommaksi kuin mitä syksyn kuntatalous- ohjelmassa on arvioitu.

Laitilan kaupungin talousnäköymät ovat heikentyneet viime vuosien aikana, aikaisem- pien vuosien positiivisesta väestönmuutoksesta huolimatta. Merkittävät investointi- paineet ja kasvavat käyttötalousmenot heikentävät talouden tasapainoa. Varsinais- Suomen työllisyystilanne on parantunut merkittävästi vuodesta 2016 ja pysynyt koh- talaisen hyvänä myös vuonna 2019. Telakkateollisuuden ja autoteollisuuden tilaus- kanta on vahvistunut ja samalla myös Laitilaan on muuttanut uusia asukkaita. Vuo- den 2019 loppuun mennessä Laitilan asukasluku on vähentynyt edellisvuodesta 54 henkilöllä (ennakkotiedon mukaan 8 593 asukasta 31.12.2019).

Omat haasteensa kuntataloudelle kuitenkin asettaa muuttunut kuntalaki, jonka yksi merkittävimmistä uudistuksista liittyy tiukentuneeseen alijäämän kattamisvelvolli- suuteen. Alijäämän kattamisvelvollisuutta määriteltäessä pohjana käytetään konser- nitilinpäätöksen tietoja. Kuntalaki on vuodesta 2015 alkaen velvoittanut kaikkia kun- tia laatimaan konsernitilinpäätöksen. **Arviointimenettelyn käynnistävät kriisikunta- kriteerit ovat seuraavat:**

- Asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä kuntakonsernin viimeisessä tilin- päätöksessä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa TAI kahtena peräkkäisenä vuonna täyttyvät kaikki seu- raavat kriteerit yhtä aikaa
- Kuntakonsernin vuosikate on negatiivinen
- Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti
- Asukasta kohti laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kunta- konsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla
- Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia
- Jatkossakin peruskunnan on katettava taseeseen kertynyt alijäämä neljässä vuodessa

Vuoden 2019 alussa on hyväksytyt uudet, päivitettyt kriisikuntakriteerit, jotka ovat seuraavat:

- Jatkossakin asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa TAI kahtena peräkkäisenä vuonna täytyvät kaikki seuraavat kriteerit yhtä aikaa:
- Konsernituloslaskelman vuosikatteen olisi oltava vähintään 80 prosenttia poistoista. Tämä korvaisi nykyisen kriteerin negatiivisesta vuosikatteesta
- Lainamäärä asukasta kohden säilyisi kriteerinä, mutta **lainamäärän lisäksi huomioitaisiin myös vuokravastuut**. Lainamäärä ei saa ylittää kuntien keskimääräistä lainamäärää yli 50 prosentilla
- Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8. Laskennallinen lainanhoitokate korvaisi suhteellinen velkaantuminen -tunnusluvun
- Tuloveroprosentin raja-arvoa nostetaan siten, että jatkossa kriteeri olisi yhden prosenttiyksikön tilalta **kaksi prosenttiyksikköä Suomen kuntien keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti**
- Jatkossakin peruskunnan on katettava taseeseen kertynyt alijäämä neljässä vuodessa

Tulevien vuosien investointihankkeet ja niiden kehitys vaikuttavat oleellisesti Laitilan kaupungin velkakehitykseen ja talouden tasapainoon. Voimassa olevan rakentamishjelman toteuttaminen sellaisenaan saattaa merkitä lainamäärän kasvua kohtuuttoman suureksi. **Kriisikuntakriteerien valossa jatkossa ei ole merkitystä sillä, rakennetaanko esim. päiväkotia lainarahalla kunnan omaan taseeseen vai rahoitetaanko päiväkotia leasing-rahoituksella. Tunnusluvussa huomioidaan jatkossa lainakannan lisäksi myös leasingvastuut.** Sen sijaan investointimäärärahoja myönnettäessä on harkittava tarkkaan mitkä investoinnit toteutetaan ja missä mittakaavassa investoinnit toteutetaan.

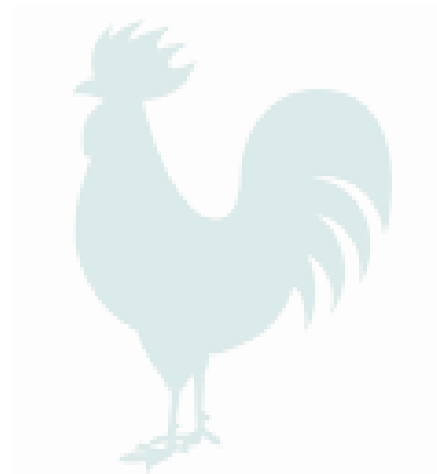
Sote- ja maakuntauudistuksen kaatumisesta huolimatta Laitilan kaupungin omien kiinteistöjen käyttöä tulee edelleenkin selvittää ja tehostaa sekä tarpeettomat kiinteistöt tulisi laittaa myyntiin.

Vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä aloitettiin palvelurakenneselvitystyö, jonka tarkoituksena on säästötoimenpiteiden aikaansaaminen toimintatapoja tehostamalla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.12.2016 palvelurakenneohjelman taloudelliset tavoitteet. Nettosäästötavoitteeksi vahvistettiin koko kaupungin tasolla 1,5 miljoonaa euroa, joka kohdistuu vuosille 2017 - 2019.

Vuoden 2019 talousarvion hyväksymisen yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti käynnistää uuden talouden tasapainottamiseen tähtäävän ohjelman.

Laitilan kaupungin vuoden 2019 tulos muodostui varsinaisessa talousarviossa ennakoitua heikommaksi. Tämä johtuu ennakoitua suuremmista käyttötalousmenoista sekä poistoista.

Laitilan kaupungin taseen kertynyt ylijäämä 31.12.2019 on 2 371 698,12 euroa (4 920 858,06 euroa vuonna 2018). Vuoden 2019 tilinpäätöksen tilikauden alijäämä on 2 549 159,94 euroa.

1.3.5. Henkilöstöasiat ja sosiaaliset asiat

Kaupungin henkilöstömäärä oli 31.12.2019 yhteensä 788 henkilöä (774 henkilöä 31.12.2018), joista määräaikaisia oli 241, oppisopimuslaisia 6 ja työllistettyjä 16. Kaupungin vuoden 2019 henkilöstökertomuksessa analysoidaan henkilöstöön ja työhyvinvointiin liittyviä asioita tarkemmin.

Henkilöstömäärän kasvua pyritään hillitsemään aukitulevien vakanssien täyttölupien tarkemmalla tarkastelulla. Mahdolliset henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan luonnollisen poistuman kautta eläköitymisten yhteydessä, jolloin tehtäviä pyritään järjestelemään uudelleen. Vuoden 2020 aikana on tavoitteena ottaa käyttöön vakanssiluettelot, joiden avulla henkilöstömäärän kehitystä on helpompi seurata. Vuonna 2018 käyttöön otettu Kuntari-johdon raportointijärjestelmä tuo vuoden mittaan merkittävästi aiempaa paremmin ja ajantasaisemmin esille henkilöstöön liittyviä muutoksia ja kehitystä.

Laitilan kaupungin omassa toiminnassa ja palveluhankinnoissa huomioidaan sosiaalisia näkökohtia seuraavasti:

- Työelämän perusoikeuksien noudattaminen (Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organization, ILO) yleissopimuksia, YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, vähimmäispalkkoja ja työaikoja koskevaa kansallista lainsäädäntöä sekä yleisiä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusvaatimuksia)
- Verojen maksaminen (harmaan talouden välttäminen)
- Työttömien tai vajaakuntoisten työllistämiselvyte voidaan liittää vaatimukseksi osana hankintoja ja kilpailutusprosesseissa. Kaupunki huolehtii omalta osaltaan tästä Palke5:n ja Palke7:n toiminnoissa, joiden päätehtävänä on työttömien ja/tai vajaakuntoisten työllistäminen.
- Oppisopimuskoulutettavien ottaminen voidaan liittää vaatimukseksi hankinnoissa ja näitä otetaan kaupunkikonsernin sisällä säännöllisesti.
- Riskialojen kohdalla sosiaaliset-, ympäristö- ja ihmisoikeusnäkökohdat huomioidaan myös materiaalihankinnoissa tulevaisuudessa (mm. elintarvikke, it- ja tele, kalastus, kemia, koru, leikkikalut, lääke, matto, tekstiili- ja vaate- tus, puu, puolustus, raaka-aine).

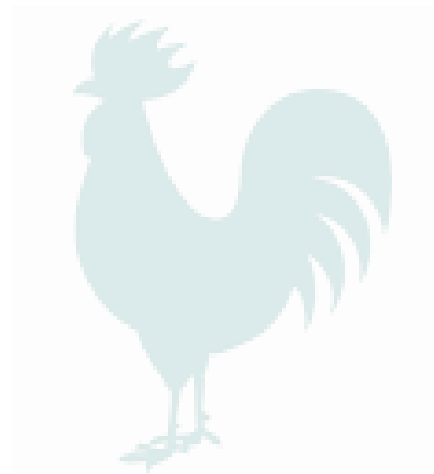
1.3.6. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Tasa-arvolain 4 §:n mukaisesti viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Toiminnallisella tasa-arvolla Laitilan kaupungissa tarkoitetaan sukupuolten tasa-arvon huomioonottamista ja edistämistä Laitilan kaupungin toiminnoissa ja palveluissa.

1.3.7. Korruption ja lahjonnan torjuminen

Kunnan ulkopuolisten tahojen tarjoaman taloudellisen etuuden hyväksyttävyyden arvioinnissa keskeisenä säädöspohjana ovat viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden asemaa koskevat yleiset säännökset sekä rikoslain rangaistus- säännökset. Viranhaltijalain 17 §:n nojalla viranhaltijan on suoritettava virkasuhteen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia

säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Viranhaltijan on toimittava tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla. Viranhaltija ei saa vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista taloudellista tai muuta etua, josta säädetään rikoslain 40 luvussa. Viranhaltijan on vältettävä menettelyä, joka voi heikentää luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen.

Kuntien ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö lisääntyy jatkuvasti ja tämä tuo uusia haasteita kunnallishallinnon toimintatavoille suhteessa yksityiseen sektoriin. Julkisen vallan käyttäjiltä edellytetään puolueettomuutta ja riippumattomuutta. Kun esimerkiksi yksityinen yritys on tarjoamassa kunnan henkilöstölle tai luottamushenkilölle matkaa, matkan hyväksyttävyyden arvioinnissa keskeisenä arviointikriteerinä on se, voiko etuuden hyväksyminen tai lahjan vastaanottaminen olla omiaan heikentämään luottamusta viranomaistoiminnan tasapuolisuuteen. Suomessa ei ole olemassa euromääräistä rajaa kielletylle etuudelle, joten hyväksyttävyyden arviointi on aina tapauskohtaista. Lähtökohtana on henkilön oma arvio toiminnan hyväksyttävyydestä. Vaikka etujen vastaanottaminen ei täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä, saattaa tulkinnanvaraisten etujen vastaanottaminen aiheuttaa negatiivista julkisuutta. Tarjotuista eduista on aina mahdollista kieltäytyä.

Virkamatkoissa lähtökohtana voidaan pitää, että kunta itse maksaa viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja työntekijöiden matkat. Mikäli esimerkiksi ulkomaanmatka katsotaan virkatehtävien hoidon vuoksi tarpeelliseksi, huolehtii kunta pääsääntöisesti itse matkan aiheuttamista kustannuksista. Matkakustannuksia ovat esimerkiksi lentomatkat, oman auton käyttökustannukset sekä joukkoliikennevälineiden käyttömaksut. Yritysten tarjoamiin matkoihin on syytä suhtautua pidättyväisesti, jos viranhaltijalla ja luottamushenkilöllä saattaa asemansa perusteella olla tosiasiallista vaikutusvaltaa tehtäessä esim. etuuksia tarjonnutta yrityksiä koskevia päätöksiä ja hankintoja. Jos ulkopuolinen taho lähettää kutsun nimetylle henkilölle, saattaa tämä herättää epäilyksen siitä, että yritys haluaa tarjota matkan nimenomaan tietylle yrityksen kannalta vaikutusvaltaiselle henkilölle ja tätä kautta pyritään vaikuttamaan kunnalliseen päätöksentekoon epäasiallisin keinoin.

1.3.8. Ympäristöasiat

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaan kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkailla terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Lupautakunta toimii em. lain tarkoittamana Laitilan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi kunnassa:

- huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä
- huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista
- osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen
- antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristöön liittyvistä

asioista muille viranomaisille

- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa
- edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä suorittaa muut sille hallintosäännössä määrätyt tehtävät

Laitilan kaupungin liittyminen Hiilineutraali kunta (HINKU)-hankkeeseen on mahdollistanut valtion tuen saamisen cleantech-hankintoihin, kuten kaupunginvirastoon ja terveyskeskukseen asennettuihin aurinkovoimaloihin. Kaupunki laskuttaa kiinteistöiltä jätelain valtuuttamaa ekomaksua. Ekomaksulla katetaan vaarallisten ja hyötyjätteiden keräyksestä sekä jäteneuvonnasta aiheutuneita kuluja. Laitilan kaupunki on Hinku- kuntana sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Edellä mainittujen tehtävien ja veloitteiden tavoittamiseksi kaupungin organisaation on perustettu ympäristöpäällikön virka, jota avustaa palvelusihteeri 15 prosentin työpanoksella.

1.3.9. Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kevään 2019 eduskuntavaalien jälkeen uusi hallitus laati hallitusohjelman, joka julkaistiin 3.6.2019. Hallitusohjelma sisältää useita kuntiin kohdistuvia kirjauksia ja tulo- ja investointeja. Yhtenä hallitusohjelma tavoitteena on vahvistaa kuntien rahoitusta, kuntien velvollisuuksien muuttuessa. Menoja lisäävänä tekijänä hallitusohjelmasta voidaan nostaa hoitajamitoitus, oppivelvollisuuden pidentäminen 18 ikävuoteen, subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus sekä ryhmäkokojen pienentäminen.

Kilpailukyky sopimukseen sisältyvän lomarahaleikkauksen vaikutukset poistuivat 1.4.2019 alkaen, jonka jälkeen kertyvistä lomista maksetaan täydet lomarahat. Tällä on toisaalta positiivinen vaikutus kuntien kunnallisverotuottoon.

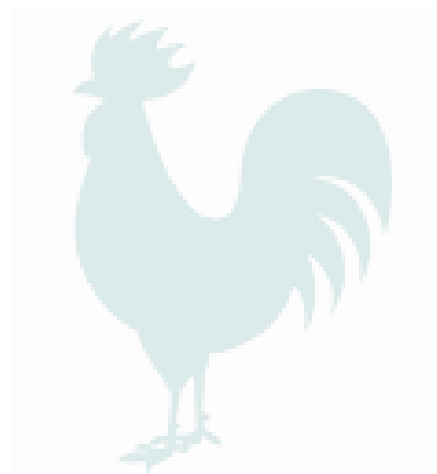
Vuodelle 2019 kohdistui palkankorotuksia seuraavasti: 1.1.2019 alkaen paikallinen järjestelyerä 1,2 prosenttia. 1.4.2019 maksettiin keskimäärin 1,0 prosentin yleiskorotus.

Työehtosopimusten sopimuskausi on 26 kuukautta eli 1.2.2018 – 31.3.2020. Kuntalan työ- ja virkaehtosopimusneuvottelut alkoivat 14.1.2020.

Kuntaliiton tuoreimman (joulukuu 2019) verotulokehikon/ennusteen mukaan Laitilan vuoden 2020 kunnallisverotulot kasvavat 4,3 prosenttia vuodesta 2019. Vuonna 2020 yhteisöverotulot kasvavat ennusteen mukaan 3,2 prosenttia vuodesta 2019. Vuonna 2020 kiinteistöverotulot pysyvät samalla tasolla.

Päätösten mukaiset valtionosuudet ovat yhteensä 21 705 108 euroa vuonna 2020. Päätös asiasta saatiin talousarvion vahvistamisen jälkeen joulukuussa 2019. Talousarviossa valtionosuudeksi vuodelle 2020 on arvioitu 21 513 732 euroa.

Laitilan kaupunki aloitti vuoden 2019 alussa talouden tasapainottamisohjelman laadinnan. Tasapainottamisohjelma käsiteltiin valtuustossa syksyllä 2019 asettaen samalla säästötoimenpiteitä tuleville vuosille.

Kaupunki on jo vuosien ajan käyttänyt investointien rahoitukseen ja maksuvalmiuden hoitamiseen lyhytaikaista lainaa. Korkotaso on vuonna 2019 ollut ajoittain negatiivinen. Korkotason odotetaan pysyvät alhaisena myös vuonna 2020.

Vuodelle 2020 merkittävän epävarmuustekijän luo 2019 Kiinan Wuhanista alkanut koronavirusepidemia (COVID-19). Epidemia laajentui maailmanlaajuisesti pandemiaksi ja levisi myös Suomeen alkuvuonna 2020. Epidemian laajentumisen aiheuttamat toiminnan muutokset ja poikkeusjärjestelyt vaikuttavat merkittävästi niin globaaliin talouteen kuin kuntatalouteenkin. Kuntapuolella tämä näkyy menojen lisäykinä ja tulojen pienentymisenä. Myös verorahoituksen heikkeneminen on odotettavaa. Toimintakertomusta laadittaessa tilanne on vielä epäselvä eikä tarkkoja vaikutuksia voida vielä arvioida. **Hallitus julisti poikkeustilan 18.3.-13.4.2020 väliseksi ajaksi. Hallituksen lupaamat tukitoimet taloudelle ja niiden vaikutukset eivät olleet vielä selvillä toimintakertomusta laadittaessa.**

1.4. Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä

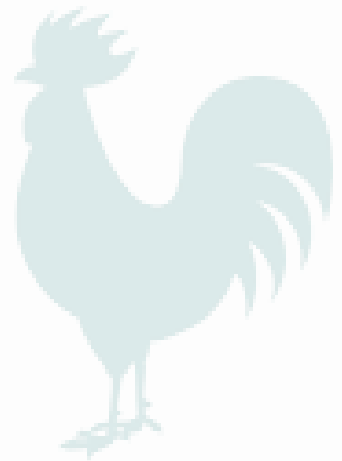
1.4.1. Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Varojen käytöstä ja sisäisestä valvonnasta ohjeistetaan erilaisten sääntöjen ja toimintaohjeiden avulla. Toimintaa ohjaavia sääntöjä ja ohjeita ovat hallintosääntö, palkkiosääntö, talousarvion laadintaohjeet ja täytäntöönpano-ohjeet, hankintaohje, laskutus- ja perintäohjeet sekä tilinpäätöksen laadintaohjeet. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.12.2018 uuden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Hallintosääntö päivitettiin kokonaisuudessaan 1.6.2017. Hallintosääntöä täydennetään tarpeellisilta osin erilaisilla ohjeilla.

Hallintotoimen talouspalvelut raportoi valtuutettuja, hallituksen jäseniä sekä talousarvion tehtävien vastuuhenkilöitä siitä, miten talousarvio ja sen tavoitteet ovat toteutuneet talouden 31.3., 31.5. ja 30.9. tilanteessa. Raportti sisältää selvityksen kaupungin talouden kokonaistilanteesta. Lisäksi kaupunginhallitusta ja hallintokuntia raportoidaan tehtävätason menojen ja tulojen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman, investointiosan toteutuman sekä lainakannan kehityksestä kuukausittain. Kuukausiraportointiin sisältyy myös tehtävien vastuuhenkilöiden selvitys mahdollisista laskennallisista määrärahaylityksistä. Vuoden 2018 aikana otettiin käyttöön uusi raportointijärjestelmä - Kuntari, jonka avulla tehtävien vastuuhenkilöt saavat aiempaa ajantasaisempaa ja monipuolisempaa tietoa vastuualueensa toteumasta. Mahdollisista lisämäärärahatarpeista tulee ilmoittaa annetussa aikataulussa osavuosikatsausten yhteydessä talous- ja hallintojohtajalle.

Julkisista hankinnoista annetun lain noudattamista valvoo talous- ja hallintojohtaja. Hankintalainsäädäntö uudistui 1.1.2017. Uuden hankintalain myötä hankintaohjeet päivitettiin ja uusi hankintaohje astui voimaan 1.1.2018.

Käteiskassojen tarkastuksesta vastaa yksikön esimies ja tarkastus tulee tehdä riittävän usein, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Mikäli kassanhoitaja vaihtuu kesken tilivuoden, on käteiskassan tarkastus syytä suorittaa. Kassan tarkastuksesta ja täsmäytyksestä tulee toimittaa raportti talouspalveluihin vähintään kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä. Sisäistä valvontaa voidaan lisäksi suorittaa talous- ja hallintojohtajan toimesta käteiskassojen satunnaistarkastuksilla. Käteiskassojen määrää pyritään jatkossa rajoittamaan ja vähentämään.

Riskienhallinta ja sisäisen valvonta koskevat myös kaupungin tytäryhtiöitä. Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tulee raportoida konsernijohtoa konserniyhtiöiden merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Laitosten turvallisuussuunnitelmat toimivat osana toiminnan riskienhallintaa. Laadittuja turvallisuussuunnitelmia päivitetään tarpeen mukaan.

Kaupunki on myöntänyt tytäryhtiöiden lainoille kaupungin omavelkaisen takauksen. Näistä takausvastuista ei ole aiheutunut kaupungille taloudellisia tappioita. Jos kaupungin omistus ei ole 100 %:n luokkaa, vaaditaan pääsääntöisesti vastavakuus.

1.4.2. Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalaki velvoittaa, että kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty. Lisäksi on otettava kantaa siihen, että onko valvonnassa havaittu puutteita kulu-neella tilikaudella, miten suunnittelukaudella on tarkoitus kehittää sisäistä valvontaa ja sen prosessia sekä annettava selonteko merkittävistä riskeistä.

Riskienhallintatyö kattaa eri valiokuntien tehtävälueet. Tilinpäätöksen tehtäväkoh-taisiin tarkasteluihin on sisällytettävä myös arvio riskienhallinnan järjestämisestä ja sen toteutumisesta. Joulukuussa 2018 hyväksyttiin uusi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje. Vuoden 2019 keväällä otettiin käyttöön Targetor Pron toimittama riskienhallinnan ohjelmisto jo korvasi aiemmin käytössä olleen Granite –riskienhal-lintajärjestelmän. Uuteen riskienhallintaohjelmaan sisällytettiin myös työsuojelliset riskit, jotka aiemmin eivät ole olleet sähköisessä muodossa.

1.4.3. Riskien arviointi

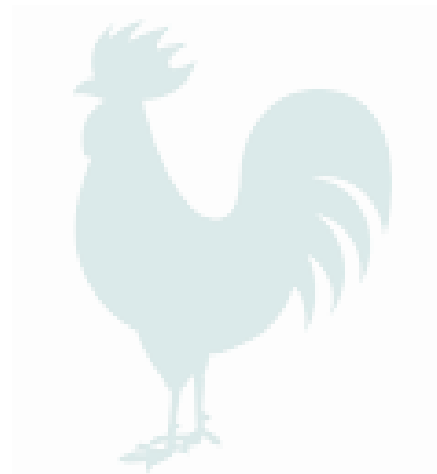
Arvioitaessa riskejä ja epävarmuustekijöitä ne voidaan luokitella useampaan katego-riaan. Kaupunki on riskianalyyssissään käyttänyt seuraavaa jaottelua: toiminnalliset-, taloudelliset-, turvallisuus ja työsuojelliset riskit. Osa riskitekijöistä voi kuulua sa-maan aikaan useampaan kategoriaan.

Vuoden 2019 lopussa Laitilan riskienhallintaohjelmaan sisältyy 78 riskiä, joista 29 on toiminnan riskejä, 12 talousriskejä, 16 henkilöriskejä ja 21 turvallisuusriskejä.

Toiminnallisia riskejä ovat toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen, organisaatiora-kenteeseen, sopimuksiin ja hankintoihin, omaisuuteen sekä viestintään ja sidosryh-miin liittyvät riskit. Toiminnallisista riskeistä suurimmat liittyvät tiedonkulkuun hen-kilöstövaihdosten tai sairastapausten yhteydessä, ohjeiden puuttumiseen sekä kiin-teistöjen kunnossapitoon.

Omaisuuden vahinkoriskejä ja toiminnan häiriöttömyyteen liittyviä riskejä on rajattu vakuutuksilla. Vakuutusten ajanmukaisuus tarkistetaan vakuutusyhtiön kanssa sää-nöllisesti kerran vuodessa ja muuten tarvittaessa. Vakuutusasioita kaupungin kanssa hoitaa Novum-meklariyhtiö. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2018 ja vuoden 2019 alusta omaisuusvakuutus sopimukset tehtiin IF:in kanssa ja tapaturma- ja muut hen-kilövakuutukset Protectorin kanssa.

Taloudellisia riskejä aiheuttavat taloussuunnittelu, rahoitusratkaisut, investoinnit ja hankkeet sekä kulurakenne. Merkittävimmät taloudelliset riskit Laitilassa koetaan liittyvän suhdannevaihteluihin, lainsäädännön muutoksiin sekä kaupungin talouden tasapainottamisohjelman epäonnistumiseen. Riskinä koetaan myös Laitilan talou-

den tilan heikkeneminen yhdistettynä lisääntyvien investointien aiheuttamaan lainarahoituksen huomattavaa kasvuun. Suhdannevaihteluihin ja lainsäädännön muutoksiin liittyviin riskeihin kuuluvat esim. verotulojen ja valtionosuuksien pieneneminen sekä muuttuvat lakisääteiset velvoitteet, joilla on kustannuksia lisääviä vaikutuksia. Laitilan kaupungin korkoriski on jo vuosien ajan ollut melko suuri, mutta vuoden 2018 alussa toteutetun lainakilpailutuksen myötä puolet lyhytaikaisesta korollisesta vieraasta pääomasta korvattiin pitkäaikaisella talousarviolainalla. Samalla lainan yhteyteen otettiin korkosuojaus.

Henkilöriskejä ovat työyhteisöön ja työsuhteisiin liittyvät riskit sekä saatavuuteen ja osaamiseen liittyvät riskit. Henkilöstön osaaminen ja sen saatavuus ovat tällä hetkellä kohtuullisen hyvällä tasolla. Joillakin aloilla uuden henkilökunnan saatavuus, erityisesti sijaisten osalta, koetaan haasteena. Lisäksi oleelliseksi riskitekijäksi koetaan ikääntyminen ja eläköitymiset.

Turvallisuusriskejä ovat mm. turvallisuuden johtaminen, toimitilojen turvallisuus, tietoturva sekä ympäristön turvallisuus. Merkittävimmiksi riskeiksi koetaan virastotalolla varapoistumisovien puuttuminen sekä koko kaupungin osalta lukitus- ja hälytysjärjestelmiin liittyvät riskit.

Työsuojeluun liittyvistä riskeistä merkittävimmiksi koetaan sisäilmaongelmiin liittyvät riskit, onnettomuustilanteiden pelastautumisharjoitusten puuttuminen, kuulustusten huono kuuluvuus eri tiloissa sekä kiireen aiheuttama stressi.

Edellä mainittujen riskien toteutuminen Laitilassa on mahdollista, mutta niihin voidaan varautua huolellisella ja ennakoivalla suunnittelulla ja seurannalla. Riskien tiedostaminen auttaa poistamaan ja vähentämään riskejä muuttamalla ja kehittämällä mahdollisuuksien mukaan toimintatapoja ja käytäntöjä.

Laitilan kaupungissa riskienhallintaa koordinoi taloussuunnittelija.

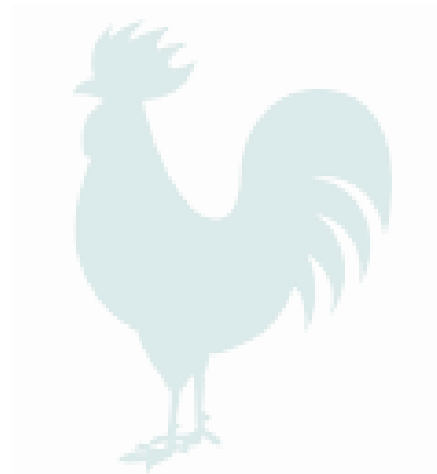
1.4.4. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Riittävän sisäisen valvonnan perusedellytyksenä on riskien tunnistaminen ja niiden huomioiminen valvontaa suunniteltaessa ja toteuttaessa.

Hallintokunnat ovat tehneet riskikartoituksia. Sisäinen valvonta toteutuu osana päivittäisiä työprosesseja mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Laskujen asiatarkastajat ja hyväksyjät käydään läpi vuosittain. Kaupunginjohtaja, toimialajohtajat ja vastuualueiden esimiehet seuraavat toimintaa ja suorittavat itsearviointia.

Sisäistä valvontaa suoritetaan raportointikäytäntöjen sekä työrutiinien kautta ja se tapahtuu osana normaaleja johtamiskäytäntöjä, jolloin johto seuraa muun muassa määrärahojen käyttöä ja päätöksentekoa. Asioita käsitellään toimialojen johtoryhmissä ja osastopalaverissa. Kaupungin sisäinen tarkastus on ostettu tilintarkastusyhteisöltä. Sen lisäksi talouspalveluissa seurataan, miten hallintokunnat noudattavat talousarvion täytäntöönpano-ohjeita.

1.4.5. Hallituksen kannanotto sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan järjestämisestä

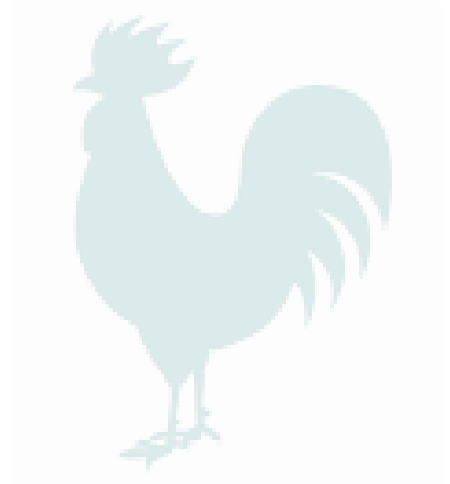
Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta. Hallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin.

Hallitus esittää kannanottonaan, että sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta, hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

1.4.6. Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Riskienhallintaa on tehostettu ottamalla käyttöön uusi, selkeämpi, riskienhallintajärjestelmä. Sisäistä valvontaa ja rahojenkäytön valvontaa taas on tehostettu laatimalla uusi osavuosikatsausmalli, jolloin varojen käyttö saatetaan kaupunginhallitukselle ja –valtuustolle tiedoksi neljännesvuosittain. Vuodesta 2019 lisämäärärahojen anominen ajoittuu osavuosikatsauksien yhteyteen, jolloin määrärahaylitysten seuranta tarkentuu.

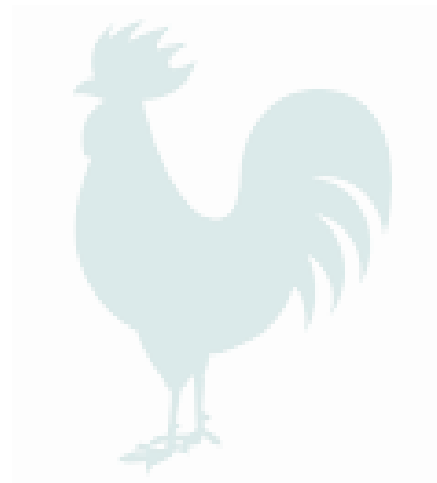
Vuonna 2020 otetaan käyttöön uusi asianhallintajärjestelmä, joka helpottaa asioiden päätöksentekoketjun seurantaa ja hallintaa. Tämä tuo läpinäkyvyyttä päätöksenteon valmisteluun ja auttaa osaltaan toteuttamaan parempaa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan osalta kehitystä vuonna 2020 tapahtuu työnsuojeluriskien osalta, jotka pyritään saamaan tallennettua yksiköittäin riskienhallintaohjelmaan alkuvuoden 2020 aikana.

1.5. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

TULOSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018	Muutos-%
Toimintatuotot	9 119	9 601	-5,0 %
Toimintakulut	-59 563	-57 368	3,8 %
TOIMINTAKATE	-50 444	-47 767	5,6 %
Verotulot	30 346	29 006	4,6 %
Valtionosuudet	20 212	20 353	-0,7 %
Rahoitustuotot- ja kulut			
Korkotuotot	0	0	-
Muut rahoitustuotot	125	116	7,8 %
Korkokulut	-10	-28	-62,9 %
Muut rahoituskulut	-113	-5	-
Rahoitustuotot- ja kulut yht.	2	83	-98,0 %
VUOSIKATE	116	1 674	-93,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 786	-2 698	3,2 %
Satunnaiset erät	-1	0	-
TILIKAUDEN TULOS	-2 670	-1 024	160,8 %
Tilinpäätössiirrot	121	121	0,0 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-2 549	-903	182,3 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toimintatuotot/toimintakulut	15,3 %	16,7 %
Vuosikate/poistot	4,2 %	62,1 %
Vuosikate, €/asukas	13,54	193,65
Asukasmäärä	8 593	8 646

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyys. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Tilikauden tulojen riittävyys menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista 15,3 % (2018 16,7 %), laskentakaava: $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$.

Tunnusluvulla kuvataan maksurahoituksen osuutta toimintamenoista. Tunnusluku on hieman pienentynyt edellisvuodesta. Toimintatuotot ovat vähentyneet 5,0 % ja toimintakulut ovat lisääntyneet 3,8 % edellisvuoteen verrattuna. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa, millainen osuus toimintakuluista rahoitetaan verotuloin ja valtionosuuksin (84,5 %).

Toimintakate -50 443 672 € (2018 -47 767 083 €)

Toimintakate on toimintatuottojen ja –kulujen erotus. Toimintakate on heikentynyt edellisvuodesta 5,6 %. Laitilassa asukaskohtainen toimintakate oli vuonna 2019 - 5 870 €/asukas.

Vuosikate 4,2 % poistoista (2018 62,1 %), laskentakaava: $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$ ja arvonalentumiset.

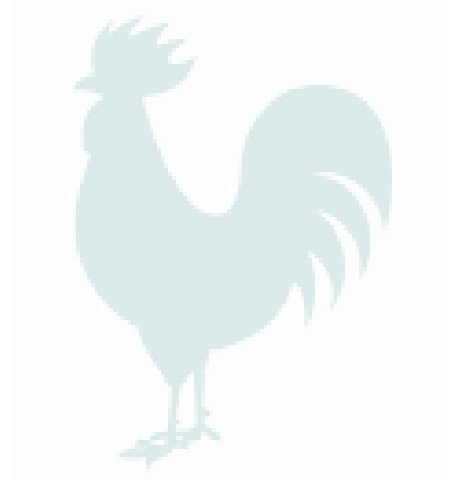
Kun tunnusluvun arvo on 100 % oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Laitilan kaupungin poistoajoja on lyhennetty vuodesta 2013 lähtien.

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuonna 2019 tulorahoitus ei ole riittävä, sillä vuosikate on 116 331 € ja poistot 2 785 836 €. Vuonna 2018 vuosikate oli 1 674 277 € ja poistot 2 698 241 €.

Vuonna 2018 kaikkien kuntien vuosikate asukasta kohden oli keskimäärin 376 €, kun Laitilassa vastaava tunnusluku oli 194 €/asukas.

Tilikauden tulos -2 670 221,89 € (2018 -1 023 964,88 €)

Tilikaudelle jaksettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen tilikauden alijäämä on 2 549 159,94 euroa, mikä vastaa muutostalousarviota. Tulos on yli miljoonan heikompi kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa on ennakoitu.

1.6. TOIMINNAN RAHOITUS**RAHOITUSLASKELMA, TIIVISTETTY**

(1 000 €)	2019	2018
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	116	1 674
Satunnaiset erät	-1	0
Tulorahoituksen korj.erät	0	0
Toiminnan rahavirta yht.	116	1 674
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 061	-9 314
Rah.osuudet inv.menoihin	8	2
Pys. vast. hyöd. luov.tulot	4	219
Investointien rahavirta yht.	-6 049	-9 093
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-5 934	-7 419
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	4 370	8 770
Muut maksuvalmiuden muutokset	631	545
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	5 001	9 315
RAHAVAROJEN MUUTOS	-932	1 897
RAHAVARAT 1.1.	2 328	431
RAHAVARAT 31.12.	1 395	2 328

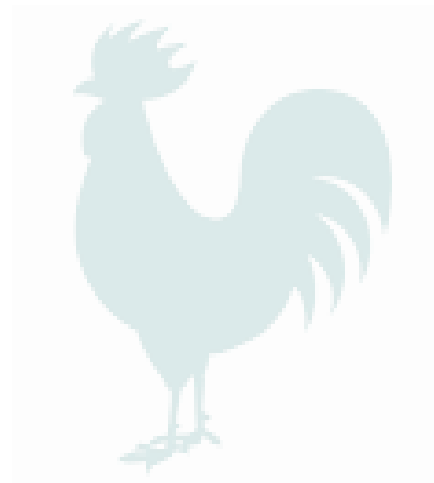
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä (5 vuotta), 1 000 e	-17 160	-12 530
Investointien tulorahoitus, %	1,9 %	18,0 %
Lainanhoitokate	0,04	0,59
Kassan riittävyys, pv	7,6	12,7
Asukasmäärä	8 593	8 646

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Toiminnan ja investointien rahavirta -5 934 000 € ja sen kertymä 5 vuodelta on -17 160 000 € (2018 kertymä -12 530 000 €).

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja

investointien kertymä -tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Laitilan kaupungilla näin on käynyt.

Investointien tulorahoitus 1,9 % (2018 18,0 %), laskentakaava: $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$.

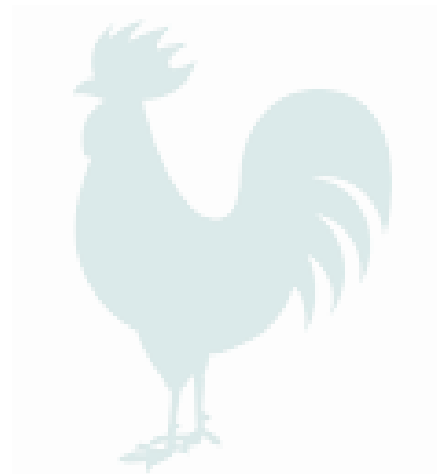
Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Vuonna 2018 Suomen kunnissa investointien tulorahoitusprosentti oli keskimäärin 68 % eli merkittävästi Laitilaa parempi.

Lainanhoitokate 0,03 (2018 0,6), laskentakaava: $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanhoitolyhennykset})$.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. **Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.** Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä luvun ollessa 1 – 2 ja heikko, kun tunnusluku jää alle yhden. Laitilan lainanhoitokyky oli heikko vuonna 2018.

Kassan riittävyys 7,6 pv (2018 12,7 pv), laskentakaava: $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$.

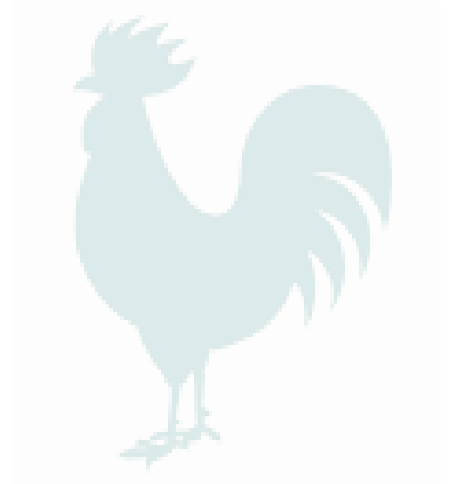
Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassan riittävyys oli 7,6 päivää vuonna 2019, kun yleensä kunnissa kassan riittävyys on noin 42 päivää.

1.7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE VASTAAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	78	216
Aineelliset hyödykkeet	56 974	53 927
Sijoitukset	8 560	8 206
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	65 612	62 348
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	784	670
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	140	194
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	753	890
Lyhytaikaiset saamiset	3 026	3 350
Saamiset yht.	3 779	4 241
Rahoitusarvopaperit	304	244
Rahat ja pankkisaamiset	1 091	2 084
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	5 314	6 763
VASTAAVAA YHT.	71 710	69 781

TASE VASTATTAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	30 730	30 730
Rahastot	0	0
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	4 921	5 824
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 549	-903
OMA PÄÄOMA YHT.	33 102	35 651
POISTOERO JA VAPAAEHT. VAR.	924	1 045
PAKOLLISET VARAUKSET	28	28
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	959	702
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	10 387	11 421
Lyhytaikainen vieras pääoma	26 311	20 935
VIERAS PÄÄOMA YHT.	36 698	32 356
VASTATTAVAA YHT.	71 710	69 781

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	47,5	52,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	61,5	54,9
Velat ja vastuut, % käyttötuloista	61,7	55,2
Kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	2,4	4,9
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	276,0	569,1
Lainakanta 31.12., 1000 €	27 455	23 085
Lainakanta, €/asukas	3 195,04	2 670,02
Lainasaamiset, 1000 €	774	774
Asukasmäärä	8 593	8 646

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset, kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Taseen liitetiedoissa on tase-erien tarkemmat erittelyt. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste 47,5 % (2018 52,6 %), laskentakaava: $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$.

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 % ja sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. **Laitilassa omavaraisuusaste heikkeni edellisvuodesta ja on alle tavoitetason.** Suomen kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste oli 59,6 % vuonna 2018.

Suhteellinen velkaantuneisuus 61,2 % (2018 54,9 %), laskentakaava: $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$.

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Vuonna 2018 suhteellinen velkaantuneisuus koko maassa oli 58,6 %.

Kertynyt ylijäämä 2,4 milj.€ (2018 4,9 milj. €), laskentakaava: Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä).

Kertynyt ylijäämä osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana (tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina). Vuoden 2019 tilinpäätöksen tilikauden alijäämä on 2 549 159,94 euroa.

Kertynyt ylijäämä/asukas 276,0 € (2018 569,1 €)

Kertynyt ylijäämä pieneni vuodesta 2018 asukasta kohden 293 euroa. Kaikkien kuntien kertynyt ylijäämä/asukas oli 2 061 euroa vuonna 2018.

Lainakanta 31.12.2019 oli 27,5 milj.€ (2018 23,0 milj. €), laskentakaava: $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan laske-
taan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-
ja muilla veloilla.

Lainat/asukas 3 195 € (2018 2 670 €)

Laitilan asukaskohtainen lainamäärä kasvoi 525 euroa asukasta kohden vuonna
2019. Vuonna 2018 koko maassa lainoja per asukas oli 3 039 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. 27,8 milj. € (2018 23,3 milj. €), laskentakaava Vieras
pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä.
Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas 3 210 € (2018 2 693 €), laskentakaava: asu-
kaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden
määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

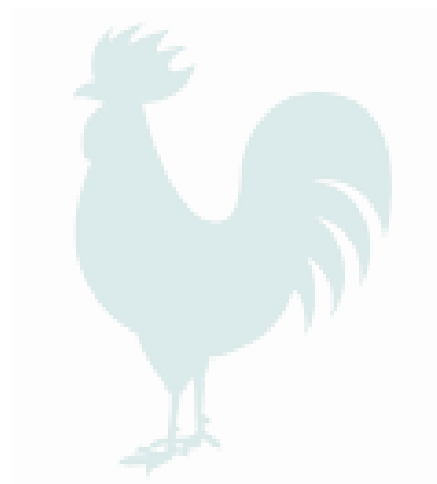
Lainasaamiset 31.12.2019 774 000 € (2018 774 000 €)

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omis-
tamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.8. KOKONAISTULOT JA -MENOT

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Tulot (1 000 e)	2019	Menot (1 000 e)	2019
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	9 119	Toimintakulut	-59 563
Verotulot	30 346	Valm. omaan käyttöön	0
Valtionosuudet	20 212	Korkokulut	-10
Korkotuotot	0	Muut rahoituskulut	-113
Muut rahoitustuotot	125	Satunnaiset kulut	-1
Satunnaiset tuotot	0	Varsinainen toiminta yht.	-59 687
Varsinainen toiminta yht.	59 802		
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
Pys. vast. hyöd. myyntivoitot	-95	Pys. vast. hyöd. myyntitappiot	4
		Pakollisten varausten muutos	0
Tulorahoituksen korjauserät yht.	-95	Tulorahoituksen korjauserät yht.	4
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	8	Investointimenot	-6 061
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	4		
Investoinnit yht.	12	Investoinnit yht.	-6 061
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennys	0	Antolainasaamisten lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 130
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	5 500	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Rahoitustoiminta yht.	5 500	Rahoitustoiminta yht.	-1 130
KOKONAISTULOT YHT.	65 219	KOKONAISMENOT YHT.	-66 874

Kokonaistulot ovat pienentyneet edellisvuodesta 4,1 milj. euroa ja kokonaismenot ovat kasvaneet 1,1 milj. euroa. Kokonaistulojen pienentyminen johtuu edellisvuotta pienemmästä lainanlisäyksestä ja kokonaismenojen vähentyminen pienemmistä investointimenoista.

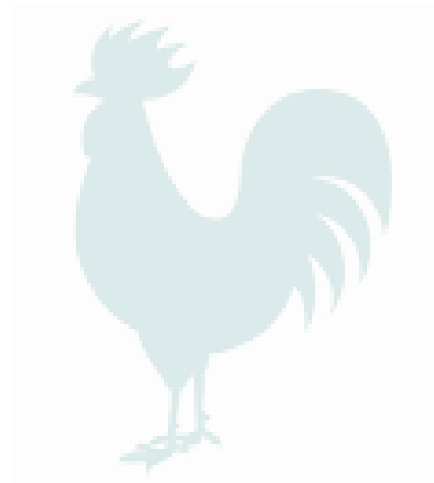
1.9. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

1.9.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laitilan kaupungin konserniin kuuluu 14 tytäryhteisöä, joista 9 on kiinteistöosakeyhtiötä, 2 osakeyhtiötä ja 3 kuntayhtymää. Osakkuusyhteisöjä on yhteensä 6 kpl.

LAITILAN KAUPUNGIN KONSERNIRAKENNE

	Määrä
Yhdistelty kokonaan	
Tytäryhteisöt	-
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	9
Kunnallista liiketoim. harjoittavat yhtiöt	2
Muut yhtiöt	-
Osuuskunnat	-
Yhdistykset	-
Säätiöt	-
Kuntayhtymät	3
Yhteensä	14
Osuus voitosta/tappiosta yhdistelty	
Osakkuusyhteisöt	6
Yhteisyhteisöt	-
Yhteensä	6

1.9.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungin konserniohjauksessa noudatetaan kaupunginvaltuuston vuonna 2017 hyväksymää hallintosääntöä, joka sisältää myös konserniohjeet. Uudistetuissa konserniohjeissa on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota konserniraportin sisältöön, kaupungin toimielinten toimivallan jakoon, keskitettyihin toimintoihin, kuntakonsernin valvontaan ja kaupungin edustajien ohjeistukseen.

Ohjeiden tarkoituksena on edistää yhteisen kokonaisnäkömyksen muodostumista sekä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

1.9.3. Olennaiset kaupunkikonsernia koskevat tapahtumat

Kaupungin tilintarkastuksen suorittanut BDO Oy suoritti Kiinteistö Oy Keskevaaria ja Kiinteistö Oy Suulinmäen teollisuutta lukuun ottamatta myös tytäryhteisöjen tilintarkastuksen.

1.9.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta valvonnasta

Kiinteistöyhtiöiden taloudellinen tilanne on tällä hetkellä suhteellisen hyvä. Tulevaisuuden näkymät vuokratuottojen osalta ovat hyvät, mikä tulee jatkossakin pitämään yhtiöiden taloustilanteen hyvänä. Suunnitellut ja jo toteutuneet hankkeet lisäävät eräiden yhtiöiden velkaantuneisuutta ja näin kokonaisuudessaan omavaraisuusaste heikkenee.

Jääkukko Oy:n talous pysyy tiukkana niin kauan, kunnes sen lainat on maksettu. Lainat tulevat hoidetuksi vuoteen 2023 mennessä.

Laitilan Terveyskodin tehtävien muutosten myötä kasvaa sen vastuu toiminnan sopeuttamisesta lähivuosina. Tavoitteena on omavastuinen toiminta.

Laitilan Lämpö Oy jatkaa kaupunkienemmistöisenä yhtiönä pyrkien lisäämään kotimaisella polttoaineella tuotetun lämpöenergian osuutta. Laitilassa kaukolämpö on kilpailukykyinen lämmitysmuoto. Uudisrakennusten lämmöntarpeen pieneneminen, vanhojen rakennusten peruskorjaukset sekä ilmaston lämpeneminen muuttavat jatkossa kaukolämmön toimintaympäristöä. Haasteisiin vastataan tuottamalla lämpöenergiaa mahdollisimman energiatehokkaasti ja pienin ympäristövaikutuksin vähentämällä öljyn käyttöä lämmön tuotannossa.

Vuodelle 2020 merkittävän epävarmuustekijän luo 2019 Kiinan Wuhanista alkanut koronavirusepidemia (COVID-19). Epidemia laajentui maailmanlaajuisesti pandemiaksi ja levisi myös Suomeen alkuvuonna 2020. Epidemian laajentumisen aiheuttamat toiminnan muutokset ja poikkeusjärjestelyt vaikuttavat merkittävästi niin globaaliin talouteen kuin kuntatalouteenkin. Kuntapuolella tämä näkyy menojen lisäyksiä ja tulojen pienentymisenä. Myös verorahoituksen heikkeneminen on odotettavaa. Toimintakertomusta laadittaessa tilanne on vielä epäselvä eikä tarkkoja vaikutuksia voida vielä arvioida. Hallitus julisti poikkeustilan 18.3.-13.4.2020 väliseksi ajaksi. Hallituksen lupaamat tukitoimet taloudelle ja niiden vaikutukset eivät olleet vielä selvillä toimintakertomusta laadittaessa. Peruskaupungin talouden lisäksi epidemian laajeneminen vaikuttaa myös konserniyhtiöiden talouteen.

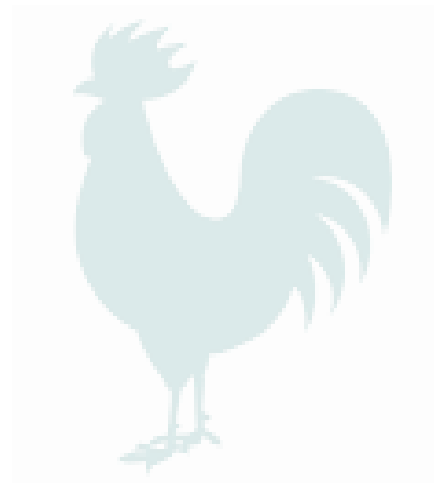
1.9.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniohjeiden mukaan kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista.

Konsernijohto (kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja) vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Toimialajohtaja seuraa toimialallaan kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa konsernijohtolle.

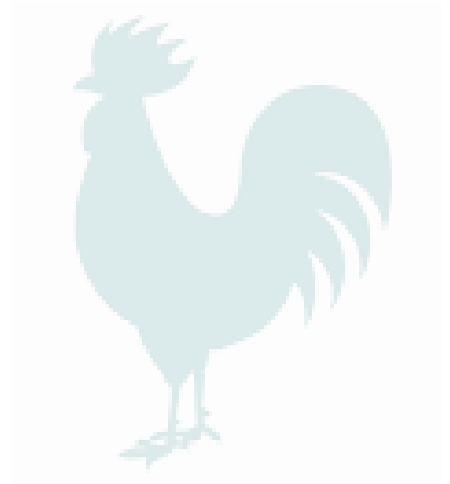
Konserniohje on sisällytetty osaksi uudistettua 1.6.2017 voimaan tullutta hallintosääntöä. Talous- ja hallintojohtaja vastaa konserniohjetta yksityiskohtaisempien ohjeiden valmistelusta sekä seuraa tytäryhtiöiden toimintaa, taloudenhoitoa ja konserniohjeen soveltamista.

1.9.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018
Toimintatuotot	39 072	38 494
Toimintakulut	-87 243	-83 775
Osuus osakk.yht. tuloksesta	-72	23
TOIMINTAKATE	-48 244	-45 258
Verotulot	30 346	29 006
Valtionosuudet	20 212	20 359
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	7	53
Muut rahoitustuotot	92	86
Korkokulut	-249	-235
Muut rahoituskulut	-127	-28
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-278	-124
VUOSIKATE	2 037	3 984
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 922	-4 741
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	6	-6
Poistot ja arvonalentumiset yht.	-4 917	-4 747
Satunnaiset erät	-1	0
TILIKAUDEN TULOS	-2 880	-763
Tilinpäätössiirrot	0	0
Laskennalliset verot	17	-31
Vähemmistöosuudet	-103	-107
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-2 967	-901

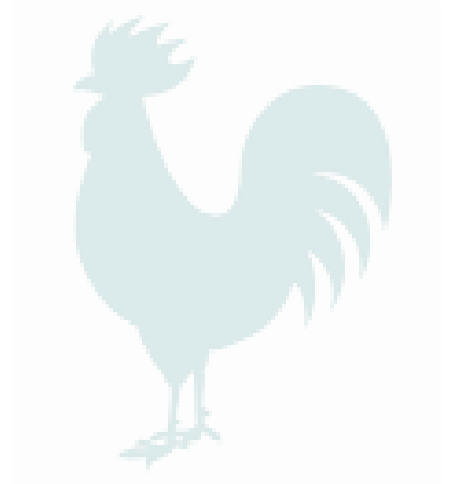
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toimintatuotot/toimintakulut	44,8 %	45,9 %
Vuosikate/poistot	41,4 %	83,9 %
Vuosikate, €/asukas	237,07	460,73
Asukasmäärä	8 593	8 646

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 037	3 984
Satunnaiset erät	-1	0
Tulorahoituksen korj.erät	-69	-1 244
Toiminnan rahavirta yht.	1 967	2 739
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 429	-9 903
Rah.osuudet inv.menoihin	21	2 175
Pys. vast. hyöd. luov.tulot	165	1 222
Investointien rahavirta yht.	-7 243	-6 506
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-5 276	-3 767
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset	51	0
Lainakannan muutokset	3 508	8 079
Muut maksuvalmiuden muutokset	612	-2 544
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	4 171	5 535
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 105	1 768
RAHAVARAT 1.1.	6 125	4 357
RAHAVARAT 31.12.	5 020	6 125

KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä (5 vuotta), 1 000 e	-11 328	-5 871
Investointien tulorahoitus, %	27,5 %	51,5 %
Lainanhoitokate	0,9	5,0
Kassan riittävyys, pv	18,8	23,6
Asukasmäärä	8 593	8 646

KONSERNITASE VASTAAVAA, TIIVISTETTY

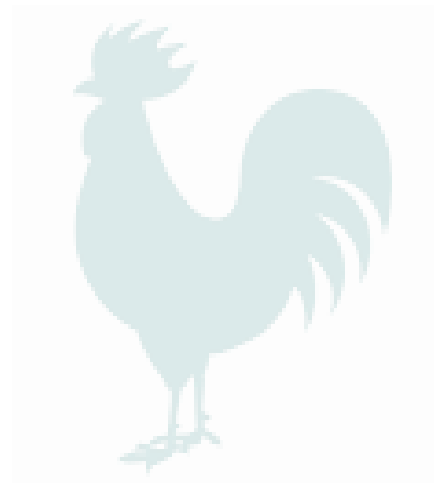
(1 000 €)	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	318	493
Aineelliset hyödykkeet	88 899	86 562
Sijoitukset	2 919	2 444
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	92 137	89 499
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 005	879
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	482	562
Pitkäaik. saamiset	2 607	2 695
Lyhytaik. saamiset	5 106	5 083
Rahoitusarvopaperit	331	271
Rahat ja pankkisaamiset	4 689	5 855
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	13 215	14 465
VASTAAVAA YHT.	106 357	104 843

KONSERNITASE VASTATTAVAA, TIIVISTETTY

(1 000 €)	2019	2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	30 730	30 730
Rahastot	1 980	1 773
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	8 161	9 108
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 967	-901
OMA PÄÄOMA YHT.	37 904	40 711
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 847	1 736
PAKOLLISET VARAUKSET	958	968
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 187	914
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma	31 408	33 514
Lyhytaikainen vieras pääoma	33 053	27 001
VIERAS PÄÄOMA YHT.	64 461	60 515
VASTATTAVAA YHT.	106 357	104 843

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	36,6	39,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	71,7	68,7
Velat ja vastuut, % käyttötuloista	72,2	69,1
Kertynyt yli-/alijäämä, milj. €	5,2	8,2
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	604,5	949,2
Lainakanta 31.12., 1000 €	47 913	44 316
Lainakanta, €/asukas	5 575,81	5 125,62
Lainasaamiset, 1000 €	434	389
Asukasmäärä	8 593	8 646

Muutettu kuntalaki asettaa vaatimuksia konsernitilinpäätöksen laadinnalle. Vuodesta 2016 alkaen kaikkien kuntien on laadittava konsernitilinpäätös. Samalla muutettiin kuntien arviointimenettelyyn liittyviä kriisikuntakriteeristöä siten, että suurin osa kriisikuntakriteereistä lasketaan konsernitilinpäätöksen perusteella. Kriisikuntakriteereitä on päivitetty vuoden 2019 alussa. Kriisikuntakriteerit on lueteltu tilinpäätöksen alkuosan toimintakertomuksessa.

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä konsernituloslaskelman toimintakate oli -48,2 milj. euroa (2018 toimintakate oli -45,3 milj. €). Konsernin toimintakate heikkeni edellisvuodesta 2,9 milj. euroa.

Konsernituloslaskelman vuosikate oli 237,07 €/asukas eli asukasta kohden 223,66 euroa pienempi kuin vuonna 2018. Vuonna 2018 Suomen kuntakonsernien asukas-kohtainen vuosikate oli keskimäärin 862 euroa. Laitilan konsernitilinpäätöksessä vuoden 2018 asukaskohtainen vuosikate oli 460,73 euroa.

Konsernin vuoden 2019 tilikauden tulos oli -2 880 416 euroa, kun vuonna 2018 se oli -763 282 euroa.

Vuoden 2019 konsernitilinpäätöksessä investointien tulorahoitusosuus oli 27,5 prosenttia. Vuonna 2018 Suomen kuntakonserneissa investointien tulorahoitusosuus oli keskimäärin 61 %, kun Laitilan kuntakonsernissa se oli samaan aikaan 51,5 prosenttia.

Laitilan omavaraisuusaste oli 36,6 prosenttia vuoden 2019 konsernitilinpäätöksessä.

Konsernin lainakanta 31.12.2019 oli 47,9 milj. euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 3,6 miljoonalla eurolla. Vuonna 2018 Laitilassa lainakanta oli 44,3 milj. euroa.

Konsernin lainakannasta laskettu **vuoden 2019 asukaskohtainen lainamäärä oli 5 576 euroa eli 450 euroa edellisvuotta suurempi. Suomen kuntakonsernien vuoden 2018 asukaskohtainen lainakanta oli keskimäärin 6 540 euroa**, kun vastaavana ajankohtana Laitilan kaupungin konsernissa se oli 5 126 euroa asukasta kohden.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. olivat vuonna 2019 48,3 milj. €. ja **Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas** olivat 5625 €.

Vuonna 2018 Suomen kunnissa konsernin asukaskohtainen kertynyt ylijäämä oli keskimäärin 2 297 euroa, kun Laitilan konsernissa se oli 949 euroa asukasta kohden. **Konsernin kertynyt ylijäämä vuonna 2019 on 5,2 milj. euroa. Asukasta kohden kertynyttä ylijäämää oli 604,5 euroa.**

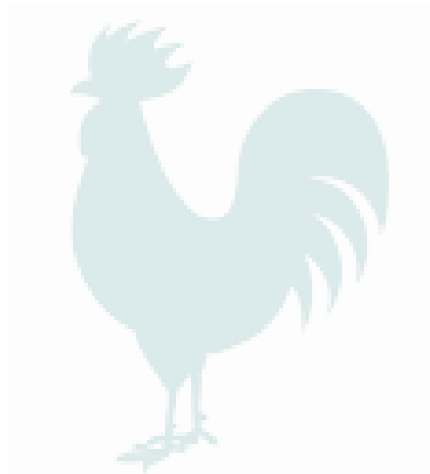
1.10. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa selkoa taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kaupungin vuoden 2019 tilikauden tulos on 2 670 221,89 euroa alijäämäinen. Poistoteroa puretaan 121 061,95 euroa.

Tilikauden alijäämä 2 549 159,94 euroa kirjataan taseen tilikauden yli-/alijäämätalille.

Vuoden 2019 taseessa kumulatiivinen ylijäämä on 2 371 698,12 euroa. Kumulatiivinen ylijäämä olisi 4 440 522,11 euroa ilman vuonna 2017 tehtyä Pähkinäpensaan päiväkodin alaskirjausta (1 932 816,97 €) sekä 2018 tilinpäätöksessä alaskirjattua Winnovan rakennusta (136 007,02 €).

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Valtuuston strategisten päämäärien toteutuminen

Valtuuston strategiset päämäärät on jalkautettu tavoitteiksi osastoille ja tehtävälueille. Tavoitteiden toteutumista tarkastellaan jokaisella tehtävälueella erikseen seuraavissa alaluvuissa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

TALouden NÄKÖKULMA

VAKAAN TALouden KAUPUNKI

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Talouden tasapaino	Investoinnit kestäväällä tasolla	-Vuosikate kattaa poistot -Vuosikate kattaa nettoinvestoinnit	Ei toteudu. Ei toteudu.
	Kaupungin lainakanta hallinnassa	-Vuosikate kattaa 1/10 lainakannasta vastaamaan lainanlyhennyksiä -Kassavarat vähintään 15 päivää	Ei toteudu. Toteutuu osittain.
	Tulot kattavat menot	-Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) on riittävällä tasolla, jotta vuosikatetavoitteet on mahdollista saavuttaa	Ei toteudu.
Talouden reunaehto- jen huomioiminen	Kriisikuntakriteerien mitta- reiden seuraaminen	-Konsernitulolaskelman vuosikate on vähintään 80 % poistoista -Tuloveroprosentti on alle 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti -Konsernin lainamäärä ja vuokravastuut ovat alle 50 % kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisestä määrästä -Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on yli 0,8	Toteutuu.
Taseen ylijäämän turvaaminen	Kaupungin menot sopeutetaan tuloihin laatimalla talouden tasapainottamisohjelma	-Tasapainottamisohjelma laaditaan vuoden 2019 aikana koskemaan vuosia 2020-2021	Toteutuu.

PALVELU- / ASIAKASNÄKÖKULMA

HYVÄT PERUSPALVELUT TURVAAVA KAUPUNKI

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Toimivien ja laadukkaiden peruspalveluiden ylläpito	-Oma tuotanto säilytetään vähintään peruspalvelut turvaavalla tasolla ja palvelutarpeen kasvu katetaan joko ostopalveluilla tai omaa tuotantoa lisäämällä	-Toimialojen ostopalvelujen ja palvelusetelien määrä 2018 ja 2019	-Palveluseteleitä: -Sivva: 54 -Soteva: 68 (sis. 7 maksusitoumusta) -Peruspalveluiden toiminnot ovat säilyneet omana toimintana vuoden 2019 aikana. Ostopalveluihin sen osalta on turvauduttu pääkirjanpitäjän palveluissa määräaikaisesti.
	-Tutkitaan vaihtoehtoja omalle palvelutuotannolle	-Onko otettu käyttöön vaikei	-Talous- ja palkkahallinnon vaihtoehtoinen palvelutuotantoseelvitys on käynnissä
Hyvinvoiva kuntalainen	-Kuntalaisen omavastuu hyvinvoinnistaan ja yhteistyö kolmannen sektorin kanssa		-Yhdistyksen ja kaupunkilaisien omaehtoista toimintaa on pyritty edistämään kaupungin järjestämällä toimialojen kuntalaistilaisuuksilla
	-Määritellään panostettavat ennaltaehkäisevät palvelut palveluluokituksen yhteydessä	-Sähköinen hyvinvointikertomus päivitetään	Toteutuu.
Asuntotuotanto mahdollistetaan koko kaupunkialueella	-Varmistetaan riittävä vuokra-asumistuotanto	-Käyttöaste -Jonottajien määrä	-Käyttöasteet ovat kaikissa kohteissa yli 85 % - pääsääntöisesti li 90 %. -Asuntohakemuksia on voimassa 30 kpl.

ELINVOIMAINEN JA HOUKUTTELEVA KAUPUNKI

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Huomiota herättävien hyvien palvelut ja yrittämisen edellytykset	-Kaavoitus ja maankäyttö maapoliittisten linjausten mukaisesti	-Onnistunut maankäytön suunnittelu ja toteutus - Kaupungin omistamien rakentamattomien rakennuspaikkojen määrä AO/AP tontteja n. 30 kpl AR/AK tontteja n. 7 kpl K/KL tontteja n. 10 kpl T/TY tontteja n. 15 kpl Y tontteja tarpeeseen	Asemakaavamuutoksia on käynnissä 8 kpl. Kaupungin omistamia rakentamattomia AO/AP tontteja 36 kpl, AK tontteja 5 kpl, AR tontteja 3 kpl, K/KL tontteja 15 kpl ja T/TY tontteja 30 kpl. Y tontteja 0 kpl.
	-Elinkeinopoliittisen ohjelman päivittäminen	-Elinkeinopoliittinen ohjelma päivitetty	Toteutuu.
	-Viihtyisän, siistin ja turvallisen ympäristön kehittäminen		Yhteistyö mm. liikunnan, teknisen ja yritysten kanssa liittyen hyvinvointiin ja kaa-voitukseen.
Osaavan työvoiman saavuuden turvaaminen	-Yrittäjäyhteistyö -Yhteistyö Ukipoliiksen ja 2. asteen oppilaitosten kanssa	-Työttömyys% -Työpaikkaomavaraisuus	9,2 % (joulukuu 2019) 100,6 % (2017) - yrittäjäyhteistyö – kaupungin ja yrittäjäjärjestön tapaukset, hallitus työskentely,

			- ukipolis ja 2. aste – yhteis- tapaamiset ja –suunnittelu - > yrittäjät – 2. aste – kau- punki
Hyvän imagon ylläpito ja hyödyntäminen	-Laaditaan viestintäsuunni- telma	-Viestintäsuunnitelma on laadittu	Laadinta käynnissä.
Toimiva Hinku-kunta	-Nykyisen energian taloudel- lisempi käyttö ja uusiutuviin energiamuotoihin panosta- minen	-Hinku taseen käyttö -Hinku-tavoitteiden toteutu- minen (%)	Energiatehokkuutta tukevia toimenpiteitä toteutettu.

TOIMINNAN JA TEHOKKUUDEN NÄKÖKULMA**VAIKUTTAVA JOHTAMINEN JA TEHOKAS KAUPUNKIORGANISAATIO**

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tehokas organisaatio ja pal- veluprosessit	-Johtamisen vaikuttavuutta ja palveluprosessien toimi- vuutta arvioidaan säännölli- sesti ja tehdään tarvittavat muutokset	-Johtamisen arviointi -Palveluprosessien kehittä- minen -Arviointia ja kehittämispää- tökset tehty ja raportoitu valtuustossa kerran vuo- dessa	-Johtamisen välineissä on otettu käyttöön sähköisiä menettelyitä, siltä osin kuin talousarvioon on varattu määrärahaa niiden kehittä- miseen
Kaupungin toimintamallin ja hallintojärjestelmän uudista- minen	-Poliittinen ja ammatillinen johtamisjärjestelmä uudistetaan arvioinnin poh- jalta hyödyntäen uutta kun- talakia	-Uudistuksen linjaukset ja päätökset tehty	-Ei ole toteutunut
Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri poliittisen ja opera- tiivisen johtamisen välillä	Parannetaan sisäistä viestin- tää Viestintäsuunnitelmassa huomioidaan viestintä luot- tamushenkilöille Päätösten vaikutusten en- nakoarvioinnin säännölli- nen käyttäminen	-Valtuustoseminaarien ja il- takoulujen järjestäminen vä- hintään kaksi kertaa vuo- dessa -Viestintäsuunnitelman nou- dattaminen -Ennakoarviointi tehty	Toteutuu. Viestintäsuunnitelman laa- dinta käynnissä

HENKILÖSTÖNÄKÖKULMA**HYVINVOIVAN HENKILÖSTÖN KAUPUNKI**

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilökunnan hyvinvointi, työtyytyväisyys ja sitoutu- neisuus	-Hyvän tyky-toiminnan yllä- pitäminen -Järjestetään esimies- ja joh- tamiskoulutusta	-Henkilöstön terveydentila -Sairauspoissaolot eivät kasva -Koulutuksen järjestäminen -Koulutusta järjestetty 80 % esimiehistä	Ei toteudu. Toteutuu.

	-Säännöllisten työyksikkö- koustien järjestäminen ja ke- hityskeskustelujen käyminen henkilöstön kanssa	-Osuus henkilöstöstä joiden kanssa työyksikkökokouksia ja kehityskeskusteluja käyty -100% työyksikkökokous ja 90% kehityskeskustelut	
	-Työtyytyväisyyskyselyt ja niiden perusteella tehtävä kehittäminen	-Kyselyt tehty -Kehittämisestä päätetty vuosittain	Toteutuu. Toteutuu.
Osaavan ja motivoituneen henkilöstön varmistaminen	-Osaamista lisäävän koulu- tuksen mahdollistaminen	-Henkilökunnan täydennys- koulutus toteutettu vuosit- tain päivitettävien koulutus- suunnitelmien mukaisesti	Toteutuu.
	-Perehdytys, mukaan lukien kaupungin strategia	-Perehdytysohjeet laadittu ja ohjeiden mukainen pereh- dytys tehty 100 % uusista työntekijöistä	Intro-perehdytysjärjestel- män käyttöönotto käynnissä alkuvuodesta 2020.
	-Hyvän työnantajaimagon yl- läpitäminen	-Työtyytyväisyyskysely ja on- nistunut rekrytointi	-Työtyytyväisyyskysely on toteutettu 2019

2.2. Tytäryhteisöille asetetut tavoitteet

Vuoden 2019 talousarviossa tytäryhtiöille asetettiin seuraavia tavoitteita:

- Jääkukon osalta tavoitteena oli jäähallitoiminnan asteittainen omavastuun lisääminen. Tämä tapahtuu vaiheittain, kun varsinaiset pääomalainat, kylmälaiteremontin, kuntosalin ja muun saneerauksen lainat on hoidettu. Edellä mainitut lainat on hoidettu viimeistään vuoteen 2023 mennessä. Tällöin kaupungin takausvastuut näihin myös päättyvät. Jääkukko Oy on hoidtanut velvoitteensa tähän mennessä suunnitelman mukaisesti. Nordean ja Osuuspankin lainat maksettiin kokonaan vuoden 2018 aikana. Jäähalli ja jäänhoitokone on hankittu vuonna 1995, joten niiden osalta on saneeraustarpeita. Jäänhoitokone on tarkoitus vaihtaa vuoden 2020 aikana. Em. hankkeet vaativat uutta rahoitusta ja hankkeet on tarkoitus toteuttaa velkarahalla.
- Laitilan Lämmön osalta ei ole toistaiseksi asetettu tuottovaatimuksia. Laitilan Lämpö Oy toimittaa kaupungille ja muille asiakkailleen lämpöenergiaa enintään muiden paikkakunnalla käytössä olevien yleisten lämpöenergiamuotojen keskimääräiseen hintatasoon sekä enintään maan vastaavien lämpölaitosten keskimääräiseen hintatasoon. Yhtiö on jakanut viime vuosina osinkoa omistajilleen. Tätä tulee jatkaa aina tilinpäätöksen salliessa. Laitilan lämmön tuotanto on säilynyt edellisvuoden tasolla. Käyttökate on hieman parantunut edellisvuodesta.
- Laitilan terveystoiminta Oy:n osalta ei ole asetettu sijoitetun pääoman tuottovaatimusta. Vuoden 2019 talousarviossa on edellytetty, että yhtiön hallituksen tulisi järjestää jäsenilleen tytäryhteisöille tarkoitettua koulutusta. Laitilan terveystoiminta Oy:n tuottojen toteutuma on 49 prosenttia vuoden 2019 kesäkuussa ja on pienentynyt edellisvuodesta kaksi prosenttiyksikköä.

Omavaraisuusaste on 62 prosenttia ja on pienentynyt edellisvuodesta viiden prosenttiyksikön verran. Suhteellinen velkaantuneisuus on 52 prosenttia. Laitilan Terveyskoti Oy:n perustehtävä muuttuu ja sen myötä tarve toiminnan sopeuttamiseen ja kehittämiseen kasvaa lähivuosina edelleen. Terveyskoti on joutunut hakeutumaan yhä enemmän julkisen ja yksityisen sektorin markkinoille. Laitilan Terveyskoti on arvostettu valtakunnallinen kuntoutuslaitos ja seudullinen gerontologinen osaamiskeskus. Se tarjoaa avopalveluita sekä vaativaa ympärivuorokautista hoivaa ja kuntoutusta sekä tuottaa hyvinvointipalveluja maakunnassa työikäisille. Valtion rooli toiminnan rahoituksessa on vähentynyt, ja tavoitteena on yhä enemmän taloudellisesti omavastuinen toiminta. Yhtiö sitoutuu erikseen niin päätettäessä konsernin yhteiseen hankintatoimintaan, kiinteistöhoitoon, henkilöstöpolitiikkaan ja muihin tarpeellisiin toimintoihin. Yhtiö sitoutuu resurssiensa rajoissa tarjoamaan kaupungille sen tarvitsemia palveluja. Laitilan kaupungin työterveyshuolto yhdistettiin 1.9.2018 alkaen Laitilan Terveyskotiin.

- Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osalta taloudelliseksi tavoitteeksi asetettiin 50 prosentin omavaraisuusaste ja 90 prosentin käyttöaste. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden omavaraisuusaste (oman pääoman suhde taseen loppusummaan) tulee pitkällä aikavälillä saavuttaa vähintään 50 prosentin taso. Kiinteistö Oy Laitilan Talot on viime vuosina toteuttanut vuokra-asuntojen uustuotantoa, mikä ei mahdollista lyhyellä tähtäimellä omavaraisuusasteen nousua. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden tulee raportoida kiinteistöjen asuntojen/ huoneistojen käyttöasteesta, jonka tulee olla vähintään keskimäärin 90 prosenttia.
- Kesäkuun lopun tilanteessa omavaraisuusaste oli alhainen monessa kiinteistöyhtiössä. Omavaraisuusaste parantui kiinteistöyhtiöissä 1,1 prosenttiyksikköä edellisvuodesta ollen kesäkuussa 2019 keskimäärin 46,3 prosenttia. Syynä niiden alhaiseen omavaraisuusasteeseen on kiinteistöjen lisääntyneet investointitarpeet, jotka on rahoitettu lainarahoituksella. Laitilan talojen osalta velkaantuminen johtuu uusimman vuokratalon rakentamisesta. Alhaisimmat omavaraisuusasteet ovat Kiinteistö Oy Laitilan Valkorannalla 14,7 prosenttia, Kiinteistö Oy Keskevaarilla 19,0 prosenttia ja Laitilan taloilla 5,7 prosenttia. Kiinteistö Oy Laitilan Valkoranta on vuoden 2020 alussa sulautettu Kiinteistö Oy Laitilan Taloihin. Asuntojen ja toimintojen keskimääräinen vuokrausaste on pysynyt suunnilleen samana vuodesta 2018 ollen kesäkuun lopussa 94,5 prosenttia. Sen osalta on saavutettu vuoden 2019 talousarviossa asetettu tavoite.
- Kaukolan Teollisuudella on ollut käynnissä hallin laajennusprojekti, mikä näkyy poistojen lisääntymisenä. Suunnitelmissa ei ole toiminnallisia muutoksia.

2.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA

2.3.1. Valtiolliset vaalit / kunnallisvaalit (Tehtävä 13)

Vastuuhenkilö: talous- ja hallintojohtaja Sirpa Romppainen

TOIMINNAN KUVAUS

Vaalien toimittamista varten kaupunki on edelleen jaettu kahteen äänestysalueeseen. Vaaliviranomaisina toimivat keskusvaalilautakunta, vaalilautakunnat ja vaali-toimikunta. Ennakoäänestys hoidetaan kaupungin omana työnä toimistohenkilös-tön toimesta. Valtio osallistuu valtiollisten vaalien kustannuksiin.

Vuonna 2019 järjestettiin huhtikuussa eduskuntavaalit ja toukokuussa europarla-menttivaalit.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

-

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIIT-TÄVYYDESTÄ

Vaalien osalta sisäinen valvonta toteutuu lainsäädännön mukaisesti. Riskienhallin-nan osalta ei huomautettavaa.

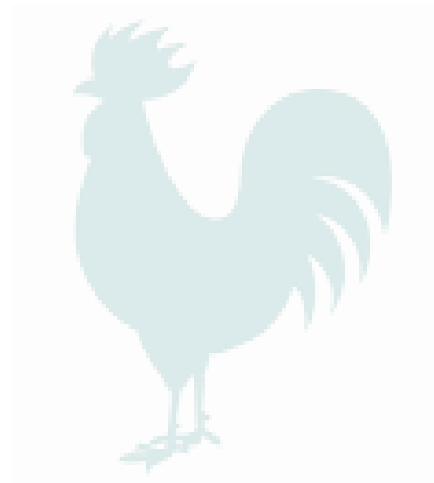
MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

TEHTÄVÄN TALOUS

VALTIOLLISET VAALIT / EDUSKUNTAVAALIT

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	14 359	22 500	0	22 500	14 276	-8 224
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	14 359	22 500	0	22 500	14 276	-8 224
Menot	-10 258	-19 704	0	-19 704	-11 040	8 664
KL menot	-352	0	0	0	-5 681	-5 681
Menot yht.	-10 611	-19 704	0	-19 704	-16 721	2 983
Toimintakate	3 749	2 796	0	2 796	-2 445	-5 241
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	3 749	2 796	0	2 796	-2 445	-5 241
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-1,2	-2,3	0,0	-2,3	-1,9	0
Kokonaiskulut €/as	-1,2	-2,3	0,0	-2,3	-1,9	0
Toimintakate €/as	0,4	0,3	0,0	0,3	-0,3	0
Tulos €/as	0,4	0,3	0,0	0,3	-0,3	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	14,6 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

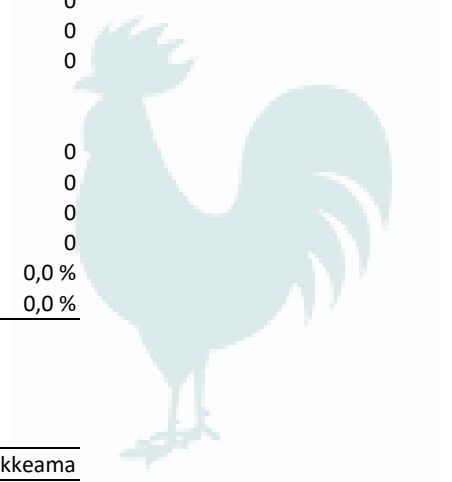

KUNNALLISVAALIT

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	0	0	0	0	0
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0
Menot	-8	0	0	0	0	0
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-8	0	0	0	0	0
Toimintakate	-8	0	0	0	0	0
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-8	0	0	0	0	0
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Kokonaiskulut €/as	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Toimintakate €/as	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Tulos €/as	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Verorahoitusosuus	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

EU-PARLAMENTTIVAALIT / MAAKUNTAVAALIT

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	7 500	0	7 500	14 285	6 785
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	0	7 500	0	7 500	14 285	6 785
Menot	0	-6 486	0	-6 486	-5 178	1 308
KL menot	0	0	0	0	-215	-215
Menot yht.	0	-6 486	0	-6 486	-5 393	1 093
Toimintakate	0	1 014	0	1 014	8 892	7 878
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	0	1 014	0	1 014	8 892	7 878
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	0,0	-0,8	0,0	-0,8	-0,6	0
Kokonaiskulut €/as	0,0	-0,8	0,0	-0,8	-0,6	0
Toimintakate €/as	0,0	0,1	0,0	0,1	1,0	0
Tulos €/as	0,0	0,1	0,0	0,1	1,0	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	720,7 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.4.1. Tilintarkastus (Tehtävä 14)

Vastuuhenkilö: Tarkastuslautakunnan pj

TOIMINNAN KUVAUS

Tilintarkastus suoritetaan hyvää tilintarkastustapaa noudattaen ja siinä kiinnitetään huomiota toiminnan tuloksellisuuteen, toimintatavoitteiden toteutumiseen, sisäiseen valvontaan ja tilinpäätös-tietojen oikeellisuuteen ja riittävyteen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 28.1.2019 BDO Auditor Oy:n jatkamaan kaupungin tilintarkastustointia vuosina 2019 – 2022. Ammattitilintarkastuspäiviä on vuosittain 20.

Ammattitilintarkastaja hoitaa varsinaisen talouden ja hallinnon tarkastuksen. Tarkastuslautakunta (5 jäsentä) valvoo tilintarkastusta ja sitä, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan. Arvioinnin tulokset esitetään vuosittain laadittavassa arviointikertomuksessa, joka luovutetaan kunnanvaltuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi tulevat hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tilintarkastus on yhteen sovitettu emoyhtiön tilintarkastuksen kanssa.

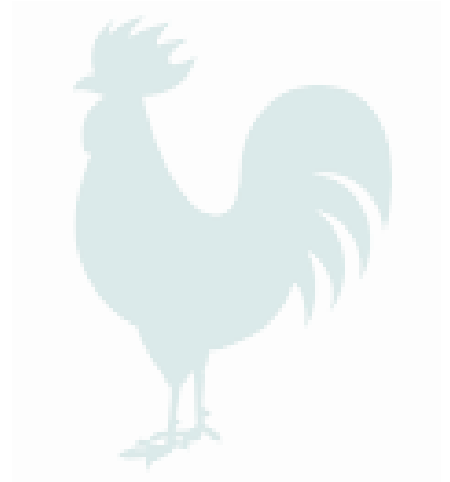
Kuntalain 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen. Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Tarkastuslautakunta toimii sisäisen valvonnan ohjeiden mukaisesti.

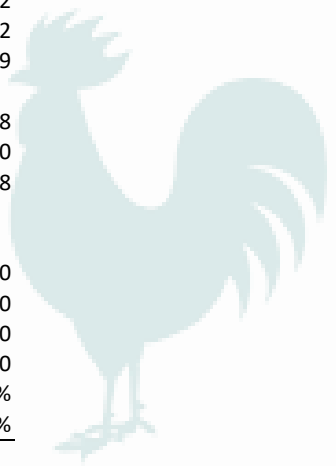

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	0	0	0	0	0	0
KL tulot	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248
Tulot yht.	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248
Menot	-18 399	-30 500	0	-30 500	-24 678	5 822
KL menot	-215	-280	0	-280	-282	-2
Menot yht.	-18 614	-30 780	0	-30 780	-24 961	5 819
Toimintakate	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-2,2	-3,6	0,0	-3,6	-2,9	0
Kokonaiskulut €/as	-2,2	-3,6	0,0	-3,6	-2,9	0
Toimintakate €/as	0,0	-0,7	0,0	-0,7	0,0	0
Tulos €/as	0,0	-0,7	0,0	-0,7	0,0	0
Verorahoitusosuus	1,1 %	20,6 %	0,0 %	20,6 %	1,1 %	104,3 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.5. KAUPUNGINHALLITUS

2.5.1. Kaupunginhallitus

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupunginhallituksen suorassa alaisuudessa ovat ruokapalvelut (Varpeen koulun keskuskeittiö, Palke5-keittiö ja Kaukolankodin keittiö), hallintopalvelut, sisäinen palvelutoiminta, talouspalvelut, tietohallintopalvelut, asuntotoimi, elinkeinotoimi, kaa-voitus ja maataloustoimi.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaupunginhallitus johtaa ja kehittää kaupunginvaltuuston määrittelemien strategisten päämäärien mukaisesti kaupungin hallintoa, taloutta, maankäyttöä, elinkeinotoimintaa, maataloustoimintaa sekä palvelutuotantoa siten, että Laitila toimii jatkosakin keskeisenä Vakka-Suomen asumisen, pienteollisuuden ja palvelujen keskuksena.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Laitilan kaupungissa on vuonna 2018 hyväksytty uusi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon tulisi jatkossa perustua näihin valtuuston hyväksymiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteisiin ja ohjeisiin. Sisäistä valvontaa toteutetaan ohjeiden mukaisesti.

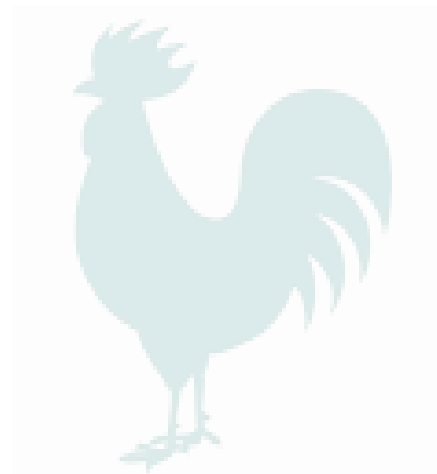
Vuoden 2019 keväällä Laitilan kaupunki otti käyttöön uuden selainpohjaisen riskienhallintajärjestelmän, joka mahdollistaa riskien raportoinnin puolivuositain. Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä riskit määriteltiin ja arvioitiin uudelleen. Riskienhallintaa koskevat asiat eritellään tehtäväalueittain. Riskienhallintaa koordinoi koko kaupungin osalta taloussuunnittelija.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

TEHTÄVÄN TALOUS

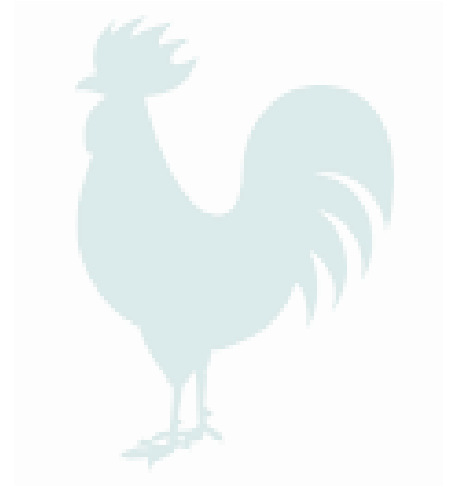
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	2 799 774	3 019 134	0	3 019 134	2 812 090	-207 044
KL tulot	1 053 260	6 329 332	0	6 329 332	6 765 952	436 620
Tulot yht.	3 853 034	9 348 466	0	9 348 466	9 578 042	229 576
Menot	-5 646 228	-5 778 048	49 050	-5 728 998	-5 709 769	19 229
KL menot	-243 302	-712 073	0	-712 073	-1 455 081	-743 008
Menot yht.	-5 889 530	-6 490 121	49 050	-6 441 071	-7 164 849	-723 778
Toimintakate	-2 036 496	2 858 345	49 050	2 907 395	2 413 193	-494 202
Poistot	-31 910	-17 496	5 845	-11 651	-24 650	-12 999
Netto	-2 068 406	2 840 849	54 895	2 895 744	2 388 543	-507 201

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-681,2	-751,8	0,0	-746,1	-833,8	0
Kokonaiskulut €/as	-684,9	-753,8	0,0	-747,4	-836,7	0
Toimintakate €/as	-235,5	331,1	0,0	336,8	280,8	0
Tulos €/as	-239,2	329,1	0,0	335,4	278,0	0
Verorahoitusosuus	34,9 %	0,0 %	100,0 %	0,0 %	0,0 %	68,8 %
Osuus toim.kuluista	9,3 %	9,2 %	-4,4 %	9,0 %	9,9 %	0,0 %

2.5.2. Varppeen koulun keskuskeittiö (Tehtävä 15)

Vastuuhenkilö: keittiöpäällikkö Juha Laiho

TOIMINNAN KUVAUS

Valmistetaan ja tarjotaan maukasta, terveellistä ja vaihtelevaa ruokaa kaikille asiakasryhmille niin päiväkotikiikisille kuin aikuisille. Kouluissa ja päiväkodeissa sekä ryhmäperhepäivähoidoissa on käytössä seitsemän viikon kiertävä ruokalista. Oppilaita opastetaan ottamaan tarjolla olevia ruokia monipuolisesti lautaselleen.

Otetaan huomioon moninaiset erikoisruokavaliot. Erikoisruokavalioiden valmistus vaatii ammatillisesti paljon tietoa ja tarkkuutta, koska osa erikoisruokavalioidista on tosi vaikea toteuttaa monien rajoittavien raaka-aineiden vuoksi. Erikoisruokavalioiden valmistuskäytäntöä on muutettu niin että suurimmasta osasta edellytetään lääkärintodistusta.

Kaikille ruokailijoille tarkoitettuja kasvisruokia pääruokana on tarjolla noin kerran viikossa. Lisäksi niille yläkoulun, -lukion, -oppilaille ja aikuisille jotka ovat sitoutuneet noudattamaan kasvisruokavaliota, on sitä tarjolla päivittäin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Varppeen koulun keskuskeittiö valmistaa oman koulun lisäksi lounaat neljään eri toimipisteeseen. (Kappelimäen koulu, kaksi kyläkoulua sekä ryhmäperhepäivähoitoon Itäkulman koululle.)

Keskuskeittiössä valmistetaan normaalisti päivittäin n. 1 100 lounasta. Pähkinäpensaan päiväkotiin sekä ryhmäperhepäivähoitoihin toimitetaan lisäksi aamu- ja välipalatarvikkeita. Pähkinäpensaan päiväkoti on kesäkuuhun 2019 asti kaupungintalolla ja saa sieltä tarvitsemansa ruokapalvelun. Kappelimäen koulun 6 luokkalaiset käyvät ruokailemassa Varppeen koulun ruokasalissa. Näin saadaan Kappelimäen koulun oppilaiden ruokailuun käytettävä aika ja yleensä ruokailu sujuvammaksi.

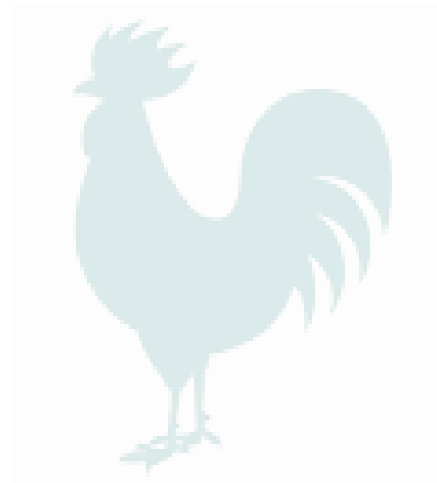
Kappelimäen iltapäiväkerhojen (3 kerhoa) osallistujat (n. 50 oppilasta) käyvät iltapäivällä välipalalla Kappelimäen koulun keittiön ruokasalissa. Sen lisäksi toimitetaan aamupalatarvikkeita yhteen kerhoon. Samoin toimitetaan välipaloja eri kouluissa pidettäviin oppilaskerhoihin. Erialaisten tilaisuuksien ja retkien (vanhempainillat, kokoukset, koulutustilaisuudet, leirikoulut) tarjoiluja järjestetään paljon.

Kyläkoulujen ja päiväkotien keittiöillä on omat talousarviot vuoden 2018 alusta alkaen. Näin saadaan jatkossa selville todelliset ruokapalvelun kokonaiskustannukset toimipisteittäin.

Palke 5 keittiön valmistaa aamupala, lounas ja välipalan Apilaniityn päiväkodin ja Palke 7 asiakkaille alkaen 17.9.2018 alkaen.

Koulujen kesäloma-aikana Päiväkotien ja Laineen talon ryhmäperhepäiväkodin tarvitsema ruokapalvelu hoidetaan Palke 5:n keittiöstä.

Elintarvikkeiden osalta liitettiin 01.08.2016 KL-Kuntahankintojen puitesopimukseen lukuun ottamatta seuraavia tuotteita: Tuoreen leivän toimittajana on Leipomo Verrainen ja peruna-porkkanatoimittajan Palvelutukku Immonen Oy vuonna 2019.

HENKILÖKUNTA

Varpeen koulun keskuskeittiössä: keittiöpäällikkö, 4 ravitsemistyöntekijää ja 1 osa-aikainen ravitsemistyöntekijä.

Kappelimäen koulun keittiössä on 3 ravitsemistyöntekijää (1 kokoaikainen ja 2 osa-aikaista).

Jokaisessa 5:ssä kyläkoulun keittiössä on osa-aikainen ravitsemistyöntekijä.

Pähkinäpensaas päiväkodin keittiössä 2 ravitsemistyöntekijää(1 kokoaikainen ja 1 osa-aikainen).

Kiertävän sijaisen palkkauskustannukset jakautuvat seuraavasti Kaukolankodin keittiö 60 %.ja Varpeen koulun keskuskeittiö 40%. Varpeen koulun keskuskeittiön osalta kustannukset jaetaan loppuvuodesta eri toimipisteiden osalta sen mukaan missä toimipisteessä varahenkilö on sijaisena toiminut.

Koulujen ravitsemishenkilökunnan lisäksi keittiöpäällikkö vastaa kokonaisuudessaan Laitilan kaupungin ruokahuollosta.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Riskit:

- ammattitaitoisten sijaisten saanti
- sähkön ja veden saannin turvaaminen
- tilan puute Varpeen koulun keittiössä (kylmiöt, pakastimet, kuivavarastot yms.)
- keittiöhenkilökunnan ikääntyminen
- keittiöhenkilökunnan ammatillinen jatkokoulutus puutteellista
- laitekanta vanhenee
- kyläkouluissa yksin työskentely

Sisäinen valvonta:

- rekrytoinnin onnistuminen
- varmistettava osaamisen jatkuva ylläpito: lakien, asetusten, ohjeiden yms. mukaisesti
- tehdään oikeita asioita: tehtäväkuvaus

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

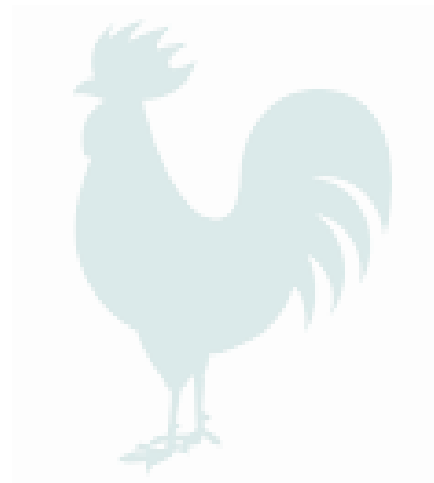
Henkilöstömenoissa ja elintarvikehankinnoissa on syntynyt säästöä. Käytettävissä on ollut tarvittaessa riittävä määrä sijaisia ja huolellisella suunnittelulla on välttytty ylitöytä.

Tulot ovat olleet ennakoitua pienemmät. Leasing-kustannukset ja työainekustannukset ovat vähän suunniteltua suuremmat.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Toiminnan tehostaminen	Elintarvikesopimusten kehittäminen	Sopimusten ja kustannusten seuranta / edulliset uudet sopimukset	Toteutunut
	Tuotannonohjausjärjestelmä (Jamix)	Hävikin minimointi Tavoite 50% nykyisestä	Toteutunut
		Kustannusten hallintaan pyrkiminen / pysytään annetuissa tavoitteissa	Pyritään tehostamaan entistään
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Aterioiden laatu ja turvallisuus	Kiertävä ja monipuolinen ruokalista	Asiakastyytyväisyys / 75% asiakkaista tyytyväisiä	Toteutunut osittain/tyytyväisyyskysely syksyllä
	Otetaan huomioon moninaiset erikoisruokavalit.	Valmistus huolella ja tarkkuudella / 100% onnistuminen	Toteutunut
	Käytetään vain ensiluokkaisia raaka-aineita.	Palautepalaverit toimittajien kanssa / Sopimustuotteiden käyttäminen	Toteutunut 90%
	Aterioiden valmistuksessa ja elintarvikkeiden hankinnoissa sekä varastoinnissa noudatetaan omavalvontaa	Aterioiden valmistusprosessi on omavalvonnan kriteerien mukaista / 100%: sti omavalvonnan kriteerit täyttävää	Toteutunut
Toimiva aterioiden kuljetus	Säännölliset palaverit aterioiden kuljetuksesta vastavien kanssa	Aikataulun mukaiset ja säännökset täyttävät kuljetukset/Sovitut aikataulut toteutuvat ja ateriakuljetuksissa noudatetaan omavalvontaa	Toteutunut
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tuotannonohjausjärjestelmän käyttöönotto: tilauksesta valmistamiseen ja toimittamiseen	Käytettävissä olevien perustietojen ja reseptien päivittäminen sekä vienti ohjelmaan	Toimiva tuotannonohjausjärjestelmä / käytössä 2018-2019	Käytössä kokonaisuudessaan marraskuussa 2019.
Reseptiikan päivittäminen	Nykyisten asetusten edellyttämien tietojen esille tuonti valmistettuihin aterioihin.	Reseptiikan toimivuus / Reseptit käytössä kokonaisuudessa 2019	Päivitetään jatkuvasti.
Suurkeittiökoneiden ja laitteiden kunto	Ammattikeittiölaiteiden huoltoliikkeiden hyödyntäminen	Huollon tehokkuus / Samana tai seuraavana päivänä	Toteutunut.
Henkilökunnan palvelualtius ja joustavuus	Normaalit päivittäiset työtehtävät sekä erilaisten tilaisuuksien tarjoilut hoidetaan asiallisesti ja joustavasti	Työpaikkakokoukset ja tilaisuuksien tarjoilut hoidetaan lyhyelläkin varoitusajalla/palvelualtis ja joustava henkilökunta	Toteutunut.
Sujuvat ruokapalvelun prosessit	Ruokapalvelun prosessikuvausten tekeminen		Päivitetään syksyllä 2019.

Työtehtävien selkiintyminen
/ tehtäväkuvausten tarken-
taminen*Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Sijaisjärjestelyt ja henkilökunnan määrä mitoituksen mukainen	Sijaisten rekrytointi	Henkilökunnan määrä mitoituksen mukainen / sijainen aina käytettävissä	Toteutunut.
Henkilökunnan työssä jaksaminen	Mahdollisuus oman työn kehittämiseen	Tehtäväkuvausten päivittäminen. Palaverit vähintään 4 kertaa/v. Kehityskeskustelut Sairauslomien määrä ei kasva / Perehdytys tehdään 100% uusista työntekijöistä. Työtyytyväisyys paranee.	Toteutunut.
	Osaamista lisäävän koulutuksen mahdollistaminen	Ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen/ Osaava henkilökunta	Ei ole toteutunut.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Kaikkien koulujen suoritteet	0	211 366	0
Päiväkotien suoritteet	0	39 017	0
Ikäihmisten ruokapalvelujen suoritteet	0	180 000	0

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	839 606	1 085 404	0	1 085 404	983 259	-102 145
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	839 606	1 085 404	0	1 085 404	983 259	-102 145
Menot	-1 118 350	-1 288 800	32 800	-1 256 000	-1 077 658	178 342
KL menot	-29 798	-147 386	0	-147 386	-267 843	-120 457
Menot yht.	-1 148 149	-1 436 186	32 800	-1 403 386	-1 345 500	57 886
Toimintakate	-308 543	-350 782	32 800	-317 982	-362 241	-44 259
Poistot	-13 320	-9 424	0	-9 424	-20 833	-11 409
Netto	-321 863	-360 206	32 800	-327 406	-383 075	-55 669
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-132,8	-166,4	0,0	-162,6	-156,6	0
Kokonaiskulut €/as	-134,3	-167,5	0,0	-163,7	-159,0	0
Toimintakate €/as	-35,7	-40,6	0,0	-36,8	-42,2	0
Tulos €/as	-37,2	-41,7	0,0	-37,9	-44,6	0
Verorahoitusosuus	27,7 %	24,9 %	100,0 %	23,2 %	28,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	1,8 %	2,0 %	-2,9 %	2,0 %	1,9 %	0,0 %

2.5.3. Kaukolankodin keittiö (Tehtävä 16)

Vastuhenkilö: ruokapalveluesimies Marjut Marttila

TOIMINNAN KUVAUS

Peruslähdekohtana on suositusten mukainen perusruokavalio potilaille ja asukkaille. Valmistuksessa otetaan huomioon yksilölliset toiveet mahdollisuuksien mukaan. Kotipalvelun ateriapalvelu antaa ravitsevan ja lämpimän aterian mahdollisuuden kotiin kuljetettuna.

Käytössä on seitsemän viikon kiertävä ruokalista, jossa huomioidaan juhlapäivät ja vuodenajan vaihtelut.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kaukolankodin valmistuskeittiö hoitaa vanhainkodin, terveyskeskuksen hoito-osaston, Koivukodan, kotipalvelun ja vanhusten päivätoiminnan ateriapalvelut. Lisäksi Kaukolankodin henkilökunta ruokailee ruokasalissa. Lounaita valmistetaan arkisin noin 200 annosta. Lisäksi valmistetaan aamupalat ja päivällinen sekä lähetetään osastoille päiväkahvipullat ja iltapalat. Viikonlopuksi pakataan kylmät ateriat kotipalveluun.

Hankinnat tehdään sopimustoimittajilta. Elintarvikkeiden hankinnoista on puitesopimus KL-kuntahankintojen kanssa, lukuun ottamatta seuraavia tuotteita: Tuoreen leivän toimittajana on Leipomo Verainen ja peruna-porkkanatoimittajana Palvelutukku Immonen Oy.

Kaukolankodin keittiö siirtyi keittiöpäällikön alaisuuteen 1.1.2019 alkaen.

HENKILÖKUNTA

Keittiöhenkilökunnan määrä: Yhteensä 9 henkilöä; 1 ruokapalveluesimies, 7 ravitsemistyöntekijää (näistä 1 on määräaikainen) ja 1 keittiöapulainen. Lisäksi vakituinen kiertävä sijainen on käytettävissä Kaukolankodin keittiössä 60% työajasta.

Ruokapalveluyksikkö toimii tällä hetkellä täysipainoisesti.

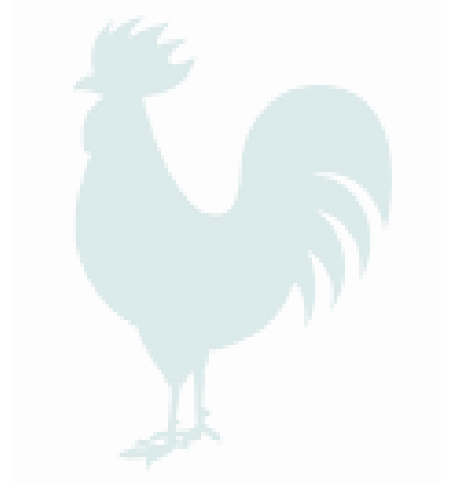
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Riskit:

- ammattitaitoisten sijaisten saanti
- sähkön ja veden saannin turvaaminen
- laitekanta vanhenee
- ruokaohjeiden päivittäminen (jamix-tuotannonohjausjärjestelmä)

Sisäinen valvonta:

- rekrytoinnin onnistuminen
- varmistettava osaamisen jatkuva ylläpito: lakien, asetusten, ohjeiden yms. mukaisesti
- tehdään oikeita asioita: tehtäväkuvaus

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Henkilöstömenoissa on syntynyt säästöä. Käytettävissä on ollut tarvittaessa riittävä määrä sijaisia ja huolellisella suunnittelulla on välttytty ylityöltä.

Tulot ovat olleet ennakoitua suuremmat. Kotipalvelun ja Päivätoiminnan asiakasmäärät ovat hieman nousseet. Leasing-kustannukset ovat vähän suunniteltua suuremmat.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Vakaan talouden kaupunki*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Toiminnan tehostaminen.	Elintarvikesopimusten kehittäminen.	Sopimusten noudattaminen, seuranta ja edulliset uudet sopimukset.	Toteutunut
	Toiminnanohjausjärjestelmä (Jamix)	Hävikin minimointi.	

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Aterioiden laatu ja turvallisuus.	Kiertävä ja monipuolinen ruokalista.	Asiakastyytyväisyys.	Palaute ollut hyvä.
	Otetaan huomioon erikoisruokavaliot.	Tarkkuus valmistuksessa. Asiakkaat riskiryhmässä: 100% onnistuminen.	Toteutunut.
	Käytetään vain ensiluokkaisia raaka-aineita.	Palautteen antaminen toimittajille. Sopimustuotteiden käyttäminen.	Toteutunut.
Toimiva aterioiden kuljetus.	Säännölliset palaverit aterioiden kuljetuksesta vastaavien kanssa.	Sovitut aikataulut toteutuvat ja ateriakuljetuksissa noudetaan omavalvontaa.	Toteutunut.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tuotannonohjausohjelman käyttöönotto: tilauksesta valmistamiseen ja toimittamiseen.	Käytössä olevien perustietojen ja reseptien päivittämisen sekä vienti ohjelmaan.	Toimiva tuotannonohjausjärjestelmä vuoden 2019 loppuun mennessä.	Osittain toteutunut.
Reseptiikan päivittäminen.	Nykyisten asetusten edellyttämien tietojen esille tuonti valmistettuihin aterioihin.	Reseptien toimivuus / reseptit käytössä vuonna 2019.	Toteutunut.
Suurkeittiökoneiden ja laitteiden kunto.	Ammattikeittiölaitteiden huoltoliikkeiden hyödyntäminen.	Huollon tehokkuus/ samana tai seuraavana päivänä.	Toteutunut.

Toteutunut.

	Suunnitelma laitteiden uusi- miseen pidemmällä aikavä- lillä.	Työergonomiset ja ajanmu- kaiset laitteet.	
Henkilökunnan palvelu- tius ja joustavuus.	Normaalit päivittävät työ- tehtävät sekä erilaisten tilai- suuksien tarjoilut hoidetaan asiallisesti ja joustavasti.	Työpaikkakokoukset ja tilai- suuksien tarjoilut hoidetaan lyhyelläkin tilausajalla.	Toteutunut.
Sujuvat ruokapalvelun pro- sessit.	Ruokapalvelun prosessiku- vausten tekeminen.	Työtehtävien selkiintyminen / työnkuvauksen tarkentumi- nen.	Työnkuvauksia päivitetty.
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sijaisjärjestelyt ja henkilö- kunnan määrä mitoituksen mukainen.	Sijaisten rekrytointi.	Henkilökunnan määrä mitoi- tuksen mukainen/ sijainen aina käytettävissä.	Sijaisia ollut käytettävissä tarvittaessa.
Henkilökunnan työssä jaks- aminen.	Mahdollisuus oman työn ke- hittämiseen.	Tehtäväkuvauksen päivittä- minen. Palaverit tarvittaessa, yhteis- palaveri vähintään 2-4 ker- taa vuodessa. Kehityskeskustelut. Sairauslomien määrä ei kasva. Pehdytys tehdään 100% uusista työntekijöistä. Työtyytyväisyys paranee.	Kehityskeskustelut käyty toukokuussa. Työhön pehdytys toteutu- nut myös sijaisille.
	Osaamista lisäävän koulu- tuksen mahdollistaminen.	Ammatillisen täydennyskou- lituksen järjestäminen. Osaava henkilökunta.	Ensiapukoulutusta järjes- tetty.

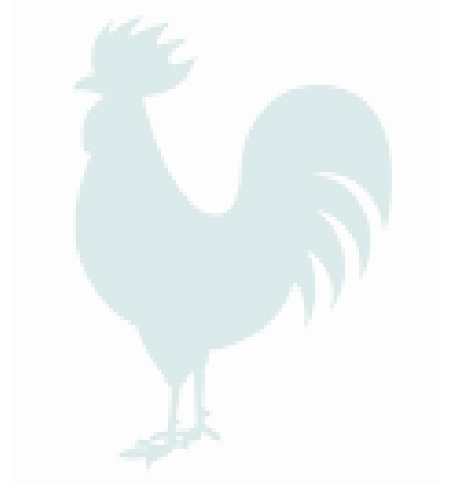
TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	902 613	779 270	0	779 270	986 725	207 455
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	902 613	779 270	0	779 270	986 725	207 455
Menot	-802 140	-808 655	11 300	-797 355	-767 764	29 591
KL menot	-23 090	-33 809	0	-33 809	-170 711	-136 902
Menot yht.	-825 230	-842 464	11 300	-831 164	-938 476	-107 312
Toimintakate	77 383	-63 194	11 300	-51 894	48 249	100 143
Poistot	-15 884	-5 921	3 694	-2 227	-2 227	0
Netto	61 499	-69 115	14 994	-54 121	46 022	100 143

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-95,4	-97,6	0,0	-96,3	-109,2	0
Kokonaiskulut €/as	-97,3	-98,3	0,0	-96,5	-109,5	0
Toimintakate €/as	9,0	-7,3	0,0	-6,0	5,6	0
Tulos €/as	7,1	-8,0	0,0	-6,3	5,4	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	8,1 %	100,0 %	6,5 %	0,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	1,3 %	1,2 %	-1,0 %	1,2 %	1,3 %	0,0 %

2.5.4. Tietohallintopalvelut (Tehtävä 17)

Vastuuhenkilö: vs.digipäällikkö Sami Suominen

TOIMINNAN KUVAUS

Tietohallinnon tehtävänä on palvella Laitilan kaupunkia siten, että sillä on sen toimintoja tukeva tehokas ja laadukas tietohallinnon sekä tietotekniikkapalveluiden palvelujärjestelmä. IT-palveluja tuottamalla, kehittämällä ja hankkimalla sekä koordinoimalla tietohallinto tukee tuottavaa toimintaa ja tietotekniikan tehokasta käyttöä, sekä huolehtii tietoturvasta ja verkkoyhteyksien toimivuudesta korkeatasoisten ja jatkuvasti kehittyvien palvelujen toteuttamiseksi. Tietohallinnossa työskentelee tietohallintopäällikön lisäksi kokoaikainen it-asiantuntija.

Tietohallinnon ohjauksen ja koordinoinnin tavoitteena on järjestää toiminta Laitilan kaupungilla järkevästi ja tavoitteellisesti, jakaa voimavarat tarkoituksenmukaisesti ja turvata toimintaedellytykset pitkäjänteisesti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Tietohallinnon vuoden 2019 talousarviossa pyrittiin keskitetyn hallintaympäristön parantamiseen. Käytettävä etähallintasovellus päivitettiin vuosilisenssimalliin, jotta hallintasovelluksen versiot saadaan pidettyä ajan tasalla.

Vuoden 2019 alussa otettiin käyttöön viiden vuoden palvelusopimuksella omien virtuaalipalvelinten alustaksi uusi "hybridimalli", jossa palveluntoimittaja tarjoaa tuen ja ylläpidon virtualisointilaitteistolle ja virtualisointikerrokselle. Ratkaisu mahdollistaa valmiussuunnittelussa edellytetyn virtualisointiympäristön replikoinnin toiseen palotilaan virtualisointialustan osalta. Ratkaisu tarjoaa riittävästi kapasiteettia ja laajennusvaraa kaupungin tarpeisiin, mutta ei ole komponenteiltaan ylimitoitettu. Kapasiteetin osalta se tarjoaa myös "häätäavun" fyysisten palvelinten mahdollisen rikkoutumisen varalta. Tämä ratkaisu mahdollisti myös kuorman tasauksen olemassa olevan varmuuskopiointijärjestelmän ja uuden järjestelmän välillä.

Keväällä 2019 tehtiin mittava siirtymä vanhoista lankaliittymistä mobiililiittymiin ja -laitteisiin. Lankapuhelimista luopumisen myötä käyttöön otettiin myös ulkopuolisen tahon toteuttama vaihdepalvelu mobiililiittymille. Puhelimet liitettiin keskitetyn hallinnan piiriin, jolloin esim. niiden tyhjennys etänä onnistuu tarvittaessa.

Vuonna 2019 kartoitettiin korvaava ohjelmisto vanhalle KuntaToimisto-asiahallintajärjestelmälle. Kartoituksessa päädyttiin hankkimaan Kuntien Tieran kautta Fujitsun tuottama CaseM-asiahallintaohjelmisto, jonka käyttöönotto aloitettiin vuoden loppulla. Käyttöönotto on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2020 kevään ja kesän aikana.

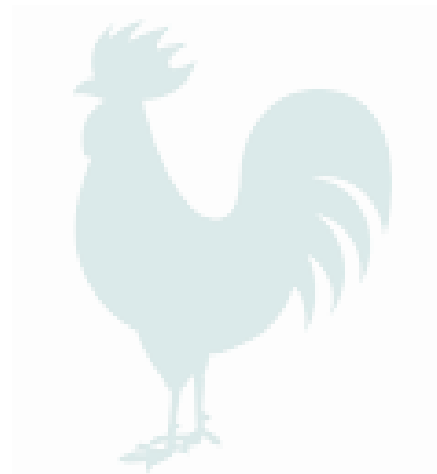
Kaupungin Intranet-uudistusta käynnistettiin osittain vuoden 2019 aikana. Tietohallinto kartoitti Sharepoint-pohjaisen intranettiin tarvittavia lisenssimuutoksia. Lisäksi loppuvuonna valittiin myös vuonna 2020 käyttöönotettavat sähköiset palvelunhallinta- ja perehdytysjärjestelmät.

HENKILÖKUNTA

Yksikköön kuuluu vakinaisena viranhaltijana digipäällikkö sekä IT-asiantuntija.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Laadukkaat tietohallinto- ja tietotekniikkapalvelut	Uudistetaan ja kehitetään palveluita ja palvelualustoja	Palvelun saatavuus	Loppuvuonna aloitettiin uuden asiahallintajärjestelmän käyttöönotto sekä päätettiin uusista, vuonna 2020 käyttöönotettavista järjestelmistä.
	Pyritään toteuttamaan kriittisten virtuaalipalvelinten replikointi toiseen palotilaan (edellyttää tilojen teknisten valmiuksien toteuttamista	Vikasietoisuuden lisääminen	Ei ole toteutunut.
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toiminnan tehostaminen	Keskitetyn hallinnan ja ylläpidon työkalujen modernisointi ja laajentaminen	Laitteet mahdollisimman kattavasti keskitetyn hallinnan piirissä.	Toteutunut
	Intranetin uudistaminen	Henkilöstöllä ja mahdollisesti myös sidosryhmillä on käytettävissä ajanmukainen ja toimiva paikka- ja laiteriippumaton tiedonhankinta- ja jakelukanava	Toteutunut osittain, intranetin uudistamistaseen liittyvien lisenssikulujen selvitys on aloitettu.
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Jaksava henkilöstö	Oman työn kehittäminen, tehtävien ulkoistaminen	Tietohallinto pystyy kehittämään toimintoja tietotekniikkapalveluiden tuottamisen lisäksi	Henkilöstön määrä hetkellisesti puolittui irtisanoutumisen vuoksi. Tänä aikana toimintojen kehittäminen hidastui ja työpyyntöjen keskimääräinen ratkaisuaika kasvoi.

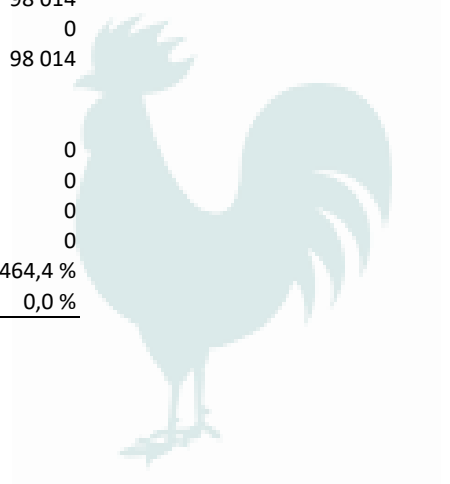
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Työasemien lukumäärä	625	650	639
Matkapuhelimet, kpl	100	320	307

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	3 840	3 480	0	3 480	3 774	294
KL tulot	253 650	260 460	0	260 460	337 073	76 613
Tulot yht.	257 490	263 940	0	263 940	340 847	76 907
Menot	-253 396	-362 970	0	-362 970	-337 068	25 902
KL menot	-3 774	-14 926	0	-14 926	-19 721	-4 795
Menot yht.	-257 170	-377 896	0	-377 896	-356 789	21 107
Toimintakate	320	-113 956	0	-113 956	-15 942	98 014
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	320	-113 956	0	-113 956	-15 942	98 014
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-29,7	-43,8	0,0	-43,8	-41,5	0
Kokonaiskulut €/as	-29,7	-43,8	0,0	-43,8	-41,5	0
Toimintakate €/as	0,0	-13,2	0,0	-13,2	-1,9	0
Tulos €/as	0,0	-13,2	0,0	-13,2	-1,9	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	30,2 %	0,0 %	30,2 %	4,5 %	464,4 %
Osuus toim.kuluista	0,4 %	0,5 %	0,0 %	0,5 %	0,5 %	0,0 %

2.5.5. Hallintopalvelut (Tehtävä 18)

Vastuuhenkilö: talous- ja hallintojohtaja Sirpa Romppainen

TOIMINNAN KUVAUS

Hallintopalvelut tuottaa tehokkaasti ja hyvää hallintotapaa noudattaen keskushallinnon palvelut eri toimialoille, kuntalaisille ja muille sidosryhmille.

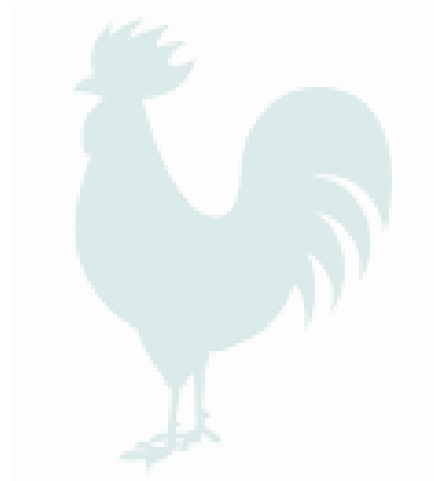
Hallintopalvelut koostuu seuraavista osa-alueista: yleishallinto, kylätoiminta ja työllistäminen. Yleishallinnon tehtäväalueelle sisältyy palkanlaskentapalvelut.

Seudullinen yhteistyö: Vastuuhenkilö kaupunginjohtaja Johanna Luukkonen

Seudullisella yhteistyöllä tarkoitetaan Vakka-Suomen kuntien yhteistyötä, joka on kohdistunut lähinnä aluepoliittisten tehtävien hoitoon ja edunvalvontaan. Ukipolis Oy, jonka osakkaina Vakka-Suomen kunnat ovat, hoitaa vielä osin näitä tehtäviä, mutta sen toiminta keskittyy lähinnä erilaisten kehittämissuunnitelmien toteuttamiseen. Ukipolis Oy palvelee yrittämiseen, yritystoiminnan kehittämiseen, rahoitukseen sekä yritystukiin liittyvissä kysymyksissä. Sen yhteydessä toimii yritysten tuki-neuvonta ja kehittämissuunnitelmat.

Hyvinvointikertomus: Vastuuhenkilö kaupunginjohtaja Johanna Luukkonen

Terveydenhoitolain 12 §:n, Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa, kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Saman säädöksen mukaan kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja tarveosoittimia. Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointikertomuksen kohderyhmä on ensisijaisesti kunnan luottamushenkilöt. Kertomuksen avulla heidän on helpompi hahmottaa kunnan hyvinvointitilanne, kun päätetään kuntaa johtavista strategioista ja tulevaisuuden linjauksista. Hyvinvointikertomus on tärkeä kaikille kuntalaisille ja kunnan työntekijöille, jotta päätösten ymmärtäminen ja hyvinvoinnin kokonaiskuvan hahmottaminen olisi selkeämpää.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 3.6.2019 § 63 kaupungin laajan hyvinvointi-kertomuksen ja –suunnitelman 2018-2021.

KOKO KAUPUNGIN HYVINVOINTITYÖN PAINOPISTEALUE:

VOIMAVAROJEN YHDISTÄMINEN OSALLISTAMALLA!

Lapset ja nuoret -alatyöryhmän painopistealueet:

1. Liikkuva oppimispolku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle
2. Kolmas sektori kaupungin hyvinvointipalvelujen tuottajakumppanina
3. Nuorisopalveluiden toimintamallien kehittäminen

Aikuisväestö -alatyöryhmän painopistealueet:

1. Terveiden elintapojen edistäminen
2. Kulttuuripalvelut terveyden ja hyvinvoinnin edistäjinä
3. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy

Vanhusväestö ja toimintarajoitteiset -alatyöryhmän painopistealueet:

1. Kotona asuvien vanhusten ja toimintarajoitteisten hyvinvoinnin tukeminen
2. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa
3. Palvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden kehittäminen

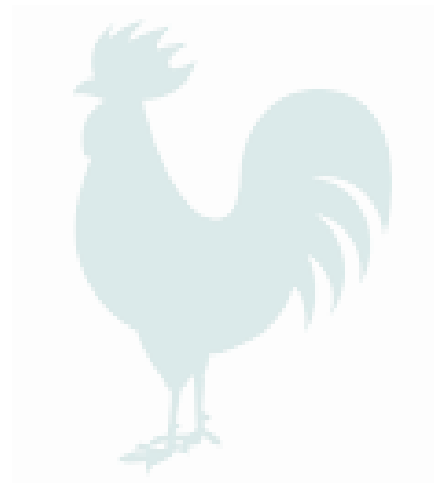
Talous ja elinvoima -alatyöryhmän painopistealueet:

1. Kaupungin oppilaitosten ja yrittäjien toimivat yhteistyörakenteet
2. Työttömyysasteen säilyttäminen maakunnallisesti alhaisella tasolla
3. Riittävä kaavoitus

Hyvinvointikertomuksessa ja –suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja kehittämiskohteiden tilaa seurataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuoden 2019 alussa Suomessa otettiin käyttöön tulorekisteri, joka korvaa palkkahallinnossa vuosittain laadittavat vuosi-ilmoitukset. Tulorekisteri on aiheuttanut muutoksia käytössä oleviin järjestelmiin ja palkanlaskentaprosesseihin. Verottajalla on ollut tulorekisterin käyttöönotossa ongelmia, jotka ovat näkyneet koko kaupungin tasolla mm. viivästyneinä verotulotilityksinä.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa vuosille 2020-2022 selvitetään palkanlaskennan ja taloushallinnon tulevaisuuden tuottamistapoja ja järjestelmiä.

HENKILÖKUNTA

Hallintopalveluissa edellä mainittuja tehtäviä hoitavat talous- ja hallintojohtaja (50 %), hallintosihteeri, toimistosihteeri, asuntosihteeri (50 %) ja kolme palkkasihteeriä.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Hallintotoimessa sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti.

Riskianalyysi päivitettiin keväällä 2019, jolloin otettiin käyttöön uusi selainpohjainen riskienhallintaohjelma. Riskit kartoitettiin ja päivitettiin uuteen järjestelmään, joka mahdollistaa jatkossa riskien raportoimisen puolivuositain.

Merkittävimiksi riskeiksi on arvioitu hallintosäännön tunteminen ja sopimustenhallinta. Henkilöstöhallinnon riskejä ovat eläköitymisten aiheuttama resurssivajaus, henkilöstön ikääntymisen aiheuttama työkyvyn heikkeneminen, puutteet henkilöstön osaamisessa, koulutuksen riittämättömyys sekä osaamiskartoitukset.

Hallintosääntö on päivitetty kesäkuussa 2017 siten, että siihen koottiin suurin osa Laitilan kaupungin hallinnollisista säännöistä ja ohjeista. Hallintosääntöä on tarkoitus päivittää vuoden 2020 aikana. Sopimustenhallinta paranee uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönoton myötä. Asianhallintajärjestelmä otetaan tuotantokäyttöön kesällä 2020.

Henkilöstöhallinto on jo pitkään ollut haaste Laitilan kaupungissa. Siihen liittyvään asiantuntijatyöhön ei ole riittävästi resursoitu, vaan asiantuntijatyötä on ohjautunut poikkeuksellisen paljon esimiehiltä palkkasihteereille. Tämä on mm. aiheuttanut liiallista kuormittumista. Henkilöstöön liittyviltä riskeiltä suojautumiseksi tulisi henkilöstöhallinnon organisointia järjestellä uudelleen ja vahvistaa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

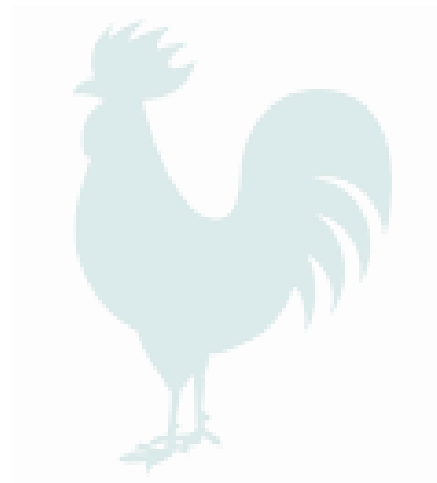
Toimintakuluissa on ylitystä yhteensä 225 000 euroa, mikä johtuu henkilöstökulujen ylitymisestä (261 000 euroa). Työllistettyjen palkkakustannukset ylittivät yhteensä 133 000 euroa. Palvelujen ostot alittuvat 62 000 euroa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Taloudellinen palvelurakenne	Palvelurakenneohjelman päivittäminen	-Palvelurakenneohjelma päivitetty vuoden 2019 aikana	Talouden tasapainottamisohjelma hyväksyttiin syyskuussa 2019 valtuustossa.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

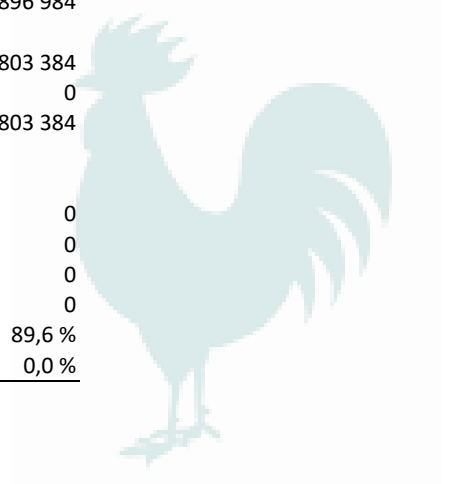
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva kuntalainen	Sähköisen hyvinvointikertomuksen päivittäminen	Hyvinvointikertomus on päivitetty 2019	Hyvinvointikertomus on päivitetty.
Laadukkaat ja tehokkaat palkanlaskentapalvelut	Verrataan oman toiminnan ja ostopalvelun kustannuksia sekä hyötyjä ja haittoja	-Päätöksenteko tuottamista vasta vuoden 2019 aikana	Päätös tuottamistavasta tehdään keväällä 2020.
	Palkanlaskentapalvelujen ja järjestelmien kehittäminen huomioiden vuosina 2019-2020 käyttöönotettava tulorekisteri	-Tulorekisteri otettu käyttöön vaiheittain vuosien 2019-2020 aikana -Palkanlaskentaprosessit mukautettu tulorekisterin vaatimusten mukaisiksi	Tulorekisteri on otettu käyttöön.
Vaikuttava johtaminen ja tehokas kaupunkiorganisaatio			
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri poliittisen ja operatiivisen johtamisen välillä	Parannetaan sisäistä viestintää	-Valtuustoseminaarien ja ilta-koulujen järjestäminen vähintään kaksi kertaa vuodessa	Toteutunut
	Viestintäsuunnitelmassa huomioidaan viestintä luottamushenkilöille	-Viestintäsuunnitelman noudattaminen	Viestintäsuunnitelman laadinta aloitettiin syksyllä 2019.
Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki			
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva, tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Säännölliset osastopalaverit	-Osastopalaverit järjestetty 4-6 viikon välein	Toteutunut.
	Kehityskeskustelut käydään vuosittain	-Kehityskeskustelut käyty vuonna 2019 henkilöstön kanssa	Toteutunut.
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Osaamista vahvistavaan koulutukseen osallistuminen kehityskeskustelun yhteydessä laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti	-Koulutuksiin on osallistuttu koulutussuunnitelman mukaisesti	Toteutunut.
	Uusien työntekijöiden hyvä perehdytys tehtäviin	-Perehdytyksestä huolehdittu perehdytysohjeiden mukaisesti kaikille uusille työntekijöille	Perehdytysjärjestelmäksi valittiin Intro-järjestelmä, jonka käyttöönotto on aloitettu vuoden 2020 alussa.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Kokoukset, kpl (KH)	24	24	21
Kokoukset, kpl (KV)	7	7	9
Asioiden määrä, kpl (KH)	322	322	348
Asioiden määrä, kpl (KV)	102	102	105
Palkkalaskelmien määrä	10 810	10 810	0

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	287 980	511 240	0	511 240	255 435	-255 805
KL tulot	516 790	5 809 502	0	5 809 502	6 158 907	349 405
Tulot yht.	804 770	6 320 742	0	6 320 742	6 414 342	93 600
Menot	-1 536 539	-1 364 821	0	-1 364 821	-1 589 585	-224 764
KL menot	-91 476	-223 471	0	-223 471	-895 691	-672 220
Menot yht.	-1 628 015	-1 588 292	0	-1 588 292	-2 485 276	-896 984
Toimintakate	-823 245	4 732 450	0	4 732 450	3 929 066	-803 384
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-823 245	4 732 450	0	4 732 450	3 929 066	-803 384
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-188,3	-184,0	0,0	-184,0	-289,2	0
Kokonaiskulut €/as	-188,3	-184,0	0,0	-184,0	-289,2	0
Toimintakate €/as	-95,2	548,2	0,0	548,2	457,2	0
Tulos €/as	-95,2	548,2	0,0	548,2	457,2	0
Verorahoitusosuus	50,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	89,6 %
Osuus toim.kuluista	2,6 %	2,3 %	0,0 %	2,2 %	3,4 %	0,0 %

2.5.6. Sisäinen palvelutoiminta (Tehtävä 19)

Vastuhenkilö: tietopalvelu- ja hyvinvointipäällikkö Tarja Saarela

TOIMINNAN KUVAUS

Sisäinen palvelutoiminta palvelee kaupunkilaisia ja kaupungin omaa organisaatiota. Tehtäväalue jakaantuu seuraaviin osa-alueisiin: yhteistoiminta, henkilöstön koulutus, henkilöstöhallinto, asiakirjahallinto, kopiointi, postitus, puhelinpalvelu ja yhteis- palvelu.

Sisäisen palvelutoiminnan tehtäviä hoitavat tietopalvelu- ja työhyvinvointipäällikkö, joka toimii myös kaupungin työsuojelupäällikkönä ja yhteispalvelun palvelusihteerinä (50 %).

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

EU:n yleinen tietosuojalainsäädännön tuli voimaan toukokuussa 2018. Em. lainsäädännön myötä kaupungilla pitää olla nimetty tietosuojavastaava. Laitilan kaupungin tietosuojavastaavana on toiminut toukokuusta 2018 alkaen ICT Factor Finland Oy. Sosiaali- ja terveystoimi on nimennyt oman tietosuojavastaavan. Tietosuojaselosteet on laadittu kaikille toimialueille. Lisäksi on koostettu kaupungin tietosuojakäsikirja. Tietosuojaselosteet tulee jatkossa päivittää ja uusille henkilörekistereille tulee laatia tietosuojaselosteet. Tietoturvaan liittyvien asioiden raportointi hoidetaan tietosuojatilinpäätöksessä. Tietosuojakoulutus on järjestetty koko henkilöstölle. Määräraha- varaus tietosuojavastaavan asiantuntijapalveluun on henkilöstöhallinnossa.

Työn vaatavuuden arviointi (TVA)- prosessiin liittyvä määräraha- varaus on tehty henkilöstöhallintoon.

V. 2018 alkaneen johtoryhmävalmennuksen kustannuksista puolet on varattu henkilöstön koulutukseen vuodelle 2019.

Lankapuhelimista luopumisen myötä tehtäväalueen sisäiset tulot pienenevät huomattavasti.

Työterveyshuollon yhtiöittämisen myötä henkilöstön työterveyshuoltokustannukset ovat ulkoisia menoja.

Työyksikköihin kohdistuva työyhteisövalmennus käynnistyy vuonna 2019.

Twebin käyttö ulotetaan myös asianhallintaan sisältäen sähköiset dokumentit.

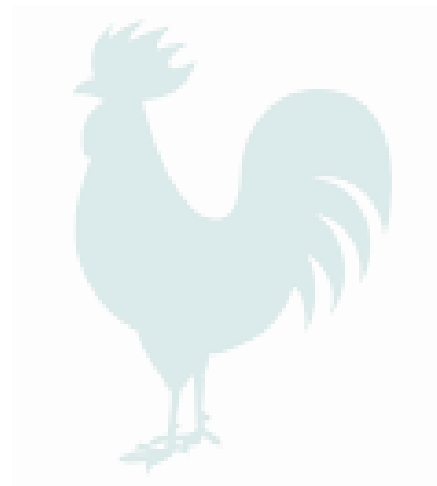
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Työsuojeluriskien arvioinnit on tehty kerran valtuustokaudessa. Uuden vuonna 2019 aikana käyttöön otettavan sähköisen riskienhallintaohjelmiston avulla tullaan myös työsuojeluriskit kartoittamaan kaikkien työyksiköiden osalta ja ne päivitetään ajantasaisesti työolosuhteiden muutosten osalta.

Työpaikkaselvitysten yhteydessä työsuojeluriskit on päivitetty sisältäen psykososiaalisen kuormituksen.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Merkittävimmät syyt talousarvion ylittymiseen ovat seuraavat: Smartum-kulttuuri- ja liikuntaseteleitä on lunastettu kolmenneksen enemmän verrattuna edelliseen vuoteen ja Asiantuntijapalveluiden hankinta hallintoakatemiaalta.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Edulliset puhelinpalvelut	- lankapuhelimista luopuminen huomioiden jäljelle jäävät toiminnan kannalta välttämättömät lankapuhelinliittymät	- toiminnan kannalta välttämättömien lankapuhelinliittymien määrä ja lankapuhelimista luopuminen 1.4.2019 mennessä	Henkilöstön lankapuhelimista on luovuttu 1.4.2019 alkaen.
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tietosuoja kaupunkilaisille ja henkilöstölle toteutuu uuden EU-lainsäädännön mukaisesti	Tietosuojakäsikirja ja tietosuojaselosteet ovat ajan tasalla	Tietoturvaloukkausten lukumäärä on 0	Tietoturvaloukkausten lukumäärä on 0.
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimivat työterveyshuollon prosessit työnantajan näkökulmasta	Säännölliset tapaamiset työterveyshuollon ja työnantajan edustajien kanssa. Raportointijärjestelmän kehittäminen, jotta toimenpiteet voidaan kohdistaa tarpeen mukaan kustannustehokkaasti.	Työterveyshuollon kustannukset ja henkilöstön poissaolot työyksiköittäin	Työterveyshuollon kanssa on laadittu uusia raportointitapoja toimienpiteiden kohdentamiseksi kustannustehokkaasti. Uudet raportoinnit otetaan käyttöön vuonna 2020.
Digitaalinen asianhallinta	Twebin käyttöönotto kaikilla toimialoilla myös asianhallinnan osalta	Digitaalisen asianhallinnan käyttöönotto on aloitettu kaikilla toimialoilla	Digitaalinen tiedonhallintajärjestelmä (CaseM) on hankittu ja käyttöönoton valmistelu on aloitettu.
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstö on perehdytetty hyvin	Koko kaupungin yleisen perehdytysohjeistuksen laatiminen	Perehdytysohjeistus on laadittu	Perehdytysohjelman laadinta on siirretty vuodelle 2020.
Henkilöstö voi hyvin	Työyhteisökoulutus	Työyhteisökoulutus on käynnistetty 3-4 yksikössä	Työyhteisökoulutus työtekitäjätasolla on käynnistynyt syksyllä 2019.

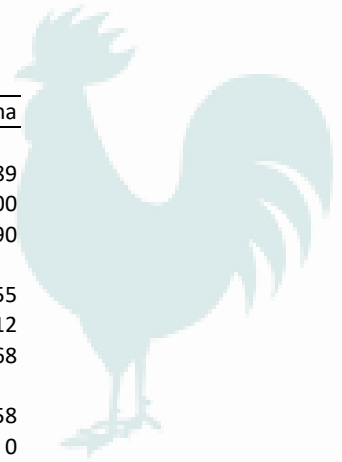

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Työterveyshuollon kustannukset €/vuosi/työntekijä 31.12.) sisältäen vakituiset ja määräaikaiset työnteki- jät	498	480	493
Koulutuskorvaus €/vuosi	19 062	19 500	12 563
Postituksen kustannukset €/vuosi	101 000	25 000	24 000
Kaupunginviraston monitoimilaittei- den kopiomäärät kpl/€/vuosi. (Valio- kuntataso)	239 148	329 456	361 424

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	343 018	236 090	0	236 090	211 601	-24 489
KL tulot	39 150	38 080	0	38 080	38 180	100
Tulot yht.	382 168	274 170	0	274 170	249 780	-24 390
Menot	-647 531	-588 229	0	-588 229	-595 784	-7 555
KL menot	-3 233	-3 610	0	-3 610	-33 922	-30 312
Menot yht.	-650 764	-591 839	0	-591 839	-629 707	-37 868
Toimintakate	-268 596	-317 669	0	-317 669	-379 927	-62 258
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-268 596	-317 669	0	-317 669	-379 927	-62 258
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-75,3	-68,6	0,0	-68,6	-73,3	0
Kokonaiskulut €/as	-75,3	-68,6	0,0	-68,6	-73,3	0
Toimintakate €/as	-31,1	-36,8	0,0	-36,8	-44,2	0
Tulos €/as	-31,1	-36,8	0,0	-36,8	-44,2	0
Verorahoitusosuus	41,3 %	53,7 %	0,0 %	53,7 %	60,3 %	164,4 %
Osuus toim.kuluista	1,0 %	0,8 %	0,0 %	0,8 %	0,9 %	0,0 %

2.5.7. Talouspalvelut (Tehtävä 20)

Vastuhenkilö: talous- ja hallintojohtaja Sirpa Romppainen

TOIMINNAN KUVAUS

Talouspalvelut hoitaa kaupungin laskentatoimeen ja rahoitukseen liittyvät tehtävät. Talouspalveluissa tuotetaan kaupungin toimialoille taloushallinnon ja taloussuunnittelun palveluja. Tavoitteena on tuottaa palvelut tehokkaasti siten, että kirjanpito on ajantasaista, johdon ja toimialojen raportointi on selkeää, talousarviosuunnittelu ajallaan tapahtuvaa, maksatus ja perintä tehokasta ja rahavarojen hoito tuottavaa.

Tehtäväalueeseen sisältyy seuraavien osatehtävien menot ja tulot: taloushallinto, kunnallisverotus ja joukkoliikenne.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Tilinpäätöskirja on vuoden 2017 tilinpäätöksen laadinnasta lähtien koostettu Laitilan kaupunkia varten kehitetyn tilinpäätöskirjatyökalun avulla. Tilinpäätöskirjatyökalu kokoaa tilinpäätöskirjaan automaattisesti tilinpäätöslaskelmat, tunnusluvut, liitetiedot ja toimintakertomuksen. Vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä otettiin käyttöön Laitilan kaupunkia varten kehitetty talousarviokirjatyökalu, joka on toimintaperiaatteiltaan samanlainen kuin tilinpäätöskirjatyökalu. Vuoden 2018 syksyllä otettiin käyttöön Kuntari -johdon raportointijärjestelmä, jonka avulla talouden toteutumaraportointi eri toimielimille on sujuvaa, selkeää ja havainnollista.

Taloussuunnittelu on ollut kuluneena vuonna haastavaa johtuen Kuntaliiton laatimien verotuloennusteiden epäluotettavuudesta sekä verottajan 1.1.2019 käyttöönottamasta tulorekisteristä ja samanaikaisesta verokorttiuudistuksesta.

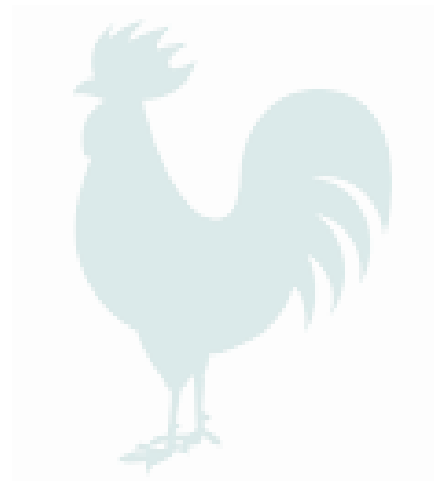
Laitilan kaupunki tuottaa taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut tällä hetkellä itse. Perintä on vuodesta 2018 alkaen ulkoistettu Sarastian Kuntaperinnälle. Pääkirjanpito palvelu on 1.8.2019 alkaen ostettu määräaikaisella sopimuksella Sarastialta. Sopimus on voimassa 30.4.2020 asti. Osana talouden tasapainottamisohjelmaa vuosille 2020-2022 selvitetään vaihtoehtoisia tulevaisuuden tuottamistapoja taloushallinnolle ja palkanlaskennalle sekä vertaillaan niiden vaihtoehtoisia järjestelmiä.

HENKILÖKUNTA

Talouspalveluihin kuluu vakinaisena viranhaltijana talous- ja hallintojohtaja (50 %) ja työsuhteisina toimihenkilöinä taloussuunnittelija, pääkirjanpitäjä, pääkassanhoitaja ja laskentasihteeri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Merkittävimpinä riskeinä talouden osalta on nähty valtionosuusuudistuksen heikentävä vaikutus kaupungin talouteen, lisääntyvän investointitarpeen aiheuttama lainakannan kasvu sekä lainakannan suojaamattomuus.

Valtionosuudet ovat pienentyneet vuosi vuodelta. Kilpailukyky sopimukseen liittyvät määräaikaiset valtionosuusleikkauslait päättyivät 31.12.2019, joten vuoden 2020 valtionosuudet kasvavat.

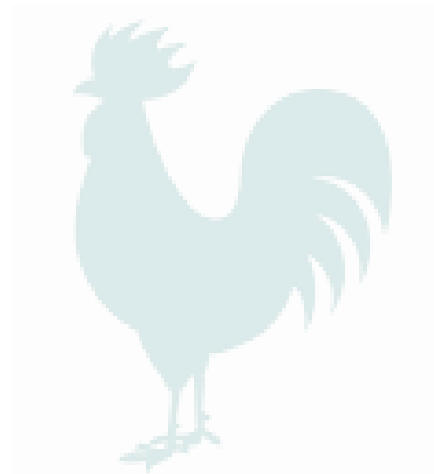
Lainojen suojausten osalta on eri pankkien kanssa tehty suojausten yleissopimukset. Vuoden 2018 alussa kilpailutettiin 10 miljoonan euron talousarviolaina sekä toteutettiin lainan suojaus korkotason nousun varalta. Vuoden 2020 keväällä on tarkoitus kilpailuttaa 7 miljoonan euron talousarviolaina sekä siihen liittyvä korkosuojaus.

Investointitarpeiden vaikutusta kaupungin talouteen seurataan, analysoidaan ja viestitään luottamushenkilöille talousarvioprosessin yhteydessä

Laitilan kaupungin käytössä ollut riskienhallintaohjelma vaihdettiin uuteen selainpohjaiseen järjestelmään keväällä 2019. Riskejä arvioidaan jatkossa puolivuositain. Riskienhallintaa koordinoi koko kaupungin osalta taloussuunnittelija.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Toimintakuluissa on ylitystä yhteensä 91 000 euroa. Tämä johtuu verotuskustannusten talousarviota suuremmasta määrästä (61 000 euroa). Henkilöstökulut alittuvat, koska pääkirjanpito palvelu on 5 kuukauden ajan hankittu ostopalveluna. Asiantuntijapalvelut ylittivät johtuen vakuutusmeklaripalvelun kohdentamisesta koko organisaation osalta talouspalveluihin sekä Kuntarin käyttöönottokustannusten virheellisestä kohdentamisesta vuodelle 2019.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Talouden tasapaino	Investoinnit kestäväällä tasolla	-Vuosikate kattaa poistot -Vuosikate kattaa nettoinvestoinnit	Ei toteudu. Ei toteudu.
	Kaupungin lainakanta hallinnassa	-Vuosikate kattaa 1/10 lainakannasta vastaamaan lainanlyhennyksiä -Kassavarat vähintään 15 päivää	Ei toteudu. Toteutuu osittain.
	Tulot kattavat menot	-Verorahoitus (verot ja valtionosuudet) on riittävällä tasolla, jotta vuosikatetavoitteet on mahdollista saavuttaa	Ei toteudu.
Talouden reunaehto- jen huomioiminen	Kriisikuntakriteerien mitta- reiden seuraaminen	-Konsernituloslaskelman vuosikate on vähintään 80 % poistoista -Tuloveroprosentti on alle 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	- Toteutuu. -

		-Konsernin lainamäärä ja vuokravastuut ovat alle 50 % kaikkien kuntien konsernitalinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisestä määrästä	
		-Konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on yli 0,8	

Taseen ylijäämän turvaaminen	Kaupungin menot sopeutetaan tuloihin laatimalla talouden tasapainottamisohjelma	-Tasapainottamisohjelma laaditaan vuoden 2019 aikana koskemaan vuosia 2020-2022	Tasapainottamisohjelma hyväksyttiin syyskuussa valtuustossa.
------------------------------	---	---	--

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laadukkaat ja tehokkaat talouspalvelut	Verrataan oman toiminnan ja ostopalvelun kustannuksia sekä hyötyjä ja haittoja	-Päätöksenteko tuottamista vasta vuoden 2019 aikana	Tuottamistavasta päätetään keväällä 2020
	Talouspalvelujen ja järjestelmien kehittäminen huomioon ottaen vuonna 2021 automaattinen talousraportointi valtiokonttorille	-Ensimmäinen vaihe automaattisesta talousraportoinnista toteutettu vuoden 2019 loppuun mennessä	Toteutunut.

Vaikuttava johtaminen ja tehokas kaupunkiorganisaatio

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva, tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Säännölliset osastopalaverit	-Osastopalaveria järjestetty 4-6 viikon välein	Toteutunut.
	Kehityskeskustelut käydään vuosittain	Kehityskeskustelut käyty vuonna 2019 henkilöstön kanssa	Toteutunut.

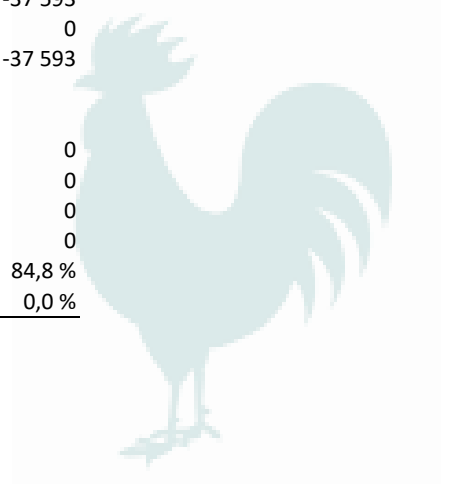
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Osaamista vahvistavaan koulutukseen osallistuminen kehityskeskustelun yhteydessä laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti	-Koulutuksiin on osallistuttu koulutussuunnitelman mukaisesti	Toteutunut.
	Uusien työntekijöiden hyvä perehdytys tehtäviin	Perehdytyksestä huolehdittu perehdytysohjeiden mukaisesti kaikille uusille työntekijöille	Perehdytysjärjestelmäksi valittiin Intro, jonka käyttöönotto on käynnistynyt vuoden 2020 alussa.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Ostolaskut	13 798	13 798	18 787
Kirjanpidon tositteet	1 028	1 028	855

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	50 398	4 800	0	4 800	1 035	-3 766
KL tulot	243 670	221 290	0	221 290	231 793	10 503
Tulot yht.	294 068	226 090	0	226 090	232 828	6 738
Menot	-543 285	-497 403	0	-497 403	-590 310	-92 907
KL menot	-40 638	-92 409	0	-92 409	-43 833	48 576
Menot yht.	-583 923	-589 812	0	-589 812	-634 143	-44 331
Toimintakate	-289 856	-363 722	0	-363 722	-401 315	-37 593
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-289 856	-363 722	0	-363 722	-401 315	-37 593
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-67,5	-68,3	0,0	-68,3	-73,8	0
Kokonaiskulut €/as	-67,5	-68,3	0,0	-68,3	-73,8	0
Toimintakate €/as	-33,5	-42,1	0,0	-42,1	-46,7	0
Tulos €/as	-33,5	-42,1	0,0	-42,1	-46,7	0
Verorahoitusosuus	49,6 %	61,7 %	0,0 %	61,7 %	63,3 %	84,8 %
Osuus toim.kuluista	0,9 %	0,8 %	0,0 %	0,8 %	0,9 %	0,0 %

2.5.8. Elinkeinotoimi (Tehtävä 21)

Vastuuhenkilö: elinvoimapäällikkö Juha-Matti Päivölä

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan elinkeinotoimen tehtävänä on kehittää elinkeinon harjoittamisen yleisiä edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ja elinkeinonharjoittajien välisestä yhteistyöstä sekä edistää Laitilan imagoa hyvänä paikkana asua, elää ja yrittää. Laitilan kaupungin elinkeinopoliittinen visio, strategiset kehittämisalueet ja tavoitteet esitetään Laitilan elinkeinopoliittisessa ohjelmassa 2014-2018.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Laitilan kaupungin työpaikkaomavaraisuus on lähes 105 % ja työttömyysaste alle 5 %. Tämän mahdollistavat niin Laitilan kaupungin monipuolinen yritys rakenne kuin myös koko työssäkäyntialueen positiivinen työllisyystilanne ja rakennemuutos. Korkean työpaikkaomavaraisuuden syynä on laitilalaisten yritysten erittäin hyvä työpaikkatilanne. Hyvä työllisyystilanne Laitilassa ja koko työssäkäyntialueella näkyy matalina työttömyyslukuina. Laitila on edelleen vahva teollisen toiminnan keskus ja alueen kärkiyrityksillä on positiivinen vire liiketoimintojen laajentamiseen. Edellytykset uusien työpaikkojen syntymiselle sekä teollisuudessa että palveluissa ovat edelleen hyvät Laitilassa ja yleensäkin Vakka-Suomen alueella. Lähialueen suurteollisuuden myönteiset näkymät avaavat uusia mahdollisuuksia laitilalaisille yrityksille.

Vt8:n alueenkäytön valmistuminen, tiesuunnittelun ja kaavamutosten käynnistyminen luo uusia mahdollisuuksia kaupungin kehittämiselle sekä kaupalle ja teollisuudelle. Status myös kehittyvänä palvelukeskuksena on vahvistuu valtatie 8:n risteysjärjestelyiden myötä.

Laitilan vetovoimaa asukkaiden ja yritysten hyvinvoinnin näkökulmasta tulee lisätä ja yrityspuiston sekä muiden vapaana olevien teollisuustonttien markkinointiin tulee panostaa. Koveronnummen yritysalueen merkitys vetovoimaisena logistiikka-alueena on kasvanut alueelle sijoittuneiden uusien yritysten myötä. Erityistä huomiota on lisättävä myös kaupungin keskustan viihtyisyyteen ja kehittämiseen.

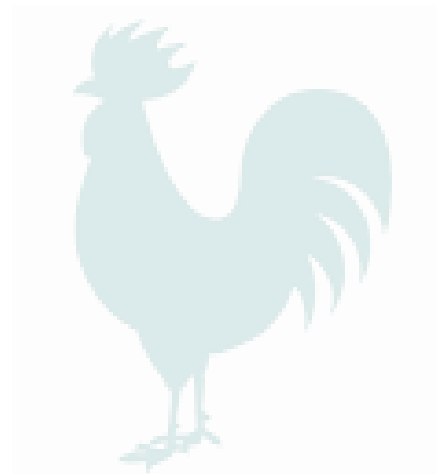
Laitilan väkiluvun kasvun jatkuminen edellyttää edelleen työpaikkaomavaraisuuden pitämistä korkeana. Työpaikkojen ohella tulee asumisen ja vapaa-ajan harrastusten vaihtoehtoja edelleen lisätä ja monipuolistaa. Korkeatasoinen ja monipuolinen asuntotarjonta ja liikunta- ja kulttuuriharrastusmahdollisuuksien kehittäminen on entistäkin tärkeämpi arvo valittaessa uutta asuinalueita. Verkostomainen toiminta yhteistyössä alueen vetovoiman kasvattamiseksi yhdessä yrittäjien ja lähialueiden kanssa on tärkeää.

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Toimitilariskit: Elinkeinotoimi vuokraa teollisuus- ja toimistotiloja. Tilojen kuntoa ja turvallisuutta seurataan säännöllisesti. Esillä oleviin ongelmiin on reagoitu ja reagoidaan tilanteen mukaan. Suurimpina riskeinä on korjausvelan kasvaminen ja yllättävät korjausmenot.

Sopimusriskit: Kaupunki tekee yrittäjien kanssa toimitilasopimuksia. Riskien kartoitusta tehdään sopimuksia laadittaessa / neuvoteltaessa. Vuokrien ja lyhennysten maksamista seurataan yhteistyössä taloustoimiston kanssa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palveluiden ja toiminnan tehostaminen ostopalveluiden kriittisellä tarkastelulla	- markkinointi ja viestintä	- aktiivinen ja tehokas markkinointiviestintä	- mainiampi laitila –lehti, SoMe –kanavien käyttö, www päivitykset
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyvinvoiva yritys-elämä	- yritystonttien vuokraus ja myynti	- kaavoitus, riittävästi puolista tonttitarjontaa yritysten tarpeisiin - määrä	- vuokrattujen ja myytyjen tonttien määrä on pysynyt hyvällä tasolla, - tonttireserviä on vielä, mutta uudelle on tarvetta
	- Toimitilojen välittäminen	- toimitilojen vuokrausaste korkea - vuokrausaste	- toimitilojen vuokrausaste on hyvä, johtuen yrityskentässä tapahtuvasta kehityksestä tarjolla on kolme hallitilaa vuokrattavana/myytävänä - n. 84%
	- uusien teknologioiden ja digitalisaation edistäminen	- hankkeet ja infotilaisuudet - yrityksiä hankkeisiin	- Ukipoliksien kautta toteutetut hanket ja hankkeiden tilaisuudet - hankkeet ovat alueen tarpeesta lähteviä ja
	- yrittäjyyden edistäminen yhdessä eri toimijoiden kanssa	- yhteistyö yrittäjien, 4H, ukipolis kanssa - uusien yritysten määrä	- yhteistyö yrittäjien ja 4H kanssa on aktiivista - uusien yritysten määrä 2019 47 kpl
	- kasvuyritysten kehityksen edistäminen	- päätöksenteon joustavuus ja nopeus	- kiitosta on tullut päätöksenteon on nopeudesta, joustavuudesta ja ratkaisukeskeisyydestä
	- työvoiman saatavuus	- hankkeet yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa	- seutukaupunkihankkeet ja rekrytointitapahtumat
Elinvoimainen kaupunki	- Laitilan markkinointi	- markkinointi ja viestintäsuunnitelma	- viestintäsuunnitelma toteutuksessa, näkyvyys mediassa ollut hyvä
	- asuintonttien markkinointi	- kaavoitus, vetovoimaiset asuinalueet	- uusien asuinalueiden suunnittelu ja kaavoitus
	- keskustan kehittäminen	- ideapajat keskustan elinvoimaisuuden lisäämiseen	- keskustakävely keskustan elävöittämiseksi

- kylien elinvoimaisuus	- kylien tapaamiset	- kylätapaamiset 3-4 kertaa vuodessa
- yhteistyö kulttuurin kanssa	- kaupungin tapahtumat	- kaupungin tapahtumien suunnittelu yhteistyössä yrittäjien ja kulttuurin kanssa
- yhteistyö liikuntatoimen kanssa	- kaupungin liikuntamahdollisuudet	- kaupungin vapaa-aikamahdollisuuksien esillä markkinoinnissa

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Yrityslähtöiset prosessit	- yritysnäkökulman huomiointi päätöksenteossa	- yrittäjyysvaikutusten arviointi	- yrittäjyysnäkökulma otetaan huomioon kaupungin päätöksenteossa
Digitalisaation hyödyntäminen	- lomakkeiden ja ilmoitautumisten sähköistäminen	- turhan työn vähentäminen	- ilmoittautumisten ja kesätyösetelien ja -paikkojen haussa sähköiset palvelut

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tuottavuuden lisääminen hyvinvoinnilla	-yrityksiä hyvinvointia edistämään	- yhteistyössä liikuntatoimen kanssa edistetään yritysten tuottavuutta hyvinvoinnin avulla	- liikuntatoimen työhyvinvoinnin ohjelma pilotoitu yrityksessä

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Perustetut yritykset	0	23	47
Lopetetut yritykset	0	27	43
Työttömyysaste -%	0,0	5,1	9,2
Aktivointiaste	0,0	54,4	38,1

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	155 829	155 250	0	155 250	153 816	-1 434
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	155 829	155 250	0	155 250	153 816	-1 434
Menot	-373 244	-377 738	0	-377 738	-370 755	6 983
KL menot	-9 916	-20 529	0	-20 529	-12 115	8 414
Menot yht.	-383 160	-398 267	0	-398 267	-382 871	15 396
Toimintakate	-227 331	-243 017	0	-243 017	-229 055	13 962
Poistot	0	0	0	0	-1 589	-1 589
Netto	-227 331	-243 017	0	-243 017	-230 644	12 373
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-44,3	-46,1	0,0	-46,1	-44,6	0
Kokonaiskulut €/as	-44,3	-46,1	0,0	-46,1	-44,7	0
Toimintakate €/as	-26,3	-28,1	0,0	-28,1	-26,7	0
Tulos €/as	-26,3	-28,1	0,0	-28,1	-26,8	0
Verorahoitusosuus	59,3 %	61,0 %	0,0 %	61,0 %	60,0 %	89,6 %
Osuus toim.kuluista	0,6 %	0,6 %	0,0 %	0,6 %	0,5 %	0,0 %

2.5.9. Kaavoitus (Tehtävä 22)

Vastuhenkilö: maankäyttöinsinööri Mika Palmulaakso

TOIMINNAN KUVAUS

Kaavoitus -tehtävään sisältyy kaupungin maankäytön suunnittelu ja ohjaus. Tukieli-
menä kaava-asioiden valmistelussa kaupunginhallitukselle toimii kaavaryhmä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Keskustan ja sen ympäristön oikeusvaikutteinen osayleiskaava on hyväksytty 2009 ja
lainvoimainen Meijerin aluetta lukuun ottamatta.

Uusia asemakaavoja ja kaavamuuoksia tullaan 2019 laatimaan useilla eri alueilla.
Kotoharjun asemakaavan laajennus, Kodjalan alueen asemakaava sekä vt 8:n liikenteen
sujuvuuden parantaminen Laitilan keskustan alueella vaatimia asemakaava-
muutoksia.

Kaupungin yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja tiivistäminen keskustan alueella.

HENKILÖKUNTA

maankäyttöinsinööri, tekninen johtaja, palvelusihteeri

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

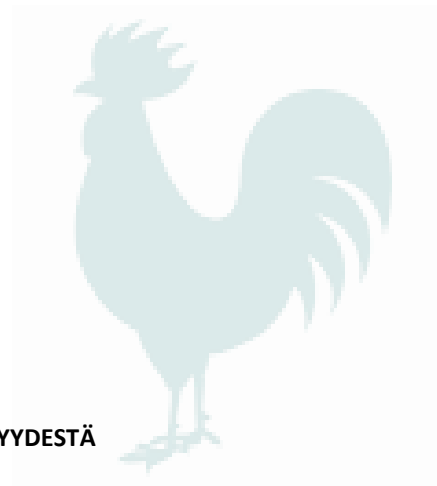
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Maakäytön palveluiden hinta	Ammattitaitoinen edullinen kaavakonsulttipalvelu	Kaavoituksen hinta €/ha kaavamuuos 350€/ha uusi kaava 600€/ha	Asemakaavamuutoksia vi- reillä 11 kpl.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Riittävä monipuolinen tont- titarjonta	Asemakaavoja laaditaan riit- tävän ajoissa tonttitarpeen mukaan	Kaupungin omistamien ra- kentamattomien rakennus- paikkojen määrä AO/AP tontteja n. 30 kpl AR/AK tontteja n. 7 kpl K/KL tontteja n. 10 kpl T/TY tontteja n. 15 kpl Y tontteja tarpeeseen	AO/AP tontteja myyty 5 kpl ja vuokrattu yksi AR tontti. Teollisuustontteja myyty 3 kpl ja vuokrattu 3 kpl.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Valmius nopeisiin muutok- siin	Riittävät toimintaresurssit	Henkilöstölle riittävästi aikaa kaavoitukseen ja määrära- hoja kaavakonsultin käyttä- miseksi / onnistunut kaavo- itusprosessi=oikeusvaikuttei- nen kaava	Asemakaavamuutoksia tullut nähtäville luonnosvaiheessa 1 kpl.

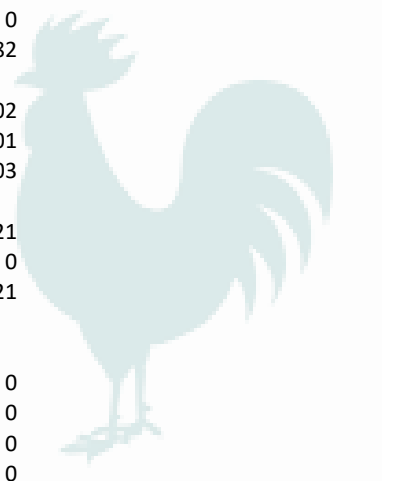

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Motivoitunut ja osaava henkilöstö	riittävä koulutus ja kannustus	Ammattitaito ja työilmapiiri sekä tavoitteiden saavuttaminen / riittävän monipuolinen koulutus per henkilö	Webinaareja muutamia.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	798	7 000	0	7 000	1 618	-5 382
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	798	7 000	0	7 000	1 618	-5 382
Menot	-96 539	-172 508	0	-172 508	-134 506	38 002
KL menot	-11 248	-26 154	0	-26 154	-7 553	18 601
Menot yht.	-107 787	-198 662	0	-198 662	-142 059	56 603
Toimintakate	-106 989	-191 662	0	-191 662	-140 441	51 221
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-106 989	-191 662	0	-191 662	-140 441	51 221
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-12,5	-23,0	0,0	-23,0	-16,5	0
Kokonaiskulut €/as	-12,5	-23,0	0,0	-23,0	-16,5	0
Toimintakate €/as	-12,4	-22,2	0,0	-22,2	-16,3	0
Tulos €/as	-12,4	-22,2	0,0	-22,2	-16,3	0
Verorahoitusosuus	99,3 %	96,5 %	0,0 %	96,5 %	98,9 %	90,5 %
Osuus toim.kuluista	0,2 %	0,3 %	0,0 %	0,3 %	0,2 %	0,0 %

2.5.10. Asuntotoimi (Tehtävä 23)

Vastuuhenkilö: asunto- ja palvelusihteeri Tiina Mäkelä

TOIMINNAN KUVAUS

Turvata kuntalaisille tarvetta vastaava, viihtyisä ja asumismenoiltaan kohtuullinen asunto ja asumisympäristö.

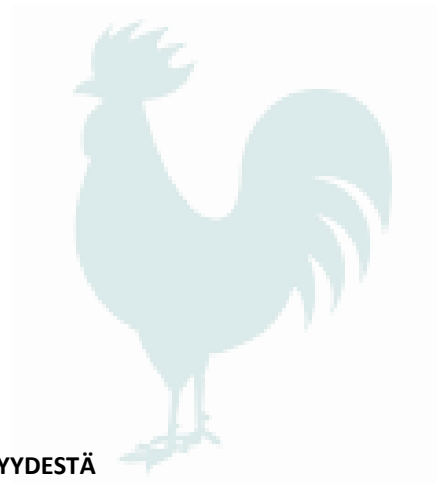
TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Asuntotoimisto ottaa vastaan arava-, ja vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen asuntohakemukset. Keskitetty asukasvalintapäätösten tekeminen turvaa valtioneuvoston asettamien kriteerien täyttymisen kaikissa edellä mainituissa vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa.

Asuntotoimisto vastaanottaa ja käsittelee valtion asuntorahaston myöntämien avustusten hakemukset. Korkotukilainahakemusten käsittely sekä henkilökohtaisten aravalainojen hoito kuuluvat myös asuntotoimen tehtäviin. Asuntotoimen vastuualueena on myös kaupungin omistamien asuntojen korjaus- ja kunnossapito.

HENKILÖKUNTA

yksi henkilö joka hoitaa tehtäviä asuntotoimiston (50 %) lisäksi myös Asiointipisteessä (50 %).

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTUMISEEN/ALITTUMISEEN

Kosteusvauriot kylpyhuoneissa useassa asunnossa samassa taloyhtiössä, kulut ylittivät. Lisääntyneet ja lisääntyvät hellojen ja jääkaappien uusimiset rikkoutuneitten tilalle.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Vuokra-asuntojen korkea käyttöaste	- kohtuulliset vuokrat	- käyttöaste 100 %	97 %

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Riittävä ja monipuolinen asuntotarjonta sekä viihtyisä asuinympäristö	Uudet asunnot ja vanhojen saneeraus Ympäristö	Asukkaiden palaute Hakijoista 80% saa tarpeitansa vastaavan asunnon	Tyytyväiset asukkaat uusissa asunnoissaan. Vanhoja korjattu tarpeen tullen, pitkät vuokrasuhteet

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelun laadukkuus ja tiedottaminen	Henkilökunnan ammattitaito ja lisäkoulutus	Tyytyväiset asunnon saaneet asukkaat	Koulutustarve jatkuva. Nopea asukasvalinta/asukasuteen kotiin prosessi
Isännöintitapaamisten säännöllisyys	Kasvokkain tapaamiset kuukausittain messut	kuukauden toisen viikon tiistai iltapäivisin Tiistaisin Valmet Pestuu	

Vapaitten vuokra-asuntojen kaupunkin kotisivut markkinoilla
markkinointi some kanavat

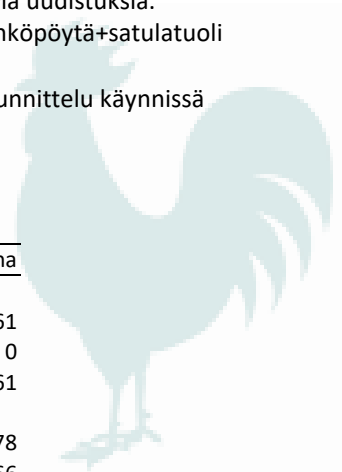
Toteutunut melkein kuukausittain kasvokkain. Neuvottelut joka päivä sähköp/puh. Valmet YT – tauko Pestuissa kotisivut/vuokraovi

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Viihtyvyys, tasa-arvoisuus	Koulutuksiin osallistuminen	Osallistua alan koulutuksiin	Ei toteutunut alan koulutuksiin osallistumiset ajanpuutteen takia.Laskutukseen liittyviä uudistuksia.
Sopiva työnkuormitus	Työmenetelmien ja välineiden ajanmukaisuus	Asuntotoimen atk laitteiston uusiminen	Sähköpöytä+satulatuoli
Koulutukset			
Työtyytyväisyys	Työergonomia	Sähköpöytä	
Digitalisaation hyöty	Sähköisten hakemusten edelleen kehittäminen	Sähköinen tunnistautuminen hakemusta täydennettäessä	Suunnittelu käynnissä

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	206 627	224 100	0	224 100	205 639	-18 461
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	206 627	224 100	0	224 100	205 639	-18 461
Menot	-171 275	-190 924	4 950	-185 974	-132 296	53 678
KL menot	-19 997	-122 897	0	-122 897	-2 531	120 366
Menot yht.	-191 272	-313 821	4 950	-308 871	-134 827	174 044
Toimintakate	15 354	-89 721	4 950	-84 771	70 813	155 584
Poistot	-2 706	-2 151	2 151	0	0	0
Netto	12 649	-91 872	7 101	-84 771	70 813	155 584
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-22,1	-36,4	0,0	-35,8	-15,7	0
Kokonaiskulut €/as	-22,4	-36,6	0,0	-35,8	-15,7	0
Toimintakate €/as	1,8	-10,4	0,0	-9,8	8,2	0
Tulos €/as	1,5	-10,6	0,0	-9,8	8,2	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	29,1 %	100,0 %	27,4 %	0,0 %	89,4 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	0,4 %	-0,4 %	0,4 %	0,2 %	0,0 %

2.5.11. Maaseututoimi (Tehtävä 25)

Vastuuhenkilö: talous- ja hallintojohtaja Sirpa Romppainen

TOIMINNAN KUVAUS

Maaseututoimessa hallinnoidaan EU-tukea ja kansallista maataloustukea maaseutuyrityksiin, annetaan neuvontaa maatalouslainsäädännöstä, edistetään maaseutuyritysten kehitystä sekä monipuolistetaan maaseutuelinkeinoja.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuoden 2013 alusta alkaen Laitilan kaupungin maataloushallinto on ollut osa Vakka – Suomen yhteistoiminta-alueen maataloushallintoa. Palvelut ostetaan käytännössä Vehmaan kunnalta. Tehtävä sisältää maksullisen lomituksen tukea 3.500 euroa.

Maatalouden kannattavuus jatkunee heikkona. Maatalouden rakennemuutos jatkuu, mikä näkyy maatilojen lukumäärän vähenemisenä ja tilakokoon kasvuna.

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

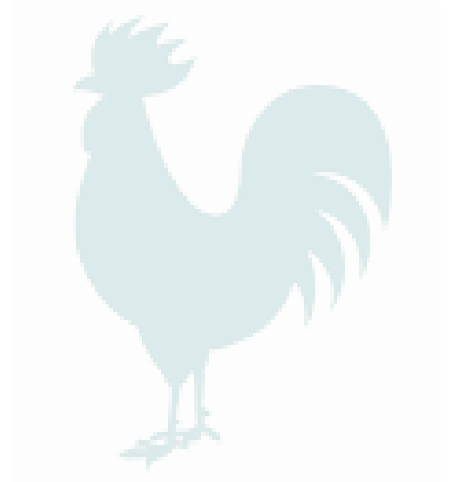
Sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti.

Riskianalyysi päivitettiin vuoden 2019 keväällä. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

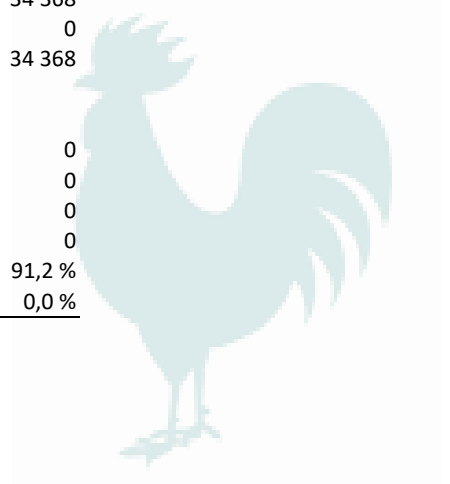
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Maatalouden aktiivitat	0	260	0

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	9 065	12 500	0	12 500	9 188	-3 312
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	9 065	12 500	0	12 500	9 188	-3 312
Menot	-103 929	-126 000	0	-126 000	-114 042	11 959
KL menot	-10 131	-26 882	0	-26 882	-1 160	25 722
Menot yht.	-114 060	-152 882	0	-152 882	-115 202	37 680
Toimintakate	-104 995	-140 382	0	-140 382	-106 014	34 368
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-104 995	-140 382	0	-140 382	-106 014	34 368
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-13,2	-17,7	0,0	-17,7	-13,4	0
Kokonaiskulut €/as	-13,2	-17,7	0,0	-17,7	-13,4	0
Toimintakate €/as	-12,1	-16,3	0,0	-16,3	-12,3	0
Tulos €/as	-12,1	-16,3	0,0	-16,3	-12,3	0
Verorahoitusosuus	92,1 %	91,8 %	0,0 %	91,8 %	92,0 %	91,2 %
Osuus toim.kuluista	0,2 %	0,2 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %

2.6. SIVISTYSVALIOKUNTA

2.6.1. Sivistysvaliokunta

TOIMINNAN KUVAUS

Toimialue sisältää sivistystoimen hallinnon, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukio-opetuksen, toisen asteen ammatillisen koulutuksen sekä niihin kuuluvat tukipalvelut (oppilashuolto sekä aamu- ja iltapäivätoiminta). Lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimet sekä Vakka-Suomen alueelliset opistot, Vakka-Suomen Musiikkiopisto ja Vakka-Suomen kansalaisopisto.

Sivistystoimen tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuurin, kirjaston, liikunnan ja nuorisotyön roolia kaiken ikäisten kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Sivistys- ja hyvinvointiroolin lisäksi sivistyspalvelujen vaikutus on merkittävä myös kaupungin elinvoiman ja kuntalaisten osallisuuden edistämiseksi. Sivistystoimi edistää ja tukee laadukkaiden sekä monipuolisten palvelujen kehittämistä kaupungin vetovoima- ja viihtyisyystekijöinä.

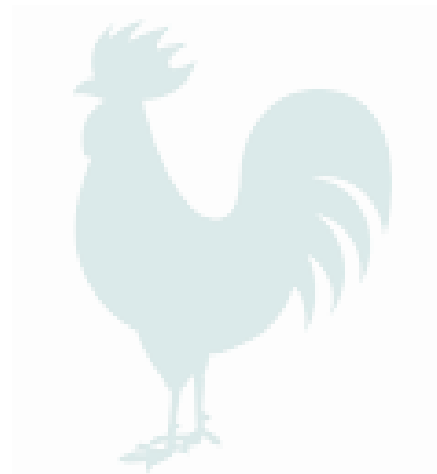
Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi sivistyspalvelut sekä sosiaali- ja terveyspalvelut limittyvät toisiinsa monin tavoin. Näiden yhdyspintojen kuvaaminen ja kehittäminen on erityisen tarpeen, mikäli tulevaisuudessa yhä enemmän työskennellään yhteistyössä kuntien, maakuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön onnistumisella on suora vaikutus asiakaspalvelun laatuun. Oikea-aikaisilla ja oikeinkohdennetuilla palveluilla on merkittävä vaikutus kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen sekä varhaisen puuttumiseen ja siten ongelmia ennaltaehkäiseviin toimintoihin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Sivistystoimeen on saatu perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rehtorien, liikuntasihteerin sekä sivistystoimenjohtajan työmäärää helpottamaan sivistyspalvelupäällikön virka. Sivistystoimen palvelupäällikön tehtäväkuva muutettuun vastaamaan tarpeita elokuusta alkaen siten, että lukiokoulutuksen sekä nuorisotoimen tehtäväaluevastuut siirtyivät muille viranhaltijoille ja palvelupäällikön vastuita perusopetuksen ja hankehallinnoin osalta kasvatettiin.

Sivistystoimen toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia myös toimipaikoissa esimerkiksi uusien päiväkotien valmistuessa, joka mahdollistaa toiminnan muutokset mm. avoimen varhaiskasvatuksen palveluja kehittämällä sekä huolehtimalla aamu- ja iltapäivätoiminnan riittävästä tiloista.

Toimintaa on kehitetty edelleen kaupunkilaisten osallisuutta ja kuntalaislähtöisiä palvelukanavia lisäämällä. Hyvinvoinnin, osaamisen, elinvoiman ja johtamisen toimintamalleja kehitetään edelleen. Seurojen, yhdistysten ja vapaaehtoisten toimijoiden kanssa on pyritty yhä monipuolisempaan yhteistyöhön. Sivistystoimen toimijat ovat olleet mukana Uudenkaupungin kaupungin kanssa hakemassa hankerahaa yhdistystoimintayhteistyön kehittämiseen. Kaupungin elinvoima syntyy mm. asukkaista, laadukkaista peruspalveluista, toimivista ja monipuolisista vapaa-ajanmahdollisuuksista sekä virkeästä yritys ja järjestötoiminnasta. Sivistystoimi pyrkii omalta osaltaan lisäämään kaupungin veto- ja pitovoimaa.

KORONAVIRUSEPIDEMIAN VAIKUTUKSET

Ensimmäisten koronatartuntujen varmistuttua Laitilassa, käynnistyivät välittömästi laajat toimenpiteet sivistystoimialalla. Pääsääntöisesti ei-lakisääteisten palvelujen tuottaminen keskeytettiin jo ennen Valtioneuvoston määräystä. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja lukiokoulutuksen osalta toiminta supistui ohjeistuksen mukaisesti siten, että pääosa oppilaista ja opiskelijoista siirtyivät etäopetukseen. Niin ikään varhaiskasvatusta tarjotaan vain niille lapsille, joiden hoito kotona ei ole mahdollista. Päätösten vaikutukset ovat laajoja sekä taloudellisesti että toiminnallisesti ja ne tulevat vaikuttamaan pitkälle tulevaisuuteen niin perheiden kuin toiminnan tuottajien näkökulmasta. Huoli lisääntyneistä tuen tarpeista varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on todellinen huoltajien, lasten ja nuorten joutuessa ottamaan suuren vastuun itsenäisestä ja omatoimisesta opiskelusta. Huolimatta etäopetuksesta ja oppilashuollon toimista, on ennakoitavissa, että oppilaat tulevat tarvitsemaan entistä laajemmin eri tuen muotoja selvittääkseen opinnoissaan eteenpäin. Tällä tulee mahdollisesti olemaan ainakin määräaikaisia vaikutuksia henkilöstömenoihin.

Varhaiskasvatuksen tulokertymään vaikuttaa ratkaisevasti varhaiskasvatuspäivien määrän romahtaminen. Tilanteessa on pohdittu maksuvelvoitteen kohtuullistamista perheille, jotka huolehtivat lapsensa hoidosta kotona. Palvelusetelikustannusten jatkumisesta/muutoksista toimitelmin tehnee ratkaisunsa kevään 2020 aikana.

Taiteen perusopetusta on pyritty jatkamaan siinä laajuudessa kuin se on etäopetuksena mahdollista. Vapaa sivistystyö on pääsääntöisesti keskeytetty, mutta etäkursseja järjestetään aineissa, joissa se on mahdollista. Vaikutuksia lukukausimaksukertymään tulee kuitenkin molemmissa oppilaitoksissa. Niin ikään liikuntapaikkojen sulkeminen lopettaa vuokratulojen kertymisen. Kirjasto-, kulttuuri- ja nuorisotoimissa työt ovat jatkuneet ja korvaavia toimintatapoja on kehitetty.

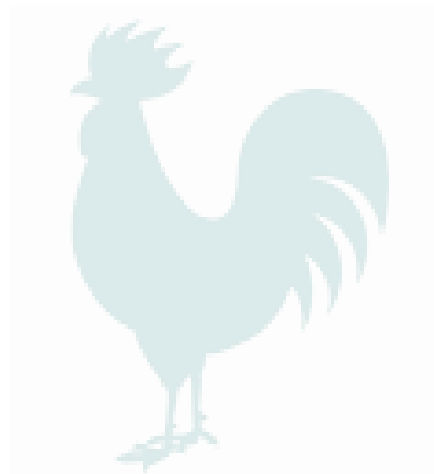
Sivistystoimessa koko henkilöstö on pystytty toistaiseksi työllistämään joko lähi- tai etätehtävissä pääsääntöisesti omissa tehtävissä. On kuitenkin ennakoitavissa, että työtehtävien määrään tulee muutoksia mm. varhaiskasvatuksessa, kun hoidettavien lapsien määrät ovat pudonneet merkittävästi. Mikäli toisaalta henkilöstöä sairastuu, saattaa lisätyövoiman tarve tulla eteen etenkin perusopetuksessa. Sivistystoimi on ennakoinut myös työntekijöiden mahdollisuutta toimia muissa tehtävissä keräämällä heti alkuvaiheesta alkaen henkilöstön kelpoisuuksista (mm. lähihoitajat) listausta.

Linjauksia sopimusperusteisiin palveluostoihin tulee tehtäväksi kevään 2020 aikana.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma on tiedotettu vähintään kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta, poissaolojen seuranta). Opetuksen järjestäjä on määritellyt lukuvuosittaiset arviointikohteet oppilaitoksille.

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty kahdesti vuodessa. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät talouden heikkeneviin näkyymiin sekä valtion erityisavustusten mahdolliseen loppumiseen, jolloin opetustoimen kehittämisen resursointi ovat vaarassa heikentyä. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on välillä haastavaa. Kiinteistöjen kuntoon ja ylläpitäviin ongelmiin sekä omaisuuden suojaamiseen liittyy toimintaan vaikuttavia riskejä. Ennaltaehkäisevään työhön ja oppilashuoltoon panostaminen pienentää oppilaiden syrjäytymisen riskejä. Koulutoimeen on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta on huolehdittu.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

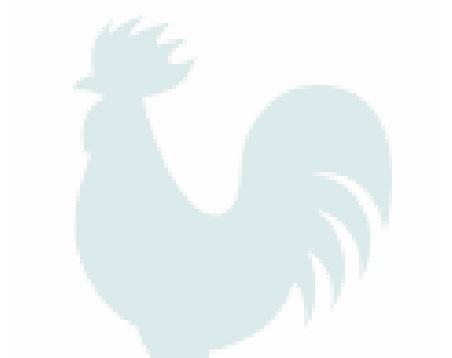
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laadukas, toimiva ja taloudellinen palvelurakenne	- Asiakas- ja asukaslähtöisten ja kustannustehokkaiden palvelukokonaisuuksien luominen	- Palvelurakenneohjelman tavoitteiden toteutuminen	-Toteutunut pääosin

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen	-Monipuolinen palvelurakenne -- Ennaltaehkäisevä työote - osallistuminen palvelujen ja niiden tukitoimia edistävään kuntakohtaisiin ja seudullisiin hankkeisiin - kuntalaisten osallistamismahdollisuuksien lisääminen	-Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on kuvattu sivistysvaliokunnan eri tehtävissä. -sivistystoimen kuntalaisillat - suunnitteluun ja toteutukseen liittyvien kuntalaiskyselyjen järjestäminen	-kuntalaisillat maaliskuu- ja marraskuussa koulukysely toukokuussa
	- monipuoliset ja virikkeelliset mahdollisuudet vapaa-ajanviettoon kaikenikäisille -kuntalaisten yhteisöllisyyttä tukevien toimintatapojen ja tapahtumien järjestäminen - yhteistyö ns. kolmannen sektorin ja yritysten kanssa	-eri-ikäisille suunnatut toimintamahdollisuudet - erilaisia tapahtumia mm. kulttuurin ja liikunnan saralla -järjestö/yhdistystapaamiset -toiminta-avustukset	-toteutuneet eri tehtäväalueilla -toteutuneet, tarkempi kuvaus tehtäväalueilla -toteutuneet

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

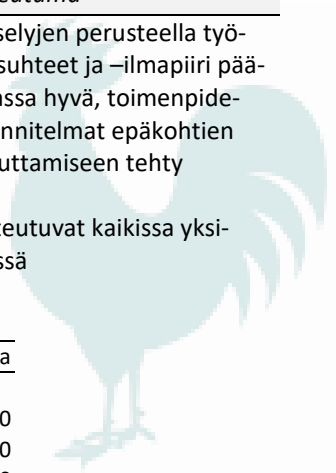
Strategia- ja kehittämisosaamisen vahvistaminen	- osallistuminen Sivistyskunta-valmennukseen	-2-4 sivistystoimen johdoryhmän jäsentä osallistuu	toteutunut
Toimialan sisäisten sekä toimivalojen välisten käytäntöjen yhtenäistäminen, yhteistyön vahvistaminen	-Sivistystoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen yhdyspintojen kuvaaminen ja kehittäminen	-Sivistystoimen palvelusuunnitelman laatiminen - tavoitteellinen yhteistyö lapsi- ja perhepalveluiden kanssa	sivistysvaliokunta hyväksyi kesäkuussa -toiminnan kehittäminen tavoitteellista

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön vaihtuvuus kohtuullista	Työolosuhteisiin ja työilmapiiriin panostaminen, mahdollisuus kehittää ja kehittyä työssä -henkilöstön mahdollisuudet vaikuttaa omaa työtään koskeviin asioihin	Henkilöstön vaihtuvuus -kehityskeskustelut	-kyselyjen perusteella työolosuhteet ja -ilmapiiri pääasiassa hyvä, toimenpidesuunnitelmat epäkohtien muuttamiseen tehty -toteutuvat kaikissa yksiköissä

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 658 247	1 467 960	0	1 467 960	1 738 890	270 930
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 658 247	1 467 960	0	1 467 960	1 738 890	270 930
Menot	-14 733 119	-14 939 319	20 225	-14 919 094	-14 840 336	78 758
KL menot	-1 809 391	-5 771 580	0	-5 771 580	-5 734 611	36 969
Menot yht.	-16 542 509	-20 710 899	20 225	-20 690 674	-20 574 947	115 727
Toimintakate	-14 884 262	-19 242 939	20 225	-19 222 714	-18 836 058	386 656
Poistot	-823 772	-867 805	784 193	-83 612	-149 031	-65 419
Netto	-15 708 034	-20 110 744	804 418	-19 306 326	-18 985 088	321 238
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-1 913,3	-2 399,0	0,0	-2 396,7	-2 394,4	0
Kokonaiskulut €/as	-2 008,6	-2 499,6	0,0	-2 406,4	-2 411,7	0
Toimintakate €/as	-1 721,5	-2 229,0	0,0	-2 226,7	-2 192,0	0
Tulos €/as	-1 816,8	-2 329,5	0,0	-2 236,3	-2 209,4	0
Verorahoitusosuus	90,5 %	93,2 %	100,0 %	92,9 %	91,6 %	638,5 %
Osuus toim.kuluista	26,1 %	29,4 %	-1,8 %	28,9 %	28,5 %	0,0 %

2.6.2. Sivistystoimen hallinto (Tehtävä 26)

Vastuuhenkilö: sivistystoimenjohtaja Heli Kiertokari-Laitinen

TOIMINNAN KUVAUS

Sivistystoimen hallinto luo hyvät edellytykset sivistyspalvelujen tuottamiselle ohjaten sekä koordinoiden tehtäväalueiden ja yksiköiden toimintaa hyväksytyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Hallinto pyrkii kokoamaan eri tehtäväalueiden toiminnat ja tavoitteet yhdeksi hyvinvointiedistäväksi kokonaisuudeksi. Kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on monilla sivistystoimen alalla keskeistä. Hallinto huolehtii varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, lukio-koulutuksen, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden, alueellisten opistojen sekä nuorisotilien ja liikuntapalveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä yhdessä sivistystoimen henkilöstön ja luottamuselinten kanssa. Sivistystoimen hallinto pyrkii ennakoimaan tulevaisuuden kunnan hyvinvoinnin edistämisen velvoitteet ja tavoitteet kehittämällä ja uudistamalla toimintakulttuuria, lisäämällä yhteistyötä eri tehtäväalueiden sekä toimialojen välillä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

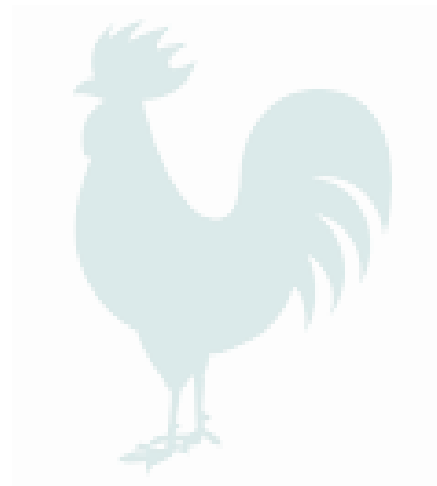
Sivistystoimenjohtajan on sekä toimialajohtaja että tehtäväaluevastaava perusopetuksen sekä hallinnon tehtävissä. Tehtäväaluevastaavista muutettiin syksyllä 2019 siten, että lukiokoulutuksesta vastaa lukion rehtori ja nuorisotoimesta nuorisotilien ohjaaja. Palvelupäällikön työtehtäviin ei kuulu tehtäväaluevastaavuuksia, vaan mm. hankehallinnointi, erityisen tuen päätökset, perusopetuksen rehtorien lähiesimiestehtävät sekä oppilashuollosta vastaaminen.

Toimintaa kehitetään edelleen kaupunkilaisten osallisuutta ja kuntalaislähtöisiä palvelukanavia lisäämällä. Vuoden aikana järjestettiin kaksi sivistystoimen kuntalaisiltaa, joissa teemoina olivat mm. kirjastoautopalvelut, kylien virkeys ja XX. Tavoitteena on vuorovaikutuksen ja tiedottamisen lisäämiseksi kaupunkilaisten ja viranhaltijoiden kesken. Hyvinvoinnin, osaamisen, elinvoiman ja (tiedolla) johtamisen toimintamalleja kehitettiin. Seurojen, yhdistysten ja vapaaehtoisten toimijoiden kanssa pyrittiin yhä monipuolisempaan yhteistyöhön. Uudenkaupungin kanssa tehtiin yhteinen hankehakemus Ravakalle yhdistysyhteistyön kehittämiseen.

Uusi kuntalaki velvoittaa kunnat laatimaan strategian ja siihen liittyvät palvelusuunnitelmat. Sivistysvaliokunta hyväksyi kesäkuussa 2019 sivistystoimen palvelusuunnitelman, jossa on kuvattu sivistystoimen eri tehtäväalueiden pitkän aikavälin tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuuhenkilöt. Kaupungin sivistys-, opetus-, ja varhaiskasvatustalouden johdolta, oppilaitosten rehtoreilta ja päiväkotien johtajilta vaaditaan aiempaa parempaa strategia- ja kehittämisosaamista. Sivistystoimen johtoryhmästä 2-4 henkilöä osallistui Sivistyskunta-valmennukseen, jonka tavoitteena oli kehittää em. taitoja.

HENKILÖKUNTA

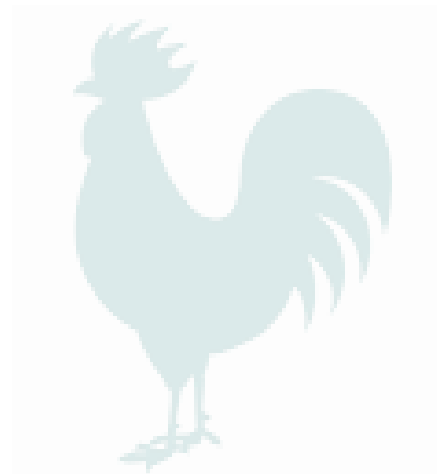
Hallinnon henkilöstöön kuuluu sivistystoimenjohtaja, toimistos sihteeri ja palvelusihteeri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen hallinnon sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan vähintään kolmen kuukauden välein. Lisäksi sisäistä valvontaa tehdään säännöllisesti (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta, opetuksen järjestäjän arviointi).

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty kahdesti vuodessa. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät talouden heikkeneviin näkyymiin sekä valtion erityisavustusten mahdolliseen loppumiseen, jolloin mm. opetustoimen kehittäminen ja resursointi heikkenee. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on välillä haastavaa. Ennaltaehkäisevään työhön ja oppilashuoltoon panostaminen pienentää oppilaiden syrjäytymisen riskejä. Koulutoimeen on laadittu laajasisältöinen turvallisuus-materiaali. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan. Merkittävä riski on tehtäväkentän laajuus ja henkilöstöresurssin riittävyys. Työnkuormittavuus, joka muodostuu mm. työtehtävien hektisyydestä, nopeista muutoksista ja työtehtävien ennakoinnin vaikeudesta, huonontaa työhyvinvointia. Työhyvinvoinnin kehittämiseksi on laadittu toimenpidesuunnitelmat.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Talousarvio on toteutunut hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti (99,8 %).

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Vakaan talouden kaupunki*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laadukas, toimiva ja taloudellinen palvelurakenne	- Asiakas- ja asukaslähtöisten ja kustannustehokkaiden palvelukokonaisuuksien luominen	- Palvelurakenneohjelman tavoitteiden toteutuminen	-Toteutuneet pääosin

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen	-Monipuolinen palvelurakenne -- Ennaltaehkäisevä työote - osallistuminen palvelujen ja niiden tukitoimia edistävään kuntakohtaisiin ja seudullisiin hankkeisiin	-Tavoitteen toteutumista seurataan tarkemmin mittareilla jotka on kuvattu sivistysvaliokunnan eri tehtävissä.	

- kuntalaisten osallistamis-
mahdollisuuksien lisääminen

-sivistystoimen
kuntalaisillat

toteutettu maaliskuussa ja
marraskuussa

Perusopetukseen liittyvä
Webropol-kysely huoltajille
toukokuussa

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Strategia- ja kehittämisosaamisen vahvistaminen	- osallistuminen Sivistyskunta-valmennukseen	-2-4 sivistystoimen johdoryhmän jäsentä osallistuu	- osallistuttu
Toimialan sisäisten sekä toimivalojen välisten käytäntöjen yhtenäistäminen, yhteistyön vahvistaminen	-Sivistystoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen yhdyspintojen kuvaaminen ja kehittäminen	-Sivistystoimen palvelusuunnitelman laatiminen - yhteistyö lapsiperheiden palveluissa.	-palvelusuunnitelma hyväksytty sivvassa kesäkuussa -toimintamuotoja kehitetään jatkuvana prosessina

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön vaihtuvuus kohtuullista/työhön sitoutuminen	Työolosuhteisiin ja työympäristöön panostaminen, mahdollisuus kehittää ja kehittyä työssä	Henkilöstön vaihtuvuus	pääsääntöisesti vaihtuvuus on pientä

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	240	0	0	0	11 355	11 355
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	240	0	0	0	11 355	11 355
Menot	-180 124	-227 939	0	-227 939	-227 399	540
KL menot	-24 730	-57 364	0	-57 364	-29 047	28 317
Menot yht.	-204 854	-285 303	0	-285 303	-256 446	28 857
Toimintakate	-204 614	-285 303	0	-285 303	-245 091	40 212
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-204 614	-285 303	0	-285 303	-245 091	40 212
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-23,7	-33,0	0,0	-33,0	-29,8	0
Kokonaiskulut €/as	-23,7	-33,0	0,0	-33,0	-29,8	0
Toimintakate €/as	-23,7	-33,0	0,0	-33,0	-28,5	0
Tulos €/as	-23,7	-33,0	0,0	-33,0	-28,5	0
Verorahoitusosuus	99,9 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %	95,6 %	139,3 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	0,4 %	0,0 %	0,4 %	0,4 %	0,0 %

2.6.3. Varhaiskasvatus (Tehtävä 27)

Vastuhenkilö: varhaiskasvatusjohtaja Taija Jalonen

Toiminnan kuvaus Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Laitilan varhaiskasvatus tarjoaa perheiden tarpeisiin vastaavia, monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja sekä esiopetusta. Kunnallisia varhaiskasvatuspalveluita annetaan Pähkinäpensaassa ja Apilaniityn päiväkodeissa, Itäkulman ryhmäperhepäivähoitokodissa sekä kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Vuorohoito on keskitetty Apilaniityn päiväkotiin. Laitilan kaupungilla on käytössä myös palveluseteli, jota perheet voivat hakea yksityisen palveluntuottajan järjestämään varhaiskasvatukseen.

Lasten kotihoidontuki sisältyy varhaiskasvatuspalveluihin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Pähkinäpensaassa päiväkoti:

Pähkinäpensaassa päiväkodissa toimii kuusi osastoa. Päiväkodissa on paikkoja 120 lapselle. Pähkinäpensaassa päiväkodissa on todettu sisäilmaongelma syksyllä 2015 ja toiminta on järjestetty kaupungintalon väistötiloissa. Uuden päiväkodin rakennustyöt on aloitettu keväällä 2019 ja Pähkinäpensaassa päiväkodin on tarkoitus muuttaa Tuunan alueelle rakennettavaan uuteen päiväkotiin keväällä 2020. Uudessa päiväkodissa on tilat seitsemälle osastolle.

Apilaniityn päiväkoti

Apilaniityn päiväkodissa toimii seitsemän osastoa. Päiväkodissa on paikkoja 160 lapselle. Apilaniityn päiväkotiin on keskitetty kaikki Laitilan kaupungin vuorohoito.

Perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito:

Perhepäivähoidon ohjaus on jaettu varhaiskasvatusjohtajien kesken. Perhepäivähoitoon kuuluu kotona työskentelevät perhepäivähoitajat sekä Itäkulman ryhmäperhepäivähoitokoti.

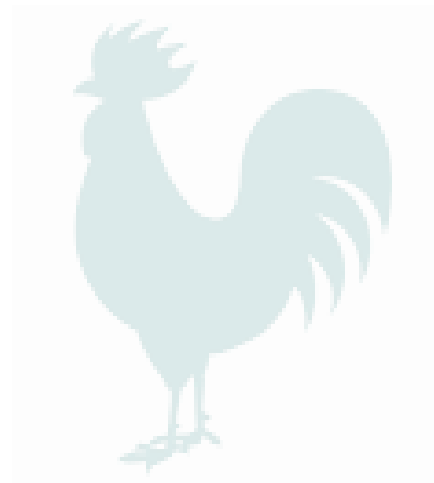
Laineen Talon ryhmäperhepäivähoitokoti lakkautettiin toukokuun lopussa 2019.

Palveluseteli

Palveluseteliä myönnetään harkinnanvaraisesti perheille, jotka sitä hakevat. Palvelusetelillä lapsia on sijoitettu joulukuussa 2019 Verkanappuloiden Nappulajokeen, Perhepäivähoitaja Heli Niskaselle ja Touhula Raumaan yhteensä 54 lasta.

Kehittäminen

Laitilan kaupungin varhaiskasvatus on osallistunut maksuttoman 5-vuotiaiden 20h/vko varhaiskasvatuskokeiluun. Opetushallitus kustantaa 40% menetetyistä varhaiskasvatusmaksuista. Kokeilu vähentää 5-vuotiaiden (2014 syntyneiden) varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymää 60%. Vuonna 2019 Laitilassa kirjoilla olevia vuonna 2014 syntyneitä lapsia on 99, joista varhaiskasvatuksen maksuttomaan 5v. kokeiluun on osallistunut n. 95% (94 lasta) koko ikäluokasta. Kokeilu on lisännyt huomattavasti lasten osallistumisastetta. Tammikuussa 2019 vuonna 2014 syntyneiden

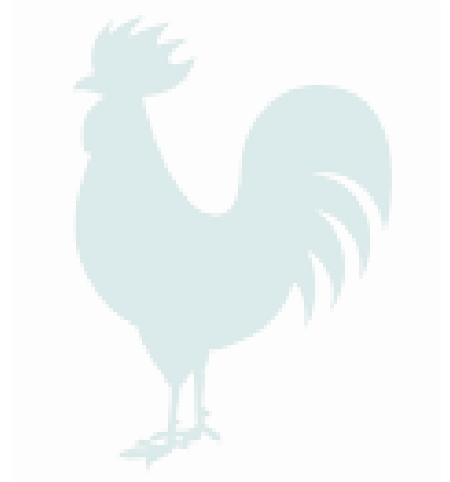
ikäluokasta varhaiskasvatuksen piirissä oli vain 58% eli 57 lasta. Kokeilun tavoitteena oli nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta ja edistää koulutuksen tasa-arvoa.

Laitilan varhaiskasvatus sai Aluehallintovirastolta hankerahaa 15000€ liikunnallisuuden edistämiseen. Omarahoitusosuus oli 50%. Hankkeen avulla järjestetty koulutuksia, tehty tarvikehankintoja ja järjestetty liikuntatapahtumia. Finnlamex-hallissa aloitettu liikuntamaa-toiminta on ollut osa hanketta.

Päiväkodit ovat osallistuneet Turun yliopiston hallinnoimaan Rinnalla-hankkeeseen, jossa keskitytään lasten tunne- ja kaveritaitojen kehittämiseen taide – ja kerrontalähtöisten menetelmien avulla.

HENKILÖKUNTA

Perhepäivähoito	
perhepäivähoitajia	15 (kotona 13)
hoitopaikat	60
Itäkulman ryhmäperhepäiväkoti	
perhepäivähoitajia	3
hoitopaikat	12
Pähkinäpensaän päiväkoti	
varhaiskasvatuksen opettajia	11
varhaiskasvatuksen hoitajia	7
varhaiskasvatuksen erityislasten ohjaaja	3
lapsipaikat	120
Apilaniityn päiväkoti	
varhaiskasvatuksen opettajia	9
varhaiskasvatuksen hoitajia	18
varhaiskasvatuksen erityislasten ohjaaja	1
lapsipaikat	160
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (koko varhaiskasvatus)	2

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Varhaiskasvatuksen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistyslautakunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi varhaiskasvatuksessa suoritetaan säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, asiakkaiden tulotietojen tarkastukset, irtaimiston tarkastukset yms.)

Varhaiskasvatuksessa on tehty riskien arviointia. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän varhaiskasvatuksen opettajan saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on haastavaa.

Jatkuva melu, pienet ahtaat tilat kaupungintalon väistötiloissa sekä siitä johtuva ilmanvaihdon riittämättömyys koetaan riskitekijöiksi. Muita riskitekijöitä varhaiskasvatuksessa ovat mm. yksintyöskentelevät perhepäivähoitajat, jotka ovat jatkuvasti valppaana ja vastuussa lapsiryhmästä. Perhepäivähoitajien työterveyshuollon käynnit on hankalasti järjestettävissä pitkien välimatkojen ja työaikojen takia.

Väkivaltaisten lasten ja aikuisten kohtaaminen koetaan riskiksi kaikissa toimintamuodoissa.

Varhaiskasvatuksella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Varhaiskasvatuksen menojen alitus johtuu kotihoidontuen vähäisestä käytöstä (78,1%), joka näkyy suoraan varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrässä.

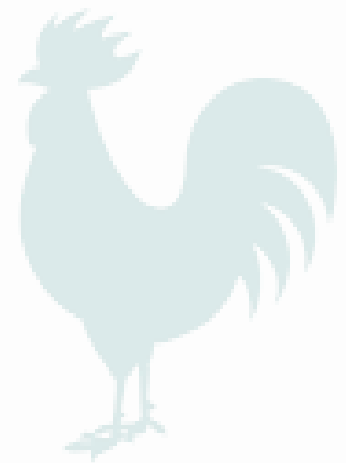
Erilliskorvauksia lisää vuorohoidon ilta-, viikonloppu, ja yöhoito. Vuorohoito on enakoimaton hoitomuoto, johon on vaikea varautua ja kunnan on lain mukaan tarjottava vuorohoitoa perheiden tarpeiden mukaisesti. Sijaiskuluja lisäävät pitkät sairauslomamat ja vanhempainvapaat.

Asiakaspalveluostot (kp 2001 ja 2003) koostuvat Pähkinäpensaan päiväkodin ruokailuista, jotka ostetaan kokonaisuudessaan Poukanvilleltä. Asiakaspalveluostoja lisää myös Laitilan hyvä työllisyystilanne ja työperäinen maahanmuutto, joka lisää tulkkipalvelujen ostoa. Suomi toisena kielenä lapsia kunnallisissa päiväkodeissa on n. 15% kaikista lapsista.

Varhaiskasvatuksen tuotot ovat ennakoitua suuremmat (101,6%).

Palvelusetelin kulut ovat ennakoitua suuremmat, koska lapsia on sijoitettu palvelusetelillä ennakoitua enemmän. Syynä tähän on varhaiskasvatustarpeen ja yksityisen varhaiskasvatuksen kiinnostuksen lisääntyminen.

KL menot (157,7%) ja erityisesti vuokrat (177,3%) nostavat varhaiskasvatuksen menoja ja hoitopäivähintoja huomattavasti.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Kunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut ovat kustannustehokkaita ja kilpailukykyisiä.	Loma-aikoina varhaiskasvatus keskitetään päiväkoteihin.	-sijaismenot vuosilomien osalta	Pähkinäpensaas päiväkotij suljettu 6 viikkoa, Itäkulman ryhmäperhepäivähoitokotij suljettu ajalla 3.6.-11.8.2019 ja Laineen Talon ryhmäperhepäivähoitokotij lakkautettiin 2.6.2019
Ryhmäperhepäivähoidon vähentäminen	Laineen Talon ryhmäperhepäivähoidon lakkauttaminen.	Laineen Talon ryhmäperhepäivähoidon loppuminen viimeistään kesällä 2019	Laineen Talon ryhmäperhepäivähoitokotij lopetti toimintansa 2.6.2019

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelutarjonta varhaiskasvatuksessa.	Erilaisia varhaiskasvatusmuotoja tarjolla.	perhepäivähoitopaikkojen määrän pysyminen vuoden 2018 tasolla	perhepäivähoitajien määrä vähentynyt eläköitymisen, muualla työllistymisen ja työkyvyttömyyden takia. Uusia perhepäivähoitajia rekrytoitiin keväällä. Palveluseteli on myönnetty kaikille hakijoille.
Tilapäistiloista luopuminen	Uuden päiväkodin rakentaminen ja käyttöönotto	Pähkinäpensaas päiväkodin uudet tilat	Pähkinäpensaas päiväkodin uusien tilojen rakentaminen on aloitettu keväällä 2019.
Avoimen varhaiskasvatuksen aloittaminen	Toimintaa suunnitellaan yhdessä kolmannen sektorin kanssa.	Avoim varhaiskasvatus alkaa vuoden 2019 aikana.	Avoimen varhaiskasvatuksen aloitusta siirretään uusien tilojen valmistumiseen.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

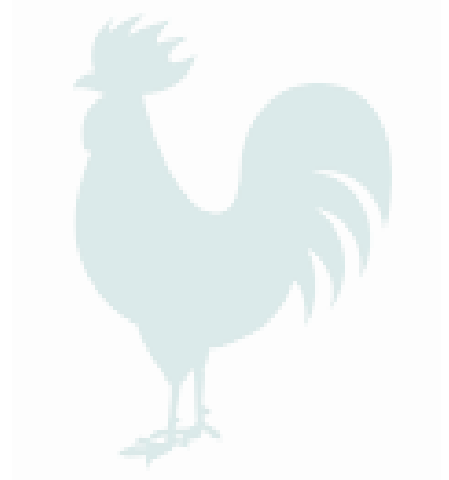
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Varhaiskasvatuksen piirissä olevien viisivuotiaiden lasten sijoittaminen päiväkoteihin	Syksyllä 2019 mahdollisimman moni 5-vuotias sijoitetaan perhepäivähoidosta päiväkoteihin 5-vuotiaiden ryhmiin.	100% varhaiskasvatuksen piirissä olevista 5-vuotiaista lapsista on päiväkodeissa.	5-vuotiaat lapset on sijoitettu kaikkiin varhaiskasvatusmuotoihin myös palvelusetelillä.
Osallistuminen maksuttoman 5-vuotiaiden 20h/vko varhaiskasvatuskokeiluun	Haetaan oph:n kehittämisrahaa toiminnalle	Avustuksella saadaan katettua vähintään 20% kuluista	Laitila kaupungin varhaiskasvatus sai opetushallituksesta rahoituksen 5-vuotiaiden 20h/vko maksuttomaan varhaiskasvatukseen, jolla katettiin 40% kokeilusta johduttavasta asiakasmaksukertymän vähenemisestä. Varhaiskasvatuksen maksuttomaan 5v. kokeiluun on osallistunut n. 95% (94 lasta) koko ikäluokasta

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Motivoitunut ja osaava henkilökunta	koulutuksiin osallistuminen kehityskeskustelut henkilökunnan aktivoiminen liikuntaan	keskimäärin 3 pv/vuosi joka toinen vuosi	Toteutunut suunnitelman mukaisesti

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Palveluseteli bruttomenot / hoitopäivä	0	0	56
Palveluseteliä käyttävien määrä	0	0	54
Varhaiskasvatuksen bruttomenot	0	0	84
Apilaniityn päiväkotit / hoitopäivä	0	0	69
Varhaiskasvatuksen bruttomenot perhepäivähoito / hoitopäivä	0	0	65
Varhaiskasvatuksen bruttomenot Pähkinäpensaassa päiväkotit / hoitopäivä	0	0	72
Varhaiskasvatuksen bruttomenot ryhmäperhepäivähoito / hoitopäivä	28 964	25 000	26 387
Hoitopäivien määrä / Apilaniityn päiväkotit	15 261	13 000	9 457
Hoitopäivien määrä / perhepäivähoito	25 257	20 000	20 532
Hoitopäivien määrä / Pähkinäpensaassa päiväkotit	5 522	4 000	1 670
Hoitopäivien määrä / ryhmäperhepäivähoito			115
Täyttöaste			115
Käyttöaste	0,00	0,00	77,46
Kotihoidontuen saajat	117,00	125,00	101,00
Hoitopaikat / perhepäivähoito	80,00	71,00	60,00
Hoitopaikat / Apilaniityn päiväkotit	0,00	0,00	160,00
Hoitopaikat / Pähkinäpensaassa päiväkotit	120,00	120,00	120,00
Hoitopaikat / ryhmäperhepäivähoito	22,00	16,00	12,00

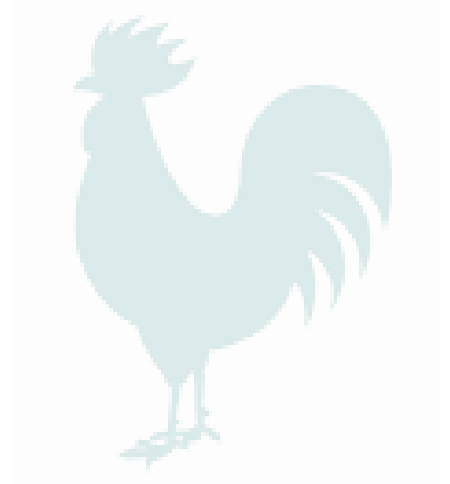
TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	578 960	529 130	0	529 130	537 588	8 458
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	578 960	529 130	0	529 130	537 588	8 458
Menot	-3 890 427	-4 210 263	4 000	-4 206 263	-4 037 010	169 253
KL menot	-259 011	-687 680	0	-687 680	-1 084 170	-396 490
Menot yht.	-4 149 438	-4 897 943	4 000	-4 893 943	-5 121 179	-227 236
Toimintakate	-3 570 478	-4 368 813	4 000	-4 364 813	-4 583 591	-218 778

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Poistot	-93 775	-156 297	155 196	-1 101	-43 242	-42 141
Netto	-3 664 253	-4 525 110	159 196	-4 365 914	-4 626 833	-260 919
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-479,9	-567,4	0,0	-566,9	-596,0	0
Kokonaiskulut €/as	-490,8	-585,5	0,0	-567,0	-601,0	0
Toimintakate €/as	-413,0	-506,1	0,0	-505,6	-533,4	0
Tulos €/as	-423,8	-524,2	0,0	-505,7	-538,4	0
Verorahoitusosuus	86,4 %	89,5 %	100,0 %	89,2 %	89,6 %	96,9 %
Osuus toim.kuluista	6,6 %	7,0 %	-0,4 %	6,8 %	7,1 %	0,0 %

2.6.4. Perusopetus (Tehtävä 28)

Vastuuhenkilö: sivistystoimenjohtaja Heli Kiertokari-Laitinen

TOIMINNAN KUVAUS

Perusopetuksen tarkoituksena on kasvattaa ja opettaa monipuolisesti oppivelvollisuusikäisiä opetussuunnitelmassa määritellyillä tavoilla ja päästä siinä esitettyihin tavoitteisiin kiinteässä vuorovaikutuksessa kodin ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Peruskoulut luovat mahdollisimman hyvät perusvalmiudet oppilaille jatko-opintoja varten sekä antavat elämässä tärkeitä tietoja, taitoja ja sosiaalisia valmiuksia vuorovaikutuksessa kodin ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

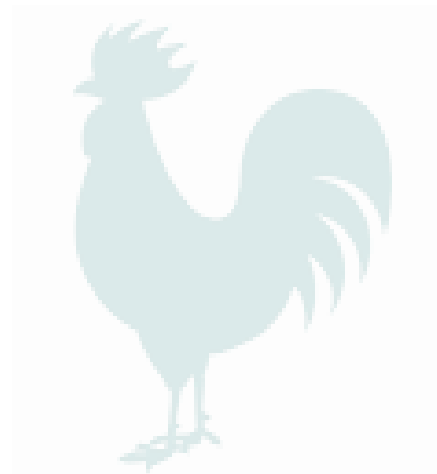
Lukuvuoden 2019 alusta kaupunginvaltuuston päätöksellä opetus Koveron koulussa loppui. Oppilaat siirtyivät huoltajan valinnan perusteella joko Kodjalan, Itäkulman tai Kappelimäen kouluihin. Opettajavirat ja koulunkäyntiohjaajan toimi siirrettiin Kappelimäen ja Kodjalan kouluihin. Tämän muutoksen jälkeen Laitilassa toimii kuusi alakoulua ja yksi yläkoulu.

Esiopetusta annettiin vuonna 2019 Kappelimäen ja Soukaisten kouluissa erillisissä esiopetusryhmissä sekä päiväkodeissa.

Varpeen koulussa elokuussa 2018 sattuneen vesivahingon korjaustoimenpiteistä huolimatta osa henkilöstöstä ja oppilaita koki sisäilmaoireita. Tämän vuoksi kevään 2019 ajaksi Walon talolta vuokrattiin väistötilat yhden opetusryhmän tarpeisiin. Syyslukukaudella väistötila siirtyi Kappelimäen koulun tiloihin. Ryhmään palkattiin opettaja. Näihin kuluihin ei talousarviossa oltu varauduttu. Sekä lukiosiiven että Varpeen koulun kellarikerroksen luokkatiloista luovuttiin. Kellarikerroksen oppikirjavaraston kirjat jouduttiin uusimaan, mikä aiheutti suurehkon oppikirjamääräraha-lityksen.

Sivistystoimen palvelupäälön toimenkuvaa muutettiin syksystä 2019 alkaen siten, että hänen vastuualueellaan ovat mm. hankehallinnointi, aamu- ja iltapäivätoiminnan ja oppilashuollon koordinointi, rehtorien lähiesimiestehtävät. Tavoitteena on, että rehtorien työkuorma tasaantuu tehtäväjaon tarkastelun avulla.

Koulutoimi hakee aktiivisesti erilaisia hakuun tulevia valtion erityisavustuksia erilaisien hankkeiden toteuttamiseen ja opetuskäytäntöjen kehittämiseen. Perusopetuksen kerhotoiminnan kehittämiseen saadulla valtionrahoituksella kerhotoimintaa järjestetään kaikissa peruskouluissa. Kaikissa peruskouluissa ollaan mukana Liikkuva koulu-toiminnassa. Opetusteknologian hyödyntämisen kehittämiseksi sekä opetussuunnitelman uusien käytäntöjen jalkauttamiseksi on saatu hankerahaa, jonka turvin kevääksi 2019 palkattiin ns. Luotsi-opettaja, jonka tehtävänä oli kiittää kouluissa kouluttamassa opettajia ja oppilaita sekä organisoida koulutuksia opettajille. Tutoropettajahanke on Vakka-Suomen opetuksen järjestäjien yhteinen. Hanketoimintaan sisältyi myös kielten opetuksen varhaistamishanke, joka toteutetaan lukuvuonna 2018-2019 Laitilan perusopetuksen kouluissa siten, että toisen vuosiluokan

oppilaat opiskelevat yhden lisätunnin englantia. Perusopetuksen tasa-arvon edistämishankerahaa on yläkoulussa hyödynnetty erit. valmistavan opetuksen oppilaiden ohjaajan työpanoksessa, keväällä 2019 myös resurssiopettajan palkkakuluissa.

Vuonna 2019 oppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjottiin n. 80 ensimmäisen ja toisen vuosiluokan sekä erityisen tuen oppilaalle. Ryhmiä on sekä Kappelimäen koulussa että seurakunnan tiloissa. Kappelimäen koulussa tarjotaan myös aamupäivätoimintaa. Laineen talon vapauduttua varhaiskasvatuksen käytöstä, tilat otettiin aamu- ja iltapäivätoiminnan käyttöön elokuussa 2019 helpottamaan Kappelimäen koulussa toimien kerhojen tilapuutetta.

Haja-asutusalueiden koulujen toimintakulttuurin kehittämistä on jatkettu mm. lisäämällä koulujen välistä yhteistyötä koulujen yhteisen virkarehtorin johdolla.

HENKILÖKUNTA

Toistaiseksi voimassa olevan henkilöstön määrä kasvoi yhdellä, kun elokuussa perustetussa virassa aloitti erityisen tuen opettaja Kappelimäen koulussa. Määräaikaisia luokanopettajavirkoja jäi täyttämättä kaksi elokuussa 2019 Koveron koulun lakkauttamisen vuoksi.

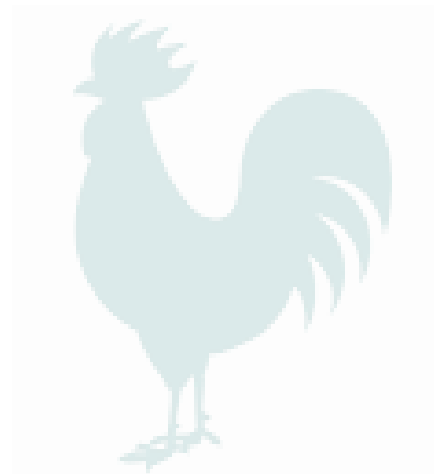
Rehtorin virkoja on kolme. Luokanopettajan virkoja on 34. Perusopetuksen ja lukion yhteisiä lehtorin virkoja on 4. Päätoimisia tuntiopettajia on kuusi. Erityisopettajan virkoja on viisi, erityisluokanopettajan virkoja on kymmenen. Lehtorin virkoja on 21 sekä lisäksi lukion kanssa yhteisiä virkoja on kaksi. Koulujen yhteydessä annettavassa esiopetuksessa on kolme päätoimista lastentarhanopettajan virkasuhdetta, joista yksi on täytetty määräaikaaisesti.

Kansliahenkilökunta: Kaksi koulusihteeriä

Oppilashuolto ja avustajapalvelut: Kaksi koulukuraattoria, kaksi koulupsykologia, alakouluissa 20 koulunkäyntiohjaajaa toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa (,joista 3 aamu- ja iltapäivätoiminnassa ja yksi sijaispoolissa), määräaikaisia on 8, joista 2 oppisopimuskoulutettavaa ja 4 ohjaajaa, joiden palkkakulut maksaa toinen kunta, kahden määräaikaisuuden peruste on tilapäinen tarve. Yläkoulussa on 5 ns. vakiuista ohjaajaa ja yksi määräaikainen ohjaaja.

Sivistysvaliokunnan perusopetuksen tehtäväalueelle talousarviovuodelle 2019 asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Oppilashuoltopalveluja on tuotettu riittävästi, lakisääteisiä aikarajoja noudattaen sekä ulottaen palvelut kaikkiin oppilaitoksiin. Kouluissa etsittiin uusia tapoja lisätä ja kehittää koululaisten yhteisöllisyyttä sekä hyvinvointia. Palvelujen laatuun, monipuolisuuteen ja oikea-aikaisuuteen panostettiin tavoitteena erityisesti ongelmia ja haasteita ennaltaehkäisevä toiminta.

Esimiesten työhyvinvointiin ja osaamiseen panostettiin kohdennetulla koulutuksella. Perusopetuksen, kyläkoulujen rehtorin viran myötä koulujen toimintakulttuuria on ohjattu opetussuunnitelman vaatimuksien suuntaan.

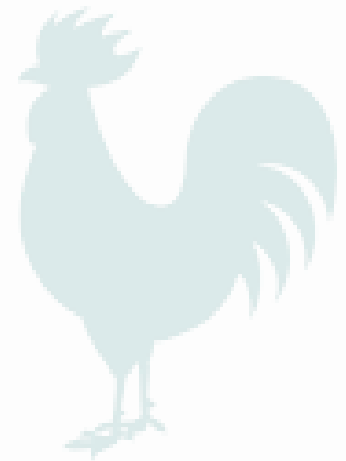

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, koulunkäynninohjaajien työaikojen tarkastus, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta, irtaimiston tarkastukset).

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty Targetor-ohjelmaan. Sitä päivitetään säännöllisesti. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät talouden heikkeneviin näkymiin sekä valtion erityisavustusten mahdolliseen loppumiseen, jolloin mm. opetustoimen tavoitteellisuus ja laatu ovat vaarassa heikentyä. Mm. heikkenevässä taloudellisessa tilanteessa riittävä rahoitus oppimateriaaleihin ja laitteisiin on vaarassa. Leasing-kustannusten ja infrastruktuurin ylläpito aiheuttavat kustannusten nousua. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin on välillä haastavaa. Ennaltaehkäisevään työhön ja oppilashuoltoon panostaminen pienentää oppilaiden syrjäytymisen riskejä. Koulutoimeen on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan mm sivistysjohtajan kuukausitiedotteilla.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Toimintatuottojen heikkoon toteumaan on vaikuttanut mm. aikaisemmin ulkopuolisessa vuokratyössä olevien tilojen käyttö remontti- tai varastotiloina.

Menomäärärahaylitykset johtuvat Varppen koulun sisäilmaongelmien vuoksi hankituista väistötiloista sekä väistötilaryhmään palkatun opettajan palkkakustannuksista sekä vaurioituneiden kalusteiden ja tarvikkeiden uudishankinnoista.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tarkoituksenmukaisen kokoiset perusopetuksen ja esiopetuksen ryhmät ja yksiköt	-Kouluverkon ja esiopetuksen järjestämipaikkojen kustannusten vertailu	-Yksikkö- ja oppilaskohdittainen menot lähellä oppilaskohdittaisen menojen keskiarvoa ja valtionosuutta (yleisopetus, erityisen tuen opetus, eri yksiköt).	-vaihteluväli alakoulun yleisopetuksessa 6 164-12 220,96 e yläkoulu 12 346 e erityisen tuen opetus (KM) 15 713 e, (V) 15 346, (Toimela) 27 499, esiopetus 8 192 e

Kouluverkon ja koulunkäyntialueiden kehittäminen	- Ryhmäkokojen seuranta	- Oppilaita/opettaja - yleisopetuksen opetusryhmien keskipöytä eri kouluissa alakouluissa ja yläkouluissa (12- 24)	11,8 keskiarvo Kappelimäki 18,6, vaihteluväli 16-23, muut alakoulut vaihteluväli 9-23; yläkoulu keskiarvo 16,5, vaihteluväli 15-20 (tilastopäivä 20.9.2019)
--	-------------------------	---	---

Osallistutaan ulkopuolisen rahoituksen hakuihin	Osallistutaan koulutusta ja tukipalveluita edistäviin kuntakohtaisiin ja seudullisiin hankkeisiin ja projekteihin, joihin haetaan esim. valtion erityisavustuksia	- Haetut ja saadut erityisavustukset	-mukana useissa kunta-kohtaisissa ja seutukunnallisissa hankkeissa (n. 10)
---	---	--------------------------------------	--

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laadukas perusopetus	Tuntikehyksen ja opettajavastuun mitoitus, resurssien tehokas käyttö	opetustuntien määrä/opettaja/koulu;	23,7-28h/opettaja
	Vaikuttava tehostetun ja erityisen tuen opetus sekä riittävät oppilashuoltopalvelut ennaltaehkäisevään työhön varhaisen puuttumisen periaatteella	Kaikki yhdeksännen vuosiluokan oppilaat saavat keväällä päättötodistuksen Oppilasta/oppilashuoltohenkilöstö	toteutunut n. 500/ kuraattori/psykologi
		Oppilasta/laaja-alainen erityisen tuen opetus alakouluissa	alakoulut ja esiopetus 674 oppilasta /68 h (0.1 h/opp.) yläkoulu 299 op./51 h (0,2 h/opp.)
	Opetussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen	Opetuksen järjestäjän elisivistysvaliokunnan arviointikohteet	toteutunut
		Osallistuminen Karvin arviointiin	osallistuttu tarjottuihin (alakoulun matematiikka) ja pakollisiin arviointeihin (mm. oppilashuolto)
	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen 1.-2. -vuosiluokan ja erityisen tuen oppilaille sekä omana toimintana että ostopalveluna	Toimintaan osallistuvien lasten määrä 80-90	toteutunut (80-87) opp.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Toimialan sisäisten palveluprosessien kehittäminen	Yhteissuunnittelun ja toiminnan hyödyntäminen eri rajapinnoilla	Palveluprosessien päivittäminen	kesken

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö	Työhyvinvointikyselyt yksiköissä	Tavoite ja toimenpideohjelman laatiminen tulosten perusteella	sivistystoimen oman kyselyn perusteella tehty toimenpidesuunnitelmat
	Koulutussuunnitelmien päivittäminen	Kehityskeskustelujen yhteydessä vuosittain	toteutuu
	Täydennyskoulutusmahdollisuudet riittävät	Täydennyskoulutusta 3 päivää/vuosi	toteutunut yli tavoitteen

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Oppilasmäärä (luokat 1-9)	932	945	934
Toimintakulut/oppilas	8 758	8 811	8 816
Tuntia/oppila	75,4	75,1	74,5
Oppilaita/päätoiminen opettaja	11,7	11,9	11,8

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	873 973	752 210	0	752 210	957 601	205 391
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	873 973	752 210	0	752 210	957 601	205 391
Menot	-8 186 361	-8 176 656	26 750	-8 149 906	-8 234 891	-84 985
KL menot	-985 527	-2 950 835	0	-2 950 835	-2 793 515	157 320
Menot yht.	-9 171 889	-11 127 491	26 750	-11 100 741	-11 028 406	72 335
Toimintakate	-8 297 916	-10 375 281	26 750	-10 348 531	-10 070 805	277 726
Poistot	-350 933	-377 378	365 413	-11 965	-10 258	1 707
Netto	-8 648 849	-10 752 659	392 163	-10 360 496	-10 081 063	279 433
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-1 060,8	-1 288,9	0,0	-1 285,8	-1 283,4	0
Kokonaiskulut €/as	-1 101,4	-1 332,7	0,0	-1 287,2	-1 284,6	0
Toimintakate €/as	-959,7	-1 201,8	0,0	-1 198,7	-1 172,0	0
Tulos €/as	-1 000,3	-1 245,5	0,0	-1 200,1	-1 173,2	0
Verorahoitusosuus	90,8 %	93,5 %	100,0 %	93,2 %	91,3 %	377,4 %
Osuus toim.kuluista	14,5 %	15,8 %	-2,4 %	15,5 %	15,3 %	0,0 %

2.6.5. Lukio-opetus (Tehtävä 29)

Vastuuhenkilö: sivistystoimen palvelupäällikkö Tuomas Kankaanpää 31.7.2019 saakka, 1.8.2019 alkaen lukion rehtori Tomi Kangas

TOIMINNAN KUVAUS

Lukio tarjoaa perusopetuksensa päättäneille nuorille laaja-alaista yleissivistävää koulutusta. Se antaa riittävät valmiudet lukion oppimääriin perustuviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on tarjota laitilalaisille perusopetuksen päättäneille oppilaille houkutteleva ja tasokas toisen asteen oppilaitos.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Lukio toimii perusopetuksen opetuksen 7-9-vuosiluokkien kanssa samassa kiinteistössä ja kiinteässä yhteistyössä.

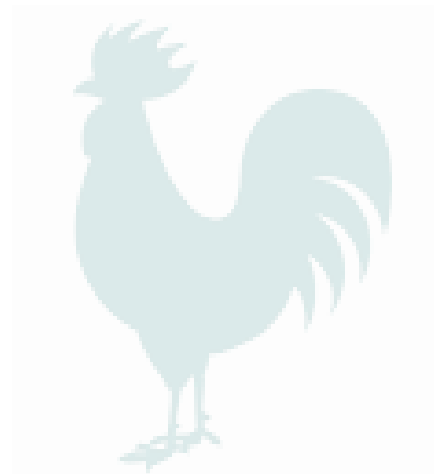
Uudistuneen opiskelijahuolto-opetussuunnitelman mukaan opiskelijahuoltopalvelut kuuluvat myös toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille. Lukiolle on nimetty koulukuraattori ja –psykologi. Opiskeluterveydenhoitajan palvelut ovat myös käytettävissä. Laitilan lukion päivitettyyn opiskelijahuoltosuunnitelmaan on kirjattu tietoja opiskelijahuoltopalveluiden saavutettavuuden parantuneesta tilanteesta ja opiskelijahuollon toimintatavoista lukiossa. Kuluneen vuoden aikana opiskeluhuoltohenkilöstöä on kuormittanut työtilojen sisäilmaongelmat ja väistötiloissa toimiminen.

Lukion vetovoimaisuuden ja houkuttelevuuden lisäämiseksi talousarviossa on ollut 48 000 euron määräraha opiskelijoiden oppimateriaali- ja tietokonehankintoihin (nykyisessä lukio-opiskelussa henkilökohtainen kannettava tietokone on välttämätön). Määräraha otettiin käyttöön syyslukukaudesta 2019 alkaen, noin puolet määrärahaasta käytettiin kannettavien tietokoneiden hankintaan lukion aloittavalle ikäryhmälle ja noin puolet materiaalitukena kaikille lukion opiskelijoille (aloittaville 300 euroa/opiskelija, toisen vuoden opiskelijoille 200 euroa/opiskelija ja abeille 100 euroa/opiskelija).

Eduskunta on 21.6.2018 hyväksynyt uuden lukiolain, joka astui voimaan 1.8.2019. Lukiolaki pyrkii vahvistamaan lukion vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona. Lailla pyritään samoin tukemaan sujuvaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle sekä vahvistamaan koulutuksen laatua ja oppimistuloksia.

Ohjausvelvoitteita, oppimisen tukea (oikeus erityiseen tukeen) ja korkeakoulu yhteistyötä koskevat velvoitteet astuvat voimaan vuonna 2021 uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton myötä. Opetussuunnitelmajärjestelmäprosessi ajoittuu paikallisesti aikaan loppuvuodesta 2019 loppuvuoteen 2020.

Laitilan lukio pyrkii olemaan seutukunnallisessa ja/tai maakunnallisessa yhteistyössä aktiivinen mm. lukioiden korkeakoulu yhteistyötä koskevien aloitteiden yhteydessä. Laitilan lukio on mukana Turun seudun toisen asteen etä- ja verkko-opetusrenkaassa. Turun kaupunki on käynnistänyt toisen asteen ja korkeakoulujen yhteistyön toimintamalleja kehittävän STEaM-hankkeen, joka pyrkii rakentamaan nuorille suoria koulutuspolkuja toiselta asteelta tekniikan alan korkeakouluopintoihin. Hankkeen puitteissa on tarkoitus kehittää ja luoda suoria väyliä korkeakouluopintoihin lukio-opintojen perusteella. Laitila on mukana yhteistyötä koordinoivassa verkostossa. Lukio kehittää korkeakoulujaksojen suorittamista tukevia toimintamalleja jo ennen uusien

opetussuunnitelmien voimaantuloa, sillä näistä korkeakoulujaksoista tulee lukioille velvoittavia.

HENKILÖKUNTA

Opetushenkilökunta: Lukiossa on rehtorin ja yhdeksän lehtorin virkaa sekä kulloinkin tarvittava määrä tuntiopettajia. Lisäksi neljä virkaa on yhteisiä yläkoulun kanssa.

Muu henkilökunta: Koulusihteeri. Ruokahuollosta vastaa Varpeen keskuskeittiö. Kiinteistöön liittyvät palvelut hoitaa kaupungin tekninen toimi.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, oppilashuollollisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta, irtaimiston tarkastukset).

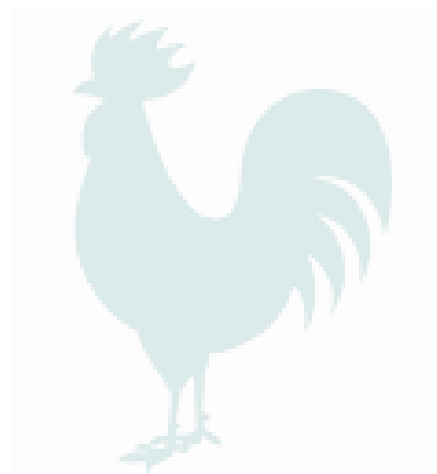
Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty kahdesti vuodessa. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät talouden heikkeneviin näkyymiin sekä valtion erityisavustusten mahdolliseen loppumiseen, jolloin mm. opetustoimen tavoitteellisuus ja laatu ovat vaarassa heikentyä. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, niin toistaiseksi voimassa oleviin kuin myös määräaikaisiin vakansseihin ei lukiossa ole ollut toistaiseksi ongelma.

Ennaltaehkäisevään työhön ja oppilashuoltoon panostaminen pienentää oppilaiden syrjäytymisen riskejä. Koulutoimeen on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus ovat keskeisiä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan. Riittävän opiskelijamäärän aloittaminen vuosittain lukiokoulutuksessa takaa monipuolisen kurssitarjonnan toteutumisen ja sitä kautta edelleen lukion houkuttelevuuden lisääntymisen toisen asteen opiskelupaikkaa miettivien nuorten silmissä.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Lukion kolmen kustannuspaikan osalta menoja toteutui yhteensä 912 907 euroa eli 98,1 % (ilman KL-menoja). Otettaessa KL-menot huomioon menojen toteumaprosentti oli 100,4 % eli kaikkiaan 1 240 872 euroa. KL-menoista lähinnä vuokrat ja keskitetyt hoidetut kustannukset toteutuivat ennakoitua suurempina.

Tuloja saatiin budjetoitua vähemmän eli 48,4 %. Tämä johtui lähinnä siitä, että Varpeen koulun pieni liikuntasali oli koko vuoden poissa käytöstä (vuokratuotot lukioille jäivät ennakoitua pienemmäksi) sekä siitä, että koulukuljetusten osalta koulumatkatukiasiat siirtyivät Kelan kautta hoidettavaksi, mikä vähensi huomattavasti

koulun opiskelijoilta perimää omavastuuta (tili 3030 myyntituotot muilta, toteuma-% budjetoidusta vain 15,8).

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Vakaan talouden kaupunki*

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Riittävä opiskelijamäärä	Lukiokoulutuksen houkuttelevuuden lisääminen	Lukion aloittavat opiskelijat (lukumäärä): 40 % ikäluokasta	Lukion aloitti syksyllä 2019 41 uutta opiskelijaa, mikä on 38,3 % ikäluokasta.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Lukio tarjoaa valmiudet jatko-opintoihin ja itsensä kehittämiseen	Ylioppilaskirjoitukset	Ylioppilaskirjoitusten hylkäämisprosentti: Alle valtakunnallisen keskiarvon	Kevään 2019 kirjoituksissa Laitilan lukiossa oli 2 hylättyä koesuoritusta eli 1,45 %. Valtakunnallisesti hylättyjä suorituksia oli 4,46 %. Syksyllä hylättyjä suorituksia oli Laitilassa 7 eli 5,98 %, kun valtakunnallisesti hylättyjä suorituksia oli 6,51 %.
	Ylioppilaiden seuranta lukion päätyttyä; kysely	Opiskelunsa päättäneiden tavoittaminen: Saavutetaan vähintään 2/3 edellisen kevään ylioppilaista	Kysely tehtiin syksyllä 20.9. tilanteessa ja sillä tavoitettiin 86,2 % kevään ylioppilaista. Vastanneista kevään ylioppilaista 68 % oli saanut opiskelupaikan vastatessaan kyselyyn.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Lukion vetovoimaisuudesta huolehtiminen	Laadukas perustyö, monipuoliset kurssivalinnat, hyvä tietotekninen valmius, riittävät taloudelliset resurssit	Laitilan lukio on mukana seutukunnallisissa lukioiden kehittämisverkostoissa. Suunnitellaan opiskelijoille mahdollisuutta suorittaa korkeakouluopintoja osana lukio-opiskelua. Tavoitellaan lisämäärärahaa opiskelijoiden oppimateriaali- ja tietokonehankintoihin.	Laitilan valtuusto myönsi lukiolle 48 000 euron lisämäärärahan vuodelle 2019 opiskelijoiden tietokone- ja oppimateriaalihankintoihin. Lukio on ollut mukana Turun seudun opetusalan foorumin (TSO) lukiojaoston toiminnassa ja on mukana myös seutukunnallisessa Uuden lukion tutor-opettajat -hankkeessa.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

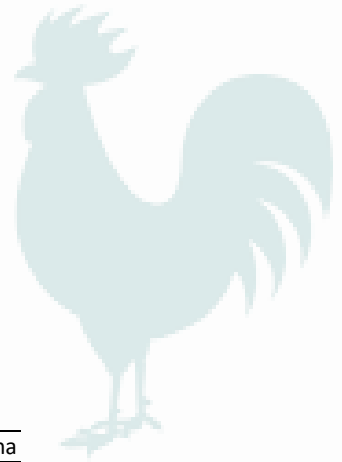
Motivoitunut ja osaava henkilöstö Koulutuksiin osallistuminen Koulutuksiin osallistuminen: Keskimäärin 1-2- koulutuspäivää/opettaja vesokoulutusten lisäksi Kalenterivuoden aikana lukion opettajilla keskimäärin 0,5 koulutuspäivää vesokoulutusten lisäksi. Touku- kuussa tehdyn kaupungin TyHy-kyselyn pohjalta lukion henkilökunnalle määriteltiin omat TyHy-tavoitteet. Kyselyn vastausten pohjalta henkilökunta on motivoitunut ja tyytyväisiä työhönsä.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Lukion aloittavien määrä (%) / ikä- luokka	36,1 %	37,4 %	0,38320
Toimintakulut, €/opiskelija	8 552	8 980	9 511
Oppilasmäärä	0,00	135,00	129,00
Oppilaita/päätoiminen opettaja	12,50	13,50	12,90
Kursseja/oppilas	1,64	1,60	1,61

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	20 265	26 350	0	26 350	12 741	-13 609
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	20 265	26 350	0	26 350	12 741	-13 609
Menot	-901 893	-933 827	3 300	-930 527	-912 907	17 620
KL menot	-124 974	-304 811	0	-304 811	-327 966	-23 155
Menot yht.	-1 026 867	-1 238 638	3 300	-1 235 338	-1 240 872	-5 534
Toimintakate	-1 006 601	-1 212 288	3 300	-1 208 988	-1 228 132	-19 144
Poistot	-62 341	-22 738	21 929	-809	-504	305
Netto	-1 068 942	-1 235 026	25 229	-1 209 797	-1 228 636	-18 839
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-118,8	-143,5	0,0	-143,1	-144,4	0
Kokonaiskulut €/as	-126,0	-146,1	0,0	-143,2	-144,5	0
Toimintakate €/as	-116,4	-140,4	0,0	-140,0	-142,9	0
Tulos €/as	-123,6	-143,1	0,0	-140,1	-143,0	0
Verorahoitusosuus	98,1 %	97,9 %	100,0 %	97,9 %	99,0 %	360,2 %
Osuus toim.kuluista	1,6 %	1,8 %	-0,3 %	1,7 %	1,7 %	0,0 %

2.6.6. Toisen asteen ammatillinen koulutus (Tehtävä 30)**Vastuuhenkilö:** sivistystoimenjohtaja Heli Kiertokari-Laitinen**TOIMINNAN KUVAUS**

Laitilalaiset toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat nuoret ovat yhteishaun tulosten perusteella pääsääntöisesti lähipaikkakunnilla olevissa oppilaitoksissa (Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä Novida, Länsirannikon koulutus Oy).

Laitilan kaupungin talousarvion käyttötalousosan ammatillisen koulutuksen menot koostuvat lakkautetun Vakka-Suomen ammattikoulun eläkemenosta. Lisäksi tehtävälle kirjataan ulkopaikkakuntalaisten Laitilassa käyttämien opiskelijahuolto- palveluista tulevat tulot ja vastaavasti laitilalaisten nuorten muissa kunnissa käyttämien opiskeluhoiton palvelujen kustannukset.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:**HENKILÖKUNTA**

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

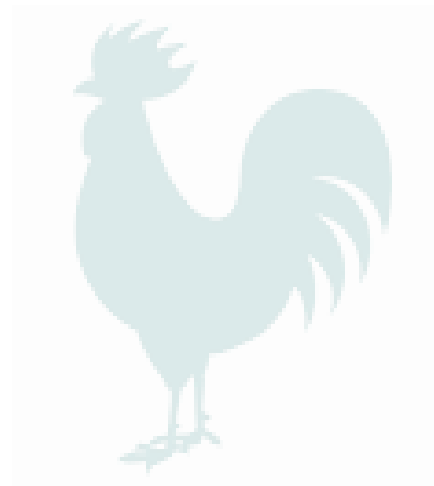
-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 280	500	0	500	360	-140
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 280	500	0	500	360	-140
Menot	-19 397	-22 570	0	-22 570	-23 305	-735
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-19 397	-22 570	0	-22 570	-23 305	-735
Toimintakate	-18 117	-22 070	0	-22 070	-22 945	-875
Poistot	0	0	0	0	-584	-584
Netto	-18 117	-22 070	0	-22 070	-23 529	-1 459
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-2,2	-2,6	0,0	-2,6	-2,7	0
Kokonaiskulut €/as	-2,2	-2,6	0,0	-2,6	-2,8	0
Toimintakate €/as	-2,1	-2,6	0,0	-2,6	-2,7	0
Tulos €/as	-2,1	-2,6	0,0	-2,6	-2,7	0
Verorahoitusosuus	93,4 %	97,8 %	0,0 %	97,8 %	98,5 %	110,6 %
Osuus toim.kuluista	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.6.7. Kirjastotoimi (Tehtävä 35)

Vastuuhenkilö: Kirjastotoimenjohtaja Marja-Liisa Mutka

TOIMINNAN KUVAUS

Kirjasto on kaupunkilaisten tieto- ja kulttuuripalvelukeskus, joka tarjoaa tietoa ja elämyksiä. Tehtävänsä se hoitaa ajantasaisen ja monipuolisen aineistokokoelman, taroituksenmukaisten tilojen, kirjastoauton, laajojen aukioloaikojen, ammattitaitoisen henkilökunnan ja nykyaikaisen tietotekniikan avulla. Kirjasto on Laitilan kaupungin merkittävä hyvinvointi- ja viihtyvyystekijä.

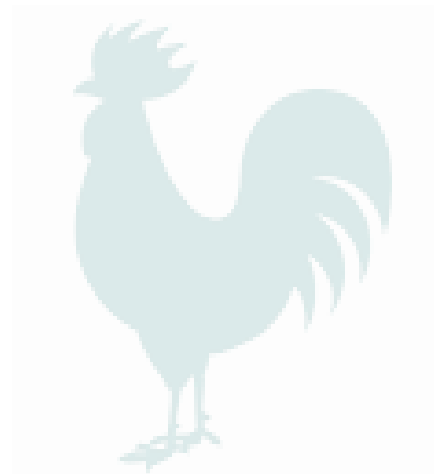
TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kirjaston tilat mahdollistavat monipuolisen toiminnan ja yhteistyön kaupungin muiden toimijoiden kanssa. Tila on esteetön ja käytössä on induktiosilmukka. Pääkirjastolla on palveluaikaa talvisin 50 tuntia ja kesällä 45 tuntia viikossa. Kirjaston omatoimialue on avoinna palveluaikojen ulkopuolella päivittäin klo 7–22. Kirjastoautopalvelu parantaa huomattavasti kirjaston saavutettavuutta. Kahden viikon reitillä on 43 pysäkkiä. Autossa on sähkökäyttöinen henkilönostin. Kyläkoulujen oppilaat ovat kirjastoauton suurin asiakasryhmä. Kirjastoautopalveluja myydään Mynämäen ja Pyhärannan kunnille.

Kirjasto tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa järjestämällä satutuokioita, lukemisharrastusta edistäviä tapahtumia ja musiikki- ja teatteriesityksiä. Kustaa Hiekka -kulttuuriviikolla kirjastossa järjestettiin lapsille varjoteatteria. Kirjasto oli mukana Rinnalla-hankkeessa, jossa luotiin uudenlaisia yhteistyömuotoja päiväkotien ja kirjaston välille. Ohjattuja kirjastokäyntejä oli 8 kertaa, ja niihin osallistui 131 kuulijaa. Kirjavinkkausta järjestettiin suunnitelman mukaan 3 - 4 -luokille, 5 - 6 -luokille ja tilauksesta yhdelle 1-luokalle ja kahdelle 8-luokalle, yhteensä kuulijoita oli 386. Kirjastoauton kirjaklinikka tavoitti 4 kyläkoulua. Oheislukemistosta tehtiin 240 lainaa. Kansallisen satupäivän järjestelyissä tehtiin yhteistyötä 4H-yhdistyksen kanssa. Soturikkisat-tapahtumassa yhteistyökumppaneina olivat 4H-yhdistys ja nuorisotoimi. Pako kirjastosta -tapahtuma toteutettiin yhdessä nuorisotoimen kanssa.

Kirjasto kotiin -palvelua jatkettiin, samoin lahjoita lukuhetki -palvelua. Kirjasto toimitti kirjastoaineistoa viiteen ikäihmisten hoivakotiin. Toukokuussa aloitettiin tuolijumppaa ja tarinointia miehille. Jumppa on kerran viikossa ja se tavoitti vuoden 2019 aikana 222 osallistujaa. Kirjasto oli mukana vanhusten viikon suunnittelussa ja toteutti kirjastossa tasapainon tiistai -tapahtuman, jossa oli tasapainojumppaa, tietotekniikan opastusta, lukuhetki ja jossa myös Varsinais-Suomen Näkövammaiset ry esitteli näkemisen apuvälineitä. Yhdessä liikuntatoimen kanssa hankittiin lainattavaksi kaksi harrastekassia, joissa on erilaisia pelivälineitä.

Kirjasto tukee osallisuutta ja yhteisöllisyyttä järjestämällä monipuolisesti, eri asiakasryhmille suunnattuja, maksuttomia tapahtumia ja tarjoamalla kokous-, koulutus- ja näyttelytiloja kuntalaisten käyttöön. Monikko-salissa oli 165 käyttökertaa, yhteensä 419 tuntia. Tutkijanhuonetta käytettiin 76 kertaa. Satutilassa oli satutuokioiden lisäksi 2 muuta tapahtumaa ja henki-lökunnan taukotila annettiin asiakkaiden käyttöön 5 kertaa. Kirjastosalissa, Monikko-salissa, vitriineissä ja sermeissä oli vuoden aikana 14 näyttelyä. Monikko-salin vuokratuloa oli noin 1.400 euroa. Poistetun kirjastoaineiston myynnistä tuloa tuli noin 700 euroa ja kopioiden ja tulosteiden myynnistä noin 2.000 euroa. NetTicket-lipunmyyntipalvelua jatkettiin.

Vuoden aikana valmisteltiin kirjastojärjestelmän vaihtoa. Lastenpalveluista vastaava kirjastonhoitaja osallistui maakunnalliseen lastenkirjastoyhteistyöhön, senioripalveluista vastaava kirjastovirkailija osallistui Vaski-kirjastojen senioripalveluyhteistyöhön ja kirjastotoimenjohtaja osallistui Vaski-kirjastojen työvaliokunnan ja johtoryhmän kokouksiin.

Hinku-toimenpiteinä henkilökunnan wc-tiloihin tuli puuvillapyyheannostelijat ja aloitettiin muovijätteen kierrätys. Vuoden 2019 aikana hankittiin omatoimialueelle Hublet-tablettitelakka, jossa on kolme tablettitietokonetta. Tabletit on tarkoitettu e-aineistojen käyttöä varten, joten paperilehtien tilausmääriä voitiin vähentää. Tabletteja käytettiin loka-marraskuussa 73 kertaa.

HENKILÖKUNTA

Vakinaiseen henkilökuntaan kuuluu kirjastotoimenjohtaja, kirjastonhoitaja ja neljä kirjastovirkailijaa, josta yksi toimii autokirjastonhoitajana. Henkilöstössä ei tapahtunut määrällisiä muutoksia vuoden 2019 aikana.

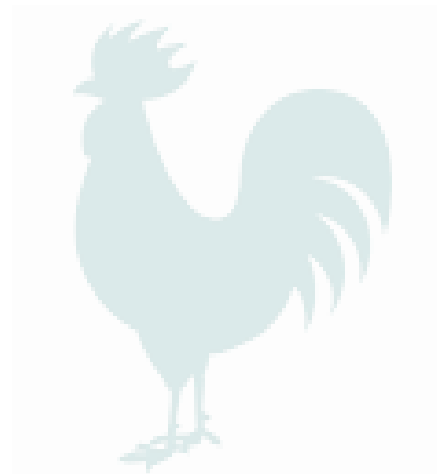
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Toteuma tiedotetaan sivistysvaliokunnalle kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, virkaehtosopimusten mukaisten koulutuspäivien osallistumisen seuranta, irtaimiston tarkastukset).

Kaikkia sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty kahdesti vuodessa. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty.

Merkittävimmät riskit kirjastossa ovat henkilöresurssin riittävyys, henkilöstön jaksaminen ja nuoren asiakaskunnan lisääntynyt häiriökäyttäminen. Nuorten häiriökäyttäytymisestä on tehty ilmoitukset kaupungin työhyvinvointipäällikölle ja sivistystoimenjohtajalle. Kirjastossa on käytössä apua-painike vartijan kutusumista varten, ja sopimukseen mukaan vartija käy perjantaisin satunnaiseen aikaan. Kirjaston ensisammutukseen tarkoitetut sammuttimet vaihdettiin jauhesammuttimista nestesammuttimiin. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus on toiminnan riski, siksi vuoden lopulla valmisteltiin yhden kirjastovirkailijan tehtävänimikkeen muutos kirjastonhoitajaksi. Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Keväällä 2019 järjestettiin luento- ja virkistätymispäivä. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeinen viestinnän riskien hallinnassa. Tiedottamiseen on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelut ovat kustannustehokkaita	Vaski-yhteistyö	Uuden kirjastojärjestelmän käyttöönotto ja sen tuomat kustannussäästöt	Vaski-kirjastojen päätös Koha-kirjastojärjestelmän käyttöönotosta tehdään tammikuussa 2020.
	Kirjastoautopalvelun kehittäminen	Kartoitetaan iltapysäkkien asiakkaiden palvelutarve	Toteutus siirtyy vuodelle 2020
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ajantasainen kokoelma	Kirjojen uutuushankinta	Vähintään 400 kirjaa/1000 asukasta	381
	Muun aineiston hankinta	Vähintään 100/1000 asukasta	76
	Vaski-kirjastojen sähköisten aineistojen hankinta	Sähköisten aineistojen määrä	Käytettävissä Vaskin yhteiset ePress-, PressReader- ja eMagz-lehtipalvelut ja Naxos-musiikkipalvelut. Ellibsin ja OverDriven e-kirjojen ja e-äänikirjojen lukuoikeuksia 6.915.
Laadukas palvelutarjonta	Riittävä henkilöstömäärä	Vähintään 1 htv/1000 asukasta	0,7
	Henkilöstön täydennyskoulutus	Koulutuspäivien määrä, 6 päivää/htv	keskim. 4,7 koulutuspäivää/htv
	Asiakkaille sopivat aukioloajat	Aamu-, ilta- ja lauantai- aukioloaikoja	Aukioloajat: arkinen klo 10–19, lauantaisin ja aattopäivinä klo 10-15. Lauantaisin suljettu 1.5.–31.8. Omatoimikäyttö palveluaikojen ulkopuolella klo 7–22.
	Riittävä määrä asiakastietokoneita	1 kone/1000 asukasta	Asiakaskoneita 1,4 konetta/1000 asukasta, tablettitietokoneita 6 kpl
	Monipuolisesti ilmaisia tapahtumia erilaisille asiakasryhmille	Tapahtumien määrä	
Yhteistyö lasten- ja nuorten palvelujen kanssa	Järjestetään satutuokioita	Satutuokioita 20/vuosi	Satutuokioita oli 18 ja niissä kuuntelijoita 360. Yksi teatteriesitys, jossa katsojia 120. Yksi musiikkiesitys, jossa kuulijoita 45.
	Tarjotaan ohjattuja kirjastokäyntejä ja kirjavinkkausta	Käyntien ja vinkkausten määrä	Luokkakäyntejä 8, osallistujia 131 Vinkkaustunteja 22, kuulijoita 386
	Järjestetään nuorten tapahtumia	Nuorten tapahtumia 2/vuosi	5 tapahtumaa, osallistujia 97
	Kehitetään kirjastoauton palveluja	Kirjastonhoitajan lukukliinikka kirjastoautossa kerran vuodessa jokaisella kyläkoululla	Toteutui neljällä koululla

Yhteistyö vanhuspalvelujen ja vapaaehtoistyön kanssa Tarjotaan palveluiden esitte- lytilaisuuksia, digiopastusta ja tapahtumia Tapahtumia ja opastustuoki- oita 10/vuosi Tapahtumia 39, osallistujia 397

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Yhteistyön vahvistaminen	Palveluprosessien liittymä- kohtien tunnistaminen	Valmiit prosessikuvaukset	Toteutui osittain

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laadukas perehdyttäminen ja selkeät työohjeet	Perehdytysaineiston päivi- täminen	Perehdytysaineisto päivi- tetty 2019 loppuun men- nessä	Toteutui osittain

Tiedonkulun parantaminen Säännölliset kirjastopalaverit Palaveri joka toinen viikko 20 kirjastopalaveria

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Lainauksia / asukas	16,3	18,0	16,0
Kirjastokäyntejä / asukas	7,2	10,0	7,0
Tapahtumia / 1 000 as.	8,6	8,6	10,0
Lainauksia / vuosi	140 328,00	150 000,00	137 969,00
Lainan kustannukset €/laina	2,90	3,20	2,80
Kirjastoaineistomenot / asukas	10,30	10,00	9,71
Lainajia (%) asukasluvusta	38,10	43,00	34,70

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	25 949	22 920	0	22 920	35 565	12 645
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	25 949	22 920	0	22 920	35 565	12 645
Menot	-406 083	-388 976	745	-388 231	-384 533	3 698
KL menot	-59 854	-219 642	0	-219 642	-221 366	-1 724
Menot yht.	-465 937	-608 618	745	-607 873	-605 899	1 974
Toimintakate	-439 988	-585 698	745	-584 953	-570 334	14 619
Poistot	-7 706	-7 706	6 306	-1 400	-1 400	0
Netto	-447 695	-593 404	7 051	-586 353	-571 735	14 618
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-53,9	-70,5	0,0	-70,4	-70,5	0
Kokonaiskulut €/as	-54,8	-71,4	0,0	-70,6	-70,7	0
Toimintakate €/as	-50,9	-67,8	0,0	-67,8	-66,4	0
Tulos €/as	-51,8	-68,7	0,0	-67,9	-66,5	0
Verorahoitusosuus	94,5 %	96,3 %	100,0 %	96,2 %	94,1 %	740,6 %
Osuus toim.kuluista	0,7 %	0,9 %	-0,1 %	0,9 %	0,8 %	0,0 %

2.6.8. Kulttuuritoimi (Tehtävä 36)

Vastuhenkilö: kulttuurisihteeri Jukka Vehmas

TOIMINNAN KUVAUS

Kulttuuritoimi vahvistaa laitilalaista identiteettiä vanhoihin ja uusiin aineisiin, pyrkii luomaan kaupunkilaisille edellytyksiä kulttuuriharrastuksiin ja kulttuuripalvelujen käyttämiseen, monipuolistamaan Laitilan kulttuuritarjontaa ja tuomaan siihen vaihtoehtoja. Vilkas kulttuurielämä houkuttelee uusia asukkaita ja matkailijoita sekä tuottaa henkistä hyvinvointia. Kulttuuritoimi vastaa Kauppilan umpipihasta, Kustaa Hiekan lukutuvasta yhdessä musiikkiopiston kanssa ja osaltaan kulttuurimatkailun edellytysten kehittämisestä.

Kaupungin kulttuuritoimi huolehtii erilaisten toimintojen koordinoinnista, aktivoinnista, edellytysten ja yhteyksien luomisesta sekä tiedottamisesta. Se järjestää vuoden mittaan muutamia tilaisuuksia ja tapahtumia, mm. kesän ohjelmalliset iltatorit. Kustaa Hiekka –kulttuuriviikko järjestettiin tammikuussa yhdennentoista kerran. Tärkeä merkitys on paikallishistoriallisella konsultoinnilla.

Kauppilan umpipihaan kunnossapitoon ja kehittämiseen panostetaan vuosittain sekä kaupungin budjettivaroin että Museovirastolta haettavien avustuksien avulla. Kaupungissa järjestettiin heinä-elokuun vaihteessa European Heritage Volunteers –kunnostusleiri, jossa oli toistakymmentä osanottajaa eri puolilta maailmaa. Miespihan eteläläpään ja prännin pärekatto uusittiin, tehtiin riukuaitaa ja maalattiin asuinrakennus punamultamaalilla.

Laitilalaisen kulttuuritoiminnan pääosa muodostuu yhdistysten ja epämuodollisten ryhmien vapaaehtoistyöstä, joka liittyy eri taiteenaloihin, perinneharrastukseen ja matkailun edistämiseen. Elokvateatteri Laitilan Kinon kanssa yhteistyössä järjestettiin kevättalvella elokuvaviikko. Kulttuuritoimi osallistui digitaalisten ooppera- ja balletinäytäntöjen tiedottamiseen. Kaupunki tukee Kinon toimintaa vuosittain, mikä on ehtona Suomen elokuvasäätiön maksamalle tuella.

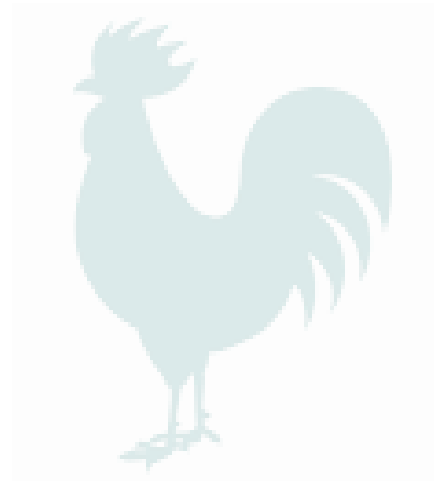
Meijerirakennuksen käyttömahdollisuuksien ja kunnostustarpeen selvittäminen ei edennyt. Urheilutalon tilojen käytön selvittäminen yhdistysten kanssa alkoi.

Kaupungin uudisrakennuskohteisiin on hyvällä menestyksellä pyritty hankkimaan taidetta ns. prosenttiperiaatteella. Tuunan alueelle rakennettavaan Pähkinäpensaan päiväkotiin laitettiin vireille taidehankinta Sanna Kananojalta ja Emma Rönholmilta.

Kaupunki tuki heinäkuussa järjestettyä viidettä Jazzkukko-festivaalia.

Yhteistyössä Laitilan Kulttuurin Tuki ry:n kanssa järjestettiin Louhenlinnassa neljäs kalevalaiseen mytologiaan perustuva näytelmä Kullervon kirot. Yhdistystä tuettiin tuotantokustannuksissa.

Kulttuurisihteerin työ perustuu yhteistyöhön monipuolisen verkoston kanssa. Läheskään kaikki työ ei tule näkyviin budjettitasolla. Siitä johtuen toiminnan määrällinen mittaaminen ei tuota relevanttia tulosta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Kulttuuritoiminta keskittyy erilaisiin kulttuuritiloihin, joita Laitilassa on lukuisa määrä. Tärkeimmät niistä ovat kaupungintalon valtuustosali, Kustaa Hiekan lukutupa, opistotalo, torin esiintymislava, Poukan talo ja Kauppilan umpipiha. Meijerillä on teatteritila, jota ei sen nykyisessä kunnossa voi käyttää.

Lukutuvan pohjakerrosta ei kesällä 2018 valmistuneen remontin jälkeen ole otettu käyttöön; kulttuuritoimi vastaa osasta talon ylläpitokuluja (30 %).

HENKILÖKUNTA

Kulttuurisihteeri 100 %

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta on kulttuuritoimessa sisäänrakennettua. Yhden hengen yksikössä on paljon monivuotisia rutiineja, jotka ovat muotoutuneet vuosikymmenten kuluessa. Tässä kohden lienee luotettava siihen, että työstä syntyy näkyviä tuloksia, joista ympäröivä yhteisö tunnistaa kulttuuritoimen mukana olon. Kulttuurisihteerin työ tapahtuu paljolti erilaisissa verkostoissa.

Talousraportit laatii kaupungin talousyksikkö. Kulttuurisihteeri pyrkii parhaansa mukaan toimimaan säästeliäästi ja suorittamaan tiliöintinsä oikein.

Lakien ja säädösten noudattamisessa ei ole tullut esille ongelmia.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

MENOT YLITTYIVÄT:

- Kustaa hiekka –kulttuuriviikko alibudjetoitu
- kansainvälinen EHV-leiri toteutettiin Kauppilassa, tieto leiristä vasta budjetoinnin jälkeen

TULOT YLITTYIVÄT:

- Kustaa Hiekka –kulttuuriviikolla tuloja enemmän kuin budjetoitu

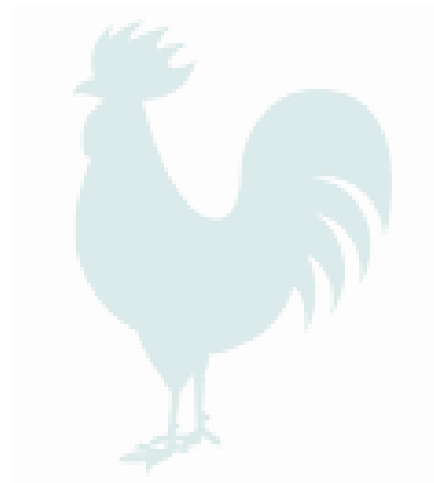
STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Pienellä panostuksella hyvä kulttuurinäkyvyys	Kulttuuripalveluja tuotetaan yhteistyökumppaneiden kanssa	Hyvä näkyvyys eri medioissa	Erilainen kulttuuritoiminta ollut monipuolisesti ja myönteisesti esillä medioissa, erityisesti Kustaa Hiekka –kulttuuriviikko.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Kohtuuhintaisia kulttuuripalveluja ympäri vuoden

Tehdään yhteistyötä tärkeiden kumppanien kanssa (mm. musiikkiopisto, kansalaisopisto, kirjasto, seurakunta, yhdistykset, elokuva-teatteri)

Henkinen hyvinvointi lisääntyä, tapahtumia ympäri vuoden, osa maksuttomia

Yhteistyötä tehty mm. musiikkiopiston ja kirjaston kanssa.

Kulttuurin tekijät ja kokijat kohtaavat

Erilaiset kulttuurin tekijät tapaavat toisensa ”saman pöydän” ääressä

Uutta syntyy vanhan rinnalle

Kullervon kirot –näytelmän toteutus on tuonut yhteen uusia kulttuuriharrastajia.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Laitilan tapahtumat kaikkien saatavilla	Tapahtumien koonti ja jalkelu kaksi kertaa kuussa	Tapahtumakalenteri 24 kertaa vuodessa	Tapahtumakalenteri toimitettu 12 kertaa sekä kaupungin kotisivulle että paikallislehteen.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Itsenäinen ja motivoitunut työntekijä	Osallistuminen alueellisiin verkostoihin ja näiden järjestämiin koulutuksiin	Neljä osallistumiskertaa vuoden aikana	Kulttuurisihteeri osallistunut mm. Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnan ja Varsinais-Suomen museot ry:n toimintaan

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Järjestetyt tilaisuudet (myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa)	0	0	10
Kauppilan umpipihan kävijämäärä	912	1 000	1 183
Poukan talon kävijämäärä	2 154	2 500	2 306

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	9 470	17 500	0	17 500	24 226	6 726
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	9 470	17 500	0	17 500	24 226	6 726
Menot	-122 523	-132 423	7 400	-125 023	-130 251	-5 228
KL menot	-102 035	-390 247	0	-390 247	-208 079	182 168
Menot yht.	-224 558	-522 670	7 400	-515 270	-338 330	176 940
Toimintakate	-215 089	-505 170	7 400	-497 770	-314 104	183 666
Poistot	-12 334	-18 758	18 758	0	0	0
Netto	-227 422	-523 928	26 158	-497 770	-314 104	183 666
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-26,0	-60,5	0,0	-59,7	-39,4	0
Kokonaiskulut €/as	-27,4	-62,7	0,0	-59,7	-39,4	0
Toimintakate €/as	-24,9	-58,5	0,0	-57,7	-36,6	0
Tulos €/as	-26,3	-60,7	0,0	-57,7	-36,6	0
Verorahoitusosuus	96,0 %	96,8 %	100,0 %	96,6 %	92,8 %	103,8 %
Osuus toim.kuluista	0,4 %	0,7 %	-0,7 %	0,7 %	0,5 %	0,0 %

2.6.9. Nuorisotoimi (Tehtävä 38)

Vastuhenkilö: sivistystoimen palvelupäällikkö Tuomas Kankaanpää 31.7.2019 asti, nuorisohjaaja Noora Mantere 1.8.2020 alkaen

TOIMINNAN KUVAUS

Nuorisotoimi edistää laitilalaisten nuorten hyvinvointia ja kasvua erityisesti vapaa-ajalla tapahtuvan nuorille mielekkään toiminnan kautta. Nuorisotoimintaa tehdään nuorille tutuksi yhteistyössä perusopetuksen koulujen kanssa. Kouluyhteistyötä tehdään esimerkiksi ryhmäytymisleireille osallistumisen, nuorisotalovierailujen ja koulupäivystysten muodossa. Nuorisotoimen tapahtumista tiedotetaan koulutoimen Wilmassa. Päivittäisen toiminnan ydintä ovat erityisesti erilaiset kerhot (roolipeli-, liikunta-, biljardi) sekä avoin talotoiminta, jota järjestetään vähintään kolmena päivänä viikossa.

Nuorisopalveluiden tavoitteena on tukea nuorten itsenäistymistä sekä aktiivista kansalaisuutta. Nuorisotoimessa pyritään lisäämään nuorten osallistamishankkeita muun muassa nuorisovaltuuston toimintaa aktivoimalla. Kesällä järjestetään nuorisotoimen kesäleirejä ja koulujen loma-aikoihin suunnitellaan erityisiä tapahtumia, vierailuja, projekteja tai retkiä. Nuorisotoimen ohjelmaa muokataan eräiden koko kaupungissa näkyvien teemaviikkojen (ml. tammikuun kulttuuriviikko) osalta siten, että teema näkyy nuorille kiinnostavalla ja nuoria osallistavalla tavalla.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

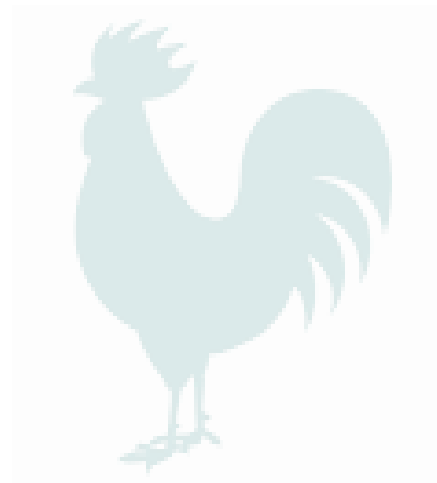
Nuorisotoimen organisaatiomuutoksen myötä yksikössä toimii kaksi kokoaikaista nuorisohjaajaa siten, että toisen työnkuvaan kuuluu nuorisotoimen hallinnolliset tehtävät ja tehtäväalueesta vastaaminen. Nuorisotalo on ollut toimintavuoden ajan avoinna vähintään kolme kertaa viikossa (pl. loma-ajoilla poikkeava aikataulu). Lisäksi nuorisotoimi on tarjonnut eripituisia tapahtumaprojekteja nuorille osallisuuden edistämiseksi nuorisotalotoiminnan lisäksi. Kesällä kokeiltu Kivakaara-Pelikiituri autohanke oli onnistunut ja tavoitti lapsia ja nuoria kiitettävästi koko Laitilan alueella.

Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa on jatkettu ja kehitetty. Nuorisotoimi on ollut mukana eri yhteyksissä koululla mm. ehkäisevän päihdetyön teematapahtuman, teemallisten oppituntien, ryhmäytysten ja tutustumisten myötä.

Avoimen nuorisotyön arviointiväline –pilottihankkeen myötä lokakuussa järjestettiin nuorille avoin vaikuttamispäivä joka toi yhteen kaupungin luottamushenkilöt, viranhaltijat sekä nuoret. Kesäloman toimintaa tarjottiin Kivakaara-Pelikiituriilla, jonka kanssa tavoitettiin yli 300 lasta ja nuorta.

Nuorisojärjestöjen toimintaa tuettiin vuoden 2019 talousarviossa 15 000 € avustuksilla. Avustuksista 6 000 € jaettiin perusavustuksina paikallisille nuorisojärjestöille. Kohdeavustusta myönnettiin Laitilan lukion oppilaskunnalle 500 € opiskelijoiden viihtyvyyden edistämiseen sekä 800 € Laitila-Pyhäranta 4H yhdistykselle nuorten hygieniapassikoulutuksen ja –testin järjestämiseksi.

Nuorisovaltuusto kokousti vuoden aikana 8 kertaa ja järjesti nuorille Kesä alkaa! –tapahtuman. Nuorisovaltuuston toiminnan kehittymisen myötä nuorten vaikutusmahdollisuuksia on lisätty ja nuorten ääni kuuluu jatkossa kaikissa valiokunnissa sekä kaupunginvaltuustossa.

HENKILÖKUNTA

Kaksi nuoriso-ohjaajaa, joista toisen työnkuvaan kuuluu nuorisotoimen hallinnolliset tehtävät ja tehtäväalueesta vastaaminen.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

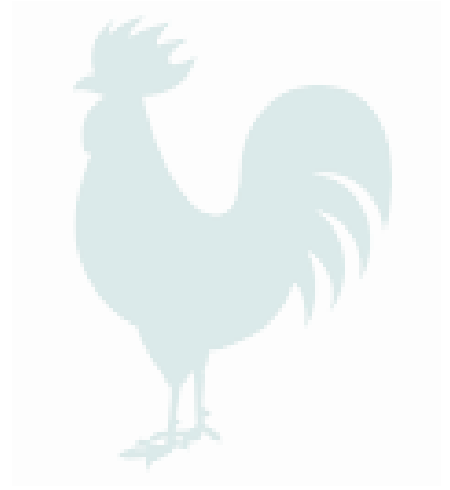
Sivistystoimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sivistysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein. Lisäksi esimiehet suorittavat säännöllisesti sisäistä valvontaa.

Kaikkien sivistystoimen työyhteisöjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty kahdesti vuodessa. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty.

Sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus ovat keskeisiä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Riittävät resurssit osallista- vaan ja vaikuttavaan nuoriso- työhön, jossa painopiste on ennaltaehkäisyssä	Henkilöstöresurssien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä järjestötoimijoiden ja koulu- jen kanssa	Kaksi nuoriso-ohjaajaa ja riit- tävä määrä eri yhteistyöta- hoja, yhteistyötä vähintään viiden järjestötoimijan ja kaikkien perusopetuksen koulujen kanssa	Yhteistyö on ollut hyvää ja sen myötä nuorisotoimen ohjelmatarjontaa on saatu laajennettua.
		Yhteistyötä tiivistetään kylä- koulujen kanssa. Toteute- taan luokkien 5-6 vierailut nuorisotalolla ja ohjaajien vierailut kouluilla.	Ohjaajat ovat vierailleet toi- minnallisen pelituokion var- jolla kyläkouluissa kevään ai- kana. Kivakaara-Pelikiituri pysähtyi koulupäivän jälkeen toukokuussa myös kyläkou- luilla.
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Aktiivisessa käytössä oleva nuorisotalo ja myös loma-ai- koina tarjottavat nuorisopal- velut	Avoin tilatoiminta	Aukiolo vähintään kolmena päivänä viikossa 3000 käyntiä / vuosi	Nuorisotalo on ollut auki nuorille nuorisotoimen tar- joamana vähintään kolmena päivänä viikossa. Käyntejä ai- kavälillä tammikuu-joulukuu on 2170. Luvussa huomioitu ainoastaan nuorisotoimen avoin nuokkaritoiminta.

	Säännöllinen ryhmä- ja kerhotoiminta	Nuorisotalolla kokoontuvien ryhmien/kerhojen määrä vähintään 4/ vuosi	Vuoden aikana kokoontuneita viikottaisia kerhoja/ryhmiä nuorisotalolla on ollut yhteensä 4, jotka toimivat järjestöjen tai kaupungin muun yksikön tuottamana. Nuorisotoimintaa on ollut tarjolla hiihto- ja kesäloma-aikaan. Hiihtolomalla toimintaa oli kuudella kerralla, osallistujia 122. Kesälomalla päiväleirejä alakoululaisille järjestettiin kymmenenä päivänä. Kivakaara-Pelikiituri pop-up toimintaa tavoitti touko- ja elokuun aikana 436 nuorta.
	Nuorisopalvelujen ja aktiiviteetin tarjoaminen myös loma-aikoina	Nuorisotapahtumat tai -aktiiviteetit myös loma-aikoina, kesän PopUp-toiminta	
Tiedottaminen ja neuvonta on säännönmukaista ja tavoittaa nuoria	Ajantasainen tiedotus, aktiivisuus sosiaalisessa mediassa, päivitetty verkkosivut	Aktiivinen sosiaalisen median hyödyntäminen ja nuorten tavoittaminen myös koulujen ja Wilman kautta	Nuorisoviestintä Instagram, Facebook ja Snapchat kanavissa on aktiivista. Myös Wilmaa on hyödynnetty tiedotuksissa.
	Kasvokkain tapahtuva neuvonta ja ohjaus	Nuoriso-ohjaajien läsnäolo nuorisotalolla aukiolon puitteissa ja vähintään kerran viikossa yläkoululla	Spotti-toiminta on toiminut kevään ja syksyn aikana yläkoululla.
Nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet	Nuorisovaltuuston toiminnan vakiinnuttaminen ja aktiivointi	Nuorisovaltuuston osalta testataan osallistavaa budjetointia siten, että nuoret jatkavat avustuksia nuoria koskevaan toimintaan	Nuorisovaltuusto pilotoi osallistavan budjetoinnin mallia.
	Palautekanavien käyttöön-otto, nuorten mielipiteiden tiedustelu ja ohjaaminen mukaan toimintaan	Nuoret pystyvät vaikuttamaan heille tuotettuihin palveluihin, toteutetaan kyseilyillä	Nuorten kuulemispäivä, nuortenideat.fi, nuorisovaltuuston edustajat saivat paikat valiokunnista ja valtuustosta.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sivistystoimen yksiköiden ja hallinnonalojen välisen yhteistyön lisääminen	Tilojen yhteiskäyttö, yhteinen tapahtumajärjestämisen, koulujen hyvinvointiryhmät	Nuorisotoimi osallistuu mm. kulttuuriviikon ja muuhun tapahtumajärjestämiseen yhteistyössä kulttuuritoimen ja esim. musiikkiopiston kanssa, nuoriso-ohjaajat ovat mukana koulujen hyvinvointiryhmien toiminnassa	Tammikuun kulttuuriviikon nuorisotapahtuma oli päiheteetön disko urheilutalolla. Nuorisotoimi on aktiivisessa yhteistyössä kulttuuriviikon kanssa. Ohjaajat ovat osallistuneet hyvinvointiryhmiin. Nuorisotoimi järjesti mm. kolme nuorten tapahtumaa yhteistyössä kirjaston kanssa.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

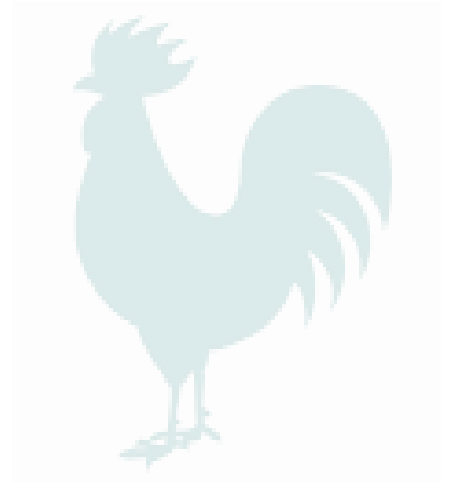
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Nuoriso-ohjaajien ajantasaiset tehtäväkuvaukset Tehtäväkuvaukset päivitetään Tehtäväkuvaukset, jotka sisältävät liitteen työn tavoitteista Tehtäväkuvaukset on päivitetty keväällä 2019.

Nuoriso-ohjaajien koulutustarpeiden kartoittaminen Nuoriso-ohjaajien kouluttaminen esim. osallistamishankkeiden vetämisessä Toteutunut koulutus Nuoriso-ohjaajat ovat koulutautuneet valtakunnallisilla nuorisotyöpäivillä sekä alueellisilla koulutuspäivillä nuorisotyön ammattialaan liittyvissä koulutuksissa.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Nuorisotoimen avoimen toiminnan kävijämäärät	2 200	3 000	2 919
Nuorisotoimen omat tapahtumat ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestetyt tapahtumat	0	10	14
Koulunuorisotyö h/vuosi	0	180	90
Nuorisotalon kävijämäärä	2 700,00	3 500,00	2 682,00
Nuorisotalon avoimen tilatoiminnan kävijämäärä	2 200,00	3 000,00	2 170,00

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	9 529	850	0	850	10 855	10 005
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	9 529	850	0	850	10 855	10 005
Menot	-159 822	-219 309	1 730	-217 579	-192 984	24 595
KL menot	-23 869	-47 550	0	-47 550	-28 521	19 029
Menot yht.	-183 691	-266 859	1 730	-265 129	-221 505	43 624
Toimintakate	-174 162	-266 009	1 730	-264 279	-210 650	53 629
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-174 162	-266 009	1 730	-264 279	-210 650	53 629
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-21,2	-30,9	0,0	-30,7	-25,8	0
Kokonaiskulut €/as	-21,2	-30,9	0,0	-30,7	-25,8	0
Toimintakate €/as	-20,1	-30,8	0,0	-30,6	-24,5	0
Tulos €/as	-20,1	-30,8	0,0	-30,6	-24,5	0
Verorahoitusosuus	94,8 %	99,7 %	100,0 %	99,7 %	95,1 %	122,9 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	0,4 %	-0,2 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %

2.6.10. Liikuntatoimi (Tehtävä 39)

Vastuuhenkilö: liikuntasihteeri Elina Rautanen

TOIMINNAN KUVAUS

Liikuntatoimi järjestää liikuntapalveluja siten, että kaupunkilaisilla on monipuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamiselle sekä tukee liikuntajärjestöjä niiden toiminnassa. Liikuntatoimi koordinoi toimintaa ja pyrkii vahvistamaan osallisuutta. Tasavertainen mahdollisuus liikunnan harrastamiseen ympäri Laitilaa on tärkeää.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Liikuntatoimen tehtävä muodostuu liikuntatoiminnan, urheilutalon, FinnLamex-hallin, jäähallin, uimahallin, kyläkoulujen liikuntasalien, urheilukentän ja muiden liikunta-alueiden kuten frisbeegolfrata, Matikan pururata, Särkijärven ja Mustajärven rantasaunat, pesäpallokenttä jne. osatehtävistä. Liikuntatoimen hallinnosta ja asioiden valmistelusta vastaa liikuntasihteeri.

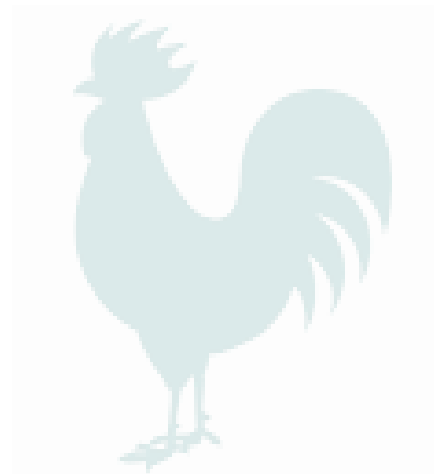
Liikuntasihteerille kuuluvat liikuntahallinnon lisäksi mm. erilaisten liikuntatapahtumien järjestäminen ja mm. erityisliikunnasta vastaaminen. Liikuntasihteeri osallistuu myös uusien kaupunkilaisten kotouttamiseen ja elinkeinoelämän poikkitoiminnallisiin työtehtäviin hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Liikuntasihteeri on mukana hyvinvointityöryhmässä ja vaikuttaa sitä kautta kuntaisten terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen mm. seuraamalla indikaattoreita ja keräämällä kokemustietoa.

Uimahallin palvelut hankittiin ostopalveluna 2019 toukokuun loppuun ulottuvalla sopimuskaudella. Syksyllä 2019 alkoi uusi sopimuskausi. Sopimus kattaa uimahallin uimaopetuspalvelut, uinninvalvonnan, liikunnanohjauspalvelut sekä kassa- ja kahvilapalvelut. Myös henkilöstön sijaistamispalvelut, henkilökunnan ammattitaidon ylläpito, uimahallin kehittämisen työpanos ja työnjohtotehtävät kuuluu palvelun tuottajalle. Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta tulevina vuosina tavoitellaan mahdollisuutta jatkaa uintikautta juhannukseen ja näin hallissa olisi mahdollisuus järjestää omia uimakouluja ja halli olisi erilaisten tapahtumien käytettävissä myös alkukesästä. Aukioloaikoja on pidennetty ja nyt halli on auki myös viikonloppuisin molempina päivinä. Kesällä hallissa voi järjestää kaupungin uimakoulut ja muita tapahtumia.

Rajattomasti liikuntaa –kortti (seniorikortti) saattaa aiheuttaa hetkellisesti tulokertymän pienenemisen, mutta kansanterveydellisestä näkökulmasta liikunnan lisäämiseksi tehdyt päätökset ovat perusteltuja. Uimahallin kunnossapito vaatii tulevaisuudessa huomiointia.

Monitoimihallin eli FinnLamex-hallin hoito, toiminta ja valvonta sisältyy liikunta-alueiden yksikköön. Rakennuksen kunnossapidosta huolehtii tekninen toimi. Monitoimihallin vuoroja voi varata Timmi- tilojenhallintaohjelmasta sähköisesti. Monitoimihallin, jäähallin, keskusurheilukentän, urheilutalon ja muut liikunta-alueet sisältävästä liikunta-alueiden yksiköstä vastaa liikuntapaikkamestari henkilökuntanaan 3,5 urheilualueiden hoitajaa. FinnLamex-hallin varausjärjestelmän siirtyessä Timmiin toivotaan käyttöasteen ja tulokertymän nousua edelleen. Urheilutalon vuokraus on pientä ja näin ollen tulokertymä jää pieneksi.

Ajanmukaisten sisäliikuntatilojen valmistuttua ns. suuret perusliikuntapaikat, monitoimihalli, uimahalli ja jäähalli ovat erinomaisessa kunnossa. Keskusurheilukentän

suoristuspaikkojen ja varustetason päivitykset on tehty kesällä 2018. Tasokkaat liikuntapaikat toimivat kaupungin vetovoima- ja viihtyisyystekijöinä. Edelleen tulee huolehtia pienempien kunnossapitohankkeiden toteutuksesta. Kaupungin uusi frisbeegolfrata avattiin 19.8.2018 ja tekonurmi valmistui Tuunan kentälle 2018 syksyllä. Nämä investoinnit aiheuttavat määrärahatarpeen kasvun alueiden hoitoon, ylläpitoon ja kalustohankintoihin liittyen myös tulevaisuudessa

Laitilalaisia aktivoidaan liikkumaan järjestämällä kunto- ja terveysliikuntatapahtumia, yhteistyöverkostoa kehittämällä ja tiedotusta tehostamalla. Liikuntasihteerin toimenkuvan muutos mahdollistaa myös erityisliikunnan kehittämisen ja uudenlaisen toiminnan toteuttamisen sekä kokeilukulttuurin, innovatiivisuutta unohtamatta. Sosiaaliseen mediaan, mainontaan ja markkinointiin panostetaan, jotta kuntalaiset löytävät palvelut paremmin. Henkilökunnan täydennyskoulutukseen tullaan panostamaan.

Jäähallitoiminnan tavoitteena on jäähallipalvelujen tarjoaminen elokuun puolivälistä maaliskuun loppuun ulottuvalla jäädytyskaudella ja 100 %:n käyttöaste tarjolla olevalle jääajalle koulupäivien ulkopuolella sekä kuntosalipalvelujen tarjoaminen läpi vuoden. Jääkukko Oy:n kanssa on neuvoteltu sopimus toiminnan tuesta alkaen vuoden 2020 alusta.

Seuratoiminta-avustuksia jaetaan sekä perusavustuksina että kohdeavustuksina. Lisäksi jaetaan kenttämäärärahaa haja-asutusalueiden liikuntapaikoille.

HENKILÖKUNTA

- Liikuntasihteerin, liikuntapaikkamestari, liikuntapaikkojenhoitaja x 3,5 hlö

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Parannettavaa on edelleen mm. laskujen tarkastamisessa ja hyväksymisessä, arviointia vaativat lisäksi muut taloushallinnon ja konserniohjauksen prosessit. Roolien ja vastuiden selkiyttäminen olisi tarpeen.

Uimahallin osalta on tehty riskien kartoitus ja tarvittavat toimenpiteet. Hälytysjärjestelmät ovat ajantasaistettu ja yleistä turvallisuutta parannettu mm. turvalattia, opaskyltit jne.

Työajan seurantaan ja hallintaan on otettu käyttöön Titania- ohjelmisto.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

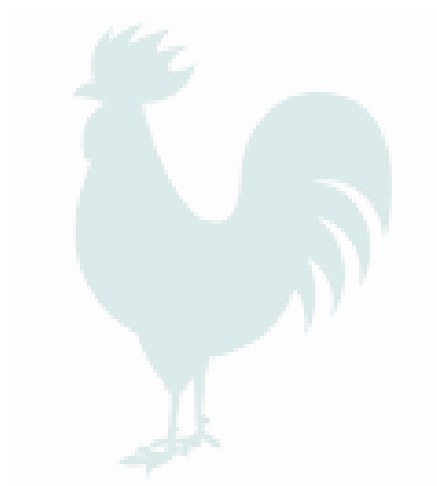
Uusi uimahallisopimus lisäsi kustannuksia 5 000 euroa/kk ajalla syys-joulukuu. Uimahallin aukioloaika laajennettiin.

Timmi- tilojenhallintaohjelman käyttöön liittyneet lisäkoulutukset ja käyttöalueiden laajentaminen järjestelmään.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Tuottavuuden lisääminen hyvinvoinnin keinoin	Aktivoidaan paikalliset yritykset mukaan strategialähtöisiin hyvinvointiohjelmiin	Mukana olevien yritysten määrä Toiminta on jalkautettu osaksi toimintakulttuuria	Tilanne 31.12.2019 Mukana on kolme yritystä

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan palveluketjun rakentaminen	Toteutetaan poikkihallinnollisesti ja seuroja ja yhdistyksiä osallistaen	Terveydenhuollossa on käytössä valmis malli. Prosessi on kuvattu	Liikuntaneuvonnan palveluja on kokeiltu opiskelijayhteistyönä. Neuvotteluja on käyty LiikU ja Terveyskoti Oy, toiminta voitaneen aloittaa keululuontoisesti vuonna 2020 esim. liikunta- ja hyvinvointineuvonnan palvelupistetoiminnan muodossa.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ilo kasvaa liikkuen, lasten liikkumis- ja hyvinvointiohjelman käyttöönotto.	Innostetaan varhaiskasvatuksen yksiköt mukaan ohjelmaan.	Rekisteröityneiden yksiköiden määrä. Kaikki toimijat ovat mukana. Toiminnan laatu, lapset toimivat kokemusasiantuntijoina.	Toteutunut suunnitelman mukaisesti.
Vertaisohjaajaverkoston rakentaminen	Osallistetaan kuntalaiset mukaan palvelujen tuottamiseen.	Vertaisohjaajien määrä ja tuotetut palvelut. Toiminta on lisääntynyt haja-asutusalueilla.	Haja-asutusalueille on viety toimintaryhmiä, joissa lapset ja varttuneet toimivat yhdessä. Välineistön avulla on aktivoitu kolmatta sektoria käynnistämään uutta toimintaa.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

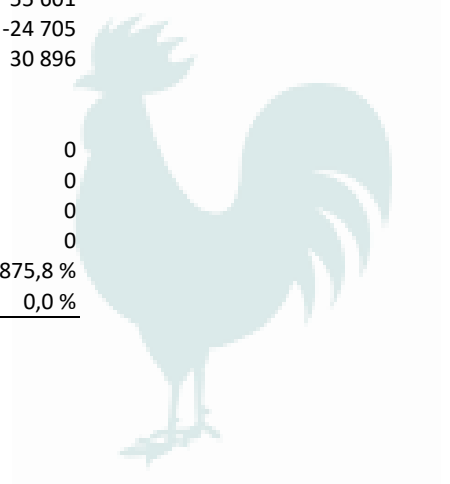
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Mahdollisimman moni työntekijä löytää Laitilan kaupungin liikuntapalvelut ja olemassa olevat ryhmät.	Hyvä markkinointi ja henkilökohtaiset kontaktit.	Henkilöstön kokemus hyvinvoinnin lisääntymisestä Toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista.	Saavutettavuutta on parannettu ja asiasta on valmiilla opintotyö. Asiakasprosesseja on tarkasteltu eri näkökulmista eri liikuntapaikkojen ja alueiden osalta.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Liikuntatilojen ja -alueiden käyttöaste	0	0	70
Avustuksia hakeneiden määrä	0	20	13
Vertaisohjaajien määrä	0	0	2
Liikuntatilojen saatavuus %	0,00	100,00	90,00

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	138 581	118 500	0	118 500	148 599	30 099
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	138 581	118 500	0	118 500	148 599	30 099
Menot	-866 488	-627 356	-23 700	-651 056	-697 057	-46 001
KL menot	-229 391	-1 113 451	0	-1 113 451	-1 041 949	71 502
Menot yht.	-1 095 879	-1 740 807	-23 700	-1 764 507	-1 739 005	25 502
Toimintakate	-957 297	-1 622 307	-23 700	-1 646 007	-1 590 406	55 601
Poistot	-296 683	-284 928	216 591	-68 337	-93 042	-24 705
Netto	-1 253 980	-1 907 235	192 891	-1 714 344	-1 683 448	30 896
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-126,7	-201,6	0,0	-204,4	-202,4	0
Kokonaiskulut €/as	-161,1	-234,7	0,0	-212,3	-213,2	0
Toimintakate €/as	-110,7	-187,9	0,0	-190,7	-185,1	0
Tulos €/as	-145,0	-220,9	0,0	-198,6	-195,9	0
Verorahoitusosuus	90,0 %	94,2 %	100,0 %	93,5 %	91,9 %	3875,8 %
Osuus toim.kuluista	1,7 %	2,5 %	2,1 %	2,5 %	2,4 %	0,0 %

2.7. VAKKA-SUOMEN KANSALAI SOPISTON JOHTOKUNTA

2.7.1. Vakka-Suomen kansalaisopisto (Tehtävä 40)

Vastuuhenkilö: kansalaisopiston rehtori Tomi Kangas

TOIMINNAN KUVAUS

Vakka-Suomen kansalaisopisto järjestää toiminta-alueensa asukkaille monipuolista vapaan sivistystyön koulutusta ja mahdollisuuksia oppimiseen ja omaehtoiseen itsensä kehittämiseen. Opiston toiminta perustuu opiskelijan omien lähtökohtien ja valintojen kunnioittamiseen ja luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle sekä elämää yleensä että työelämää varten. Vakka-opisto järjestää kaikenikäisille suunnattua tavoitteellista, monipuolista harrastepohjaista aikuisopetusta, erityisesti lapsille ja nuorille suunnattua taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta sekä avointa korkeakouluopetusta ja mahdollisesti myös täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille.

Kansalaisopiston laajan toiminta-alueen eri osissa on mahdollista painottaa erilaisia oppiaineita. Koko opiston mittakaavassa painopistealueina ovat käden taidot, taideaineet sekä liikunta ja terveys ja hyvinvointi, minkä lisäksi voidaan painottaa kielten, tietotekniikan ja yhteiskunnallisten aineiden koulutusta. Tärkeinä koulutustehtävinä ovat tietoyhteiskunnan vaatimien perustaitojen lisääminen sekä yleisten kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittäminen. Kattavana periaatteena koko toiminnassa on paikallisuuden ja paikalliskulttuurin tukeminen sekä paikallisen kulttuuriperinnön vaaliminen kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Kaikessa opiston toiminnassa huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

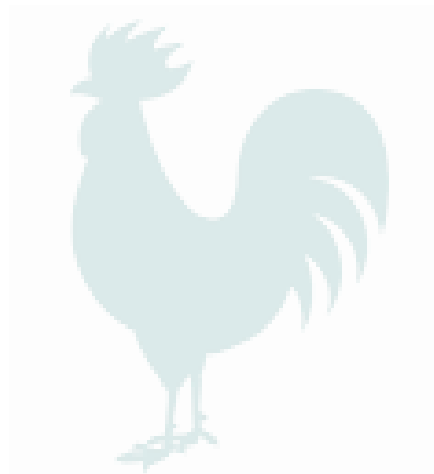
Seudullinen, Laitilan kaupungin ylläpitämä Vakka-Suomen kansalaisopisto aloitti toimintansa 1.1.2007. Kansalaisopisto tarjoaa palveluja kattavasti koko kuuden kunnan toiminta-alueen (Laitila, Pyhäranta, Uusikaupunki, Taivassalo, Kustavi ja Vehmaa) vuosittain yli sadassa eri toimipisteessä. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään vastaamaan kuntalaisten ja muuttuvan yhteiskunnan tarpeita.

Vakka-Suomen kansalaisopisto tekee yhteistyötä seudun muiden oppilaitosten ja etenkin alueen muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa (erityisesti Turun, Salon ja Rauman seutujen kansalaisopistojen kanssa). Edellä mainituissa yhteistyöverkostoissa voidaan toteuttaa kehittämishankkeita, joihin haetaan erillirahoitusta. Vakka-opisto on vuosittain mukana muutamissa alueellisissa ja kansallisissa sekä mahdollisesti myös kansainvälisissä kehittämis- tai koulutushankkeissa.

Vapaa sivistystyö sai uuden koulutustehtävän järjestää maahanmuuttajille kieltenopetusta osana kotoutumista vuoden 2018 alusta lähtien. Tämän johdosta opisto järjestää aiempaa enemmän kielten opetusta, joka on uuden koulutustehtävän mukaista. Koulutus on suunnattu maahanmuuttajille, jotka eivät voi opiskella kokopäiväisesti ja se tarjoaa mahdollisuuden opiskella suomea osa-aikaisesti, joustavasti ja toiminnallisesti.

HENKILÖKUNTA

Vakka-Suomen kansalaisopiston henkilökunta muodostuu seuraavasti: 1) kokoaikainen rehtori, joka on työajastaan 60 % (3 työpäivää viikossa) Laitilan toimistossa ja 40

% (2 työpäivää viikossa) Uudenkaupungin toimistossa; 2) kokoaikainen suunnittelija Laitilan toimistossa; 3) osa-aikainen suunnittelija Uudenkaupungin toimistossa; 4) kokoaikainen opistos sihteeri Laitilan toimistossa; 5) kokoaikainen opistos sihteeri Uudenkaupungin toimistossa; 6) kolme päätoimista opettajaa (käden taidot, kielet ja tietotekniikka), joiden työpanoksesta virkaehtosopimuksen mukaisesti n. 38 % osoitetaan oman oppiaineryhmän kurssien suunnitteluun ja muuhun kehittämistoimintaan koko opiston toimialueella 7) valvoja Uudenkaupungin Pohitullin koulun toimipisteessä 8) tuntipalkkainen iltavalvoja Laitilan keskustan alueella sekä 9) Pyhärannassa, Taivassalossa, Kustavissa ja Vehmaalla osa-aikaiset osastonjohtajat. Edellä luetellun vakinaisen henkilöstön lisäksi Vakka-opistossa työskentelee yhteensä jopa 210-230 sivutoimista tuntiopettajaa ja luennoitsijaa vuosittain.

Rehtori Tomi Kangas on toiminut 1.8.2017 lähtien myös Laitilan lukion rehtorin virassa 80 % työpanoksella, ollen osittaisella virkavapaalla kansalaisopiston rehtorin virasta. Kansalaisopiston rehtorin tehtäviä on joiltain osin jaettu määräaikaisesti opiston muulle henkilökunnalle, lähinnä määräaikaiselle koulutuspäällikölle ja määräaikaiselle päätoimiselle liikunnan opettajalle.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Vakka-Suomen kansalaisopiston sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta. Vakka-opisto noudattaa Laitilan kaupungin hallintosääntöä. Lisäksi noudatetaan toimialaa koskevaa lainsäädäntöä sekä muita opistoa ja sen ylläpitoa koskevia sopimuksia.

Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Vakka-opiston johtokunnalle toteuma on tiedotettu ja tiedotetaan jokaisessa johtokunnan kokouksessa.

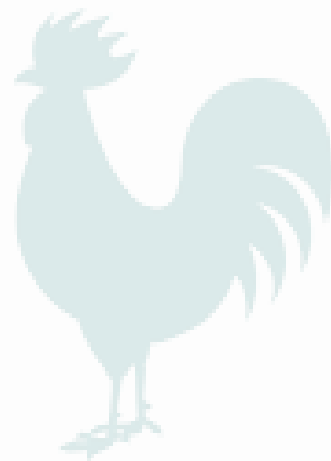
Opiston kurssimaksut laskutetaan opiston toimistojen kautta osana Laitilan kaupungin myyntireskontraa, saatavien perinnässä noudatetaan kaupunginhallituksen antamia määräyksiä sekä laskutus- ja perintäohjeita.

Kansalaisopiston rehtori suorittaa säännöllisesti esimiehelle kuuluvaa sisäistä valvontaa (esim. palkkatietojen tarkastukset, laskutusten tarkastus, henkilökunnan kouluspäivien osallistumisen seuranta ym.).

Sivistystoimen työyksiköjä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty talvesta 2014 lähtien kahdesti vuodessa. Vakka-opisto on ollut tiiviinä osana tätä arviointia, havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Laitilan kaupungin sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Työyhteisön työhyvinvointiin kiinnitetään kansalaisopistossa erityistä huomiota.

Sekä sisäisen että ulkoisen viestinnän oikea-aikaisuus ja oikeellisuus on keskeistä viestinnän riskien hallinnassa. Riittävästä, ajantasaisesta ja monipuolisesta tiedotuksesta huolehditaan myös sosiaalisen median kanavissa.

Vakka-Suomen kansalaisopiston rehtorin tekemistä viranhaltijapäätöksistä (ratkaisuvallalta määritelty kaupungin hallintosäännössä) pidetään päätöspöytäkirjaa ja tarvittaessa annetaan tarkempi yksilöinti opiston johtokunnan kokouksissa. Vakka-opiston toimialueen sivistystoimesta vastaavat viranhaltijat saavat 3-4 kertaa vuodessa ns. alueellisissa opistokokouksissa selvityksen kansalaisopistoa koskevista asioista.

Vakka-opiston johtokunnan pöytäkirjat toimitetaan edelleen Laitilan kaupunginhalitukselle ja osakaskuntien kaupungin-/kunnanhallituksille tiedoksi.

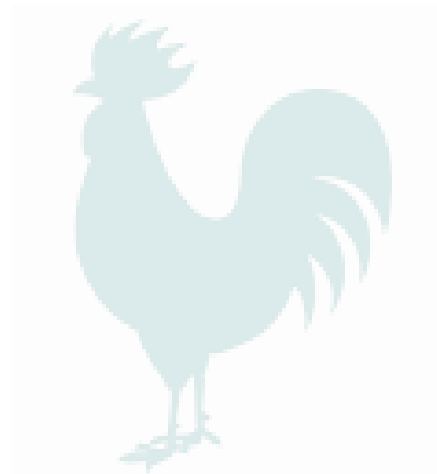
MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vakka-Suomen kansalaisopistossa v. 2019 tuloja saatiin yhteensä 39 657,68 euroa ennakoitua enemmän, mikä selittyy ensinnäkin kurssimaksutulojen kasvaneella osuudella (kurssimaksutuloja saatiin yhteensä 247 806 euroa eli 14 306 euroa budjetoitua enemmän). Lisäksi erilaisia valtion avustuksia (opintosetelit, hankeavustukset) saatiin yhteensä 41 726 euroa eli noin 21 226 euroa ennakoitua enemmän. Tulojen toteutumisprosentti oli 106,5 %, tulojen kokonaismäärä ollessa 647 907,68 euroa.

Opiston menot yhteensä (sisältäen kustannuslaskennalliset erät eli KL-menot) ylittivät 21 163,49 euroa eli menojen toteutumisprosentti oli 101,5 %, loppusumman ollessa 1 405 198,49 euroa.

Vakka-opiston taloudessa pitää ottaa huomioon myös kustannuslaskennalliset erät (KL-menot eli palkkahallinnon kustannukset, tietyt sisäiset KL-vuokrat, osa sisäisestä siivouksesta jne.), jotta nämä voidaan ottaa huomioon eri osakaskuntien maksuosuuksia määriteltäessä.

Tehtävä alittuu talousarvion neton osalta yhteensä 18 494,19 euroa. Kurssimaksujen tasoa korotettiin edelleen hieman vuodelle 2019 ja tästä syystä kurssimaksutuotto oli vielä ennakoituakin suurempi, samoin mm. opintosetelitukea saatiin OPH:lta huomattavasti ennakoitua enemmän. Menopuolikin ylittyi hieman, menoja ei kyetty kasvattamaan kohonneita tuloja vastaavasti. Näin ollen lopulliseksi netoksi jäi 97,6 %, mitä on pidettävä hyvänä tuloksena kokonaisuudessaan yli 1,4 miljoonan euron talousarvion osalta. Opetustuntimäärää kyettiin kasvattamaan edellisvuoteen verrattuna n. 400 tunnilla, kalenterivuoden opetustuntimäärä oli 17 420 eli suurin mitä Vakka-opiston historiassa on koskaan ollut.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Opiston rahoituspohjan ja tulo-rahoituksen tason turvaaminen	Ylläpitäjän ja muiden osakaskuntien maksuosuuksien tason varmistaminen mm. yhteisten neuvottelujen kautta sekä riittävän ulkopuolisen rahoituksen hakeminen	Ylläpitäjän ja osakaskuntien maksuosuuksien säilyttäminen vähintään nykytasolla; riittävän ulkopuolisen rahoituksen haku	Ylläpitäjän ja osakaskuntien edustajien kesken neuvoteltiin touko-kesäkuussa ja maksuosuudet pysyvät vähintään ennallaan ta-vuonna 2020. Ulkopuolista rahoitusta on haettu ja saatu maahanmuuttajien Umakoulutukseen, opintoseteleihin sekä Erasmus+ -hankkeeseen.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Opiston kurssitarjonnan laajuus	Kurssitarjonnan toteuttamisen mahdollisimman laajana, kuitenkin todellisiin resursseihin sopeutettuna	Toteutuneiden opetustuntien ja kurssien lukumäärä - tavoitteena 16 200 opetustuntia ja 820 kurssia kalenterivuodessa	Kalenterivuonna 2019 toteutui 17 420 opetustuntia (107,53 % tavoitteesta) sekä 848 kurssia (103,41 % tavoitteesta).
---------------------------------	---	--	---

Opetuksen toteutus mahdollisimman kattavasti ja lähipalvelu-periaatteella koko toimialueella	Järjestetään opetustoimintaa lähipalveluna jokaisessa osastossa, mahdollisimman lähellä jokaisen osakaskunnan asukkaita	Toimipaikkojen lukumäärä ja tietoverkkojen avulla toteutettujen koulutusten määrä. Tavoitteena järjestää kalenterivuoden aikana opetusta 100 eri toimipaikassa ja toteuttaa 5 kurssia tietoverkkojen kautta	Kalenterivuonna 2019 opetusta järjestettiin 101 toimipaikassa (101 % tavoitteesta). Lukuvuoden aikana on toteutunut 7 verkkopohjaista kurssia (140 % tavoitteesta).
--	---	---	---

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kansalaisopiston kehittäminen ja laatutoiminnan jatkaminen ja tehostaminen	Erilaisiin kehittämishankkeisiin osallistuminen ja niiden edellyttämien rahoitusten hakeminen	Osallistutaan vuosittain 1-3 kehittämishankkeeseen joko itse haetulla hankerahoituksella tai yhdessä yhteistyöverkostojen kanssa	Lukuvuoden aikana on toteutettu kahta erillisrahoitteista maahanmuuttajien koulutusta, Erasmus+ -rahoitteista EU:n liikkuvuushanketta sekä aloitettu OPH:n myöntämästä Laatu- ja kehittämisavustuksesta Oppivat opistot -hanke (hakijana Salon kansalaisopisto, Vakka-opisto partnerina mukana).

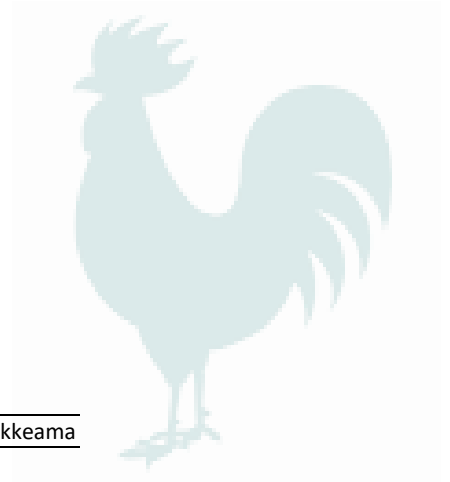
Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Työhönsä sitoutunut, hyvinvoiva henkilöstö	Johdetaan henkilöstöä kannustavasti ja tasapuolisesti	Tehdään vuoden aikana työtyytyväisyyskysely, jonka tulokset ovat vähintään samalla tasolla kuin vertailuyksiköissä	Osallistuttu tammikuussa sivistysosaston tyhy-kyselyyn, jonka vastausten pohjalta esille nousseita asioita on työstetty. Kaupungin tyhy-kyselyyn osallistuttiin touku-kuussa ja sen vastausten pohjalta on laadittu omat tavoitteet opistolle.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Toteutuneiden opetustuntien määrä, Laitila	7 593	7 200	7 614
Toteutuneiden opetustuntien määrä, koko opisto	17 013	16 200	17 420
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), Laitila	20,28 %	0,00	20,03 %
Opiskelijoiden osuus kuntalaisista (%), koko opisto	15,49 %	0,00	18,03 %
Nettomenot / opetustunti, Laitila	21,53	0,00	25,91
Nettomenot / opetustunti, koko opisto	30,73	0,00	31,33
Nettomenot / opiskelija	0,00	0,00	98,19
Nettomenot / opintopiiri	0,00	0,00	643,68
Opiskelijamäärä (yksilöt)	5 419,00	5 350,00	5 559,00
Opiskelijamäärä (kursseilla)	12 680,00	12 750,00	12 821,00
Toimipaikat	95,00	100,00	101,00
Opintopiirien määrä	801,00	820,00	848,00

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658
Menot	-1 263 205	-1 318 400	0	-1 318 400	-1 353 092	-34 692
KL menot	-51 219	-65 635	0	-65 635	-52 049	13 586
Menot yht.	-1 314 423	-1 384 035	0	-1 384 035	-1 405 141	-21 106
Toimintakate	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-152,0	-160,3	0,0	-160,3	-163,5	0
Kokonaiskulut €/as	-152,0	-160,3	0,0	-160,3	-163,5	0
Toimintakate €/as	-82,5	-89,9	0,0	-89,9	-88,1	0
Tulos €/as	-82,5	-89,9	0,0	-89,9	-88,1	0
Verorahoitusosuus	54,3 %	56,1 %	0,0 %	56,1 %	53,9 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	2,1 %	2,0 %	0,0 %	1,9 %	1,9 %	0,0 %

2.8. VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA

2.8.1. Vakka-Suomen musiikkiopisto (Tehtävä 41)

Vastuuhenkilö: rehtori Jussi Kauranen

TOIMINNAN KUVAUS

Vakka-Suomen musiikkiopisto on ensisijaisesti lapsille ja nuorille taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetusta antava oppilaitos. Vakka-Suomen musiikkiopiston toimialueeseen kuuluvat Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa. Vakka-Suomen musiikkiopisto pyrkii olemaan oman toiminta-alueensa merkittävä kulttuurivaikuttaja koulutuksen ja tapahtumien järjestäjänä. Toiminnallaan Vakka-Suomen musiikkiopisto edistää hyvinvointia toiminta-alueellaan.

Vakka-Suomen musiikkiopiston perustehtävä on tarjota monipuolista ja laadukasta musiikkikasvatusta, jolla luodaan edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja elinikäiselle harrastamiselle. Opinnoilla annetaan valmiudet musiikkialan ammatitopintoihin suuntautuille oppilaille.

Vakka-Suomen musiikkiopiston toiminta perustuu korkeatasoiseen ammatilliseen osaamiseen ja monipuoliseen musiikkikasvatukseen. Laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus, jossa oppilasta ohjataan työskentelemään itsenäisesti ja monimuotoisesti yhdessä toisten kanssa sekä löytämään itselleen sopivia työskentelytapoja.

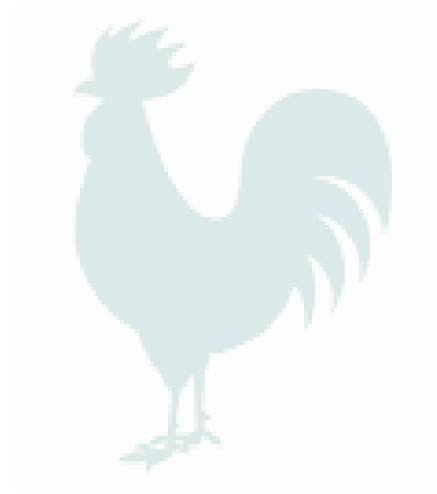
Musiikin taiteen perusopetuksen opetus perustuu taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) ja asetuksen (813/1998) tarkoittaman laajan oppimäärän mukaiseksi, ja se pohjautuu Opetushallituksen antamaan määräykseen 2017:12a Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteista.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Taiteen perusopetuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa musiikin opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristömme ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiiriltään avoimia ja myönteisiä, jotka rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan.

Vakka-Suomen musiikkiopiston talousarvio vuodelle 2019 on laadittu noudattaen Laitilan kaupungin ohjeita ja annettua kehystä. Talousarvio on laadittu siten, että musiikkiopiston oppilaiden tarvitsemat opetuspalvelut voidaan järjestää.

Vakka-Suomen musiikkiopiston sopimuskunnat Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa ovat käyneet vuosittaisen yhteisen neuvottelun 15.5.2018 ja 23.8.2018 talousraamin valmisteluvaiheessa, ja ilmoittaneet kuntasuukien laajuuksista. Musiikkiopiston eri sopimuskunnissa käyttämien tilojen vuokratustannukset kirjataan Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnan talousarvioon. Mikäli vuokratustannukset nousevat jossakin sopimuskunnassa, tämä edellyttää vastaavaa lisäystä kyseisen kunnan maksuosuuteen.

HENKILÖKUNTA

Rehtori, toimistosihiteeri sekä 22 opettajaa, joista 7 opettajaviranhaltijaa ja 15 tuntiopettajaa.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Vakka-Suomen musiikkiopiston sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisessa sekä toiminnan valvomisessa. Vakka-Suomen musiikkiopisto noudattaa Laitilan kaupungin hallintosääntöä sekä sitä koskevaa lainsäädäntöä ja kaikkia niitä sopimuksia, joita toiminnan ylläpitämiseksi on solmittu. Vakka-Suomen musiikkiopisto noudattaa näiden lisäksi taiteen perusopetuksen lainsäädäntöä.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnalle toteutuma tiedotetaan kokousten yhteydessä. Musiikkiopiston lukukausimaksut laskuttaa Laitilan kaupungin talous- ja laskentayksikkö, perinnässä noudatetaan kaupunginhallituksen antamia määräyksiä ja laskutus- ja perintäohjeita.

Laitilan kaupungin sivistystoimen yksiköitä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty, jossa musiikkiopisto on ollut mukana. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Vakka-Suomen musiikkiopistolle on laadittu laajasisältöinen turvallisuusmateriaali. Laitilan kaupungin sivistystoimella on valmiussuunnitelma poikkeusoloihin varautumiseen. Vakka-Suomen musiikkiopiston henkilöstön työhyvinvointiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Riittävästä, ajantasaisesta ja oikeasta tiedotuksesta huolehditaan.

Vakka-Suomen musiikkiopiston irtaimiston tarkistus on suunniteltu tehtäväksi kesäkuussa 2019. Asia on siirtynyt eteenpäin henkilövaihdoksista johtuen.

Vakka-Suomen musiikkiopiston rehtorin tekemistä viranhaltijapäätöksistä pidetään päätöspöytäkirjaa, tehdyistä päätöksistä luettelo toimitetaan ote sivistysjohtajalle ja johtokunnalle annetaan kokousten yhteydessä tarvittaessa tarkempi yksilöinti.

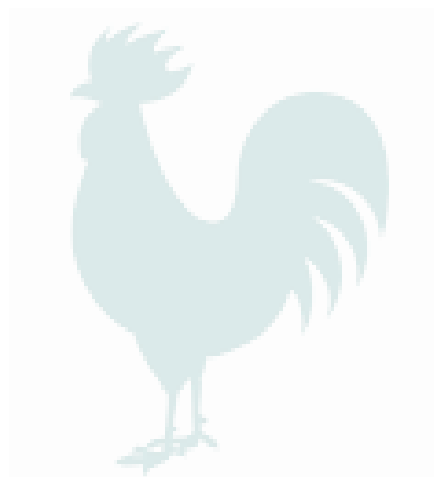
Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnalle annetaan sen kokouksissa ajankoh-taiskatsaus musiikkiopiston ajankohtaisista asioista. Lisäksi musiikkiopiston toimialueen sivistysjohtajille/hyvinvointijohtajalle annetaan kolme kertaa vuodessa alueellisen opistokokouksen yhteydessä selvitys musiikkiopistoa koskevista asioista. Musiikkiopiston johtokunnan pöytäkirjat toimitetaan edelleen Laitilan kaupunginhallitukselle.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

- Talous säilyy tasapainossa	- Neuvotellaan säännöllisesti osakaskuntien kanssa	- Kuntaosuudet säilyvät vähintään nykytasolla	-Kuntaosuudet säilyvät ennallaan TA2020. OPH-rahoitus Pedagogiikan kehittämiseen saatu kaudelle 2019-2020. OKM myönsi lisää VOS-tunteja 554.
- Palvelut ovat kustannustehokkaita ja kilpailukykyisiä	- Resurssit on kohdennettu oikein	- Monipuolinen ja laadukas toiminta	-Toimintoja on kehitetty tuoden uusia opetuskursseja ja laajennettu Iltasoitto tarjontaa. 50-vuotisjuhlavuoden tarjonta monipuolista ja laajaa.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
- Kuntalaisilla mahdollisuus saada hyvinvointia edistäviä palveluita	- Toimintakulttuuria kehitetään yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa	- Kyselypalautteet. Oppilaat ja heidän huoltajat ovat tyytyväisiä toimintaan	-Tyytyväisyyskyselyt oppilaille ja huoltajille toteutettu marraskuussa 2019. Toiminta raikasta, avointa ja monipuolista. Kehitettävää tiedottaminen ja yhteisöllisyyden lisääminen.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
-Ennakkoluuloton ote palveluiden uudistamiseen	- Oivaltava ja innovatiivinen ote palveluiden kehittämisessä	- Tyytyväisyyskyselyt. Oppilasmäärä pysyy vähintään nykyisellä tasolla	-TPO:n oppilasmäärä 2019 vuodelle on 633, joista varhaisiän musiikkikasvatuksen osuus 320. Muutos vuoteen 2019 on +2,3% (muskari +29,6%)

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
- Osaava, kehittyvä ja hyvinvoiva henkilöstö	- Koulutussuunnitelman avulla tarjotaan täsmäkoulutusta	- Kyselypalautte. Henkilöstö voi hyvin ja kokee arvostusta osaamistaan kohtaan.	-Kyselypalautte toteutettu tammikuussa sivistystoimialan omana kyselynä ja huhti-toukokuussa työterveyshuollon suunnattuna työpaikkaselvityksenä haastatteluin ja Laitilan kaupungin koko henkilöstölle suunnattuna kyselynä. Toimenpidesuosituksukset annettu ja käynnistetty.

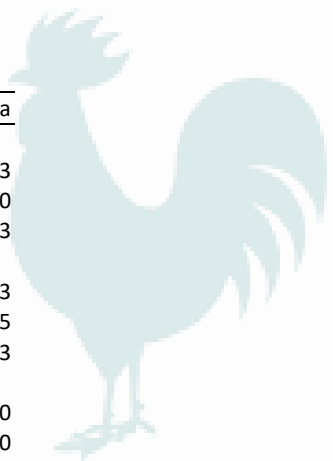
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Toteutuneiden opetustuntien määrä: taiteen perusopetus (TPO)	12 233	12 775	13 789
Toteutuneiden opetustuntien määrä: varhaisiän musiikkikasvatusta	709	700	807
Toteutuneiden opetustuntien määrä: avoin osasto	207	190	284
Opiskelijoiden määrä TPO	372	350	633

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Opiskelijoiden määrä varhaisiän mu- siikkikasvatus	247	250	320
Opiskelijoiden määrä avoin osasto	9	10	9
Hakijoiden määrä	60	100	62
Oppilaaksi hyväksytyjen määrä	45	50	62
Konserttien määrä	74	50	103
Todistusten määrä (perusopinnot)	5	10	9
Päätötodistusten määrä	5	10	10

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853
Menot	-938 002	-987 537	1 100	-986 437	-961 554	24 883
KL menot	-36 666	-95 022	0	-95 022	-166 287	-71 265
Menot yht.	-974 667	-1 082 559	1 100	-1 081 459	-1 127 842	-46 383
Toimintakate	-623 156	-702 903	1 100	-701 803	-707 333	-5 530
Poistot	-19 201	-9 184	2 141	-7 043	-7 043	0
Netto	-642 357	-712 087	3 241	-708 846	-714 376	-5 530
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-112,7	-125,4	0,0	-125,3	-131,3	0
Kokonaiskulut €/as	-115,0	-126,5	0,0	-126,1	-132,1	0
Toimintakate €/as	-72,1	-81,4	0,0	-81,3	-82,3	0
Tulos €/as	-74,3	-82,5	0,0	-82,1	-83,1	0
Verorahoitusosuus	64,6 %	65,2 %	100,0 %	65,1 %	62,9 %	11,9 %
Osuus toim.kuluista	1,5 %	1,5 %	-0,1 %	1,5 %	1,6 %	0,0 %

2.9. SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA**2.9.1. Sosiaali- ja terveysvaliokunta (Sosiaali- ja terveystoimen palvelut)****TOIMINNAN KUVAUS**

Sosiaali- ja terveystoimen toimialan tavoitteena on kuntalaisten terveyden, omatoimisuuden, toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Asiakaslähtöinen toiminta, asiakkaan kuuleminen ja hyvä hoito pyritään toteuttamaan kaikissa tilanteissa. Asiakkaan sosiaalista turvallisuutta ja osallistumista oman hyvinvoinnin parantamiseen tuetaan kaikissa elämän vaiheissa.

Toimiala muodostuu kuudesta tehtäväalueesta; sosiaali- ja terveystoimen hallinto, perheiden palvelut, ikäihmisten palvelut, vammaispalvelut sekä perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido. Toimiala vastaa näiden toimintojen osalta Laitilan kuntalaisten palveluiden tuottamisesta ja järjestämisestä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Palvelutuotantoa uudistetaan etupainotteisesti maakunnallisen terveydenhuollon järjestämissuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Toimialan palvelutuotanto painottuu ennalta ehkäiseviin ja peruspalveluihin siten, että erikoissairaanhoidon ja erityis- palveluiden käyttöä voidaan hillitä. Tulevaisuus tuo mukanaan merkittäviä muutoksia sosiaali- ja terveydenalan asiantuntijoiden työnkuvaan ja toimintaan. Digitaalisten palvelujen, uudistuvien toimintamallien sekä uusien työnteon tapojen kehittyminen ja lisääntyminen tulevat vaatimaan alan asiantuntijoilta uudenlaisia osaamista sekä rakentavaa asennoitumista. Muutos on ennen kaikkea mahdollisuus. Riittävällä valmistautumisella, koulutuksella, osaamisen varmistamisella ja asenteiden muutoksella digitaalisia palveluita, sovelluksia ja työkaluja voidaan käyttää niin, että kansalainen sekä asiantuntija hyötyvät niistä.

KORONAVIRUSEPIDEMIAN VAIKUTUKSET

Tässä vaiheessa 26.3.20 on hyvin vaikea sanoa, millaisena koronaviruksen vaikutukset näyttäytyvät julkisessa taloudessa. Mitä ilmeisemmin virus leviää nopeasti myös Suomessa ja hidastaa Suomen kansantalouden kasvua vuonna 2020. Vaikutukset iskevät sellaisille toimialoille, joiden on oletettu kasvavan vakaasti. Tällaisia ovat mm. yksityiseen kulutukseen nojautuvat palvelut. Vaikutuksen syvyys riippuu kuluttajien luottamuksen kehityksestä. On hyvin todennäköistä, että talouskasvun vaikeus jatkuu oletettua pidempään.

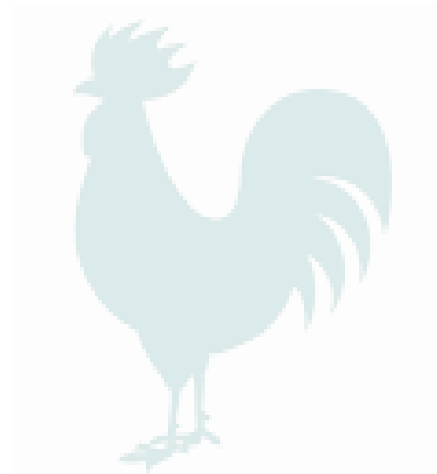
Koronan vaikutukset kuntatalouteen näkyvät välittömästi kuntien menopuolella terveydenhuollon lisääntyneinä kustannuksina. Vaikutukset kuntien tuloihin näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Osa tästä heikennyksestä tulisi mitä ilmeisemmin työllisyyden oletettua hitaamman kehityksen ja yritysten oletettua heikomman kannattavuuden myötä.

Hitaamman verokertymän suuruusluokkaa on hyvin vaikea arvioida luotettavasti, sillä viime vuosina erityisesti kunnallisveron kehitys on ollut hyvin vaimeaa talouden hyvästä kasvuvireestä huolimatta. Vaikka toisen suuntaiset arviot ovat täysin perusteltuja niin tässä vaiheessa viruksen vaikutuksia kuntatalouden tuloihin ja menoihin voidaan pitää vielä kohtuullisen maltillisina.

Kuntien on kuitenkin varauduttava siihen, että epävarmuus kuntatalouden tulojen ja menojen kehityksestä lisääntyy. On mahdollista ja jopa todennäköistä, että tälle vuodelle ennustettu kunnallisverojen vahva kasvu on pienenumeroissa jälleen kerran. Vuoden 2021 taloussuunnittelua on turvallisinta edetä erittäin varovaisten tuloarvioiden pohjalta. Tilanteesta saadaan koko ajan lisätietoa pitkin kevättä, mutta varmempia arvioita kehityksen suuruusluokasta voidaan tehdä vasta syksymmällä.

HENKILÖKUNTA

Palvelurakennetta on kevennetty ja palveluihin pääsy on parantunut ja palveluketjut toimivat aikaisempaa sujuvammin (kotihoidosta asumispalveluiden/palveluseteliasumisen piiriin ilman turhaa jonotusta ja kiireettömät lääkäriajat 7 vrk sisällä joulukuussa 2019).

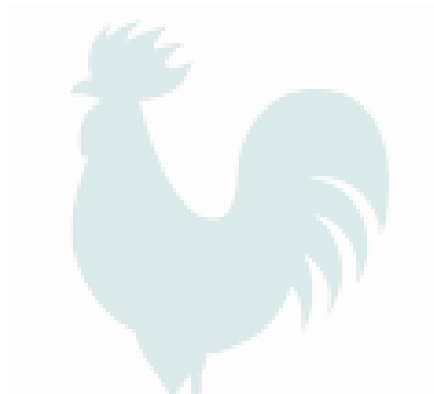

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Koko toimialueen talousarvio ylittyi 54t€, jota voidaan pitää erinomaisena tuloksena suhteessa valtakunnalliseen trendiin paisuvista sote-kustannuksista. Erityisesti va-
kuutusten kallistumiseen ei oltu osattu varautua riittävästi (ylitys 68t€).

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutunut sosiaali- ja terveystoimen johtamis- ja hallintojärjestelmissä, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä seurannassa, poikkeamiin reagoinnissa ja suoriutumisen arvioinnissa kaikilla organisaation tasoilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista eikä sitä ole eriytetty muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta. Kunnan määrittelemien vastuutahojen velvollisuutena on analysoida toimintaympäristön muutoksia ja tunnistaa talousarvion valmistelun yhteydessä tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida riskien vaikutuksia ja laatia tarvittavat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Omavalvontasuunnitelmat on tehty ja päivitetty tarpeen mukaan vuoden 2019 aikana.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelurakenteet ovat kustannustehokkaita ja toimivia	Digitaalisten palvelujen, uudistuvien toimintamallien sekä uusien työnteon tapojen kehittyminen ja lisääntyminen	- Riittävällä valmistautumisella, koulutuksella, osaamisen varmistamisella ja asenteiden muutoksella digitaalisia palveluita, sovelluksia ja työkaluja voidaan käyttää niin, että kansalainen sekä asiantuntija hyötyvät niistä.	Organisaatiouudistus toteutettiin perhepalveluissa ja saatiin aikaan 284t€ kustannussäästö talousarvioon nähden.
Terveyden edistäminen ja kansansairauksien vähentäminen. Terveellisiä elämäntapoja pyritään edistämään vaikuttamalla erityisesti laitalaisten liikuntatottumusten parantamiseen, painonhallintaan ja päihteiden käytön vähentämiseen	Omat pysyvät virkalääkärit	Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain laadittavalla hyvinvointikertomuksella, sekä kuukausiraportoinnilla ja palvelupistekohdaisella jatkuvalla asiakaspalautteen keräämisellä (Roidu).	Toteutui 100%:sti. Kiireetön hoitopääsy 7 vrk:n sisään joulukuun lopussa 2019.
Asukkaiden hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Työn painopisteenä ovat varhainen puuttuminen sekä turvallisen ja osallistavan toimintaympäristön mahdollistaminen eri sektorien toimijoiden välisen yhteistyön avulla.	Hyvinvointitiedon hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä työssä.	Säännölliset yhteistyöpala- verit muiden toimialojen toimijoiden ja yhteistyökumppanien kanssa.	Toteutuneet oman kaupungin sisällä ja maakunnan tasolla suunnitellusti.

Toteutuneet

Voimaa vanhuuteen. Ikään-
tyvälle väestölle tarjotaan
tarpeisiin vastaavat palvelut
turvallisessa ympäristössä
kiinnittäen erityishuomiota
kotona asumisen mahdollis-
taviin palveluihin ja onnistu-
miseen hoito- ja hoivapalve-
lusijoituksissa.

Voimaa vanhuuteen hanke-
työ. Etsivän vanhustyön aloi-
tus ja asumispalvelusijoitus-
ten nopeuttaminen. Päivä-
toiminta ja yöaikainen koti-
hoito.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Lakisääteiset palvelut kaik- kien saatavilla matalalla kyn- nyksellä.	Asiakaslähtöinen toiminta, asiakkaan kuuleminen ja hyvä hoito pyritään toteut- tamaan kaikissa tilanteissa.	Toimialan palvelutuotanto painottuu ennalta ehkäise- viin ja peruspalveluihin si- ten, että erikoissairaanhoidon ja erityispalveluiden käyttöä voidaan hillitä	Toteutunut

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluprosessit ovat kehiti- tyvät ja tehokkaat	Organisaation johtajilla, stra- tegioilla ja osaamisen johta- misella on merkittävä rooli. Osaaminen varmistetaan esimerkiksi tarjoamalla muu- toksen mahdollistavaa kou- lutusta digitaalisista työka- luista.	Asiantuntijoilta edellytetään vuorovaikutustaitoa, itse- tuntemusta, verkostoitu- mista, yhteistyökykyä, luo- vuutta sekä kriittistä ajatte- lua. Näitä tekijöitä voidaan pitää edellytyksenä sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoi- den osaamisessa toimin- taympäristön ja työnteon ta- pojen digitalisoituessa.	Toteutunut suunnitellusti

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstö voi hyvin ja jak- saa työssään	Koulutukseen ja esimiestyön laatuun vaikuttaminen	Sairaspoissaolojen määrän lasku ja täydennyskoulutus- päivät	Tässä ei ole päästy tavoitteeseen.

TEHTÄVÄN TALOUS

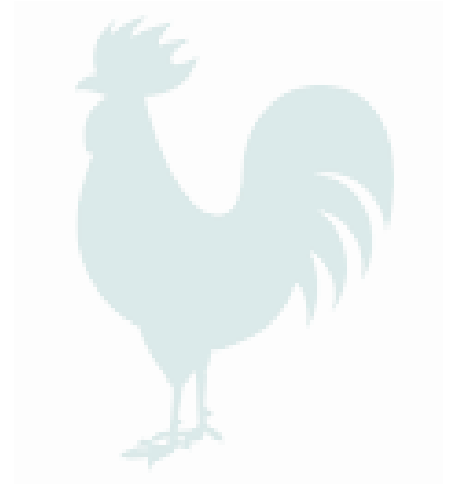
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	4 083 559	3 062 709	0	3 062 709	3 076 127	13 418
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	4 083 559	3 062 709	0	3 062 709	3 076 127	13 418
Menot	-31 737 653	-30 774 671	-405 460	-31 180 131	-31 233 983	-53 852
KL menot	-1 087 892	-2 267 941	0	-2 267 941	-1 834 257	433 684
Menot yht.	-32 825 546	-33 042 612	-405 460	-33 448 072	-33 068 240	379 832
Toimintakate	-28 741 986	-29 979 903	-405 460	-30 385 363	-29 992 113	393 250
Poistot	-318 058	-260 509	140 688	-119 821	-121 225	-1 404
Netto	-29 060 044	-30 240 412	-264 772	-30 505 184	-30 113 338	391 846

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-3 796,6	-3 827,5	0,0	-3 874,4	-3 848,3	0
Kokonaiskulut €/as	-3 833,4	-3 857,7	0,0	-3 888,3	-3 862,4	0
Toimintakate €/as	-3 324,3	-3 472,7	0,0	-3 519,7	-3 490,3	0
Tulos €/as	-3 361,1	-3 502,9	0,0	-3 533,6	-3 504,4	0
Verorahoitusosuus	87,7 %	90,8 %	100,0 %	90,9 %	90,7 %	103,5 %
Osuus toim.kuluista	51,9 %	47,0 %	36,3 %	46,8 %	45,8 %	0,0 %

2.9.2. Sosiaali- ja terveystoimen hallinto (Tehtävä 43)

Vastuhenkilö: sosiaali- ja terveystoimen johtaja Jussi Mattila

TOIMINNAN KUVAUS

Hallinto sisältää sosiaalityön (sisältäen myös päihdehuollon) ja muun hallinnon.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Sosiaali- ja terveystoimessa tuotetaan lakisääteiset peruspalvelut. Painopisteenä on perheiden hyvinvointia tukevien palveluiden organisointi, koordinointi ja kehittäminen. Erityisenä painopisteenä sosiaali- ja terveystoimen toiminnan yhtenäistäminen ja palveluiden yhteensovittaminen eri toimijoiden yhteistyössä niin, että asiakkaiden palveluprosessit on kuvattuna ja rajapintojen työskentely tiedostettuna. Painopiste on edelleen ehkäisevien palveluiden ja perheiden varhaisen tuen lisäämisessä. Palveluita uudistetaan jatkuvasti vastaamaan nykyaikaista ja verkostomaista työtappaa. Palvelujen uudistamisessa parantuu tuottavuuden lisäksi palvelujen saatavuus, asiakaskokemus ja vaikuttavuus sekä henkilöstökokemus.

Sosiaalityön tulee vastata yhä vaikeutuneimpiin perheiden ja yksilöiden tilanteisiin. Ongelmat voivat olla hyvinkin pitkittyneitä tai sitten tilanteet kriisiytyvät äkillisesti. Kummassakin tilanteessa sosiaalityön täytyy olla toimintakykyinen ja osaava. Erilaiset osaamisen kehittämistarpeet korostuvat, samoin työnohjaukselliset ja muut koko henkilöstön jaksamista tukevat toimenpiteet ovat tärkeitä. Täydennyskoulutusvelvoite koskee koko sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä.

HENKILÖKUNTA

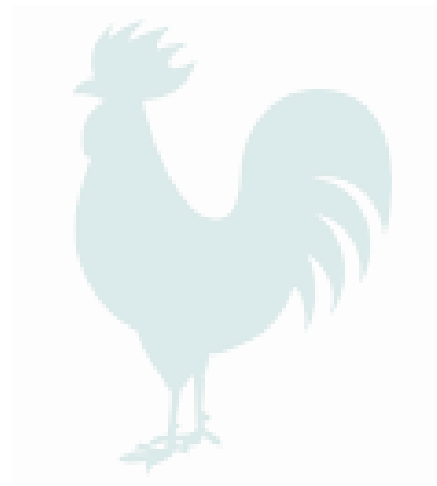
Palvelurakennetta on kevennetty, palveluihin pääsy on parantunut ja palveluketjut toimivat aikaisempaa sujuvammin.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutunut sosiaali- ja terveystoimen johtamis- ja hallintojärjestelmissä, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä seurannassa, poikkeamiin reagoinnissa ja suoriutumisen arvioinnissa kaikilla organisaation tasoilla. Tehtäväluevastaavat ja muut viranhaltijat ovat tietoisia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista eikä sitä ole eriytetty muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta. Kunnan määrittelemien vastuutahojen velvollisuutena on analysoida toimintaympäristön muutoksia ja tunnistaa talousarvion valmistelun yhteydessä tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida riskien vaikutuksia ja laatia tarvittavat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Omavalvontasuunnitelmat on tehty ja päivitetty vuoden 2017 aikana

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Henkilöstökulut ylittyivät 45t€, joka on seurausta virka-vapaiden sijaistamisen kuluista. Toimintatuottoja saatiin muilta kunnilta 18€ arvioitua vähemmän sosiaalipäivystyksen arvioitua pienemmän myynnin takia. Koko tehtävälue ylittyi 65te, josta 45t€ on henkilöstökuluja ja 11t€ palveluiden ostoja (selvitys) FCG:ltä organisatiomuutosten tueksi).

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palveluverkon uudistaminen	-Prosessit yhtenäistetään tukemaan sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota.	-Prosessit ovat tehokkaita ja toimivia.	Perhepalveluissa toteutettiin onnistunut organisaatiouudistus
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Sisäisen ja ulkoisen tiedotuksen kehittäminen	-Saatu palaute pääsääntöisesti positiivista.	-Tiedottamisessa onnistuttu.	Pääsimme Ylen valtakunnalliseen lähetykseen edistyksellisen valvontatyömme ansiosta.
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Asiakkaiden ja yhteistyötoimien neuvonnan ja ohjauksen tehostaminen	-Päivitetään ohjeistusta jatkuvasti ja koulutetaan sosiaali- ja terveystoimen henkilökuntaa.	-Ajantasaiset ohjeistukset tehty.	Prosessikuvaukset tehty perhepalveluissa samoin perhedytysopas.
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstön hyvinvointi	-Käydään kehityskeskustelut.	-Henkilöstön sairaspöytäolosuhteet vähentyneet -Korkea työmotivaatio.	Työmotivaatio on säilynyt korkealla tasolla ja uutta henkilökuntaa on saatu.
	-Käydään tuloskeskustelut.		

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	62 536	86 574	0	86 574	68 009	-18 565
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	62 536	86 574	0	86 574	68 009	-18 565
Menot	-700 958	-684 976	-50 000	-734 976	-777 928	-42 952
KL menot	-79 463	-177 522	0	-177 522	-96 735	80 787
Menot yht.	-780 420	-862 498	-50 000	-912 498	-874 663	37 835
Toimintakate	-717 884	-775 924	-50 000	-825 924	-806 653	19 271
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-717 884	-775 924	-50 000	-825 924	-806 653	19 271
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-90,3	-99,9	0,0	-105,7	-101,8	0
Kokonaiskulut €/as	-90,3	-99,9	0,0	-105,7	-101,8	0
Toimintakate €/as	-83,0	-89,9	0,0	-95,7	-93,9	0
Tulos €/as	-83,0	-89,9	0,0	-95,7	-93,9	0
Verorahoitusosuus	92,0 %	90,0 %	100,0 %	90,5 %	92,2 %	50,9 %
Osuus toim.kuluista	1,2 %	1,2 %	4,5 %	1,3 %	1,2 %	0,0 %

2.9.3. Perhepalvelut (Tehtävä 44)

Vastuuhenkilö: Johtava sosiaalityöntekijä Sanna Erholm

TOIMINNAN KUVAUS

Toiminnan tarkoituksena on järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia palveluita kuntalaisille. Sosiaalityöntekijät vastaavat asiakasprosessin koordinoimisesta sekä edellä mainittujen lakien asettamien määräaikojen ja laatukriteerien noudattamisesta. Sosiaalihuolto- ja lastensuojelulain mukaisten palveluiden, kuten perhetyön, tukihenkilötoiminnan ja perheneuvonnan operatiivisesta toteuttamisesta ovat vastuussa kaikki tehtävälleen työntekijät. Perhepalvelut on aidosti moniammatillinen ja synerginen tiimityöyhteisö, joka on synnytetty alas ajamalla pienet erillisyksiköt integroimalla ne isompaan kokonaisuuteen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vuonna 2019 sosiaalipalveluissa käynnistettiin organisaatio uudistus FCG:n tekemän selvityksen perusteella. Selvityksen toimeksiantona oli selvittää Laitilan lastensuojelupalveluiden toimivuutta ja riittävyttä sekä tehdä ehdotukset toiminnan kehittämiseksi. Selvityksen perusteella keskeisimmiksi kehittämistoimenpiteiksi nousi organisaatiomuutos, johtava sosiaalityöntekijä vastamaan lapsiperhepalveluista ja sen prosesseista. Henkilöstön tehtävänkuvauksen ja vastuualueiden selkiyttäminen.

FCG:n tekemän selvityksen perusteella käynnistettiin organisaatio uudistus jonka seurauksena erityissosiaalityöntekijän ja yksi sosiaalityöntekijän virka lakkautettiin ja perustettiin johtava sosiaalityöntekijän virka sekä työnkuvaltaan uudensisältöinen sosiaalityöntekijän virka.

Organisaatiomuutoksella tavoiteltiin lapsiperhepalveluiden prosessien tehostamista pyrkimällä oikea-aikaisiin ja vaikuttaviin palveluihin. Yhteistyön kehittämiseen palveluiden sisällä ja palveluiden välillä. Toimintakulttuurin ja tapojen yhtenäistämiseen ja läpinäkyväksi tekemiseen. Sosiaalipalveluihin hakeutumisesta ja niihin ohjauksesta on tehty helpompaa ja selkeämpää

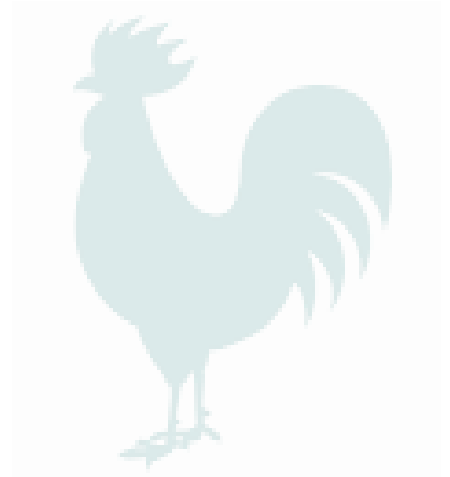
Pitämällä henkilöstön osaaminen ja tavoitettavuus korkealla tasolla on pystytty tuottamaan laitilalaisille lapsiperheille monipuolisia ja laadukkaita palveluita edullisesti. Tehokkailla interventioilla ja hyvin ajoitetuilla interventioilla on pystytty pitämään kiitettävälle tasolle pudotetut laitoshoidon kustannukset alhaalla tai jopa saada ne laskuun.

HENKILÖKUNTA

Perhepalveluissa työskentelee yksi johtava sosiaalityöntekijä, yksi sosiaalityöntekijä sekä sosiaalityöntekijä - lastenvalvoja, perhevalmentaja, kaksi perhetyöntekijää sekä yksi ammatillinen tukihenkilö. Lisäksi käytössä on kahdesti kuukaudessa ostopalveluna hankittu lastenpsykiatri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

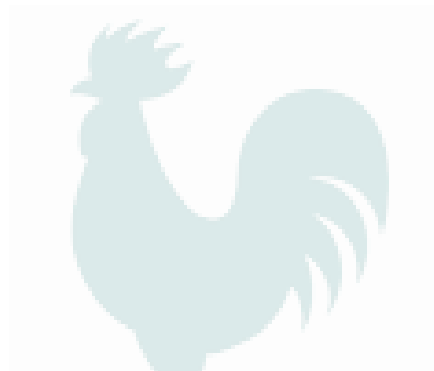
Taloudellisen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattu säännöllisesti ja ajantasaisesti. Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle toteuma tiedotetaan kolmen kuukauden välein.

Perhepalveluiden työyhteisöä ja toimintoja kattava riskien arviointi on tehty. Havaituista riskeistä ja epäkohdista on tiedotettu eteenpäin ja toimiin riskien hallitsemiseksi on ryhdytty. Merkittävimmät riskit liittyivät työn kuormittavuuteen, henkilöstö resurssien riittämättömyyteen jolloin palveluiden saatavuus, tavoitteellisuus ja laatu ovat vaarassa heikentyä. Koulutetun ja kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, avoimiin vakansseihin on haastavaa. Työyhteisöjen työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota. Merkittävä riski on tehtäväkentän monimuotoisuus ja henkilöstöresurssin riittävyys.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Perhepalveluiden osalta merkittävämmät syyt talousarvion alittumiseen (281t€) on ollut laitoshoidon tarpeen vähentyminen, johon on pyritty vastaamaan oikea aikaisilla avohuollon tukitoimenpiteillä. Ostopalveluiden merkittävä vähentäminen on myös tuottanut säästöjä kun perhetyön ja tukihenkilötyöt on pystytty tuottamaan kaupungin omana toimintana. Henkilökunnan palkkamenoissa on myös säästetty henkilökunnan pitkien poissaolojen takia.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Monipuolisten ja laadukkaiden palveluiden tuottaminen lapsiperheille kustannustehokkaasti	- Perustetaan perhekeskus	- monipuolinen palveluvalikko on tarjolla lähellä kuntalaisia	Perhekeskusta ei perustettu – Sote – ja Maakuntaudistus kaatui
		- Pysyvä talousarvion raa-meissa erityisesti madaltamalla laitoshoidon kustannuksia	-Laitoshoidon menot alittuivat. Talousarvio alittui 284t€

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Monipuolisuuden ja laadukkuuden lisäksi palveluiden piiriin tulee päästä nopeasti sekä matalalla kynnyksellä	-Lisätään suoria yhteydenotokanavia ja jatketaan palvelujen keskittämistä	Palvelujen nopea saatavuus Asiakkuuksien keston lyheneminen	Yhteydenottojen määrä kasvanut. Riittävä apua on kyetty , monesti tarjoamaan jo palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Turvataan jatkossakin perhepalveluiden moniammatillisuus vastaamaan uusiin palvelutarpeisiin	-Ryhmätoimintojen aloittaminen ja kehittäminen -Henkilöstön ammatillisen osaamisen säilyttäminen korkealla tasolla	- Ryhmät saadaan käyntiin .- Henkilöstön pysyvyys ja tarvittaessa onnistuneet rekrytoinnit	Ryhmätoimintoja käynnistettiin , eivät kuitenkaan saavuttaneet asiakaskuntaa. Perhetyöntekijän ja perhevalmentajan onnistunut rekrytointi.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

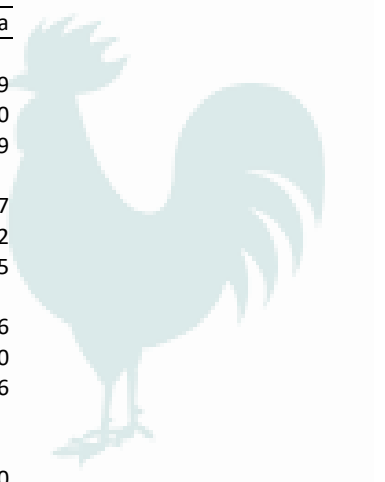
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva henkilöstö	Turvataan koulutusmyönteiselle henkilöstölle hyvät koulutusmahdollisuudet ja järjestetään säännöllinen	Toteutuneet koulutukset ja työnhajukset	Ryhmätyönohjausta ollut, työntekijät ovat koulutautuneet omien osaamisalueidensa puitteissa

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Asiakasmäärät	0	394	329
Käyntimäärät / perhetyöntekijät	0	1 206	738
Käyntimäärät / tukihenkilöt	0	342	290
Lastensuojeluilmoitusten määrä	106	99	62
Yhteydenottojen määrä	224	330	211
Sijoitettujen määrä	0	15	15

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 865	10 000	0	10 000	-1 239	-11 239
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 865	10 000	0	10 000	-1 239	-11 239
Menot	-1 749 617	-1 171 853	-550 000	-1 721 853	-1 426 626	295 227
KL menot	-32 163	-42 518	0	-42 518	-57 000	-14 482
Menot yht.	-1 781 780	-1 214 371	-550 000	-1 764 371	-1 483 626	280 745
Toimintakate	-1 779 915	-1 204 371	-550 000	-1 754 371	-1 484 865	269 506
Poistot	0	0	0	0	-2 520	-2 520
Netto	-1 779 915	-1 204 371	-550 000	-1 754 371	-1 487 385	266 986
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-206,1	-140,7	0,0	-204,4	-172,7	0
Kokonaiskulut €/as	-206,1	-140,7	0,0	-204,4	-172,9	0
Toimintakate €/as	-205,9	-139,5	0,0	-203,2	-172,8	0
Tulos €/as	-205,9	-139,5	0,0	-203,2	-173,1	0
Verorahoitusosuus	99,9 %	99,2 %	100,0 %	99,4 %	100,1 %	96,0 %
Osuus toim.kuluista	2,8 %	1,7 %	49,2 %	2,5 %	2,1 %	0,0 %

2.9.4. Toimeentuloturva (Tehtävä 47)

Vastuhenkilö: johtaja-sosiaalipalveluohjaaja Anitta Keskitalo

TOIMINNAN KUVAUS

Tehtävään sisältyy täydentävä- ja ehkäisevä toimeentulotuki, kuntouttavaan työtoiminnan järjestämiseen liittyvät toimenpiteet (aktiivointi ja TYP-suunnitelmat, päätökset, sopimukset ja muut siihen liittyvät käytännön järjestelyt).

Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrärahat sisältyvät myös toimeentulotuen tehtäväalueeseen. Aktiivointia työmarkkinoiden suuntaan keskitetään erityisesti tälle henkilöryhmälle.

Monipalvelukeskus Palke on keskeinen toimija työtoimintaa ja työllisyyttä edistävien toimien järjestämissaikkana.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Aikuissosiaalityö on muuttunut perustoimeentulotuen Kelalle siirtymisen myötä suunnitelmalliseksi verkostotyöskentelyksi ja asiakkaan kokonaistilanteen kartoittamiseen pelkän taloudellisen tuen myöntämisen sijaan.

HENKILÖKUNTA

Toimeentulotuesta vastaa 1 viranhaltija

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Tehtäväalue sisältyy sosiaalitoimen riskikartoitukseen.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

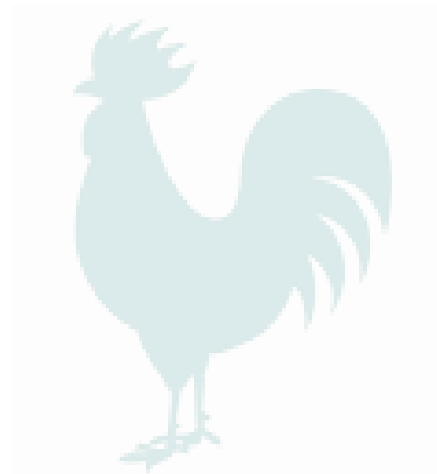
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Kustannustehokkaasti toimivat palvelut.	- Palvelutarpeen arviointi ajoissa.	- Yli 500 työmarkkinatukea saaneet henkilöt - alle 25-vuotiaat aktiivitoimenpiteisiin oikeutetut	- 44 henkilöä, kunnan maksumuus 16840€ (41hlö/12747€ 30.6) Kustannukset aina korkeat joulukuussa, koska kausityöntekijät työttöminä ja Valmetin lomautukset. 3 henkilöä (6/19 7 hlö)

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Yksilöllisesti järjestetyt palvelut	-Verkostoyhteistyö	-TYP ja aktiivointi- ja asiakassuunnitelmien määrä	TYP asiakkaita 26, joista toimenpiteessä 6 Aktiivointisuunnitelmat 52 asiakasta/ toimenpiteessä 21

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Hyvä tiedonkulku asiakkaan -Jatkuva ja säännöllinen yh- - Palveluihin oikeutettujen Yhteistyöpalaverit eri sidos-
sidosryhmien kesken. teistoiminta. asiakkaiden määrä ryhmien kanssa 32 krt

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

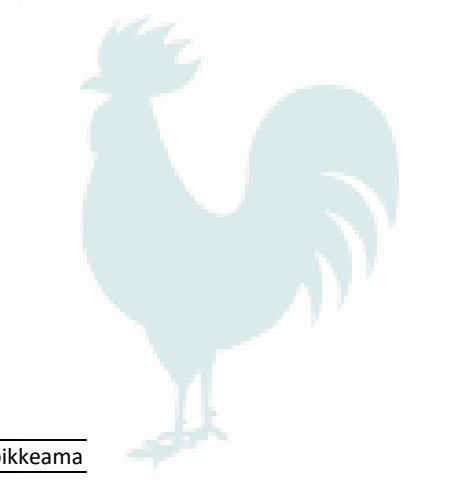
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Omat koulutukset 4 krt
Muut 4krt

Osaava henkilökunta Säännöllinen koulutus Koulutukset vuosittain

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Toimintakulut, €/asiakas/tukilaji (täydentävä, ehkäisevä, kuntouttava työtoiminta	390	390	112eh/ 319tä
Työmarkkinatuen kuntaosuus/per asiakas	239	0	318
Kelan ilmoitukset sosiaalityön tar- peesta	0	0	152

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	16 086	40 000	0	40 000	19 367	-20 633
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	16 086	40 000	0	40 000	19 367	-20 633
Menot	-209 256	-196 000	0	-196 000	-202 779	-6 779
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-209 256	-196 000	0	-196 000	-202 779	-6 779
Toimintakate	-193 170	-156 000	0	-156 000	-183 413	-27 413
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-193 170	-156 000	0	-156 000	-183 413	-27 413
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-24,2	-22,7	0,0	-22,7	-23,6	0
Kokonaiskulut €/as	-24,2	-22,7	0,0	-22,7	-23,6	0
Toimintakate €/as	-22,3	-18,1	0,0	-18,1	-21,3	0
Tulos €/as	-22,3	-18,1	0,0	-18,1	-21,3	0
Verorahoitusosuus	92,3 %	79,6 %	0,0 %	79,6 %	90,4 %	404,4 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	0,3 %	0,0 %	0,3 %	0,3 %	0,0 %

2.9.5. Perusterveydenhuolto (Tehtävä 48)

Vastuhenkilö: Ylilääkäri Irene Päärni

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan terveyskeskus vastaa Laitilan kansanterveystyölain mukaisesta perusterveydenhuollosta. Laissa tarkoitettun terveyden- ja sairaanhoidon lisäksi terveyskeskus vastaa myös erityistason psykiatrisista palveluista sekä päihdehuollon avo- ja katkaisuhoidosta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Terveyskeskuksen yksiköiden (lääkärin vastaanotto, laboratorio, ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, mielenterveysyksikkö, terveyskeskusosasto, suun terveydenhuolto, fysioterapia ja lääkinällinen kuntoutus, huolto- ja hallinto) vastuuhenkilönä toimii lähiesimies.

Terveyskeskuksessa toimii 6 virkalääkäriä, joista yksi toimii tällä hetkellä osa-aikaisesti. Tykslab on hoitanut Laitilan laboratorion toimintaa vuoden 2019. Työterveyshuolto on yhtiöitetty Kiinteistö Oy Laitilan Terveyskodin kanssa ja yhteisyhtiö on aloittanut toimintansa 3.9.2018 alkaen. Mielenterveysyksikössä toimii perustason palvelujen lisäksi ostopalvelopsykiatri. Terveyskeskusosastolla on 23(24) potilaspaiikkaa. Osastotoiminnan tavoitteena on vastaanottaa jatkohoitoon tulevat erikoissairaanhoidon potilaat viiveettä. Osasto on toiminut pääosin vajaakäytöllä vuoden 2019. Keskimääräinen täyttöaste on ollut 15/23.

Lääkinällisen kuntoutuksen sekä puheterapian osalta on valmistunut Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma. Suunnitelman pohjalta kuntoutuksen ja puheterapian perusteet ja tarpeenarviointikriteerit tehostuvat ja yhtenäistyvät. Laitilassa toimintaterapia, lääkinällinen ja fysioterapiatoiminta noudattaa jatkossa näitä kriteerejä. Huolto- ja hallintoyksikön alaisuuteen kuuluvat lääkekeskus sekä terveydenhuollon tarviketarasto. Niiden toiminta jatkuu ennallaan. Suun terveydenhuollossa toimii tällä hetkellä 5 virkahammaslääkäriä. Kaikki virat saatiin täytettyä vuosien 2017-2018 aikana

HENKILÖKUNTA

Laitilan terveyskeskuksessa toimi 2019 5 virkalääkäriä ja yksi pidempi määräaikainen. Vuoden 2018 aikana sosiaali- ja terveystoimen sijaispoolin myötä terveyskeskusosaston kaksi lähihoitajaa vakinaistettiin (16.3.2018). Osastolla on työskennellyt kolme laitosapulaista vuoden 2019 aikana.

Mielenterveysyksikössä on toiminut viiden vuoden ajan ostopalvelu psykiatri. Tämä on tuonut toiminnassa säästöjä, vähentäen erikoistutkimusten ostoja. Ostopalvelu on jatkunut 2019.

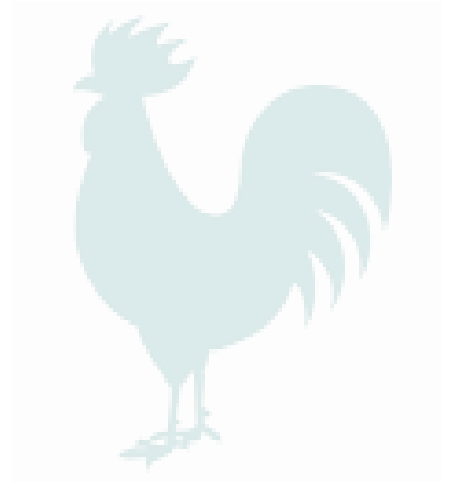
Talouden tunnuslukuja 2019:

Suoritteet

Avohoitokäynnit	40610
Hoitopäivät	6336

Vaikuttavuus

Käynnit/1000 as.	4737 (40610 : 8593 as.luku 31.12.19 x 1000)
------------------	---

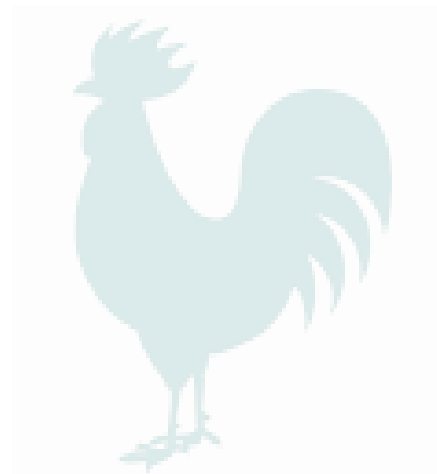

Laitoshoitopäivät/1000 as.

739 (6336 : 8593 as.luku 31.12.19 x 1000)

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutunut sosiaali- ja terveystoimen johtamis- ja hallintojärjestelmissä, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä seurannassa, poikkeamiin reagoinnissa ja suoriutumisen arvioinnissa kaikilla organisaation tasoilla. Tehtävien vastuuhenkilöt ja muut viranhaltijat ovat tietoisia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista eikä sitä ole eriytetty muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta. Kunnan määrittelemien vastuutahojen velvollisuutena on analysoida toimintaympäristön muutoksia ja tunnistaa talousarvion valmistelun yhteydessä tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida riskien vaikutuksia ja laatia tarvittavat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Oma-valvontasuunnitelmat on tehty ja Vakka-Suomen yhteinen potilasturvallisuussuunnitelma päivitetty vuoden 2019 aikana.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN**STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET***Vakaan talouden kaupunki*

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Taloudellinen palvelurakenne	-Ennaltaehkäisevä toimintaperiaate -Peruspalvelujen kehittämisen	-Ostopalvelujen vähentäminen -Omat virkalääkärit	Toteutunut 100%

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Perusterveydenhuollon palvelujen tehostaminen ja hoitopääsyn nopeutuminen, palvelujen saatavuus ja oikea-aikaisuus Potilaat hoidetaan oikeassa paikassa; erikoissairaanhoito/perusterveydenhuolto	-Ennaltaehkäisevien palvelujen lisääminen ja kehittämisen -Erikoissairaanhoidon kustannusten kasvun hillitsemisen, talousarviossa pysymisen	-Siirtoviivepäivien minimointi -Lyhyemmät hoitajakset -Kiireettömään lääkärin arviopääsyn lyhentäminen	Onnistunut 99%:sti. Siirtoviivepäivä oli 1 kpl vuonna 2019.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

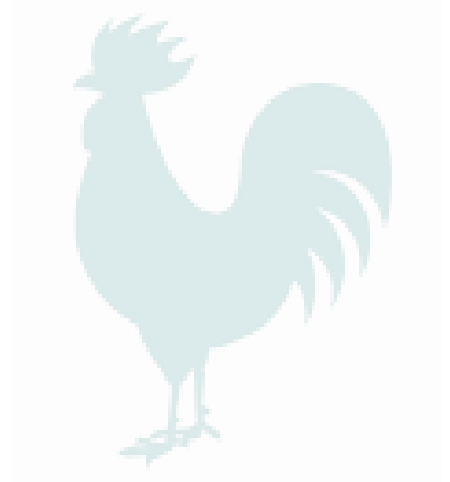
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluprosessien kehittämisen tarvetta vastaavaksi	-Palveluprosessien päivittäminen säännöllisesti		Prosessien kehittäminen käynnissä 2019.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvinvoiva henkilöstö	-Täydennyskoulutukset -Prosessikuvaukset tehty	-Työhyvinvointi -Sairauspäivien väheneminen -Hoidon laadun kasvu	Toteutuneet

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Hoitopäivien määrä (tk. osasto)	0	7 300	6 336
Asiakaskäynnit / lääkärin vastaanotto	0	18 000	15 332
Asiakaskäynnit / ehkäisevä terveydenhoito	0	9 900	7 645
Asiakaskäynnit / fysioterapia	0	2 197	1 728
Asiakaskäynnit / mielenterveysyksikkö	0	3 534	2 637
Asiakaskäynnit / hammashoitoyksikkö	0	13 570	13 268
Käynnit /100 as.	0,0	0,0	0,0
Laitoshoitopäivien määrä	0,0	0,0	6 336,0
Toimintakulut, € / asiakas / lääkärin vastaanotto	0,0	79,4	122,0
Toimintakulut, € / asiakas / ehkäisevä terveydenhoito	0,0	48,7	59,3
Toimintakulut, € / asiakas / fysioterapia	0,0	124,0	182,5
Toimintakulut, € / asiakas / mielenterveysyksikkö	0,00	91,90	119,20
Toimintakulut, € / asiakas / hammashoitoyksikkö	0,00	90,90	103,29

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 680 044	841 520	0	841 520	877 486	35 966
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 680 044	841 520	0	841 520	877 486	35 966
Menot	-7 054 926	-5 994 165	-433 100	-6 427 265	-6 559 374	-132 109
KL menot	-340 904	-634 681	0	-634 681	-555 909	78 772
Menot yht.	-7 395 830	-6 628 846	-433 100	-7 061 946	-7 115 283	-53 337
Toimintakate	-5 715 787	-5 787 326	-433 100	-6 220 426	-6 237 798	-17 372
Poistot	-157 037	-104 295	17 244	-87 051	-92 683	-5 632
Netto	-5 872 824	-5 891 621	-415 856	-6 307 477	-6 330 480	-23 003
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-855,4	-767,8	0,0	-818,0	-828,0	0
Kokonaiskulut €/as	-873,6	-779,9	0,0	-828,1	-838,8	0
Toimintakate €/as	-661,1	-670,4	0,0	-720,5	-725,9	0
Tulos €/as	-679,3	-682,5	0,0	-730,6	-736,7	0
Verorahoitusosuus	77,8 %	87,5 %	100,0 %	88,2 %	87,8 %	39,0 %
Osuus toim.kuluista	11,7 %	9,4 %	38,8 %	9,9 %	9,9 %	0,0 %

2.9.6. Erikoissairaanhoito (Tehtävä 49)

Vastuhenkilö: sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Jussi Mattila

TOIMINNAN KUVAUS

Erikoissairaanhoidolla tarkoitetaan lääketieteen ja hammaslääketieteen erikoisalojen mukaisia sairauden ehkäisyyn, tutkimiseen, hoitoon ja lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia terveydenhuollon palveluja. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri tuottaa nämä palvelut. Lisäksi Laitilan kaupunki ostaa palveluja Laitilan lääkäripalvelusta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Terveydenhuoltolain mukainen terveydenhuollon järjestämissuunnitelma määrittelee periaatteet, joiden mukaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välisestä työnjaosta ja yhteistyöstä. Kaikissa työnjakoon ja yhteistyöhön liittyvissä neuvotteluissa arvioidaan suunniteltujen muutosten vaikutukset talousarvioon. Tavoitteena on kuluja vähentävä vaikutus.

Laitilan kaupunki edellyttää, että Vakka-Suomen sairaalaan kohdistettavat muutokset säästötoimenpiteiden vaikutukset kohdistuvat kaikkiin käyttäjäkuntiin samanaikaisesti ja tasapuolisesti

Sairaaloiminnan painopistettä pyrittävä siirtämään geriatriseen akuuttihoitoon ja kuntoutuksen suuntaan. Sekä sairaala- että arviointi- ja kuntoutustoiminnassa hoitojaksot on pyrittävä lyhentämään. Käynnissä oleva sosiaali- ja terveystoimintapalveluiden uudistus tulee toteutuessaan muokkaamaan toimintaympäristöä rajusti. Talousarvio ylittyi 65t€, mutta erikoisvelvoitemaksusta tuli palautusta 40t€ (18.2.20) tieto.

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

-

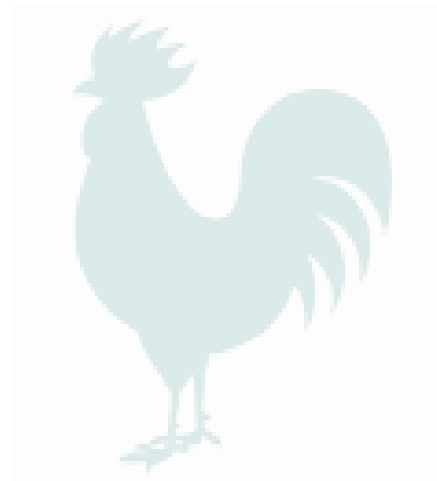
MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hoitoketjujen toimivuus erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon ja sosiaalitoimeen	- Kotiutukset perusterveydenhuoltoon nopeasti ja oikea-aikaisesti	- Siirtoviivepäivien lkm 0	Siirtoviivepäiviä oli 1kpl, kun 2018 niitä 4 kpl

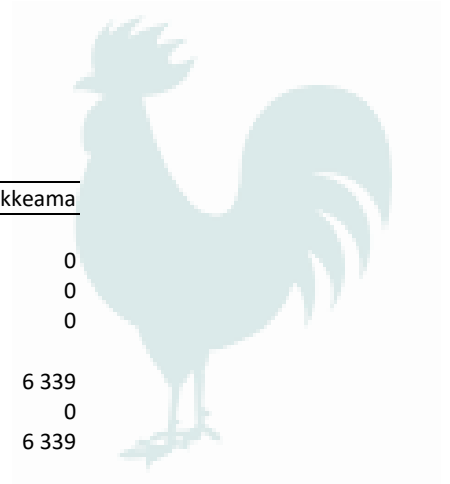
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Lähetteen määrä	2 806	2 800	2 865
Hoitopäivät	17 244	17 514	17 332
Siirtoviivepäivät	4	0	1
TYKS hoitajakset som.	0	1 057	909
TYKS hoitajakset psyk.	0	49	56
Turunmaa hoitajakset som.	0	4	3
TYKS avohoitokäynnit som.	0	12 958	12 564
TYKS avohoitokäynnit psyk.	0	1 551	1 937
Turunmaa avohoitokäynnit som.	0	84	49
EPLL avohoitokäynnit päiv.	0	2 921	2 782

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	-2 368	0	0	0	0	0
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	-2 368	0	0	0	0	0
Menot	-10 219 800	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-10 219 800	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339
Toimintakate	-10 222 168	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-10 222 168	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-1 182,0	-1 236,9	0,0	-1 167,4	-1 172,1	0
Kokonaiskulut €/as	-1 182,0	-1 236,9	0,0	-1 167,4	-1 172,1	0
Toimintakate €/as	-1 182,3	-1 236,9	0,0	-1 167,4	-1 172,1	0
Tulos €/as	-1 182,3	-1 236,9	0,0	-1 167,4	-1 172,1	0
Verorahoitusosuus	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus toim.kuluista	16,1 %	15,2 %	-53,7 %	14,1 %	14,0 %	0,0 %

2.9.7. Vammaispalvelut (Tehtävä 50)

Vastuhenkilö: johtaja-sosiaalipalveluohjaaja Anitta Keskitalo

TOIMINNAN KUVAUS

Vammaispalvelun tehtäväalue kattaa Vammaispalvelu-, Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella myönnettävät palvelut sekä Palke 5&7 toiminnan ja omaishoidontuen alle 65-vuotiaille. Palvelut ja tukitoimet järjestetään asiakkaan yksilöllinen palvelutarve huomioiden.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Vammaispalvelun tehtäväalue turvaa palvelut ja tukitoimet henkilöille, joilla niihin on lakisääteinen oikeus. Palvelut ja tukitoimet tuotetaan yksilöllisesti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Henkilöstölisäyksenä esitetään toista henkilöä omaishoidon lomitukseen, jonka vaikutus alle 65-vuotiaiden omaishoidon 50% henkilöstölisäyksenä. Tavoitteena on vähentää mahdollistaa omaishoitajana toimivien vanhempien lyhytaikaisen omaishoidonvapaan ostopalvelun vähentäminen.

KTO:n palvelujen käyttö on suunnitelmallista. Tarve arvioidaan vuosittain KTO:n asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä.

Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen tarve on lisääntynyt merkittävästi, kehitysvammaisten asumispalvelujen määrä on puolestaan pysynyt vakaana.

Palvelulinja toimii jatkossakin kustannustehokkaan kuljetuspalveluna keskustan alueella.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun käyttöoikeus laajentui valiokunnan päätöksellä 2018 koskemaan myös matkoja Raumalle. Kustannusvaikutus nähdään vuoden 2018 kustannuksissa.

Määrärahasidonnaisiin palveluihin ja tukitoimiin varaudutaan palvelutarve huomioiden, kuitenkin erityisesti huomioimalla kaikkein heikommassa asemassa olevien henkilöiden palvelutarve.

Palke 5&7 järjestää sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa, avoimille työmarkkinoille tukevaa asiakkaan omaa turvaamiseksi on elämänhallintaa vahvistavaa kuntouttavaa työtoimintaa, työeläkelaitosten työkokeilua, yhdyskuntapalvelua sekä TE-toimiston työllistämistoimenpiteitä. Yritysten kanssa yhteistyö on tiivistä.

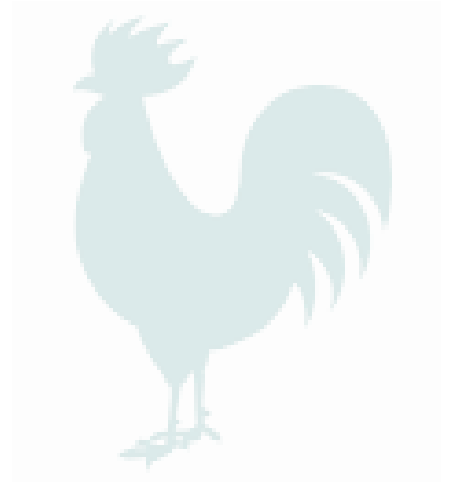
Toimintaa on laajennettu pienimuotoiseen kuljetustoimintaan pakettiautolla.

Palke 5:n pesulatoiminta laajenee vastaamalla jatkossa Pajukujan, Anttilan Hovin ja Koivukodon pyykkihuollon lisäksi myös Apilaniityn päiväkodin pyykkihuollosta. Tämä mahdollisesti edellyttää määräaikaisen henkilön palkkausta, mikäli työllistämistoimenpitein ei sopivaa henkilöä tehtävään saada.

Keittiön toiminta siirtyy 1.1.2019 osaksi ruokahuolto sen laajennuttua merkittävästi Apilaniityn päiväkodin valmistuttua kiinteästi Palke 5&7 yhteyteen.

Palke 7:n työ- ja päivätoimintaan siirtyi syksyllä 2 henkilöä perusopetuksesta, joilla molemmilla on oikeus lakisääteisesti henkilökohtaiseen avustajaan. Vuonna 2018 Palke 7:n toimintaan osallistuu kolme henkilöä, joilla oikeus henkilökohtaiseen avustajaan.

Palke 7:n liikuntatila tulee olemaan yhteistä päiväkodin kanssa.

HENKILÖKUNTA

Ohjaus- ja työnohjoitustehtävissä on 8 henkilöä, 4 ryhmävastustajaa sekä 50% työajalla johtaja.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Monipalvelukeskus Palkessa on pelastussuunnitelma, omavalvontasuunnitelma sekä Palke 5&7 on osa sosiaalitoimen riskienhallintasuunnitelmaa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelut ja tukitoimet järjestetään ensisijaisten lakien perusteella.	- Asiakaskohtaisesti riittävät ja sopivat palvelut sekä tukitoimet. - Oikeiden ja riittävien palvelujen ja tukitoimien säännöllinen seuranta	- Asumispalvelujen käyttö - Kuljetuspalvelujen kustannukset - Palke 5&7 käyttäjät /hlö - Palvelusuunnitelmien tarkistukset joka toinen vuosi - Palvelujen ja tukitoimien oikeellisuuden varmistukset asumisyksiköihin vuosittain	- Yksi asiakas palannut itseensä asumiseen - Palke 7 työntekijät 57, joista ulkokuntalaisia 10 Palke 5 37 joista ulkopaikkakuntalaisia 2 - päivätoiminnassa asiakkaita 9, joista 2 ulkokuntalaisia - palvelusuunnitelmat päivitetty asumispalveluissa 100% - omaishoidontuen palvelusuunnitelmat 26/23 asiakkaiden palvelutarpeet arvioitu 10/6 asumisyksiköstä

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Monipuolinen palvelurakenne	- Yksilölliset palveluvaihtoehdot vammaisille henkilöille	- palveluvaihtoehtojen määrä/ käyttäjät - asumispalveluyksiköiden vaihtoehdot/ käyttäjät	- omaishoidon vapaiden käyttöön lisätty toimeksiantosopimus/ 2 hlön käytössä - asumispalveluyksiköiden käyttö keskittynyt v.2018 käytössä 13 asumisyksikköä, v.2019 12 yksikköä - asiakkaita asumispalveluissa

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

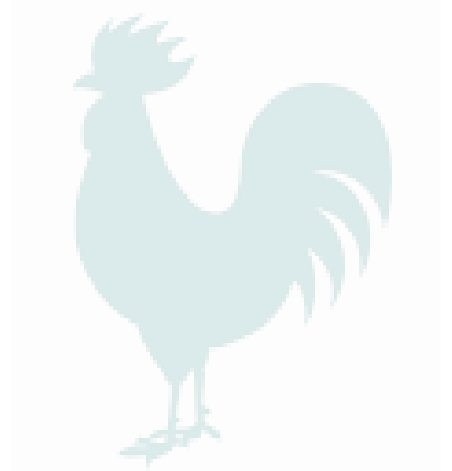
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kattava informaatio ja tiedon jakaminen	- yhteistyö sidosryhmien kanssa	- verkostopalaverit - uusien yhteistyömuotojen määrä	Henkilöstön yhteispalaverit 1x vko

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Osaava, monipuolinen ja työhön sitoutunut henkilökunta	-säännölliset henkilöstöpalaverit -kehityskeskustelut	-koulutukset vähintään 3krt/vuosi -osallistuminen työnantajan tarjoamaan työkykyä ylläpitävään toimintaan	-koulutustavoite täytetty -tyhy-päiviä 2x vuosi

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Palke 5: Asiakkaat	30	32	38
Palke 5: Bruttomenot, €/hoitopäivä	87,4	48,9	62,0
Palke 5: Toimintakulut, €/asiakas	43,0	54,8	41,0
Palke 7: Asiakkaat	61	54	57
Palke 7: Bruttomenot, €/hoitopäivä	31,0	42,4	33,0
Palke 7: Toimintakulut, €/asiakas	26,5	30,8	32,0
Kuljetuspalveluiden asiakkaat	96	82	76
Henkilökohtaisen avun saajat	2	3	6
Suojatyöpäiviä	7 787	7 000	9 687
Muille kunnille myydyt palvelut	13	2	11

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	577 980	588 465	0	588 465	532 519	-55 946
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	577 980	588 465	0	588 465	532 519	-55 946
Menot	-3 627 766	-3 526 032	7 720	-3 518 312	-3 629 199	-110 887
KL menot	-89 351	-364 328	0	-364 328	-339 473	24 855
Menot yht.	-3 717 116	-3 890 360	7 720	-3 882 640	-3 968 672	-86 032
Toimintakate	-3 139 136	-3 301 895	7 720	-3 294 175	-3 436 153	-141 978
Poistot	-86 759	-90 544	77 560	-12 984	-6 018	6 966
Netto	-3 225 896	-3 392 439	85 280	-3 307 159	-3 442 171	-135 012
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-429,9	-450,6	0,0	-449,7	-461,8	0
Kokonaiskulut €/as	-440,0	-461,1	0,0	-451,2	-462,5	0
Toimintakate €/as	-363,1	-382,5	0,0	-381,6	-399,9	0
Tulos €/as	-373,1	-393,0	0,0	-383,1	-400,6	0
Verorahoitusosuus	84,8 %	85,2 %	100,0 %	84,9 %	86,6 %	170,8 %
Osuus toim.kuluista	5,9 %	5,5 %	-0,7 %	5,4 %	5,5 %	0,0 %

2.9.8. Iäkkäiden palvelut (Tehtävä 51)

Vastuhenkilö: Ikäihmisten palvelujohtaja Sari Koski

TOIMINNAN KUVAUS

Iäkkäiden palvelut tarjoavat avo- ja laitospalveluja laitilalaisille vanhuksille huomioiden heidän elämäntilanteestaan ja toimintakyvystään johtuvat palvelutarpeet. Avopalveluja ovat kotihoito tukipalveluineen, omaishoidon tuki, perhehoito ja tehostettu palveluasuminen. Laitoshoidon yksikkönä toimii vanhainkoti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Laitilan kaupungin kotihoidossa on käynnistynyt huhtikuussa 2019 ympärivuorokautinen kotihoito kotona asuvien laitilalaisten ikäihmisten hoidon tehostamiseksi. Jotta uusi palvelumuoto on ollut mahdollista käynnistää, kotihoidon henkilöstöresursseja on lisätty kolmella uudella hoitajan työsuhteella.

Vuonna 2019 kotihoidon lääkeannosautomaattipalvelua on laajennettu entisestään siten, että kymmenen laitteen sijaan Evondos Oy:ltä on vuokrattu yhteensä 25 lääkeannosautomaattia.

Vuonna 2019 on palkattu yksi uusi omaishoidon lomittaja, joka työskentelee erikäisten omaishoidettavien kodeissa.

Laitilan kaupungin sosiaalitoimi teki yhteensä 12 tarkastuskäyntiä yksityisiin ikäihmisten hoitoyksiköihin vuonna 2019.

Sopimusneuvottelut yhteisyrityksen perustamisesta Pihlajalinna Oyj:n kanssa päättyivät valtuuston päätöksellä maaliskuussa 2019.

Ikäihmisten palvelujen organisaatiouudistus ja oman toiminnan tehostaminen käynnistyi toukokuussa 2019.

HENKILÖKUNTA

Avopalvelujohtaja	1
Kaukolankodin johtaja	1
Kotihoito	37
Omaishoito	2
Muistikoordinaattori-palveluneuvoja	1
Koivukoto	14
Kaukolankoti	37,5
Päivätoiminta	3

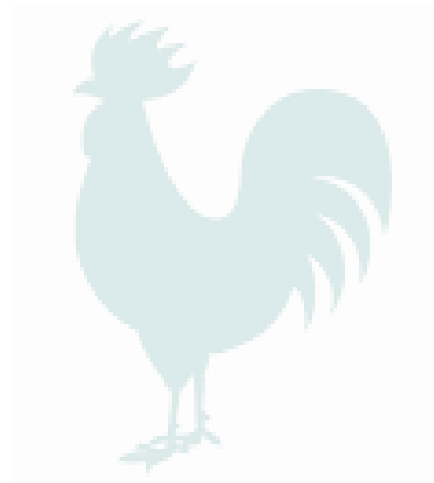
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Laskujen tarkastajat ja hyväksyjät ovat eri henkilöitä. Omavalvontasuunnitelmissa on ohjeistus riskienhallintaan. HaiPro-järjestelmä (potilasturvallisuuden vaara-tapahtumien raportointimenettely sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille) on käytössä.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Iäkkäiden palveluissa toimintakate oli 99,1%. Toimintatuottojen toteuma oli 105,6% ja toimintakulujen 100,3% (tilanne 26.2.2020).

Arvioitua enemmän tuloja kertyi kotihoidon maksuista (esim. lääkeannosautomaattit) ja Kaukolankodin muilta osakaskunnilta ja Kaukolankodin hoitopäivämaksuista.

Arvioitua vähemmän määrärahoja tarvittiin henkilöstön palkkamenoihin ja henkilös-
tösivukuluihin ja yksityiseen vanhusten tehostetun palveluasumisen asiakaspalvelui-
den ostoon. Arvioitua enemmän määrärahoja tarvittiin sisäisiin ruokapalveluihin.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hoitoketjujen toimivuus	SAS-ryhmän kokoontuminen (SAS = selvitä, arvioi, sijoita)	SAS-ryhmän kokoontumis- ten määrä	SAS-ryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa vuoden 2019 aikana.
		SAS-ryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa	
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Monipuolinen palvelurakenne	Palveluvalikossa on useita eri palvelumuotoja	Palveluvalikko on laaja (avopalvelut tukipalvelui- neen ja ympärivuorokautiset palvelut)	Useita palvelumuotoja on käytössä.
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ympäri vuorokautinen koti- hoito	Ympäri vuorokautisen kotihoiton käynnistäminen Kolmen uuden hoitajan työ- suhteet	Ympäri vuorokautinen kotihoito käynnistyy vuoden 2019 alkupuolella	Ympäri vuorokautinen koti- hoito on käynnistynyt huhti- kuussa 2019.
Vanhustenhuollon toimijoi- den välinen yhteistyö	Tuetaan yhteistyötä	Yhteistyö eri toimijoiden vä- lillä	Vanhustenhuollon toimijoi- den välillä on tehty yhteis- työtä.
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Osaaminen ja sen kehittämi- nen	Täydennyskoulutus	Täydennyskoulutukseen osallistuminen Koulutuspäivien määrä, kes- kimäärin 2 -3 pv/hlö	Henkilökunta on osallistunut täydennyskoulutukseen, mutta koulutuspäivien määrä jäi alle tavoitetason.

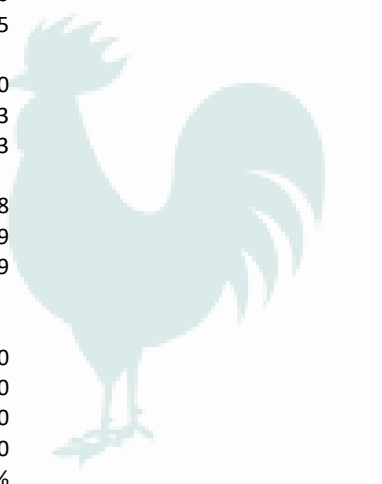
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Hoitopäivien määrä / Koivukoto	6 787	6 935	6 859
Hoitopäivien määrä / Kaukolankoti	19 427	18 980	19 504
Palveluseteliä käyttävien määrä (sis. maksusitoumukset)	66	65	68
Bruttomenot / hoitopäivä / Koivu- koto	146,2	158,6	157,1
Bruttomenot / hoitopäivä / Kauko- lankoti	159,8	174,7	167,7
Asukasmäärä / Koivukoto	19	19	19
Asukasmäärä / Kaukolankoti	52	52	52
Koivukodon käyttöaste	97,9	100,0	98,9
Kaukolankodin käyttöaste	102,4	100,0	102,8

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
KK-maksuasiakkaat / Kotihoito	142	160	141
Tukipalveluasiakkaat / Kotihoito	176	190	211

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 747 417	1 496 150	0	1 496 150	1 579 985	83 835
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 747 417	1 496 150	0	1 496 150	1 579 985	83 835
Menot	-8 153 553	-8 523 169	19 920	-8 503 249	-8 524 579	-21 330
KL menot	-546 012	-1 048 892	0	-1 048 892	-785 029	263 863
Menot yht.	-8 699 565	-9 572 061	19 920	-9 552 141	-9 309 608	242 533
Toimintakate	-6 952 148	-8 075 911	19 920	-8 055 991	-7 729 623	326 368
Poistot	-72 629	-65 670	45 884	-19 786	-20 005	-219
Netto	-7 024 777	-8 141 581	65 804	-8 075 777	-7 749 628	326 149
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-1 006,2	-1 108,8	0,0	-1 106,5	-1 083,4	0
Kokonaiskulut €/as	-1 014,6	-1 116,4	0,0	-1 108,8	-1 085,7	0
Toimintakate €/as	-804,1	-935,5	0,0	-933,2	-899,5	0
Tulos €/as	-812,5	-943,1	0,0	-935,5	-901,9	0
Verorahoitusosuus	80,1 %	84,5 %	100,0 %	84,4 %	83,1 %	134,6 %
Osuus toim.kuluista	13,7 %	13,6 %	-1,8 %	13,4 %	12,9 %	0,0 %

2.10. TEKNINEN VALIOKUNTA

2.10.1. Tekninen valiokunta (Tekniset palvelut)

TOIMINNAN KUVAUS

Teknisen valiokunnan tehtävät jakaantuvat kahdeksaan osa-alueeseen, jotka ovat tekninen hallinto, liikenneväylät ja alueet, kiinteistöt, metsät, vesihuoltolaitos, konekeskus, mittauspalvelut sekä palo- ja pelastuspalvelut (ostetaan Varsinais-Suomen aluepelastuslaitokselta).

Teknisen hallinnon molemmat työntekijät toimivat useammalla tehtäväalueella.

Teknisen johtajan työaika on talousarviossa jaettu siten, että 20 % kaavoituksesta ja 80 % teknisestä hallinnosta.

Työpäällikön tehtävät on jaettu 50 % vesihuoltolaitokselle ja 50 % liikenneväyliin ja alueisiin.

Palvelusihteerin työn jako talousarviossa on 45 % rakennusvalvonta, 40 % kaavoitus ja 15 % ympäristönsuojelu.

Teknisen työnjohtajan toimi jakaantuu 80 % kiinteistötoimeen ja 20 % yksityisteihin.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristössä ei tule tapahtumaan olennaisia muutoksia.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Suunnittelu- ja seurantajärjestelmän riskit ovat hallinnassa (talousarviossa ei merkittäviä ylityksiä, raportointi toimivaa).

Johtamisjärjestelmän riskit ovat olleet hallinnassa (Sisäinen valvonta ohjeistettu, valmistelu ollut hyvän hallintotavan mukaista, viranhaltijanpäätökset olleet lautakunnan käsittelyssä).

Ydin- ja tukitoimintojen riskit ovat olleet hallinnassa (Sopimusasiat kunnossa ja vastuutettu, hankintaprosessit olleet oikeellisia).

Omaisuusriskit ovat kunnossa (Vakuutukset ajan tasalla, vakuudet tarkistettu säännöllisesti).

Henkilöriskit ovat pääosin kunnossa. Resurssit ovat paikoitellen, riippuen meneillään olevien tehtävien määrästä, riittämättömät. Henkilöstö sitoutunutta, henkilöstön koulutuksessa osittain parannettavaa.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Investointihankkeiden tehokas toteuttaminen.	-Investoinnit toteutetaan TA:n mukaisesti	-Talousarvion toteuma	- Lähes kaikki hankkeet toteutettu - Kokonaisuutena pysytty talousarviossa

Tehtävien tehokas priorisointi --Toimintatapojen edelleen kehittäminen henkilöstökulujen ja palveluiden ostojen kustannusten vertailu aiempiin vuosiin.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Toimialan palvelut helposti saatavilla Ajankäytön hallinnan parantaminen.

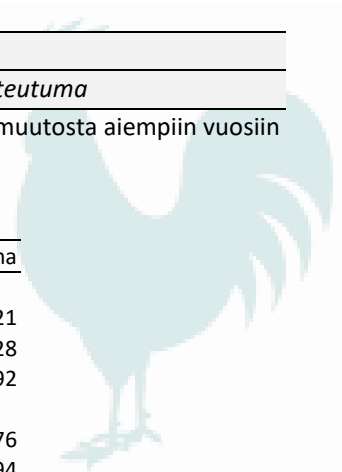
Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Osaava henkilöstö Kouluttautuminen Koulutuspäivät / vuosi, vertailu aiempiin vuosiin. Ei muutosta aiempiin vuosiin.

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	2 398 142	2 348 750	0	2 348 750	2 609 271	260 521
KL tulot	2 356 222	3 580 650	0	3 580 650	3 374 422	-206 228
Tulot yht.	4 754 364	5 929 400	0	5 929 400	5 983 692	54 292
Menot	-5 328 376	-6 326 309	-781 915	-7 108 224	-7 652 700	-544 476
KL menot	-179 630	-981 011	0	-981 011	-884 117	96 894
Menot yht.	-5 508 006	-7 307 320	-781 915	-8 089 235	-8 536 817	-447 582
Toimintakate	-753 642	-1 377 920	-781 915	-2 159 835	-2 553 124	-393 289
Poistot	-1 505 299	-1 230 776	-932 867	-2 163 643	-2 483 887	-320 244
Netto	-2 258 941	-2 608 696	-1 714 782	-4 323 478	-5 037 012	-713 534
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-637,1	-846,4	0,0	-937,0	-993,5	0
Kokonaiskulut €/as	-811,2	-989,0	0,0	-1 187,6	-1 282,5	0
Toimintakate €/as	-87,2	-159,6	0,0	-250,2	-297,1	0
Tulos €/as	-261,3	-302,2	0,0	-500,8	-586,2	0
Verorahoitusosuus	32,2 %	30,6 %	100,0 %	42,2 %	45,7 %	92,9 %
Osuus toim.kuluista	8,7 %	10,4 %	70,0 %	11,3 %	11,8 %	0,0 %

2.10.2. Tekninen hallinto (Tehtävä 57)

Vastuhenkilö: tekninen johtaja Mika Raula

TOIMINNAN KUVAUS

Tekninen hallinto on teknisen valiokunnan ja lupalautakunnan tehtävien aputoiminto. Asiakaspalvelun ja yhteistyötoimintojen lisäksi tehtäviin kuuluu lautakunnan kokousten valmistelu ja päätösten toimeenpano, teknisen valiokunnan päättämät vesihuoltoavustukset sekä kaupungin omistamien metsien hoito. Kaupungin metsätilat ovat omana tulospaikkana teknisessä hallinnossa.

Ollennainen osa toimintaa on myös muiden hallintokuntien sekä kaupunginhallituksen alaisten asioiden valmistelu ja toimeenpano yhteistyössä ao. toimielinten kanssa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristössä ei tapahdu olennaisia muutoksia

HENKILÖKUNTA

Tekninen johtaja ja toimistos sihteeri

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain, esimiehet seuraavat kunnossapitotöiden ja huoltotöiden toteutumista kiinteistökohtaisesti lisäksi kiinteistöjen kuntoa kartoitetaan säännöllisesti. Huoltotoimenpiteiden kirjallinen seuranta puuttuu, sekä työntekijöiden työnajanseuranta. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

Riskien arviointi työntekijöiden kesken on tehty viimeksi vuonna 2014, jossa kiinnitettiin huomiota työolosuhteisiin mm. ergonomia, kemialliset ja fysikaaliset olosuhteet ym. Suurin kuormittava tekijä työntekijöillä on henkinen jaksaminen.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

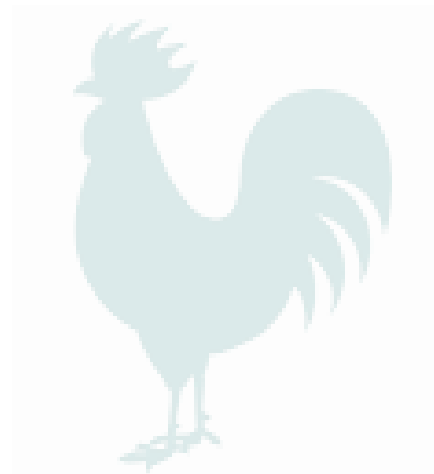
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelujen tuottaminen tehokkaasti	- Henkilöstön määrä ja palveluiden ostot TA:n mukaiset.	-Vertailu edelliseen vuoteen	- Toteutunut talousarvion puitteissa

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimivat palvelut	Toimialan palvelut helposti saatavilla.		

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

Toimintatapojen edelleen
kehittäminen.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

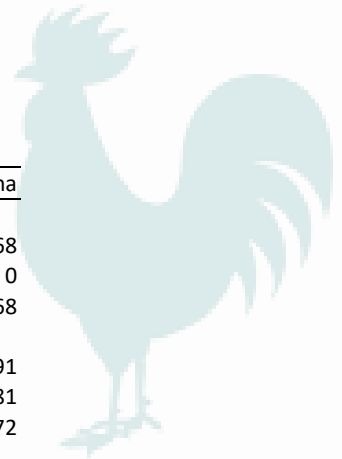
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön hyvä ammatti- taito	Osaamisen kehittäminen ja ylläpito koulutuksin.	Koulutuspäivien määrä / hlö / vuosi.	3

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Metsän tuotto, € / ha	67,31	69,00	175,00
Tapahtumat kaupunkilaisille, kpl	0	3	3

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	224 801	192 000	0	192 000	318 468	126 468
KL tulot	274 676	0	0	0	0	0
Tulot yht.	499 477	192 000	0	192 000	318 468	126 468
Menot	-313 481	-224 830	0	-224 830	-174 339	50 491
KL menot	-63 731	-156 391	0	-156 391	-28 610	127 781
Menot yht.	-377 212	-381 221	0	-381 221	-202 949	178 272
Toimintakate	122 265	-189 221	0	-189 221	115 519	304 740
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	122 265	-189 221	0	-189 221	115 519	304 740
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-43,6	-44,2	0,0	-44,2	-23,6	0
Kokonaiskulut €/as	-43,6	-44,2	0,0	-44,2	-23,6	0
Toimintakate €/as	14,1	-21,9	0,0	-21,9	13,4	0
Tulos €/as	14,1	-21,9	0,0	-21,9	13,4	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	49,6 %	0,0 %	49,6 %	0,0 %	170,9 %
Osuus toim.kuluista	0,6 %	0,5 %	0,0 %	0,5 %	0,3 %	0,0 %

2.10.3. Liikenneväylät ja alueet (Tehtävä 58)

Vastuuhenkilö: työpäällikkö Markus Hautala

TOIMINNAN KUVAUS

Tehtäväalue sisältää katujen, kevyenliikenteen väylien, tievalaistuksen, puistojen, leikkikenttien, torin, matonpesupaikan ja levähdysalueiden ylläpitotehtävät ja kaupungin alueella olevan yksityistieverkoston hallintotehtävät. Tehtävä sisältää myös hulevesijärjestelmien kunnossapidon.

HENKILÖSTÖ

Organisaatioon kuuluu kaksi työntekijää sekä työpäällikkö (50 %).

Konekeskuksen (tehtävä 62) siirtämisen ja yhdistämisen myötä organisaatioon tulisi yksi työntekijä lisää.

LIIKENNEVÄYLÄT

Laitilan kaupungin asemakaavan mukaiset kadut on kuntokartoitettu vuonna 2017 ja samalla on otettu käyttöön sähköinen katurekisteri. Kuntokartoituksen yhteydessä on samalla tarkistettu katuverkoston laajuus. Vahvistetun asemakaavan mukaisen katuverkon pituus on noin 56 km, josta 50 km on kestopäällystettyä, loput ovat sorapäällysteisiä. Laitilan kaupungin asemakaavan mukaiset kevyenliikenteen väylät on kuntokartoitettu vuonna 2018 ja kirjattu sähköiseen katurekisteriin. Katuverkko laajenee sitä mukaa, kun uusia asemakaava-alueita otetaan rakentamiskäyttöön. Katuverkoston huolto- ja kunnossapitoa toteutetaan omana työnä ja ostopalveluina.

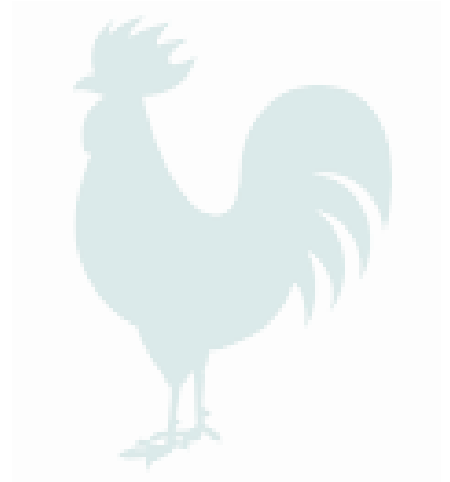
Asemakaavan mukaisia uusia katuosuuksia valmistui vuonna 2019 seuraavasti: Tuunanpolku, Isotuvanpolku, Kalevanpojantien kevyenliikenteenväylä

Asemakaavan mukaisia katuja on pienempien korjauskohteiden lisäksi peruskorjattiin ja kunnostettiin vuonna 2019 seuraavasti: Suopellontien, Kuokkakujan ja Ojaantien peruskunnostus (Valmistuu kokonaisuudessaan 2020).

Asemakaavan mukaisilla kaduilla uusittiin asfalttipäällysteitä seuraavasti: Kalevanpojantien kevyenliikenteen väylä, Jokirinteenpolku, Erik Sorolaisentie, Garpintie (välillä Hartikkalantie-Koveronummentie), Vakkatie Ojurinkuja, Summankuja, Summanrinne, Metsäpirtintie, Metsäpirtinrinne, Toltinkuja, Kollaankuja, Kollaanrinne ja Orivuorentie

HULEVESIJÄRJESTELMÄT

Laitilan kaupunki vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella. Hulevesien hallinnan järjestämisestä ei peritä erillistä hulevesimaksua. Laitilan kaupungin hulevesijärjestelmät muodostuvat avoimista järjestelmistä ja hulevesiviemäristä, hulevesille ei ole yksinomaisesti toteutettuja imeytys-, suodatus tai viivytysrakenteita/ -järjestelmiä. Hulevesijärjestelmistä on tietoa vesihuoltolaitoksen verkostokartassa. Verkostokartan tiedoissa on virheitä ja puutteita, joiden seurauksena omaisuudenhallinta sekä kunnossapidon suunnittelu on haastavaa. Hulevesijärjes-

telmien selvitystyöhön ja omaisuudenhallinnan kehittämiseksi ei ole riittävästi resursseja. Hulevesien huolto- ja kunnossapitotöitä toteutetaan omana työnä, vesi- huoltolaitoksen työntekijöillä sekä ostopalveluina.

Vuonna 2019 pienten kunnostuskohteiden lisäksi rakennettiin yksi uusi hulevesipumppaamo.

TIE- JA KATUVALAISTUS

Laitilan kaupungin tie- ja katuvalaistuksen omaisuuden inventointi ja omaisuudenhallintajärjestelmän laadinta on aloitettu vuoden 2019 aikana, inventointi on pääosin valmistunut vuonna 2019. Katuvalaistusten automaatio-ohjausjärjestelmiä on täydennetty haja-asutusalueille vuoden 2019 aikana. Alkuperäisen suunnitelman mukaan vuoden 2020 aikana oli tarkoitus uusita asemakaava-alueen ohjausjärjestelmät, mutta vanhojen järjestelmän ongelmien seurauksena uusiminen aloitettiin jo vuoden 2019 lopulla.

Katuvalaistuksia saneerattiin (LED valaistus) vuoden 2019 aikana saneerausohjelman mukaisesti seuraavilta alueilta tai kaduilta: Garpintie, Kreulantie, Perheentuvantie, Taatasaarentie, Jäähallin alikulun alue, Papinhaankuja, Santilantie, Kalevantie, Kuusivahe, Kuusitie, Ilomäentie, Ilomäenkuja, Kyntäjantie, Vuohenmaantie, Hutimäentie, Hutimäenpolku, Suopellontie, Kuokkakuja ja Ojahaantie

PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET

Hoidettavia puistoalueita on arvioitu olevan n. 21 ha ja leikkikenttiä on 13 kpl. Uusia puistoja ja leikkikenttiä kunnostetaan ja pyritään ottamaan käyttöön, resurssien puitteissa, osana kaavan toteuttamista. Puistoalueista on vuoden 2019 aikana aloitettu laatimaan kunnossapitosuunnitelmaa, suunnitelman laatimista tehdään omana työnä resurssien puitteissa.

YKSITYISTIEAVUSTUKSET

Yksityistieverkon ylläpitoon kaupunki osallistuu sekä osakasmaksuina että avustuksina, joiden suuruus riippuu kunkin tien liikenteellisen merkityksen mukaisesta luokasta.

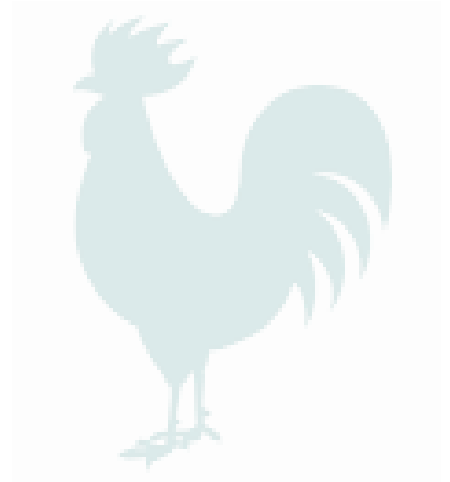
ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Riskien arviointi työntekijöiden kesken on tehty viimeksi vuonna 2014, jossa kiinnitettiin huomiota työolosuhteisiin mm. ergonomia, kemialliset ja fysikaaliset olosuhteet ym. Suurin kuormittava tekijä työntekijöillä on fyysinen jaksaminen.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Tehtäväalueen talous toteutui vuonna 2019 lähes talousarvion mukaisesti.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimiva infrastruktuuri	Riittävä ja oikea-aikainen kunnossapito	Aurausnopeus ja kuoppaisuus Keskustan kadut aurattu viim. klo 9.00 ja kev.liik.väylät klo 7.00 Ei vaurioihin ja korvauksiin johtavia kuoppia	Tavoite toteutui
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Puistojen ja yleisten alueiden siisteys ja viihtyisyys sekä liikenneturvallisuus	Puistojen ja yl.alueiden hoito Liikennemerkkien ja katuvalaistuksen ylläpito	Yleinen siisteys Merkkien ja valaistuksen kunto ja toimivuus Liikennemerkkien jatkuva valvonta ja nopeat korjaukset. Kattava katu- ja tievalo- huoltokierros syksyisin.	Yleisten alueiden viihtyvyyteen lisäämiseen on kohdennettu enemmän huomiota. Katuvalaistuksissa on ollut ongelmia
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelujen ja toimintojen laadukkuus ja taloudellisuus	Toimintojen oikea mitoitus Henkilöstön ammattitaito, resurssien ylläpito	Asiakaspalautteet.	Käytössä olevien resurssien puitteissa tavoitteen mukaiset palvelut toteutuivat tyydyttävästi
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Ammattitaidon ylläpito Työtyytyväisyys	Henkilöstön koulutus, uusimmat määräykset ja teknikat. Työvälineiden, työmenetelmien ja työympäristön ajanmukaisuus	Koulutukseen osallistuminen Henkilöstökysely . Kaikki osallistuvat koulutukseen Työtyytyväisyys	Henkilökunta on ammattitaitoinen ja koulutukset toteutuneet

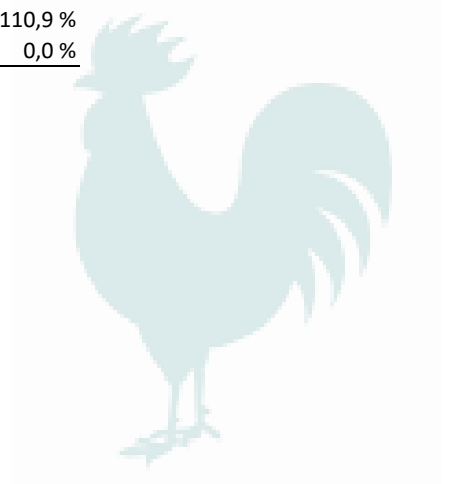
TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Kadut, km	56	57	57

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	3 674	8 700	0	8 700	0	-8 700
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	3 674	8 700	0	8 700	0	-8 700
Menot	-576 787	-595 696	0	-595 696	-590 010	5 686
KL menot	-8 744	-6 190	0	-6 190	-27 285	-21 095

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Menot yht.	-585 531	-601 886	0	-601 886	-617 295	-15 409
Toimintakate	-581 857	-593 186	0	-593 186	-617 295	-24 109
Poistot	-521 891	-485 548	0	-485 548	-550 261	-64 713
Netto	-1 103 748	-1 078 734	0	-1 078 734	-1 167 556	-88 822
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-67,7	-69,7	0,0	-69,7	-71,8	0
Kokonaiskulut €/as	-128,1	-126,0	0,0	-126,0	-135,9	0
Toimintakate €/as	-67,3	-68,7	0,0	-68,7	-71,8	0
Tulos €/as	-127,7	-125,0	0,0	-125,0	-135,9	0
Verorahoitusosuus	99,7 %	99,2 %	0,0 %	99,2 %	100,0 %	110,9 %
Osuus toim.kuluista	0,9 %	0,9 %	0,0 %	0,8 %	0,9 %	0,0 %

2.10.4. Jätehuolto (Tehtävä 59)

Vastuhenkilö: työpäällikkö Markus Hautala

TOIMINNAN KUVAUS

Jätehuoltotehtävät käsittävät kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävät, hyöty- ja vaarallisten jätteiden muiden kuin yritysten (kotitaloudet) keräyksen ja asianmukaisen käsittelyn järjestämisen sekä yleisen neuvonnan ja opastuksen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

HENKILÖSTÖ

Jätehuolto tehtävän hallintoa hoitaa työpäällikkö muun työnsä ohessa.

JÄTEHUOLTO

Laitilan kaupungilla on käytössä jätteiden keräyksessä sopimusperusteinen jätteidenkuljetus, eli kotitaloudet saavat kilpailuttaa jätteidensä kuljettajan.

Hyöty- ja vaarallisten jätteiden keräys ja käsittelystä aiheutuvat kustannukset peritään hyötyjätemaksulla, eli ekomaksulla. Hyötyjätemaksun perinnän hoitaa korvausta vastaan Jätehuoltoyritys. Yritys laskuttaa Laitilan kaupungin nimellä ja maksut tuloutetaan kaupungin tilille.

HENKILÖKUNTA

-

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

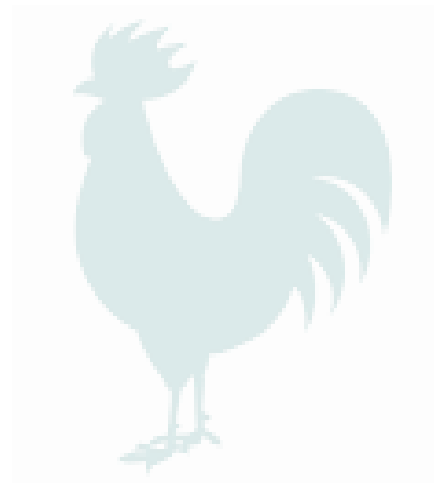
-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Jätehuoltotehtävistä aiheutuneet kulut olivat tuloja pienemmät. Tuloja oli vuodelle 2019 n. 13 000€ enemmän. Tulojen ja menojen suhteessa on vuosittaista vaihtelua, pitkällä aikavälillä kulujen ja tulojen suhde tasaantuu. Ekomaksuun ei ole tarvetta tehdä muutoksia vuoden 2019 perusteella.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

<i>Vakaan talouden kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toiminnan kulut katetaan menoilla	Ekomaksu	Budjetti, ja siinä pysyminen	Toteutuu useamman vuoden tarkastelussa
<i>Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Jätteiden loppusijoituksen ja kierrätyksen järjestäminen	Valistaminen ja tiedottaminen	Tavoitetasona kierrätyksen lisääminen	Tavoite toteutuu
<i>Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Hyötyjätekeräystä hoitava yritys koetaan hyväksi	Yhteydenpito yritykseen	Asiakaspalaute, toimivat prosessit	Tavoite toteutuu
<i>Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki</i>			
<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>

Tehtävä ei juurikaan työllistä
henkilöstöä

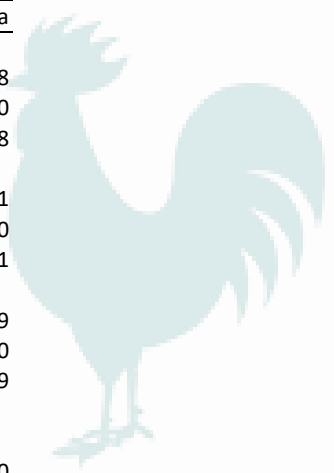
Tavoite toteutuu

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Hyötyjättepisteet, kpl	18	18	18

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	54 853	65 000	0	65 000	73 888	8 888
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	54 853	65 000	0	65 000	73 888	8 888
Menot	-36 937	-66 020	0	-66 020	-60 989	5 031
KL menot	0	0	0	0	0	0
Menot yht.	-36 937	-66 020	0	-66 020	-60 989	5 031
Toimintakate	17 916	-1 020	0	-1 020	12 899	13 919
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	17 916	-1 020	0	-1 020	12 899	13 919
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-4,3	-7,6	0,0	-7,6	-7,1	0
Kokonaiskulut €/as	-4,3	-7,6	0,0	-7,6	-7,1	0
Toimintakate €/as	2,1	-0,1	0,0	-0,1	1,5	0
Tulos €/as	2,1	-0,1	0,0	-0,1	1,5	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	1,5 %	0,0 %	1,5 %	0,0 %	276,7 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %

2.10.5. Kiinteistöt (Tehtävä 60)

Vastuhenkilö: rakennusinsinööri Eva Nurmi

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin omistamien kiinteistöjen kunnossa- ja ylläpidon optimointi toiminnallisuuden ja taloudellisuuden vaatimusten mukaisesti käytössä olevin resurssein.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Organisaatioon kuuluu rakennusinsinööri, tekninen työnjohtaja (80 %), rakennusten kunnossapidossa neljä kokoaikaista tuntipalkkaista työntekijää, talonmiespalvelukeskuksessa seitsemän kokoaikaista kuukausipalkkaista työntekijää ja siivoustoimessa on vakinaisena siivoustyön ohjaaja, 23 kokoaikaista siivoojaa sekä 5 osa-aikaista siivoojaa.

Vuoden 2019 muutokset organisaatioon: Tuunan päiväkodin uudisrakennuksen valmistumisen myötä siivoustoimen mitoitus kasvaa 0,5 - 1 henkilöllä, tarve kartoitetaan vuoden 2019 aikana. Siivoustoimeen on palkattu kaksi siivoojaa sijaispooliin. Talonmiespalvelu on siirretty kokonaisuudessaan Kiinteistöjen tehtäväalueelle 1.1.2019 alkaen. Talonmiespalvelukeskukseen on palkattu talonmiesharjoittelija oppisopimuksella ja ulkopuolisten palveluntuottajien sopimuksia ei ole enää uusittu.

Kiinteistö- tehtäväalue sisältää kaupungin omistamien kiinteistöjen (n. 44 rak./ n. 300.000 m³) rakennusten ja alueiden kunnossapidon, vuosikorjaukset, ylläpidon osassa kiinteistöjä sekä muut kiinteistöihin välittömästi liittyvät menot. Vuokralle annettuja liiketiloja on noin kymmenessä kiinteistössä. Ulkopuolelta vuokrattuja kiinteistöjä eri toiminnoille on 2, joissa on talonmiestoimintaa, sekä laitteistojen ylläpitoa. Talonmiespalvelukeskus myy kiinteistöhoitopalveluja Winnova/Länsirannikon Koulutus Oy:lle. Vuonna 2020 tulee valmistumaan uusi päiväkotikoti, Winnovan Kannus-rakennus on purettu ja kolme kiinteistöä on laitettu myyntiin.

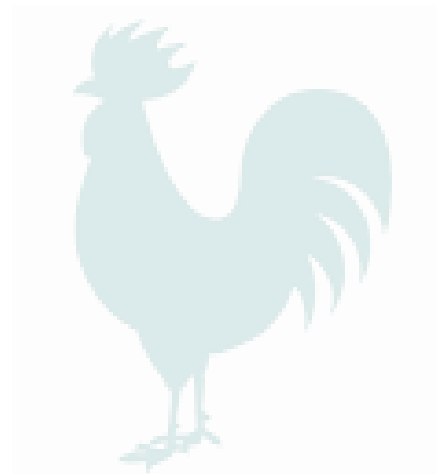
Siivoustoimi hoitaa kaupungin n. 30 kiinteistön siivouksen. Siivottava pinta-ala on n. 30 000 m². Siivoustoiminnan kiinteistöistä kaksi kiinteistöä on vuokrattu ulkopuoliselta taholta, muut ovat kaupungin omistamia kiinteistöjä. Winnova/Länsirannikon Koulutus Oy:n kiinteistöjen siivouksesta huolehtii Winnova.

Talonmiespalvelukeskuksessa ja rakennusten kunnossapidossa oman työn ja ulkopuolisen työvoiman käytön osuus vaihtelee vuositasolla aikatauluista, kohteen erityisvaatimuksista sekä määrärahatilanteen mukaisesti. Ostopalvelujen hankintaan on osoitettu 20.000 €:n suuruinen määrärahaa, joka poistuu 2020.

Kiinteistöjen kunnossapitoon vuosittain varattavien määrärahojen niukkuudesta huolimatta rakennuskannan yleiskunto on tyydyttävällä tasolla. Kunnossapito on keskittynyt ensisijassa akuutteihin huolto- ja korjaustoimenpiteisiin.

Korjausten kohdentamista oikeisiin kohteisiin tullaan parantamaan. Kaupungin eri rakennuksille on laskettu kullekin korjausvelka. Ensi vuoden aikana tullaan laatimaan talousarvion puitteissa pitkän aikavälin korjaussuunnitelmia.

Vuoden 2019 alusta on otettu käyttöön sisäisen vuokran järjestelmä. Vuokrasummat ja laskentaperiaatteet on määritelty 2018.

HENKILÖKUNTA

Rakennusinsinööri, tekninen työnjohtaja, erikoisammattimies, rakennusmies, maalari, laitosmies, seitsemän talonmiestä, siivoustyönohjaaja ja 28 siivoojaa.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Työsuojelun riskit on kirjattu 2019 Targetor-järjestelmään. Oleellimmat riskit syntyvät kiinteistöjen kunnossapitotöissä, jotka ilmenevät tapaturmina tai läheltäpiti-tilanteina ja työergonomiassa sekä työn kuormittavuudessa, jotka ilmenevät liikuntaelinvammoina ja sairaslomina.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain, esimiehet seuraavat kunnossapitotöiden ja huoltotöiden toteutumista kiinteistökohtaisesti, lisäksi kiinteistöjen kuntoa kartoitetaan säännöllisesti. Huoltotoimenpiteiden kirjallinen seuranta aloitetaan 1.1.2020, sekä työntekijöiden työnajanseuranta keväällä 2020. Taloudellinen selvitys annetaan Tekniselle valiokunnalle 4 kertaa vuodessa.

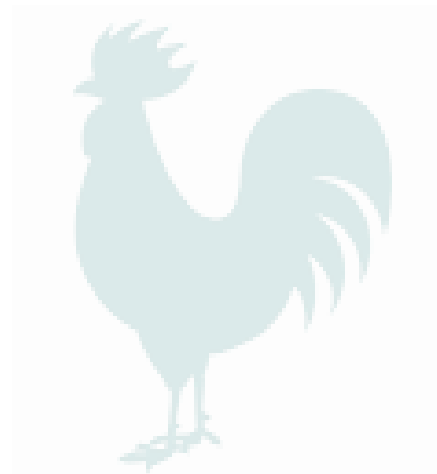
MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITYMISEEN/ALITTUMISEEN

Kiinteistöt –tehtäväalueen talousarvio on ylittynyt 12,6 % -yksiköllä ja 512.649 €:lla (poistoja ei huomioituna). Vuonna 2018 talousarviossa ollut "varaus"-määräraha 300.000 € yllättäviin saneerauskohteisiin, on poistettu. Merkittävimmät ylityksen syyt ovat olleet Varpeen koulun sisäilmaongelmien kartoitus ja korjaustoimenpiteet, piha-alueiden auraus ja hiekkoitus runsaan lumimäärän takia, tuntityöntekijöiden palkkakulut laitospäivien palkkaamisen takia, sisäilmapuhdistimien vuokratulot Varpeen koulussa, Kaupungintalolla, Terveyskeskuksessa ja Kappelimäen koulun keittiössä, Kappelimäen koulun paloilmalaitteiden ja automaatiojärjestelmien korjaus ja siivoustoimen rikkoutuneiden siivouskoneiden uusiminen. Sisäiseen vuokraan siirryttäessä vakuutuksien ja jätemaksujen kokonaiskulut ovat ylittyneet kun kulut on siirretty kiinteistöjen tehtäväalueelle, vastaavasti ulkoiset vuokratuotot ovat ylittyneet sisäiseen vuokraan siirryttäessä.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Kiinteistöjen tehokkaampi käyttö	-Keskitetään palveluja ja luovutaan tyhjiksi jäävistä tiloista.	- 2 kiinteistön poistoa	- Heinikkalan navetta tullaan myymään 2020. Koveron koulu, Anttilan talo ja Pähkinäpensaan päiväkotitoimitus on ilmoitettu myytäväksi kiinteistöiksi. Kannus-rakennus on purettu. - Kiinteistötyöryhmässä käsitellään ulosvuokrattujen ja tyhjien kiinteistöjen jatkokäyttöä
Vuokrien tarkistaminen ulkopuolisille toimijoille	-Vuokrien yhtenäistämisen	- Vertailu muihin kuntiin.	- Vuokralaisten vuokratietoja on alettu keräämään

- Sisäiseen vuokraan siirryttyä, vuokran suuruudet on selvitetty.
- Pelastuslaitoksen kanssa neuvoteltu vuokrasta, joka on yhtenäinen maakunnissa.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä laatutasossa ja nopeus.	-Tehtäväkuvausten tarkentaminen ja tehostus.	-palautekyselyt muille hallintokunnille.	-Suullinen palaute on ollut vaihtelevaa, yleisesti hyvää. -Talonmiespalvelun siirtäminen Kiinteistöjen alle on yhtenäistänyt kiinteistöhuollon tasoa. -TVA-prosessi käynnissä

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tehtävien kehittäminen	- Kiinteistöhallintaohjelman käyttöönotto.	-	-Buildercom BEM-huoltokirjaohjelma otetaan käyttöön 2020 keväällä.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Henkilöstön osaaminen ja kehittyminen.	- Täydennyskoulutus	- Jokaisella työntekijällä väh. yksi koulutuspäivä / vuosi	-Siivoustoimessa tarjottu siivoojille laitoshuoltajan koulutusta. -Talonmiehille järjestetty turvajärjestelmien koulutusta

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Kiinteistöjen määrä, kpl	38	38	38
Omistuksessa olevat kiinteistöt, k-m ²	61 300	61 600	61 649
Tyhjillään olevat rakennukset, kpl	3	3	3
Talonmiespalvelukeskus, k-m ²	47 800	56 700	56 730
Siivouspalvelukeskus, h-m ²	38 000	31 040	31 210

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	213 312	231 900	0	231 900	308 464	76 564
KL tulot	2 081 546	3 519 394	0	3 519 394	3 374 422	-144 972
Tulot yht.	2 294 858	3 751 294	0	3 751 294	3 682 886	-68 408
Menot	-2 421 927	-3 289 308	-781 915	-4 071 223	-4 583 873	-512 650
KL menot	-83 045	-789 754	0	-789 754	-654 673	135 081
Menot yht.	-2 504 972	-4 079 062	-781 915	-4 860 977	-5 238 546	-377 569
Toimintakate	-210 114	-327 768	-781 915	-1 109 683	-1 555 660	-445 977
Poistot	-561 802	-323 095	-932 867	-1 255 962	-1 451 349	-195 387
Netto	-771 916	-650 863	-1 714 782	-2 365 645	-3 007 009	-641 364

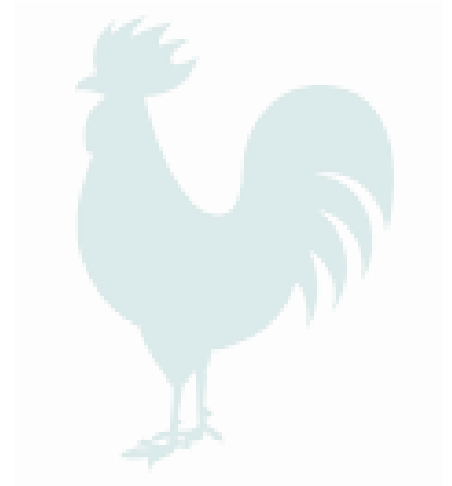
TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Toimintakulut €/as	-289,7	-472,5	0,0	-563,1	-609,6	0
Kokonaiskulut €/as	-354,7	-509,9	0,0	-708,6	-778,5	0
Toimintakate €/as	-24,3	-38,0	0,0	-128,5	-181,0	0
Tulos €/as	-89,3	-75,4	0,0	-274,0	-349,9	0
Verorahoitusosuus	25,2 %	14,8 %	100,0 %	38,7 %	44,9 %	111,9 %
Osuus toim.kuluista	4,0 %	5,8 %	70,0 %	6,8 %	7,3 %	0,0 %

2.10.6. Vesihuoltolaitos (Tehtävä 61)

Vastuuhenkilö: työpäällikkö Markus Hautala

TOIMINNAN KUVAUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä omalla toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksen maksuina peritään perusmaksut sekä veden ja jäteveden käyttömaksut. Maksuille on korotustarvetta johtuen investoinneista ja ikääntyvän vesihuoltoverkoston saneeraustarpeesta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

HENKILÖSTÖ

Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa on kolme työntekijää, yksi toimistotyöntekijä ja työpäällikkö (50%).

Vuoden 2019 aikana vesihuoltolaitoksen henkilöstössä on vaihtuvuutta kahden työntekijän työsuhteen päättymisen seurauksena. Päättyneisiin työsuhteisiin tullaan rekrytoimaan uusia työntekijöitä.

Vesihuoltolaitoksella on normaalin työajan lisäksi jatkuva varallaolopäivystys, jolla turvataan vesihuollon toimintaa.

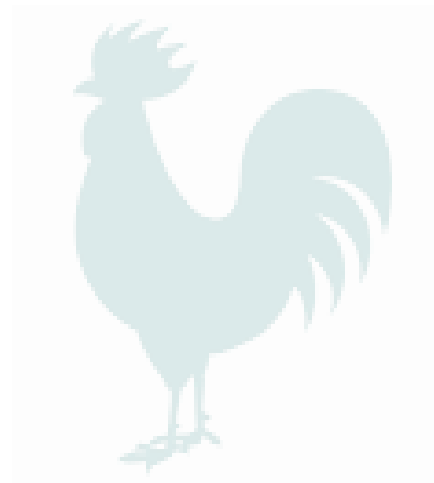
VESIHUOLTOLAITOS

Vesihuoltolaitos hallintomallin muuttamisesta on tarkasteltu ja laadittu selvitykset toiminnan jatkamisesta joko kaupungin eriytettynä taseyksikkönä, liikelaitoksena tai osakeyhtiönä. Hallintomallin muutoksen selvitys ja ehdotukset jatkotoimenpiteistä on valmistunut kesällä 2019. Syksyllä 2019 Laitilan kaupunginhallitus on päättänyt jatkaa hallintomallin muutoksen valmistelua osakeyhtiöksi. Vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen valmistelutyö jatkuu vuonna 2020 ja yhtiöittäminen tuodaan päätöksen-tekoon vuoden 2020 syksyllä

Vesihuoltolaitos on vuoden 2019 aikana päivittänyt sille tärkeitä toiminnan suunnitelmia ja ohjelmia. Vuoden 2019 aikana on päivitetty valvontatutkimusohjelma ja varautumissuunnitelma.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos oli mukana Suomen ympäristökeskuksen, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, sekä Lounais-Suomen Aluehallintoviraston järjestämässä Kuivuus 2019 –harjoituksessa. Kuivuus 2019 –harjoitus pidettiin Laitilan kaupungintalolla. Harjoituksessa käsiteltiin aiempina vuosina vallinnutta kuivuutta, kuivuuden aikaista käyttöveden riittävyyden varmentamista eri toimialoilla ja eri tahojen toimesta. Vastaavanlaista kuivuustilanneharjoitusta ei ole tässä mittakaavassa ennen järjestetty Suomessa.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos oli pilottilaitoksena mukana yhdessä seitsemän muun pilottilaitoksen kanssa vuonna 2019 alkaneessa Varsinais-Suomen ELY –keskuksen ohjaamassa selvitystyö -hankkeessa. Selvitystyössä tarkasteltiin erisuuruisten vesihuoltolaitosten kuluja ja tuloja. Hankkeen tavoitteena oli kehittää keinoja parantaa vesihuoltolaitosten talouden hallintaa. Hankkeessa selvitettiin, kuinka hyvin vesihuoltolaitosten nykyinen taloushallinto toteutuu vesihuoltolain hengen mu-

kaisesti ja pyrittiin kehittämään läpinäkyvämpiä ja toimivampia hallintatapoja. Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksella on selvityksen perusteella muuttaa palvelumaksujen (taksa) rakennetta. Palvelumaksuja tullaan tarkistamaan vuoden 2020 aikana.

VESILAITOS

Vesihuoltolaitos hankkii raakaveden kuudelta omalta pohjavedenottamolta. Pohjavedenottoilta raakavesi toimitetaan kolmelle vedenkäsittelylaitokselle joilla vesi käsitellään ja toimitetaan talousvetenä käyttäjille. Vesihuoltolaitos on lisäksi täyttänyt toimitettavan talousveden tarvetta ostamalla talousvettä Euran kunnan vesihuoltolaitokselta. Vesihuoltolaitos myy talousvettä Pohjoiskulman ja Lukujärven vesiosuuskunnille.

VIEMÄRILAITOS

Vesihuoltolaitos järjestää jätevesien viemäroinnin toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitos vastaanottaa Pohjoiskulman vesiosuuskunnan jätevesiä. Jätevesien siirrosta ja käsittelystä Laitilan entiseltä jätevedenpuhdistamolta huolehtii Uudenkaupungin kaupungin liikelaitos Vakka-Suomen Vesi.

Vesihuoltolaitos on aloittanut vuoden 2019 aikana viemärlaitosta ja jätevedenpuhdistamo merkittävästi kuormittavien toiminnanharjoittajien teollisuusjätevesisopimusten päivittämisen sopimusneuvottelut. Teollisuusjätevesisopimusten päivittämistä ja uusien sopimusten neuvotteluja jatketaan tulevana vuosina. Teollisuusjätevesisopimusten neuvotteluista ja tarpeen määrittämisestä on laadittu aikataulu nykyisten viemärlaitosten asiakkaiden mukaisesti.

VERKOSTOJEN RAKENTAMIS- JA SANEERAUSINVESTOINNIT

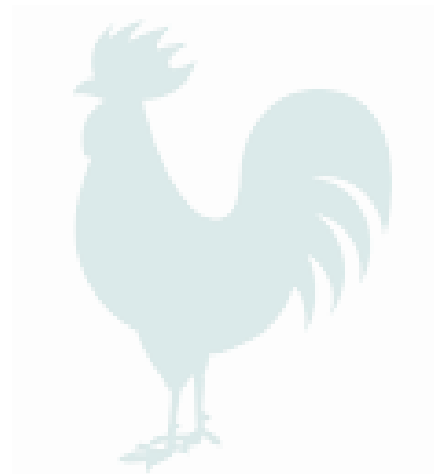
Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen vesihuoltoverkoston yhteenlaskettu saneeraustarve selvityksen mukaisesti seuraavan 15 vuoden aikana (vuosina 2020-2034) on keskimäärin n. 620 000 €. Summa sisältää vain olemassa olevan verkoston saneeraukset, joten vesihuoltolaitoksen muut investointitarpeet nostavat tulevien vuosien investointien kokonaissummaa.

Vuoden 2019 aikana vesijohtoverkoston tehtiin toimitusvarmuutta merkittävästi parantavia korjauksia seuraavasti:

- Keskustaajaman runkolinjojen sulkuventtiilien uusimisia ja lisäyksiä n. 40 kpl
- Palttilan vesilaitoksen syöttövesilinjan uusiminen
- Suopellontien, kuokkakujan ja ojahaantien vesihuollon uusiminen kadunrakennustyön yhteydessä

Vuoden 2019 aikana viemäriverkostoa kunnostettiin seuraavasti:

- Suopellontien, kuokkakujan ja ojahaantien vesihuollon uusiminen kadunrakennustyön yhteydessä
- n. 40 kpl vuotavia kaivoja uusittiin eri paikoissa ja jäteveden pumpupaamoilla tehtiin pumppujen ja toimilaitteiden vaihtoa sekä pinnoitettiin vuotavia pumppukaivoja

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

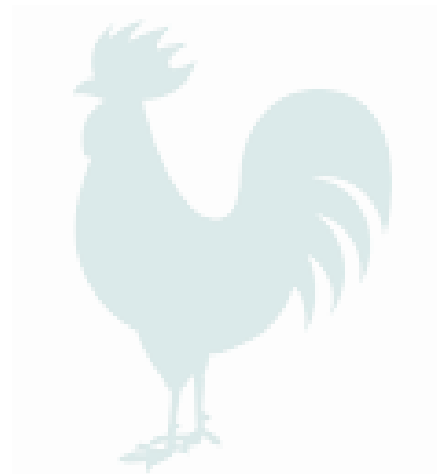
Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Riskien arviointi työntekijöiden kesken on tehty viimeksi vuonna 2014, jossa kiinnitettiin huomiota työolosuhteisiin mm. ergonomia, kemialliset ja fysikaaliset olosuhteet ym. Suurin kuormittava tekijä työntekijöillä on fyysinen jaksaminen.

Vesihuoltolaitoksella on laadittu varautumis- sekä valmiussuunnitelma. Valmiussuunnitelma on laadittu vuonna 2017. Varautumissuunnitelma, jossa käsitellään kattavasti toiminnan riskejä, päivitetään vuoden 2018 aikana.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTYMISEEN

Talousarvioon nähden Toimintatuotot olivat n. 112 000 € ja toimintakulut n. 129 000 € suuremmat. Ennakoitua suuremmat toimintatuotot ovat seurausta teollisuuden vedenkulutuksen kasvusta. Toimintakulujen kasvua selittää osittain kulutuksen kasvua, mutta pääasiassa toimintakulujen kasvu oli seurausta vuoden 2019 vesisateista. Laskutetun jäteveden ja Vakka-Suomen Vedelle johdettavan jäteveden erotus oli yli 200 000 m³. Erotuksen suuruus selittyy viemäriverkostoon johtuvasta sade-/hulevedestä. Vesihuoltolaitoksella on tiedossa toimenpiteet, joilla sade-/hulevesien johtumista jätevesiverkostoon saataisiin vähennettyä, mutta lähivuosina sillä ei ole kohdentaa henkilöstöresurssia riittävästi toimenpiteille.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET*Vakaan talouden kaupunki*

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimiva infrastruktuuri, Vesihuoltolaitoksen taloudellinen tulos positiivinen	Taksapolitiikka; menot on katettava tuloilla	Talous- ja taksalaskelmat, tuloilla tulee kattaa tulevat korjausinvestoinnit	Tavoite ei toteudu palvelumaksuja tullaan tarkastelemaan
Riittävästi raakavesikapasiteettia	Vedenhankinnan turvaaminen pitkäaikaisilla sopimuksilla, koska omat pohjavesivarat ovat jo käytössä	Vedenhankinnan pts osana vesihuoltolaitoksen kehittämissuunnitelman päivittämistä	Tavoite toteutunut

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Toimiva infrastruktuuri Käyttöveden korkea laatu	Huoltotoimet ja laadunvalvonta, vedenjakeluveroston kehittäminen	Jakelun häiriöttömyys ja veden laatuksiteerit. Talousvesi täyttää sille asetetut vaatimukset ja jakeluhäiriöt lyhytkestoisia	Tavoite toteutunut

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
----------------	-------------------	-------------------------------	------------------

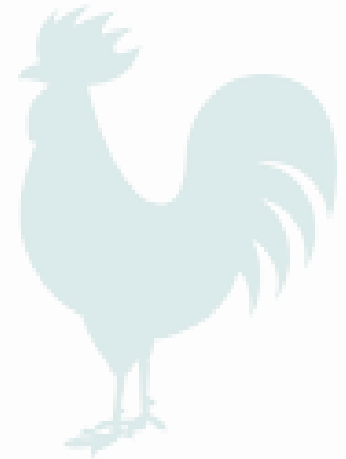
Palvelujen ja toimintojen laadukkuus ja taloudellisuus	Toimintojen oikea mitoitus Henkilöstön ammattitaito, resurssien ylläpito	Vertailu vastaaviin laitoksiin (VVY). Asiakaspalautteet	Tavoite toteutunut pääosin, Viemäriverkostoon johtuvien hulevesien vähentämiselle on resurssivajausta
--	---	---	---

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ammattitaidon ylläpito Työtyytyväisyys	Henkilöstön koulutus, uusimmat määräykset ja tekniset. Työvälineiden, työmenetelmien ja työympäristön ajanmukaisuus	Koulutukseen osallistuminen Henkilöstökysely. Kaikki osallistuvat koulutukseen Työtyytyväisyys	Tavoite toteutunut

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Laskutettu vesi, m3	464 532	450 000	474 050
Laskuttamaton vesi, %	7	7	7
Vesijohtoverkoston pituus, km	160	160	160
Laskutettu jätevesi, m3	409 754	410 000	423 863
Laskuttamaton jätevesi, %	21	20	33
Viemäriverkoston pituus, km	120	120	120

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 783 419	1 721 500	0	1 721 500	1 834 120	112 620
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 783 419	1 721 500	0	1 721 500	1 834 120	112 620
Menot	-1 208 973	-1 334 291	0	-1 334 291	-1 465 089	-130 798
KL menot	-11 416	-11 240	0	-11 240	-21 184	-9 944
Menot yht.	-1 220 389	-1 345 531	0	-1 345 531	-1 486 272	-140 741
Toimintakate	563 030	375 969	0	375 969	347 848	-28 121
Poistot	-416 987	-405 764	0	-405 764	-478 688	-72 924
Netto	146 043	-29 795	0	-29 795	-130 841	-101 046
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-141,2	-155,9	0,0	-155,9	-173,0	0
Kokonaiskulut €/as	-189,4	-202,9	0,0	-202,9	-228,7	0
Toimintakate €/as	65,1	43,6	0,0	43,6	40,5	0
Tulos €/as	16,9	-3,5	0,0	-3,5	-15,2	0
Verorahoitusosuus	0,0 %	1,7 %	0,0 %	1,7 %	6,7 %	47,3 %
Osuus toim.kuluista	1,9 %	1,9 %	0,0 %	1,9 %	2,1 %	0,0 %

2.10.7. Konekeskus (Tehtävä 62)

Vastuhenkilö: työpäällikkö Markus Hautala

TOIMINNAN KUVAUS

Konekeskus tuottaa ylläpitohuollon ja uudisrakentamisen tarvitsemat kuljetus- ja konepalvelut joko kaupungin omalla kalustolla tai huolehtimalla ko. palvelujen hankkimisesta ostopalveluna joka toinen vuosi kilpailutettavien tarjousten perusteella.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

HENKILÖSTÖ

Tehtävä sisältää yhden tuntipalkkaisen työntekijän. Konekeskuksen hallintoa hoitaa työpäällikkö muun työnsä ohessa.

KONEKESKUS

Konekeskuksen tuottamat sisäiset kuljetus- ja konepalvelut kohdistuvat pääasiassa Liikenneväylät ja alueet tehtäväalueelle. Konekeskuksen tarvetta tulevaisuudessa tulee tarkastella. Konekeskuksen kalusto ja henkilöstö voitaisiin yhdistää ja siirtää Liikenneväylät ja alueet (Tehtävä 58) tehtäväkokonaisuuteen.

Konekeskuksessa on kuorma-auto, traktori sekä muut koneet ja laitteet (henkilönostin, pohjatutkimuslaite, kuorma-auton ja traktorin lisävarusteet ym.). Kalusto muuttuu tarvittaessa ja sitä uusitaan käyttötarpeen mukaan.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

Riskien arviointi työntekijöiden kesken on tehty viimeksi vuonna 2014, jossa kiinnitettiin huomiota työolosuhteisiin mm. ergonomia, kemialliset ja fysikaaliset olosuhteet ym. Suurin kuormittava tekijä työntekijöillä on fyysinen jaksaminen.

Konekeskuksen työtehtävät käsittävät pääasiassa koneilla ja laitteilla tehtäviä töitä. Koneiden ja laitteiden toimivuus on edellytyksenä turvalliseen työskentelylle. Kone- ja laitekantaa pyritään uudistamaan määrärahojen puitteissa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista on seurattu kuukausittain.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Konekeskuksen talous toteutui vuoden 2019 talousarvion mukaisesti.

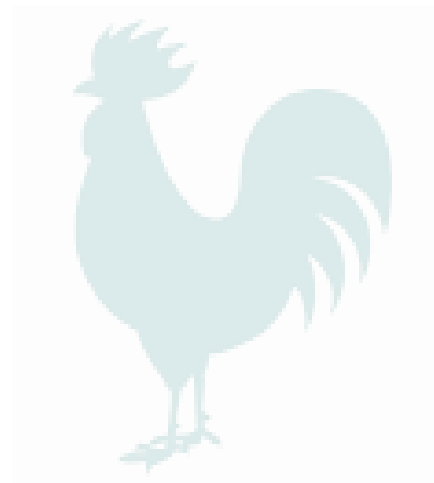
STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Käyttötarpeen mukainen kalusto tarvittaessa käytettävissä	Oman kaluston ylläpito ja tarvittavat hankinnat	Toimiva ja tarkoituksenmukainen kalusto	Tavoite toteutunut

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Palvelut tuotetaan kaupungin muille yksiköille Resurssien jakaminen Kalustoa saatavilla lyhyellä odotusajalla Tavoite toteutunut

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palvelujen ja toimintojen laadukkuus ja taloudellisuus	Toimintojen oikea mitoitus Henkilöstön ammattitaito, resurssien ylläpito	Tarpeiden seuranta ja kartoitus.	Tavoite toteutunut osittain, konekeskuksen resurssit tulisi yhdistää tehtävään 58

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Ammattitaidon ylläpito Työtyytyväisyys	Henkilöstön koulutus, uusimmat määräykset ja tekniikat. Työvälineiden, työmenetelmien ja työympäristön ajanmukaisuus	Koulutukseen osallistuminen Henkilöstökysely. Kaikki osallistuvat koulutukseen Työtyytyväisyys	Tavoite toteutunut

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	25 122	29 000	0	29 000	21 917	-7 083
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	25 122	29 000	0	29 000	21 917	-7 083
Menot	-65 206	-85 575	0	-85 575	-78 249	7 326
KL menot	-312	-1 680	0	-1 680	-1 442	238
Menot yht.	-65 517	-87 255	0	-87 255	-79 691	7 564
Toimintakate	-40 395	-58 255	0	-58 255	-57 775	480
Poistot	0	0	0	0	-1 603	-1 603
Netto	-40 395	-58 255	0	-58 255	-59 378	-1 123
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-7,6	-10,1	0,0	-10,1	-9,3	0
Kokonaiskulut €/as	-7,6	-10,1	0,0	-10,1	-9,5	0
Toimintakate €/as	-4,7	-6,7	0,0	-6,7	-6,7	0
Tulos €/as	-4,7	-6,7	0,0	-6,7	-6,9	0
Verorahoitusosuus	61,7 %	66,8 %	0,0 %	66,8 %	73,0 %	0,0 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %

2.10.8. Mittauspalvelut (Tehtävä 63)

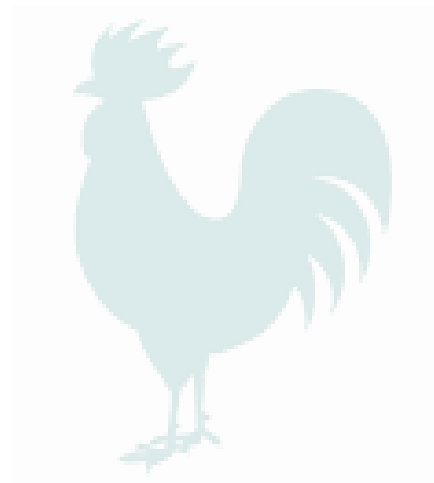
Vastuhenkilö: maankäyttöinsinööri Mika Palmulaakso

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin tuottamien karttojen ajan tasalla pito ja mittauspalveluiden tuottaminen sekä kaavoitusmittausten valvonta. Kaupungin omistamien ja hankkimien maa-alueiden kiinteistötoimituksista sekä niitä koskevien tietojen ajan tasalla pidosta ja arkistoinnista.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

- Kunnallistekniikan tarvitsemat mittaukset sekä rakennuslupien edellyttämät paikan- ja korkeusaseman mittaukset sekä mittaustietojen jatkokäsittely ja ylläpito.
- Kaupungin paikkatietoaineiston ylläpito.
- Kaupungin tekemien kiinteistökauppojen tai maanvuokrasopimusten asiakirjojen laadinta.
- Vesi- ja viemärikartan ylläpito yhteistyössä vesilaitoksen kanssa.
- Osoiterekisterin ylläpito rakennusvalvonnan kanssa. Kansallisen tie- ja katutietojärjestelmän –ohjelmiston kaupungin vastaava.
- Maanmittauslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisten aineistojen luovutus maanmittauslaitoksen käyttöön.

HENKILÖKUNTA

- maankäyttöinsinööri

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Vakaa talous	Talousarvion raamissa pysyminen	Toteumaseuranta/talousarvion raamissa pysyminen	Toteutunut

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Laadukkaiden mittauspalveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti	Oikea-aikaiset ja luotettavat mittauspalvelut	Tyytyväiset asiakkaat/ei mitausvirheitä	Toteutunut

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Mittaustoimen prosessien kehittäminen	Ajantasasisten mittauspalvelua tukevien ohjelmistojen hankinta	Resurssien kohdistaminen oikeisiin prosesseihin/Laadukkaat ja luotettavat mittauspalvelut	Mittaustoimen ohjelmistot/laitteet ovat ajantasalla

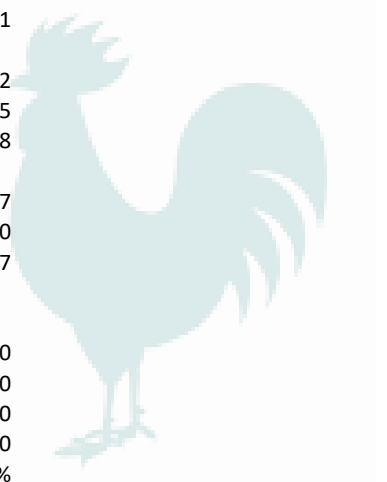

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen	Riittävä ja oikeanlainen henkilöstön kouluttaminen	Koulutettu ja asiantunteva henkilöstö/laaja ammatillinen osaaminen	Koulutuspäiviä ei ole ollut

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	12 676	20 650	0	20 650	18 459	-2 191
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	12 676	20 650	0	20 650	18 459	-2 191
Menot	-61 514	-69 139	0	-69 139	-58 507	10 632
KL menot	-5 939	-12 756	0	-12 756	-18 641	-5 885
Menot yht.	-67 453	-81 895	0	-81 895	-77 147	4 748
Toimintakate	-54 778	-61 245	0	-61 245	-58 688	2 557
Poistot	-2 400	0	0	0	0	0
Netto	-57 178	-61 245	0	-61 245	-58 688	2 557
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-7,8	-9,5	0,0	-9,5	-9,0	0
Kokonaiskulut €/as	-8,1	-9,5	0,0	-9,5	-9,0	0
Toimintakate €/as	-6,3	-7,1	0,0	-7,1	-6,8	0
Tulos €/as	-6,6	-7,1	0,0	-7,1	-6,8	0
Verorahoitusosuus	81,9 %	74,8 %	0,0 %	74,8 %	76,1 %	53,8 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %

2.10.9. Palo, pelastus ja suojelu (Tehtävä 64)**Vastuuhenkilö:** tekninen johtaja Mika Raula**TOIMINNAN KUVAUS**

Palo-, pelastus- ja suojelutoimi on Turun kaupungin hallinnoiman Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen tehtävänä. Aluepelastuslaitosta johtaa aluepelastuslautakunta, jonka esittelijänä toimi pelastusjohtaja. Aluepelastuslaitos jakaantuu kolmeen lohkoon, joiden esimiehenä on pelastuspäällikkö. Yhdessä lohkossa on mukana Uudenkaupungin alue, johon myös Laitila kuuluu. Laitilan kaupunki kuten kaikki muutkin Varsinais-Suomen kunnat maksavat palvelusta Turun kaupungille erillisen sopimuksen mukaisesti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

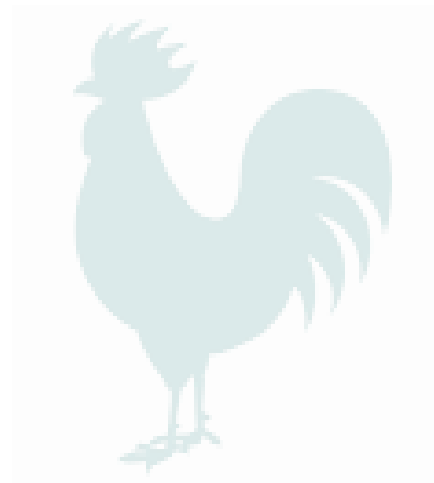
Toimintaympäristö tulee muuttumaan sote- ja maakuntauudistuksen myötä. Tähän valmistautuminen on käynnissä.

HENKILÖKUNTA

ei henkilöstöä

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

-

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN**TEHTÄVÄN TALOUS**

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	80 286	80 000	0	80 000	33 955	-46 045
KL tulot	0	61 256	0	61 256	0	-61 256
Tulot yht.	80 286	141 256	0	141 256	33 955	-107 301
Menot	-643 552	-661 450	0	-661 450	-641 644	19 806
KL menot	-6 443	-3 000	0	-3 000	-132 283	-129 283
Menot yht.	-649 995	-664 450	0	-664 450	-773 927	-109 477
Toimintakate	-569 709	-523 194	0	-523 194	-739 972	-216 778
Poistot	-2 220	-16 369	0	-16 369	-1 985	14 384
Netto	-571 929	-539 563	0	-539 563	-741 957	-202 394
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-75,2	-77,0	0,0	-77,0	-90,1	0
Kokonaiskulut €/as	-75,4	-78,9	0,0	-78,9	-90,3	0
Toimintakate €/as	-65,9	-60,6	0,0	-60,6	-86,1	0
Tulos €/as	-66,1	-62,5	0,0	-62,5	-86,3	0
Verorahoitusosuus	87,7 %	79,3 %	0,0 %	79,3 %	95,6 %	212,8 %
Osuus toim.kuluista	1,0 %	0,9 %	0,0 %	0,9 %	1,1 %	0,0 %

2.11. LUPALAUTAKUNTA

2.11.1. Lupalautakunta (Rakennus- ja ympäristöpalvelut)

TOIMINNAN KUVAUS

Lupalautakunta toimii kaupungin rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Toimintaympäristöön ei ole tulossa muutoksia.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

-

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti	-Ammattitaitoinen henkilökunta	Ei määrärahaylityksiä	Toteutunut
Palveluiden helppo saavuus	Ajankäytön hallinnan parantaminen		Toteutunut

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

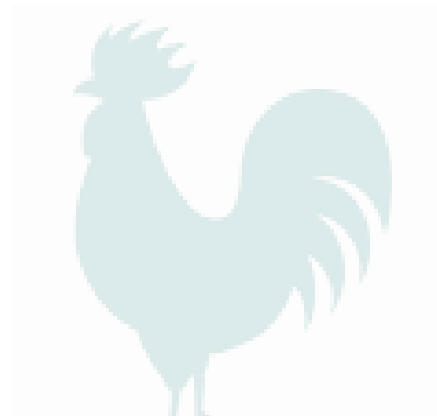
Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä palvelutaso	Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lainmukaiset päätösesitykset	Toteutunut

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä ammattitaito ja työturvallisuus	Ammattitaidon kehittäminen	Tavoitteiden saavuttaminen	Toteutunut

TEHTÄVÄN TALOUS

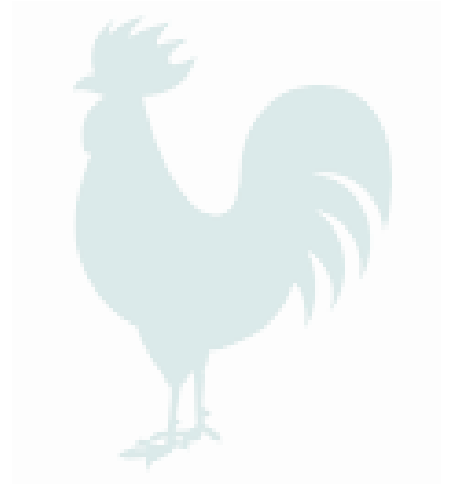
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	76 993	106 850	0	106 850	106 470	-380
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	76 993	106 850	0	106 850	106 470	-380
Menot	-199 853	-254 523	0	-254 523	-215 345	39 178
KL menot	-19 215	-40 870	0	-40 870	-26 855	14 015
Menot yht.	-219 068	-295 393	0	-295 393	-242 200	53 193
Toimintakate	-142 075	-188 543	0	-188 543	-135 730	52 813
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-142 075	-188 543	0	-188 543	-135 730	52 813

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-25,3	-34,2	0,0	-34,2	-28,2	0
Kokonaiskulut €/as	-25,3	-34,2	0,0	-34,2	-28,2	0
Toimintakate €/as	-16,4	-21,8	0,0	-21,8	-15,8	0
Tulos €/as	-16,4	-21,8	0,0	-21,8	-15,8	0
Verorahoitusosuus	64,9 %	63,8 %	0,0 %	63,8 %	56,0 %	99,3 %
Osuus toim.kuluista	0,3 %	0,4 %	0,0 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %

2.11.2. Ympäristönsuojelu (Tehtävä 68)

Vastuuhenkilö: ympäristöpäällikkö Tuija Kailaste

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii lupalautakunta, jonka tehtävänä on muun muassa huolehtia ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävistä, toimia maa-aineslain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena, vesilaissa säädettyjen päästöjen tekeminen ja valvonta, jätelain sekä vesi-huoltolain valvonta. Ympäristönsuojeluviranomainen antaa myös luonnonsuojelulain, vesiliikenne- ja maastoliikennelain mukaisia esityksiä ja lausuntoja sekä päättää luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoitusten lakkauttamisesta. Neuvonta ja valistus ympäristönsuojelu ja jäte-asioissa, pohjavesien ja vesistöjen suojelemisessa sekä luonnonsuojeluasioissa.

Laitilan kaupunki on sitoutunut valtuuston päätöksellä vuonna 2013 Hinku –hankkeen (hiilineutraali kunta) tavoitteisiin. Hankkeella pyritään vähentämään kunnan kasvihuonekaasupäästöjä muun muassa parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä. Ympäristöpäällikkö toimii hankkeen yhteyshenkilönä.

Haja-asutuksen jätevesineuvontaa toteutetaan yhteistyössä Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskuksen Valonian kanssa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Ympäristönsuojelun henkilöstö koostuu ympäristöpäälliköstä sekä kaavoitusosaston ja rakennusvalvonnan kanssa yhteisestä palvelusihteeristä. Toimintaympäristöön ei ole tulossa muutoksia.

HENKILÖKUNTA

Ympäristönsuojelun henkilöstö koostuu ympäristöpäälliköstä sekä kaavoitusosaston ja rakennusvalvonnan kanssa yhteisestä palvelusihteeristä (15 %).

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITTÄVYYDESTÄ

Teknisen toimen sisäinen valvonta on järjestetty Laitilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti noudattaen taloushallinnon ohjeita talouden toteutuman seuraamisesta sekä toiminnan valvomisesta.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

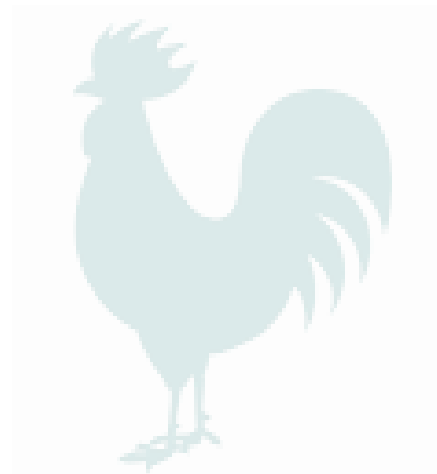
Vakaan talouden kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Palveluiden tuottaminen kustannustehokkaasti.	Ammattitaitoinen, koulutettu henkilökunta	Ei määrärahaylityksiä	Ei ylityksiä

Järkevät investoinnit uusiutuvaan energiaan.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
---------	------------	------------------------	-----------

Hyvä palvelutaso   Palveluiden ja toiminnan kehittäminen   Lainmukaiset päätösesitykset   Palvelutasoa on ylläpidetty hoitamalla lupa- ja valvonta-tehtäviä

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Toimintatapojen kehittämisen	Käytettävien voimavarojen tehokas ja joustava käyttö	Työtehtävien hoitaminen	Toimintatapoja kehitetty työtehtävien hoitamisen sujuvoittamiseksi

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Hyvä ammattitaito ja työtyytyväisyys	Ammattitaidon kehittämisen ja koulutus	Tavoitteiden saavuttaminen	Ammattitaitoa ja työtyytyväisyyttä on kehitetty osallistamalla alan koulutuksiin

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Valvottavia ympäristölupia, kpl	60	60	60
Tilaisuudet, kpl	0	0	5

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	1 590	6 600	0	6 600	3 370	-3 230
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	1 590	6 600	0	6 600	3 370	-3 230
Menot	-87 120	-142 251	0	-142 251	-103 457	38 794
KL menot	-7 139	-14 406	0	-14 406	-10 460	3 946
Menot yht.	-94 259	-156 657	0	-156 657	-113 918	42 739
Toimintakate	-92 669	-150 057	0	-150 057	-110 548	39 509
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-92 669	-150 057	0	-150 057	-110 548	39 509
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-10,9	-18,1	0,0	-18,1	-13,3	0
Kokonaiskulut €/as	-10,9	-18,1	0,0	-18,1	-13,3	0
Toimintakate €/as	-10,7	-17,4	0,0	-17,4	-12,9	0
Tulos €/as	-10,7	-17,4	0,0	-17,4	-12,9	0
Verorahoitusosuus	98,3 %	95,8 %	0,0 %	95,8 %	97,0 %	92,4 %
Osuus toim.kuluista	0,1 %	0,2 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %

2.11.3. Rakennusvalvonta (Tehtävä 69)

Vastuhenkilö: rakennustarkastaja Tapio Linden

TOIMINNAN KUVAUS

Kaupungin rakennusvalvontaviranomaisena lupalautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta. Rakennusvalvontaviranomainen valvoo myös kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista- ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä, sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön- ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET:

Rakennusvalvonnassa viranhaltijana on rakennustarkastaja, sekä kaavoitusosaston ja ympäristöpuolen kanssa yhteinen kanslisti. Kanslistin työajasta noin 45 % kuluu rakennusvalvonnan tehtäviin.

Toimintaympäristöön on tulossa muutoksia. Sillä on tarkoitus siirtyä sähköiseen lupien haku-/ käsittelyjärjestelmään. Rinnalla säilyy kuitenkin edelleen mahdollisuus paperiseen luvan hakemiskäsittelyyn.

Laitilassa on uusi rakennusjärjestys, joka korvasi 10 vuotta vanhan vuodelta 2009 olevan rakennusjärjestyksen. Viranomaistehtävien maksuperusteiden tarkistaminen tehdään vuosittain mikäli tarvetta ilmenee.

HENKILÖKUNTA

Rakennusvalvonnassa viranhaltijoina ovat rakennustarkastaja, sekä kaavoituksen ja ympäristöpäällikön kanssa yhteinen toimistosihteeri.

ARVIO SISÄISEN VALVONNAN SEKÄ RISKIENHALLINNAN TOIMIVUUDESTA JA RIITÄVYYDESTÄ

Rakennusvalvonta on yhden tarkastajan vastuulla ja on siksi haavoittuvainen.

MERKITTÄVIMMÄT SYYT TALOUSARVION YLITTYMISEEN/ALITTUMISEEN

Vuosi 2019 oli taloudellisesti hyvä ja tuotot ylittyivät 2,8 % arvioidusta. lupien määrä kasvoi myös arviota suuremmaksi ollen yhteensä 179 kpl.

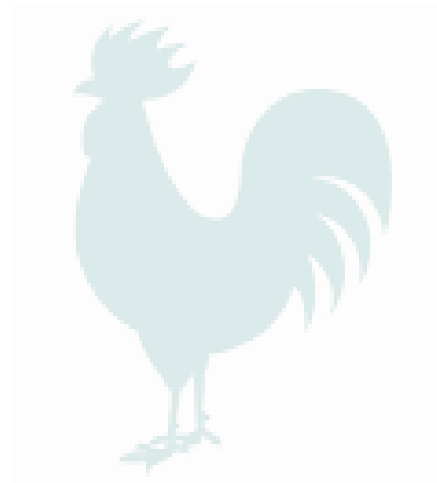
MENOT PYSYIVÄT TALOUSARVION MUKAISISSA- JA ANNETUISSA RAAMEISSA.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TEHTÄVÄN TAVOITTEET

Vakaan talouden kaupunki

<i>Tavoite</i>	<i>Toimenpide</i>	<i>Mittari ja tavoitetaso</i>	<i>Toteutuma</i>
Palvelujen tuottaminen tehokkaasti	-Ammattitaitoinen henkilöstö	Yksikkökustannukset Edulliset käsittelymaksut/ -taksat.	-Ammattitaitoa on ylläpidetty vuosittaisin koulutuksin, mm.: (-RTY ja -FCG). Lupamaksut alle yleisen hintatason.
	-Käytettävissä uusin teknologia		-Käytössä uusi selainpohjainen rakennusvalvontaohjelmisto.

Hyvät peruspalvelut turvaava kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Tyytyväinen asiakas ja palvelujen helppo saatavuus	-Toiminnan jatkuva kehittäminen ja asiakaspalveluun panostaminen ja asiakkaan tarpeiden huomioiminen. - Joustavat asiakaspalveluajat.	-Asiakastyytyväisyys	-Positiivinen asiakaspalaute.

Palveluprosessit ovat kehittyvät ja tehokkaat

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Prosessien ajanmukaiset ja nopeat käsittelyt	-Henkilöstön joustava ja tehokas käyttö. -Henkilöstöllä käytössä ajanmukaiset ohjelmat ja uusien tekniikka.	- Kohtuullisen lyhyet käsittelyajat.	Lyhyet käsittelyajat toteutuneet. --Käytössä uusi selainpohjainen rakennusvalvontaohjelmisto.

Hyvinvoivan henkilöstön kaupunki

Tavoite	Toimenpide	Mittari ja tavoitetaso	Toteutuma
Motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö.	-Ammattitaidon kehittämisen, koulutukset, henkilöstön hyvinvointitapahtumat.	-Palveluaitis ja motivoitunut henkilökunta	-Henkilöstön ammattitaitoa ja motivaatiota ylläpidetty koulutuksilla.

TOIMINNAN TUNNUSLUKUJA

	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019	Tilinpäätös 2019
Myönnetyt rakennusluvat / vuosi	145	140	179
€ / myönnetyt rakennusluvat	640	640	576

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	75 403	100 250	0	100 250	103 100	2 850
KL tulot	0	0	0	0	0	0
Tulot yht.	75 403	100 250	0	100 250	103 100	2 850
Menot	-112 733	-112 272	0	-112 272	-111 887	385
KL menot	-12 076	-26 464	0	-26 464	-16 395	10 069
Menot yht.	-124 809	-138 736	0	-138 736	-128 282	10 454
Toimintakate	-49 406	-38 486	0	-38 486	-25 182	13 304
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-49 406	-38 486	0	-38 486	-25 182	13 304
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-14,4	-16,1	0,0	-16,1	-14,9	0
Kokonaiskulut €/as	-14,4	-16,1	0,0	-16,1	-14,9	0
Toimintakate €/as	-5,7	-4,5	0,0	-4,5	-2,9	0
Tulos €/as	-5,7	-4,5	0,0	-4,5	-2,9	0
Verorahoitusosuus	39,6 %	27,7 %	0,0 %	27,7 %	19,6 %	127,3 %
Osuus toim.kuluista	0,2 %	0,2 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %

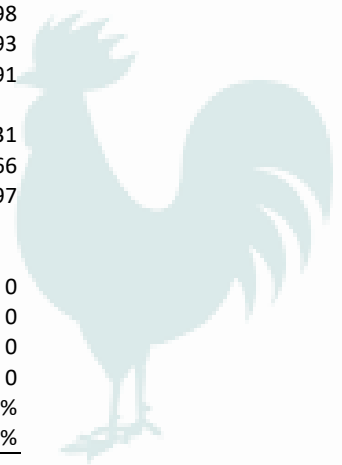

2.12. KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

2.12.1. Käyttötalous yhteensä

TEHTÄVÄN TALOUS

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TULOSLASKELMA						
Tulot	11 983 760	11 023 309	0	11 023 309	11 439 928	416 619
KL tulot	3 427 882	9 934 412	0	9 934 412	10 165 053	230 641
Tulot yht.	15 411 642	20 957 721	0	20 957 721	21 604 981	647 260
Menot	-59 875 099	-60 435 497	-1 117 000	-61 552 497	-62 007 795	-455 298
KL menot	-3 427 882	-9 934 412	0	-9 934 412	-10 165 105	-230 693
Menot yht.	-63 302 981	-70 369 909	-1 117 000	-71 486 909	-72 172 900	-685 991
Toimintakate	-47 891 339	-49 412 188	-1 117 000	-50 529 188	-50 567 919	-38 731
Poistot	-2 698 241	-2 385 770	0	-2 385 770	-2 785 836	-400 066
Netto	-50 589 581	-51 797 958	-1 117 000	-52 914 958	-53 353 755	-438 797
TUNNUSLUVUT						
Toimintakulut €/as	-7 321,6	-8 151,3	0,0	-8 280,7	-8 399,0	0
Kokonaiskulut €/as	-7 633,7	-8 427,6	0,0	-8 557,0	-8 723,2	0
Toimintakate €/as	-5 539,1	-5 723,6	0,0	-5 853,0	-5 884,8	0
Tulos €/as	-5 851,2	-6 000,0	0,0	-6 129,4	-6 209,0	0
Verorahoitusosuus	76,6 %	71,2 %	100,0 %	71,6 %	71,2 %	40,4 %
Osuus toim.kuluista	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ (LAAJA)

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
VALTIOLLISET VAAЛИIT							
Tulot	14 359	22 500	0	22 500	14 276	-8 224	63,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	14 359	22 500	0	22 500	14 276	-8 224	63,4 %
Menot	-10 258	-19 704	0	-19 704	-11 040	8 664	56,0 %
KL menot	-352	0	0	0	-5 681	-5 681	0,0 %
Menot yht.	-10 611	-19 704	0	-19 704	-16 721	2 983	84,9 %
Toimintakate	3 749	2 796	0	2 796	-2 445	-5 241	-87,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	3 749	2 796	0	2 796	-2 445	-5 241	-87,4 %
KUNNALLISVAALIT							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-8	0	0	0	0	0	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-8	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintakate	-8	0	0	0	0	0	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-8	0	0	0	0	0	0,0 %

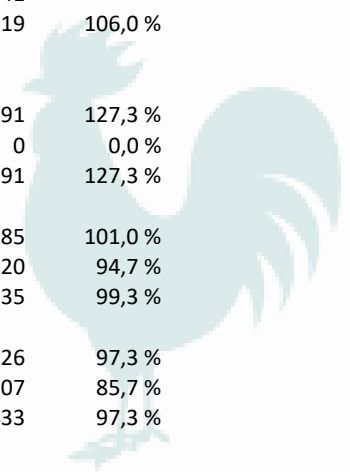
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
EU-PARLAMENTTIVAALIT							
Tulot	0	7 500	0	7 500	14 285	6 785	190,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	7 500	0	7 500	14 285	6 785	190,5 %
Menot	0	-6 486	0	-6 486	-5 178	1 308	79,8 %
KL menot	0	0	0	0	-215	-215	0,0 %
Menot yht.	0	-6 486	0	-6 486	-5 393	1 093	83,1 %
Toimintakate	0	1 014	0	1 014	8 892	7 878	876,9 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	0	1 014	0	1 014	8 892	7 878	876,9 %
KESKUSVAALILAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	14 359	30 000	0	30 000	28 560	-1 440	95,2 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	14 359	30 000	0	30 000	28 560	-1 440	95,2 %
Menot	-10 266	-26 190	0	-26 190	-16 217	9 973	61,9 %
KL menot	-352	0	0	0	-5 896	-5 896	0,0 %
Menot yht.	-10 618	-26 190	0	-26 190	-22 114	4 076	84,4 %
Toimintakate	3 741	3 810	0	3 810	6 447	2 637	169,2 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	3 741	3 810	0	3 810	6 447	2 637	169,2 %
TILINTARKASTUS							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248	101,0 %
Tulot yht.	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248	101,0 %
Menot	-18 399	-30 500	0	-30 500	-24 678	5 822	80,9 %
KL menot	-215	-280	0	-280	-282	-2	100,8 %
Menot yht.	-18 614	-30 780	0	-30 780	-24 961	5 819	81,1 %
Toimintakate	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068	4,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068	4,4 %
TARKASTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248	101,0 %
Tulot yht.	18 400	24 430	0	24 430	24 678	248	101,0 %
Menot	-18 399	-30 500	0	-30 500	-24 678	5 822	80,9 %
KL menot	-215	-280	0	-280	-282	-2	100,8 %
Menot yht.	-18 614	-30 780	0	-30 780	-24 961	5 819	81,1 %
Toimintakate	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068	4,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-214	-6 350	0	-6 350	-282	6 068	4,4 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
RUOKAH.PALV./VARPP.K.KEITTIÖ							
Tulot	839 606	1 085 404	0	1 085 404	983 259	-102 145	90,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	839 606	1 085 404	0	1 085 404	983 259	-102 145	90,6 %
Menot	-1 118 350	-1 288 800	32 800	-1 256 000	-1 077 658	178 342	85,8 %
KL menot	-29 798	-147 386	0	-147 386	-267 843	-120 457	181,7 %
Menot yht.	-1 148 149	-1 436 186	32 800	-1 403 386	-1 345 500	57 886	95,9 %
Toimintakate	-308 543	-350 782	32 800	-317 982	-362 241	-44 259	113,9 %
Poistot	-13 320	-9 424	0	-9 424	-20 833	-11 409	221,1 %
Netto	-321 863	-360 206	32 800	-327 406	-383 075	-55 669	117,0 %
RUOKAH.PALV./KAUK.K.KEITTIÖ							
Tulot	902 613	779 270	0	779 270	986 725	207 455	126,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	902 613	779 270	0	779 270	986 725	207 455	126,6 %
Menot	-802 140	-808 655	11 300	-797 355	-767 764	29 591	96,3 %
KL menot	-23 090	-33 809	0	-33 809	-170 711	-136 902	504,9 %
Menot yht.	-825 230	-842 464	11 300	-831 164	-938 476	-107 312	112,9 %
Toimintakate	77 383	-63 194	11 300	-51 894	48 249	100 143	-93,0 %
Poistot	-15 884	-5 921	3 694	-2 227	-2 227	0	100,0 %
Netto	61 499	-69 115	14 994	-54 121	46 022	100 143	-85,0 %
TIETOHALLINTOPALVELUT							
Tulot	3 840	3 480	0	3 480	3 774	294	108,5 %
KL tulot	253 650	260 460	0	260 460	337 073	76 613	129,4 %
Tulot yht.	257 490	263 940	0	263 940	340 847	76 907	129,1 %
Menot	-253 396	-362 970	0	-362 970	-337 068	25 902	92,9 %
KL menot	-3 774	-14 926	0	-14 926	-19 721	-4 795	132,1 %
Menot yht.	-257 170	-377 896	0	-377 896	-356 789	21 107	94,4 %
Toimintakate	320	-113 956	0	-113 956	-15 942	98 014	14,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	320	-113 956	0	-113 956	-15 942	98 014	14,0 %
HALLINTOPALVELUT							
Tulot	287 980	511 240	0	511 240	255 435	-255 805	50,0 %
KL tulot	516 790	5 809 502	0	5 809 502	6 158 907	349 405	106,0 %
Tulot yht.	804 770	6 320 742	0	6 320 742	6 414 342	93 600	101,5 %
Menot	-1 536 539	-1 364 821	0	-1 364 821	-1 589 585	-224 764	116,5 %
KL menot	-91 476	-223 471	0	-223 471	-895 691	-672 220	400,8 %
Menot yht.	-1 628 015	-1 588 292	0	-1 588 292	-2 485 276	-896 984	156,5 %
Toimintakate	-823 245	4 732 450	0	4 732 450	3 929 066	-803 384	83,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-823 245	4 732 450	0	4 732 450	3 929 066	-803 384	83,0 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
SISÄINEN PALVELUTOIMINTA							
Tulot	343 018	236 090	0	236 090	211 601	-24 489	89,6 %
KL tulot	39 150	38 080	0	38 080	38 180	100	100,3 %
Tulot yht.	382 168	274 170	0	274 170	249 780	-24 390	91,1 %
Menot	-647 531	-588 229	0	-588 229	-595 784	-7 555	101,3 %
KL menot	-3 233	-3 610	0	-3 610	-33 922	-30 312	939,7 %
Menot yht.	-650 764	-591 839	0	-591 839	-629 707	-37 868	106,4 %
Toimintakate	-268 596	-317 669	0	-317 669	-379 927	-62 258	119,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-268 596	-317 669	0	-317 669	-379 927	-62 258	119,6 %
TALOUSPALVELUT							
Tulot	50 398	4 800	0	4 800	1 035	-3 766	21,6 %
KL tulot	243 670	221 290	0	221 290	231 793	10 503	104,7 %
Tulot yht.	294 068	226 090	0	226 090	232 828	6 738	103,0 %
Menot	-543 285	-497 403	0	-497 403	-590 310	-92 907	118,7 %
KL menot	-40 638	-92 409	0	-92 409	-43 833	48 576	47,4 %
Menot yht.	-583 923	-589 812	0	-589 812	-634 143	-44 331	107,5 %
Toimintakate	-289 856	-363 722	0	-363 722	-401 315	-37 593	110,3 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-289 856	-363 722	0	-363 722	-401 315	-37 593	110,3 %
ELINKEINOTOIMI							
Tulot	155 829	155 250	0	155 250	153 816	-1 434	99,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	155 829	155 250	0	155 250	153 816	-1 434	99,1 %
Menot	-373 244	-377 738	0	-377 738	-370 755	6 983	98,2 %
KL menot	-9 916	-20 529	0	-20 529	-12 115	8 414	59,0 %
Menot yht.	-383 160	-398 267	0	-398 267	-382 871	15 396	96,1 %
Toimintakate	-227 331	-243 017	0	-243 017	-229 055	13 962	94,3 %
Poistot	0	0	0	0	-1 589	-1 589	0,0 %
Netto	-227 331	-243 017	0	-243 017	-230 644	12 373	94,9 %
KAAVOITUS							
Tulot	798	7 000	0	7 000	1 618	-5 382	23,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	798	7 000	0	7 000	1 618	-5 382	23,1 %
Menot	-96 539	-172 508	0	-172 508	-134 506	38 002	78,0 %
KL menot	-11 248	-26 154	0	-26 154	-7 553	18 601	28,9 %
Menot yht.	-107 787	-198 662	0	-198 662	-142 059	56 603	71,5 %
Toimintakate	-106 989	-191 662	0	-191 662	-140 441	51 221	73,3 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-106 989	-191 662	0	-191 662	-140 441	51 221	73,3 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
ASUMINEN							
Tulot	206 627	224 100	0	224 100	205 639	-18 461	91,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	206 627	224 100	0	224 100	205 639	-18 461	91,8 %
Menot	-171 275	-190 924	4 950	-185 974	-132 296	53 678	71,1 %
KL menot	-19 997	-122 897	0	-122 897	-2 531	120 366	2,1 %
Menot yht.	-191 272	-313 821	4 950	-308 871	-134 827	174 044	43,7 %
Toimintakate	15 354	-89 721	4 950	-84 771	70 813	155 584	-83,5 %
Poistot	-2 706	-2 151	2 151	0	0	0	0,0 %
Netto	12 649	-91 872	7 101	-84 771	70 813	155 584	-83,5 %
MAASEUTUTOIMI							
Tulot	9 065	12 500	0	12 500	9 188	-3 312	73,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	9 065	12 500	0	12 500	9 188	-3 312	73,5 %
Menot	-103 929	-126 000	0	-126 000	-114 042	11 959	90,5 %
KL menot	-10 131	-26 882	0	-26 882	-1 160	25 722	4,3 %
Menot yht.	-114 060	-152 882	0	-152 882	-115 202	37 680	75,4 %
Toimintakate	-104 995	-140 382	0	-140 382	-106 014	34 368	75,5 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-104 995	-140 382	0	-140 382	-106 014	34 368	75,5 %
KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ							
Tulot	2 799 774	3 019 134	0	3 019 134	2 812 090	-207 044	93,1 %
KL tulot	1 053 260	6 329 332	0	6 329 332	6 765 952	436 620	106,9 %
Tulot yht.	3 853 034	9 348 466	0	9 348 466	9 578 042	229 576	102,5 %
Menot	-5 646 228	-5 778 048	49 050	-5 728 998	-5 709 769	19 229	99,7 %
KL menot	-243 302	-712 073	0	-712 073	-1 455 081	-743 008	204,3 %
Menot yht.	-5 889 530	-6 490 121	49 050	-6 441 071	-7 164 849	-723 778	111,2 %
Toimintakate	-2 036 496	2 858 345	49 050	2 907 395	2 413 193	-494 202	83,0 %
Poistot	-31 910	-17 496	5 845	-11 651	-24 650	-12 999	211,6 %
Netto	-2 068 406	2 840 849	54 895	2 895 744	2 388 543	-507 201	82,5 %
SIVISTYSTOIMEN HALLINTO							
Tulot	240	0	0	0	11 355	11 355	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	240	0	0	0	11 355	11 355	0,0 %
Menot	-180 124	-227 939	0	-227 939	-227 399	540	99,8 %
KL menot	-24 730	-57 364	0	-57 364	-29 047	28 317	50,6 %
Menot yht.	-204 854	-285 303	0	-285 303	-256 446	28 857	89,9 %
Toimintakate	-204 614	-285 303	0	-285 303	-245 091	40 212	85,9 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-204 614	-285 303	0	-285 303	-245 091	40 212	85,9 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
VARHAISKASVATUS							
Tulot	578 960	529 130	0	529 130	537 588	8 458	101,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	578 960	529 130	0	529 130	537 588	8 458	101,6 %
Menot	-3 890 427	-4 210 263	4 000	-4 206 263	-4 037 010	169 253	96,0 %
KL menot	-259 011	-687 680	0	-687 680	-1 084 170	-396 490	157,7 %
Menot yht.	-4 149 438	-4 897 943	4 000	-4 893 943	-5 121 179	-227 236	104,6 %
Toimintakate	-3 570 478	-4 368 813	4 000	-4 364 813	-4 583 591	-218 778	105,0 %
Poistot	-93 775	-156 297	155 196	-1 101	-43 242	-42 141	-
Netto	-3 664 253	-4 525 110	159 196	-4 365 914	-4 626 833	-260 919	106,0 %
PERUSOPETUS							
Tulot	873 973	752 210	0	752 210	957 601	205 391	127,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	873 973	752 210	0	752 210	957 601	205 391	127,3 %
Menot	-8 186 361	-8 176 656	26 750	-8 149 906	-8 234 891	-84 985	101,0 %
KL menot	-985 527	-2 950 835	0	-2 950 835	-2 793 515	157 320	94,7 %
Menot yht.	-9 171 889	-11 127 491	26 750	-11 100 741	-11 028 406	72 335	99,3 %
Toimintakate	-8 297 916	-10 375 281	26 750	-10 348 531	-10 070 805	277 726	97,3 %
Poistot	-350 933	-377 378	365 413	-11 965	-10 258	1 707	85,7 %
Netto	-8 648 849	-10 752 659	392 163	-10 360 496	-10 081 063	279 433	97,3 %
LUKIO-OPETUS							
Tulot	20 265	26 350	0	26 350	12 741	-13 609	48,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	20 265	26 350	0	26 350	12 741	-13 609	48,4 %
Menot	-901 893	-933 827	3 300	-930 527	-912 907	17 620	98,1 %
KL menot	-124 974	-304 811	0	-304 811	-327 966	-23 155	107,6 %
Menot yht.	-1 026 867	-1 238 638	3 300	-1 235 338	-1 240 872	-5 534	100,4 %
Toimintakate	-1 006 601	-1 212 288	3 300	-1 208 988	-1 228 132	-19 144	101,6 %
Poistot	-62 341	-22 738	21 929	-809	-504	305	62,3 %
Netto	-1 068 942	-1 235 026	25 229	-1 209 797	-1 228 636	-18 839	101,6 %
TOISEN AST. AMMATILLINEN KOULU.							
Tulot	1 280	500	0	500	360	-140	72,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 280	500	0	500	360	-140	72,0 %
Menot	-19 397	-22 570	0	-22 570	-23 305	-735	103,3 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-19 397	-22 570	0	-22 570	-23 305	-735	103,3 %
Toimintakate	-18 117	-22 070	0	-22 070	-22 945	-875	104,0 %
Poistot	0	0	0	0	-584	-584	0,0 %
Netto	-18 117	-22 070	0	-22 070	-23 529	-1 459	106,6 %

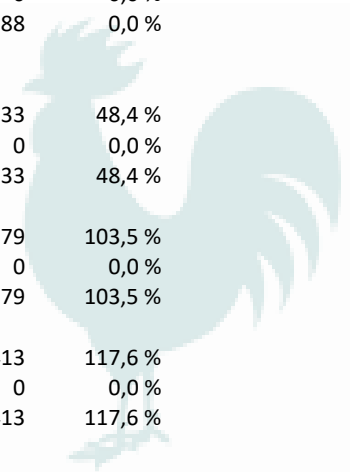
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
KIRJASTOTOIMI							
Tulot	25 949	22 920	0	22 920	35 565	12 645	155,2 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	25 949	22 920	0	22 920	35 565	12 645	155,2 %
Menot	-406 083	-388 976	745	-388 231	-384 533	3 698	99,0 %
KL menot	-59 854	-219 642	0	-219 642	-221 366	-1 724	100,8 %
Menot yht.	-465 937	-608 618	745	-607 873	-605 899	1 974	99,7 %
Toimintakate	-439 988	-585 698	745	-584 953	-570 334	14 619	97,5 %
Poistot	-7 706	-7 706	6 306	-1 400	-1 400	0	100,0 %
Netto	-447 695	-593 404	7 051	-586 353	-571 735	14 618	97,5 %
KULTTUURITOIMI							
Tulot	9 470	17 500	0	17 500	24 226	6 726	138,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	9 470	17 500	0	17 500	24 226	6 726	138,4 %
Menot	-122 523	-132 423	7 400	-125 023	-130 251	-5 228	104,2 %
KL menot	-102 035	-390 247	0	-390 247	-208 079	182 168	53,3 %
Menot yht.	-224 558	-522 670	7 400	-515 270	-338 330	176 940	65,7 %
Toimintakate	-215 089	-505 170	7 400	-497 770	-314 104	183 666	63,1 %
Poistot	-12 334	-18 758	18 758	0	0	0	0,0 %
Netto	-227 422	-523 928	26 158	-497 770	-314 104	183 666	63,1 %
NUORISOTOIMI							
Tulot	9 529	850	0	850	10 855	10 005	-
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	9 529	850	0	850	10 855	10 005	-
Menot	-159 822	-219 309	1 730	-217 579	-192 984	24 595	88,7 %
KL menot	-23 869	-47 550	0	-47 550	-28 521	19 029	60,0 %
Menot yht.	-183 691	-266 859	1 730	-265 129	-221 505	43 624	83,5 %
Toimintakate	-174 162	-266 009	1 730	-264 279	-210 650	53 629	79,7 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-174 162	-266 009	1 730	-264 279	-210 650	53 629	79,7 %
LIIKUNTATOIMI							
Tulot	138 581	118 500	0	118 500	148 599	30 099	125,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	138 581	118 500	0	118 500	148 599	30 099	125,4 %
Menot	-866 488	-627 356	-23 700	-651 056	-697 057	-46 001	107,1 %
KL menot	-229 391	-1 113 451	0	-1 113 451	-1 041 949	71 502	93,6 %
Menot yht.	-1 095 879	-1 740 807	-23 700	-1 764 507	-1 739 005	25 502	98,6 %
Toimintakate	-957 297	-1 622 307	-23 700	-1 646 007	-1 590 406	55 601	96,6 %
Poistot	-296 683	-284 928	216 591	-68 337	-93 042	-24 705	136,2 %
Netto	-1 253 980	-1 907 235	192 891	-1 714 344	-1 683 448	30 896	98,2 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
SIVISTYSVALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	1 658 247	1 467 960	0	1 467 960	1 738 890	270 930	118,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 658 247	1 467 960	0	1 467 960	1 738 890	270 930	118,5 %
Menot	-14 733 119	-14 939 319	20 225	-14 919 094	-14 840 336	78 758	99,5 %
KL menot	-1 809 391	-5 771 580	0	-5 771 580	-5 734 611	36 969	99,4 %
Menot yht.	-16 542 509	-20 710 899	20 225	-20 690 674	-20 574 947	115 727	99,4 %
Toimintakate	-14 884 262	-19 242 939	20 225	-19 222 714	-18 836 058	386 656	98,0 %
Poistot	-823 772	-867 805	784 193	-83 612	-149 031	-65 419	178,2 %
Netto	-15 708 034	-20 110 744	804 418	-19 306 326	-18 985 088	321 238	98,3 %
VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO							
Tulot	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658	106,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658	106,5 %
Menot	-1 263 205	-1 318 400	0	-1 318 400	-1 353 092	-34 692	102,6 %
KL menot	-51 219	-65 635	0	-65 635	-52 049	13 586	79,3 %
Menot yht.	-1 314 423	-1 384 035	0	-1 384 035	-1 405 141	-21 106	101,5 %
Toimintakate	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551	97,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551	97,6 %
V-S KANS.OPISTON JOHTOKUNTA							
Tulot	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658	106,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	601 174	608 250	0	608 250	647 908	39 658	106,5 %
Menot	-1 263 205	-1 318 400	0	-1 318 400	-1 353 092	-34 692	102,6 %
KL menot	-51 219	-65 635	0	-65 635	-52 049	13 586	79,3 %
Menot yht.	-1 314 423	-1 384 035	0	-1 384 035	-1 405 141	-21 106	101,5 %
Toimintakate	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551	97,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-713 249	-775 785	0	-775 785	-757 234	18 551	97,6 %
VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO							
Tulot	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853	110,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853	110,8 %
Menot	-938 002	-987 537	1 100	-986 437	-961 554	24 883	97,5 %
KL menot	-36 666	-95 022	0	-95 022	-166 287	-71 265	175,0 %
Menot yht.	-974 667	-1 082 559	1 100	-1 081 459	-1 127 842	-46 383	104,3 %
Toimintakate	-623 156	-702 903	1 100	-701 803	-707 333	-5 530	100,8 %
Poistot	-19 201	-9 184	2 141	-7 043	-7 043	0	100,0 %
Netto	-642 357	-712 087	3 241	-708 846	-714 376	-5 530	100,8 %

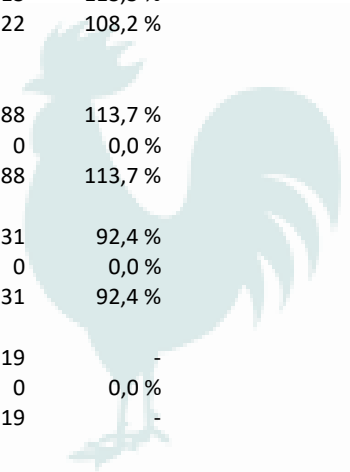
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
V-S MUS.OP. JOHTOKUNTA							
Tulot	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853	110,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	351 511	379 656	0	379 656	420 509	40 853	110,8 %
Menot	-938 002	-987 537	1 100	-986 437	-961 554	24 883	97,5 %
KL menot	-36 666	-95 022	0	-95 022	-166 287	-71 265	175,0 %
Menot yht.	-974 667	-1 082 559	1 100	-1 081 459	-1 127 842	-46 383	104,3 %
Toimintakate	-623 156	-702 903	1 100	-701 803	-707 333	-5 530	100,8 %
Poistot	-19 201	-9 184	2 141	-7 043	-7 043	0	100,0 %
Netto	-642 357	-712 087	3 241	-708 846	-714 376	-5 530	100,8 %
SOS. HALLINTO							
Tulot	62 536	86 574	0	86 574	68 009	-18 565	78,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	62 536	86 574	0	86 574	68 009	-18 565	78,6 %
Menot	-700 958	-684 976	-50 000	-734 976	-777 928	-42 952	105,8 %
KL menot	-79 463	-177 522	0	-177 522	-96 735	80 787	54,5 %
Menot yht.	-780 420	-862 498	-50 000	-912 498	-874 663	37 835	95,9 %
Toimintakate	-717 884	-775 924	-50 000	-825 924	-806 653	19 271	97,7 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-717 884	-775 924	-50 000	-825 924	-806 653	19 271	97,7 %
PERHEPALVELUT							
Tulot	1 865	10 000	0	10 000	-1 239	-11 239	-12,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 865	10 000	0	10 000	-1 239	-11 239	-12,4 %
Menot	-1 749 617	-1 171 853	-550 000	-1 721 853	-1 426 626	295 227	82,9 %
KL menot	-32 163	-42 518	0	-42 518	-57 000	-14 482	134,1 %
Menot yht.	-1 781 780	-1 214 371	-550 000	-1 764 371	-1 483 626	280 745	84,1 %
Toimintakate	-1 779 915	-1 204 371	-550 000	-1 754 371	-1 484 865	269 506	84,6 %
Poistot	0	0	0	0	-2 520	-2 520	0,0 %
Netto	-1 779 915	-1 204 371	-550 000	-1 754 371	-1 487 385	266 986	84,8 %
VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	0	0	0	0	-23 311	-23 311	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	-72	-72	0,0 %
Menot yht.	0	0	0	0	-23 383	-23 383	0,0 %
Toimintakate	0	0	0	0	-23 383	-23 383	0,0 %
Poistot	-1 633	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-1 633	0	0	0	-23 383	-23 383	0,0 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
ERITYISPALVELUT							
Tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-21 778	0	0	0	-18 050	-18 050	0,0 %
KL menot	0	0	0	0	-38	-38	0,0 %
Menot yht.	-21 778	0	0	0	-18 088	-18 088	0,0 %
Toimintakate	-21 778	0	0	0	-18 088	-18 088	0,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-21 778	0	0	0	-18 088	-18 088	0,0 %
TOIMEENTULOTURVA							
Tulot	16 086	40 000	0	40 000	19 367	-20 633	48,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	16 086	40 000	0	40 000	19 367	-20 633	48,4 %
Menot	-209 256	-196 000	0	-196 000	-202 779	-6 779	103,5 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-209 256	-196 000	0	-196 000	-202 779	-6 779	103,5 %
Toimintakate	-193 170	-156 000	0	-156 000	-183 413	-27 413	117,6 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-193 170	-156 000	0	-156 000	-183 413	-27 413	117,6 %
PERUSTERVEYDENHUOLTO							
Tulot	1 680 044	841 520	0	841 520	877 486	35 966	104,3 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 680 044	841 520	0	841 520	877 486	35 966	104,3 %
Menot	-7 054 926	-5 994 165	-433 100	-6 427 265	-6 559 374	-132 109	102,1 %
KL menot	-340 904	-634 681	0	-634 681	-555 909	78 772	87,6 %
Menot yht.	-7 395 830	-6 628 846	-433 100	-7 061 946	-7 115 283	-53 337	100,8 %
Toimintakate	-5 715 787	-5 787 326	-433 100	-6 220 426	-6 237 798	-17 372	100,3 %
Poistot	-157 037	-104 295	17 244	-87 051	-92 683	-5 632	106,5 %
Netto	-5 872 824	-5 891 621	-415 856	-6 307 477	-6 330 480	-23 003	100,4 %
ERIKOISSAIRAANHOITO							
Tulot	-2 368	0	0	0	0	0	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	-2 368	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	-10 219 800	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339	99,9 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-10 219 800	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339	99,9 %
Toimintakate	-10 222 168	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339	99,9 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-10 222 168	-10 678 476	600 000	-10 078 476	-10 072 137	6 339	99,9 %

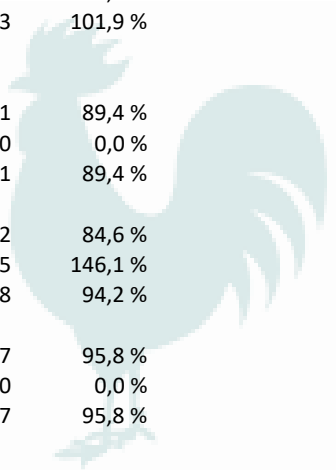

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
VAMMAISPALVELU							
Tulot	577 980	588 465	0	588 465	532 519	-55 946	90,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	577 980	588 465	0	588 465	532 519	-55 946	90,5 %
Menot	-3 627 766	-3 526 032	7 720	-3 518 312	-3 629 199	-110 887	103,2 %
KL menot	-89 351	-364 328	0	-364 328	-339 473	24 855	93,2 %
Menot yht.	-3 717 116	-3 890 360	7 720	-3 882 640	-3 968 672	-86 032	102,2 %
Toimintakate	-3 139 136	-3 301 895	7 720	-3 294 175	-3 436 153	-141 978	104,3 %
Poistot	-86 759	-90 544	77 560	-12 984	-6 018	6 966	46,3 %
Netto	-3 225 896	-3 392 439	85 280	-3 307 159	-3 442 171	-135 012	104,1 %
IÄKKÄIDEN PALVELUT							
Tulot	1 747 417	1 496 150	0	1 496 150	1 579 985	83 835	105,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 747 417	1 496 150	0	1 496 150	1 579 985	83 835	105,6 %
Menot	-8 153 553	-8 523 169	19 920	-8 503 249	-8 524 579	-21 330	100,3 %
KL menot	-546 012	-1 048 892	0	-1 048 892	-785 029	263 863	74,8 %
Menot yht.	-8 699 565	-9 572 061	19 920	-9 552 141	-9 309 608	242 533	97,5 %
Toimintakate	-6 952 148	-8 075 911	19 920	-8 055 991	-7 729 623	326 368	95,9 %
Poistot	-72 629	-65 670	45 884	-19 786	-20 005	-219	101,1 %
Netto	-7 024 777	-8 141 581	65 804	-8 075 777	-7 749 628	326 149	96,0 %
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	4 083 559	3 062 709	0	3 062 709	3 076 127	13 418	100,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	4 083 559	3 062 709	0	3 062 709	3 076 127	13 418	100,4 %
Menot	-31 737 653	-30 774 671	-405 460	-31 180 131	-31 233 983	-53 852	100,2 %
KL menot	-1 087 892	-2 267 941	0	-2 267 941	-1 834 257	433 684	80,9 %
Menot yht.	-32 825 545	-33 042 612	-405 460	-33 448 072	-33 068 240	379 832	98,9 %
Toimintakate	-28 741 986	-29 979 903	-405 460	-30 385 363	-29 992 113	393 250	98,7 %
Poistot	-318 058	-260 509	140 688	-119 821	-121 225	-1 404	101,2 %
Netto	-29 060 044	-30 240 412	-264 772	-30 505 184	-30 113 338	391 846	98,7 %
TEKNINEN HALLINTO							
Tulot	224 801	192 000	0	192 000	318 468	126 468	165,9 %
KL tulot	274 676	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	499 477	192 000	0	192 000	318 468	126 468	165,9 %
Menot	-313 481	-224 830	0	-224 830	-174 339	50 491	77,5 %
KL menot	-63 731	-156 391	0	-156 391	-28 610	127 781	18,3 %
Menot yht.	-377 212	-381 221	0	-381 221	-202 949	178 272	53,2 %
Toimintakate	122 265	-189 221	0	-189 221	115 519	304 740	-61,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	122 265	-189 221	0	-189 221	115 519	304 740	-61,0 %

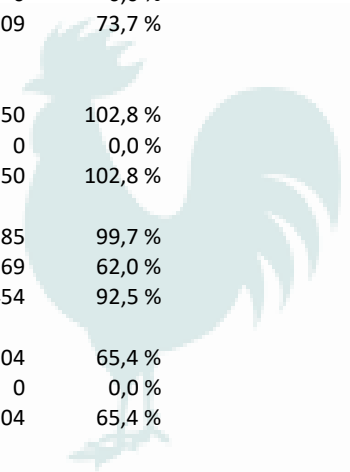
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
LIIK.VÄYLÄT JA ALUEET							
Tulot	3 674	8 700	0	8 700	0	-8 700	0,0 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	3 674	8 700	0	8 700	0	-8 700	0,0 %
Menot	-576 787	-595 696	0	-595 696	-590 010	5 686	99,0 %
KL menot	-8 744	-6 190	0	-6 190	-27 285	-21 095	440,8 %
Menot yht.	-585 531	-601 886	0	-601 886	-617 295	-15 409	102,6 %
Toimintakate	-581 857	-593 186	0	-593 186	-617 295	-24 109	104,1 %
Poistot	-521 891	-485 548	0	-485 548	-550 261	-64 713	113,3 %
Netto	-1 103 748	-1 078 734	0	-1 078 734	-1 167 556	-88 822	108,2 %
JÄTEHUOLTO							
Tulot	54 853	65 000	0	65 000	73 888	8 888	113,7 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	54 853	65 000	0	65 000	73 888	8 888	113,7 %
Menot	-36 937	-66 020	0	-66 020	-60 989	5 031	92,4 %
KL menot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot yht.	-36 937	-66 020	0	-66 020	-60 989	5 031	92,4 %
Toimintakate	17 916	-1 020	0	-1 020	12 899	13 919	-
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	17 916	-1 020	0	-1 020	12 899	13 919	-
KIINTEISTÖT							
Tulot	213 312	231 900	0	231 900	308 464	76 564	133,0 %
KL tulot	2 081 546	3 519 394	0	3 519 394	3 374 422	-144 972	95,9 %
Tulot yht.	2 294 858	3 751 294	0	3 751 294	3 682 886	-68 408	98,2 %
Menot	-2 421 927	-3 289 308	-781 915	-4 071 223	-4 583 873	-512 650	112,6 %
KL menot	-83 045	-789 754	0	-789 754	-654 673	135 081	82,9 %
Menot yht.	-2 504 972	-4 079 062	-781 915	-4 860 977	-5 238 546	-377 569	107,8 %
Toimintakate	-210 114	-327 768	-781 915	-1 109 683	-1 555 660	-445 977	140,2 %
Poistot	-561 802	-323 095	-932 867	-1 255 962	-1 451 349	-195 387	115,6 %
Netto	-771 916	-650 863	-1 714 782	-2 365 645	-3 007 009	-641 364	127,1 %
VESIHUOLTOLAITOS							
Tulot	1 783 419	1 721 500	0	1 721 500	1 834 120	112 620	106,5 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 783 419	1 721 500	0	1 721 500	1 834 120	112 620	106,5 %
Menot	-1 208 973	-1 334 291	0	-1 334 291	-1 465 089	-130 798	109,8 %
KL menot	-11 416	-11 240	0	-11 240	-21 184	-9 944	188,5 %
Menot yht.	-1 220 389	-1 345 531	0	-1 345 531	-1 486 272	-140 741	110,5 %
Toimintakate	563 030	375 969	0	375 969	347 848	-28 121	92,5 %
Poistot	-416 987	-405 764	0	-405 764	-478 688	-72 924	118,0 %
Netto	146 043	-29 795	0	-29 795	-130 841	-101 046	439,1 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
KONEKESKUS							
Tulot	25 122	29 000	0	29 000	21 917	-7 083	75,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	25 122	29 000	0	29 000	21 917	-7 083	75,6 %
Menot	-65 206	-85 575	0	-85 575	-78 249	7 326	91,4 %
KL menot	-312	-1 680	0	-1 680	-1 442	238	85,8 %
Menot yht.	-65 517	-87 255	0	-87 255	-79 691	7 564	91,3 %
Toimintakate	-40 395	-58 255	0	-58 255	-57 775	480	99,2 %
Poistot	0	0	0	0	-1 603	-1 603	0,0 %
Netto	-40 395	-58 255	0	-58 255	-59 378	-1 123	101,9 %
MITTAUSPALVELU							
Tulot	12 676	20 650	0	20 650	18 459	-2 191	89,4 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	12 676	20 650	0	20 650	18 459	-2 191	89,4 %
Menot	-61 514	-69 139	0	-69 139	-58 507	10 632	84,6 %
KL menot	-5 939	-12 756	0	-12 756	-18 641	-5 885	146,1 %
Menot yht.	-67 453	-81 895	0	-81 895	-77 147	4 748	94,2 %
Toimintakate	-54 778	-61 245	0	-61 245	-58 688	2 557	95,8 %
Poistot	-2 400	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-57 178	-61 245	0	-61 245	-58 688	2 557	95,8 %
PALO, PELASTUS JA SUOJELU							
Tulot	80 286	80 000	0	80 000	33 955	-46 045	42,4 %
KL tulot	0	61 256	0	61 256	0	-61 256	0,0 %
Tulot yht.	80 286	141 256	0	141 256	33 955	-107 301	24,0 %
Menot	-643 552	-661 450	0	-661 450	-641 644	19 806	97,0 %
KL menot	-6 443	-3 000	0	-3 000	-132 283	-129 283	-
Menot yht.	-649 995	-664 450	0	-664 450	-773 927	-109 477	116,5 %
Toimintakate	-569 709	-523 194	0	-523 194	-739 972	-216 778	141,4 %
Poistot	-2 220	-16 369	0	-16 369	-1 985	14 384	12,1 %
Netto	-571 929	-539 563	0	-539 563	-741 957	-202 394	137,5 %
TEKNINEN VALIOKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	2 398 142	2 348 750	0	2 348 750	2 609 271	260 521	111,1 %
KL tulot	2 356 222	3 580 650	0	3 580 650	3 374 422	-206 228	94,2 %
Tulot yht.	4 754 364	5 929 400	0	5 929 400	5 983 692	54 292	100,9 %
Menot	-5 328 376	-6 326 309	-781 915	-7 108 224	-7 652 700	-544 476	107,7 %
KL menot	-179 630	-981 011	0	-981 011	-884 117	96 894	90,1 %
Menot yht.	-5 508 006	-7 307 320	-781 915	-8 089 235	-8 536 817	-447 582	105,5 %
Toimintakate	-753 642	-1 377 920	-781 915	-2 159 835	-2 553 124	-393 289	118,2 %
Poistot	-1 505 299	-1 230 776	-932 867	-2 163 643	-2 483 887	-320 244	114,8 %
Netto	-2 258 941	-2 608 696	-1 714 782	-4 323 478	-5 037 012	-713 534	116,5 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
YMPÄRISTÖNSUOJELU							
Tulot	1 590	6 600	0	6 600	3 370	-3 230	51,1 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	1 590	6 600	0	6 600	3 370	-3 230	51,1 %
Menot	-87 120	-142 251	0	-142 251	-103 457	38 794	72,7 %
KL menot	-7 139	-14 406	0	-14 406	-10 460	3 946	72,6 %
Menot yht.	-94 259	-156 657	0	-156 657	-113 918	42 739	72,7 %
Toimintakate	-92 669	-150 057	0	-150 057	-110 548	39 509	73,7 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-92 669	-150 057	0	-150 057	-110 548	39 509	73,7 %
RAKENNUSVALVONTA							
Tulot	75 403	100 250	0	100 250	103 100	2 850	102,8 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	75 403	100 250	0	100 250	103 100	2 850	102,8 %
Menot	-112 733	-112 272	0	-112 272	-111 887	385	99,7 %
KL menot	-12 076	-26 464	0	-26 464	-16 395	10 069	62,0 %
Menot yht.	-124 809	-138 736	0	-138 736	-128 282	10 454	92,5 %
Toimintakate	-49 406	-38 486	0	-38 486	-25 182	13 304	65,4 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-49 406	-38 486	0	-38 486	-25 182	13 304	65,4 %
LUPALAUTAKUNTA YHTEENSÄ							
Tulot	76 993	106 850	0	106 850	106 470	-380	99,6 %
KL tulot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Tulot yht.	76 993	106 850	0	106 850	106 470	-380	99,6 %
Menot	-199 853	-254 523	0	-254 523	-215 345	39 178	84,6 %
KL menot	-19 215	-40 870	0	-40 870	-26 855	14 015	65,7 %
Menot yht.	-219 068	-295 393	0	-295 393	-242 200	53 193	82,0 %
Toimintakate	-142 075	-188 543	0	-188 543	-135 730	52 813	72,0 %
Poistot	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Netto	-142 075	-188 543	0	-188 543	-135 730	52 813	72,0 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
KOKO KAUPUNKI YHTEENSÄ							
Tulot	11 983 760	11 023 309	0	11 023 309	11 439 928	416 619	103,8 %
KL tulot	3 427 882	9 934 412	0	9 934 412	10 165 053	230 641	102,3 %
Tulot yht.	15 411 642	20 957 721	0	20 957 721	21 604 981	647 260	103,1 %
Menot	-59 875 099	-60 435 497	-1 117 000	-61 552 497	-62 007 795	-455 298	100,7 %
KL menot	-3 427 882	-9 934 412	0	-9 934 412	-10 165 105	-230 693	102,3 %
Menot yht.	-63 302 981	-70 369 909	-1 117 000	-71 486 909	-72 172 900	-685 991	101,0 %
Toimintakate	-47 891 339	-49 412 188	-1 117 000	-50 529 188	-50 567 919	-38 731	100,1 %
Poistot	-2 698 241	-2 385 770	0	-2 385 770	-2 785 836	-400 066	116,8 %
Netto	-50 589 581	-51 797 958	-1 117 000	-52 914 958	-53 353 755	-438 797	100,8 %

2.13. TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 753 604	0	3 753 604	3 987 226	233 622
Maksutuotot	3 161 541	0	3 161 541	3 310 549	149 008
Tuet ja avustukset	367 250	0	367 250	676 370	309 120
Muut toimintatuotot	1 414 970	0	1 414 970	1 145 200	-269 770
TOIMINTATUOTOT YHT.	8 697 365	0	8 697 365	9 119 346	421 981
VALM. OMAAN KÄYTT.	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-21 571 885	-420 000	-21 991 885	-22 254 952	-263 067
Eläkekulut	-4 727 242	0	-4 727 242	-4 988 685	-261 443
Muut henkilösivukulut	-857 493	0	-857 493	-655 257	202 236
Henkilöstökulut yht.	-27 156 620	-420 000	-27 576 620	-27 898 894	-322 274
Palvelujen ostot					
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 624 973	-350 000	-3 974 973	-3 836 545	138 428
Avustukset	-1 474 611	0	-1 474 611	-1 330 110	144 501
Muut toimintakulut	-1 158 542	0	-1 158 542	-1 300 620	-142 078
TOIMINTAKULUT YHT.	-57 984 553	-1 117 000	-59 101 553	-59 563 018	-461 465
TOIMINTAKATE	-49 287 188	-1 117 000	-50 404 188	-50 443 672	-39 484
Verotulot					
Valtionosuudet	30 405 000	0	30 405 000	30 346 467	-58 533
Rahoitustuotot ja -kulut	19 781 684	0	19 781 684	20 211 923	430 239
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Korkokulut	156 600	0	156 600	124 737	-31 863
Muut rahoituskulut	-100 000	0	-100 000	-10 397	89 603
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-128 200	0	-128 200	-112 728	15 472
Kertaluonteiset poistot	-71 600	0	-71 600	1 612	73 212
0	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	827 896	-1 117 000	-289 104	116 331	405 435
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-2 385 770	0	-2 385 770	-2 785 836	-400 066
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonal. yht.	-2 385 770	0	-2 385 770	-2 785 836	-400 066

	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	-717	-717
TILIKAUDEN TULOS	-1 557 874	-1 117 000	-2 674 874	-2 670 222	4 652
Poistoeron muutos	121 062	0	121 062	121 062	0
Varausten muutos	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-1 436 812	-1 117 000	-2 553 812	-2 549 160	4 652

VEROTULOJEN ERITTELY

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Kunnallisvero	24 994 876	26 162 000	0	26 162 000	26 313 505	151 505
Osuus yhteisöveroista	1 947 869	2 173 000	0	2 173 000	1 934 322	-238 678
Kiinteistövero	2 063 508	2 070 000	0	2 070 000	2 098 640	28 640
Muut verotulot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	29 006 253	30 405 000	0	30 405 000	30 346 467	-58 533

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Peruspalvelun valtionosuus	19 883 604	19 781 684	0	19 781 684	19 796 352	14 668
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseaus (+/-) x x	0	0	0	0	0	0
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	468 899	0	0	0	395 693	395 693
Yhteensä	20 352 503	19 781 684	0	19 781 684	20 192 045	410 361

TULOVEROPROSENTTI VEROVUOSITTAIN

Vuosi	%
2003	18,25
2004	18,75
2005	18,75
2006	19,25
2007	19,25
2008	19,75
2009	19,75
2010	19,75
2011	19,75
2012	19,75
2013	19,75
2014	19,75
2015	20,25
2016	20,75
2017	20,75
2018	20,50
2019	20,75

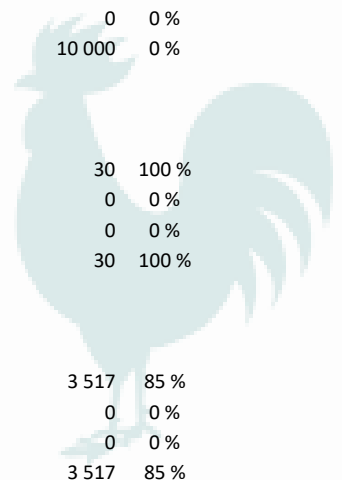

2.13. INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

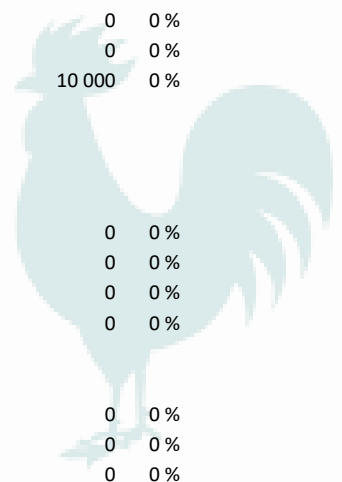
INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
14 KAUPUNGINHALLITUS							
8110 Kiinteä omaisuus							
0 Ei dimensiointia							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	5 787	-5 787	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	0	0	5 787	-5 787	0 %
8 Maanostot/myynnit							
Hankinnat yht.	144 348	100 000	0	100 000	53 169	46 831	53 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	-15 358	0	0	0	-65 841	65 841	0 %
Investoinnit netto	128 991	100 000	0	100 000	-12 672	112 672	-13 %
8120 Kaupunginvirasto/irtain							
0 Ei dimensiointia							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	5 985	-5 985	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	0	0	5 985	-5 985	0 %
12 Atk							
Hankinnat yht.	34 241	95 000	0	95 000	13 419	81 581	14 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	34 241	95 000	0	95 000	13 419	81 581	14 %
8121 Ruokahuolto/irtain							
9 Varppeen koulun keittiö							
Hankinnat yht.	57 046	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	57 046	0	0	0	0	0	0 %
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	20 000	30 000	50 000	47 636	2 364	95 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	20 000	30 000	50 000	47 636	2 364	95 %
85 Kaupungintalo							
Hankinnat yht.	0	13 000	0	13 000	12 862	138	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	13 000	0	13 000	12 862	138	99 %
8145 Arvopaperit							
0 Ei dimensiointia							
Hankinnat yht.	0	0	291 600	291 600	291 600	0	100 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	291 600	291 600	291 600	0	100 %

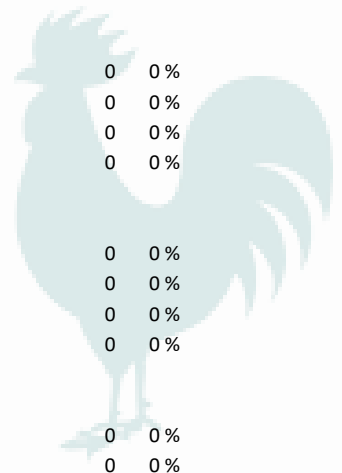
	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
11 Muut osakkeet ja osuudet							
Hankinnat yht.	1 012 500	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	-203 960	0	0	0	62 245	-62 245	0 %
Investoinnit netto	808 540	0	0	0	62 245	-62 245	0 %
20 SIVISTYSVALIOKUNTA							
8211 Kappelimäen koulu/irtain							
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
8212 Varppeen koulu/irtain							
12 Atk							
Hankinnat yht.	0	14 500	0	14 500	14 470	30	100 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	14 500	0	14 500	14 470	30	100 %
8214 Lukio/irtain							
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	23 400	0	23 400	19 883	3 517	85 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	23 400	0	23 400	19 883	3 517	85 %
8241 Sivistysltk/irtain							
1 Päiväkoti							
Hankinnat yht.	126 424	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	126 424	0	0	0	0	0	0 %
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	52 000	0	52 000	51 345	655	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	52 000	0	52 000	51 345	655	99 %
19 Monitoimihalli							
Hankinnat yht.	49 663	15 000	0	15 000	14 760	240	98 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	49 663	15 000	0	15 000	14 760	240	98 %
8250 Liikunta-alueet/irtain							
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	19 750	250	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	20 000	0	20 000	19 750	250	99 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
30 SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA							
8320 Päiväkoti/irtain							
17 Tuunan päiväkoti							
Hankinnat yht.	0	200 000	0	200 000	0	200 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	200 000	0	200 000	0	200 000	0 %
8350 Sosiaalitoimi/irtain							
3 Muut hankkeet/sos.ltk							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
40 TEKNINEN VALIOKUNTA							
8600 Talonrakennus							
0 Ei dimensiointia							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	0	0	0	0	0 %
1 Päiväkoti							
Hankinnat yht.	3 310 774	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	3 310 774	0	0	0	0	0	0 %
11 Itäkulman koulu							
Hankinnat yht.	0	90 000	0	90 000	0	90 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	90 000	0	90 000	0	90 000	0 %
22 Kaukolankoti/Viemärisaneeraus							
Hankinnat yht.	6 614	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	6 614	0	0	0	0	0	0 %
2 Kappelimäen siirtoseinä							
Hankinnat yht.	0	15 000	0	15 000	8 570	6 430	57 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	15 000	0	15 000	8 570	6 430	57 %
3 Varppeen koulun kunnostus							
Hankinnat yht.	27 954	0	25 000	25 000	17 605	7 396	70 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	27 954	0	25 000	25 000	17 605	7 396	70 %
8 Kodjalan koulu							
Hankinnat yht.	0	0	30 000	30 000	37 725	-7 725	126 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	30 000	30 000	37 725	-7 725	126 %

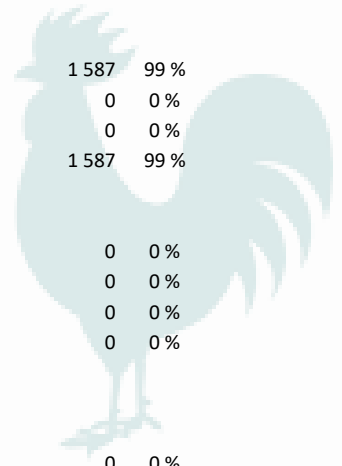

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
11 Itäkulman koulu							
Hankinnat yht.	0	0	0	0	84 325	-84 325	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	0	0	84 325	-84 325	0 %
43 Soukaisten koulu							
Hankinnat yht.	0	0	110 000	110 000	117 174	-7 174	107 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	0	110 000	110 000	117 174	-7 174	107 %
54 Kappelinmäen koulu viemärisane							
Hankinnat yht.	165 116	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	165 116	0	0	0	0	0	0 %
60 Sivukylän koulu kameravalvonta							
Hankinnat yht.	18 000	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	18 000	0	0	0	0	0	0 %
61 Koveron koulun vesikate							
Hankinnat yht.	58 827	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	58 827	0	0	0	0	0	0 %
6 Kauppilan umpipiha							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	21 489	-11 489	215 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	-8 000	8 000	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	10 000	0	10 000	13 489	-3 489	135 %
9 Varppeen koulun keittiö							
Hankinnat yht.	0	20 000	25 000	45 000	48 684	-3 684	108 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	20 000	25 000	45 000	48 684	-3 684	108 %
17 Tuunan päiväkot							
Hankinnat yht.	36 008	5 400 000	-2 800 000	2 600 000	2 708 258	-108 258	104 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	36 008	5 400 000	-2 800 000	2 600 000	2 708 258	-108 258	104 %
19 Monitoimihalli							
Hankinnat yht.	0	30 000	0	30 000	0	30 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	30 000	0	30 000	0	30 000	0 %

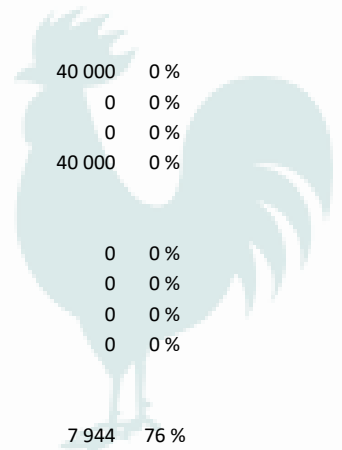

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
25 Urheilutalo							
Hankinnat yht.	12 688	50 000	0	50 000	26 994	23 006	54 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	12 688	50 000	0	50 000	26 994	23 006	54 %
26 Palolaitos							
Hankinnat yht.	0	100 000	50 000	150 000	157 242	-7 242	105 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	100 000	50 000	150 000	157 242	-7 242	105 %
34 Terveyskeskus							
Hankinnat yht.	946 643	0	450 000	450 000	445 263	4 737	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	946 643	0	450 000	450 000	445 263	4 737	99 %
37 Viemärisaneeraus Kappelimäki							
Hankinnat yht.	0	100 000	0	100 000	22 945	77 055	23 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	100 000	0	100 000	22 945	77 055	23 %
39 Uimahalli							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	11 362	-1 362	114 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	10 000	0	10 000	11 362	-1 362	114 %
43 Leikkikentät							
Hankinnat yht.	7 583	5 000	0	5 000	5 580	-580	112 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	7 583	5 000	0	5 000	5 580	-580	112 %
45 Kustaa Hiekan lukutupa							
Hankinnat yht.	529 769	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	529 769	0	0	0	0	0	0 %
54 Meijeri							
Hankinnat yht.	7 746	25 000	-25 000	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	7 746	25 000	-25 000	0	0	0	0 %
55 Winnova							
Hankinnat yht.	0	20 000	0	20 000	22 891	-2 891	115 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	20 000	0	20 000	22 891	-2 891	115 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
60 Kiinteistöt/kalusto							
Hankinnat yht.	34 565	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	34 565	0	0	0	0	0	0 %
82 Kaukolankoti							
Hankinnat yht.	0	40 000	-40 000	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	-10 768	0	-10 768	0	-10 768	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	29 232	-40 000	-10 768	0	-10 768	0 %
85 Kaupungintalo							
Hankinnat yht.	92 704	150 000	50 000	200 000	198 413	1 587	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	92 704	150 000	50 000	200 000	198 413	1 587	99 %
62 Valtuustosalin kokoustekniikka							
Hankinnat yht.	85 612	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	85 612	0	0	0	0	0	0 %
8700 Julkinen käyttöomaisuus							
5 Muut hankkeet/sivistystoimi							
Hankinnat yht.	29 922	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	29 922	0	0	0	0	0	0 %
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	52 433	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	52 433	0	0	0	0	0	0 %
13 Keskusurheilukenttä							
Hankinnat yht.	161 496	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	161 496	0	0	0	0	0	0 %
21 Uimarannat							
Hankinnat yht.	5 578	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	5 578	10 000	0	10 000	0	10 000	0 %
40 Kaavateiden päällyst./muut							
Hankinnat yht.	151 946	270 000	0	270 000	268 087	1 913	99 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	151 946	270 000	0	270 000	268 087	1 913	99 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
41 Katujen rakentaminen/muut							
Hankinnat yht.	448 383	125 000	0	125 000	113 651	11 349	91 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	448 383	125 000	0	125 000	113 651	11 349	91 %
42 Muut hankkeet/perusparantam.							
Hankinnat yht.	60 975	440 000	0	440 000	399 832	40 168	91 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	60 975	440 000	0	440 000	399 832	40 168	91 %
43 Leikkikentät							
Hankinnat yht.	52 920	40 000	0	40 000	0	40 000	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	52 920	40 000	0	40 000	0	40 000	0 %
69 Sadevesi ja viemäröinti							
Hankinnat yht.	9 340	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	9 340	0	0	0	0	0	0 %
73 Kyläkoulujen monitoimikentät							
Hankinnat yht.	0	33 500	0	33 500	25 556	7 944	76 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	33 500	0	33 500	25 556	7 944	76 %
76 Tievalaistus							
Hankinnat yht.	74 857	200 000	0	200 000	208 155	-8 155	104 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	74 857	200 000	0	200 000	208 155	-8 155	104 %
77 Hulevesijärjestelmä							
Hankinnat yht.	0	60 000	0	60 000	34 131	25 869	57 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	60 000	0	60 000	34 131	25 869	57 %
79 Tuunan pallokentän jatkaminen							
Hankinnat yht.	41 640	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	41 640	0	0	0	0	0	0 %
8800 Irtain omaisuus							
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	10 000	0	10 000	9 621	379	96 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	10 000	0	10 000	9 621	379	96 %

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot.
8900 Vesi- ja viemärlaitos							
10 Koneet ja kalusto							
Hankinnat yht.	0	40 000	0	40 000	51 687	-11 687	129 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	0	40 000	0	40 000	51 687	-11 687	129 %
66 Jätevesipumppaamon saneeraus							
Hankinnat yht.	10 950	0	0	0	20 500	-20 500	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	10 950	0	0	0	20 500	-20 500	0 %
70 Vesilinjat/muut hankkeet							
Hankinnat yht.	125 621	200 000	0	200 000	243 604	-43 604	122 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	125 621	200 000	0	200 000	243 604	-43 604	122 %
71 Viemärlinjat/saneeraus							
Hankinnat yht.	64 130	260 000	0	260 000	194 743	65 257	75 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	64 130	260 000	0	260 000	194 743	65 257	75 %
78 Vesihuoltol.kehittämis.kohteet							
Hankinnat yht.	38 606	30 000	0	30 000	5 999	24 001	20 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	38 606	30 000	0	30 000	5 999	24 001	20 %
98 Vedenhank.selv.tekeminen							
Hankinnat yht.	1 220 541	0	0	0	0	0	0 %
Avustukset yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Myynnit yht.	0	0	0	0	0	0	0 %
Investoinnit netto	1 220 541	0	0	0	0	0	0 %
INVESTOINTIOSA YHT.							
Hankinnat yht.	9 314 166	8 356 400	-1 803 400	6 553 000	6 060 751	492 249	92 %
Avustukset yht.	0	-10 768	0	-10 768	-8 000	-2 768	74 %
Myynnit yht.	-219 318	0	0	0	-3 596	3 596	0 %
Investoinnit netto	9 094 848	8 345 632	-1 803 400	6 542 232	6 049 155	493 077	92 %

2.14. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN**RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN**

	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	827 896	-1 117 000	-289 104	116 331	405 435
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta yht.	827 896	-1 117 000	-289 104	116 331	405 435
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-8 213 900	1 803 400	-6 410 500	-6 060 751	349 749
Rah.osuudet investointimen.	0	0	0	8 000	8 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	3 596	3 596
Investointien rahavirta yht.	-8 213 900	1 803 400	-6 410 500	-6 049 155	361 345
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-7 386 004	686 400	-6 699 604	-5 932 824	766 780
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
Antolainasaamisten lisäykset liikel.	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset liikel.	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	0	0
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET YHT.	0	0	0	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
Pitkäaik.lainojen lisäys	10 000 000	0	10 000 000	0	-10 000 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 130 000	370 000
Lyhytaik.lainojen muutos	-1 263 000	0	-1 263 000	5 500 000	6 763 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET YHT.	7 237 000	0	7 237 000	4 370 000	-2 867 000
Toimeksiant.varat ja po:n muutokset	0	0	0	143 849	143 849
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	54 107	54 107
Saamisten muutos	-50 000	0	-50 000	461 772	511 772
Korottomien velkojen muutos	-50 000	0	-50 000	-28 534	21 466
Rahoituksen rahavirta	7 137 000	0	7 137 000	5 001 193	-2 135 807
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-249 004	686 400	437 396	-931 631	-1 369 027

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat kunnan myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille. Antolainojen lisäyksiä ovat taseessa pysyvien vastaavien sijoitusten ryhmään kuuluvat antolainat. Tähän kuuluvat mm. antolainat kunnan tytäryhteisöille ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen pysyväisluonteiseen rahoittamiseen, esimerkiksi investointien rahoittamiseen. Antolainasaamisten lisäyksiä liikelaitoksille ovat kunnan myöntämät lainat kunnan liikelaitoksille. Antolainasaamisten vähennyksiä ovat antolainojen lyhennykset kunnalle tilikauden aikana. Toteutumisessa esitetään erikseen vähennykset muilta ja vähennykset liikelaitoksilta.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Lyhytaikaisten lainojen muutos osoittaa lyhytaikaisten lainojen lisäysten ja vähennysten erotuksen.

VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN

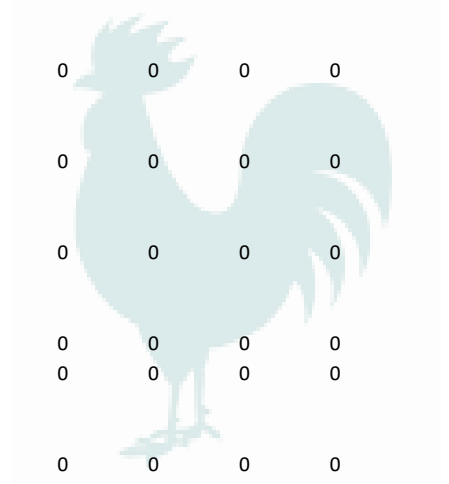
Vaikutus maksuvalmiuteen esitetään samalla tarkkuudella kuin se on talousarviossa hyväksytty. Talousarviossa ei pystytä arvioimaan kaikkia maksuvalmiuteen vaikuttavia eriä: toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutoksia. Edellä mainittujen erien tilinpäätöstiedot esitetään ulkoisessa rahoituslaskelmassa kohdassa tilinpäätöslaskelmat.

2.15. YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA**YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA**

(1 000 e)	Määrärahat					Tuloarviot					
	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	
KÄYTTÖTALOUSOSA											
10 KESKUSVAALILAUTAKUNTA											
10 Valtiolliset vaalit	B	-20	0	-20	-11	9	23	0	23	14	-8
11 Kunnalliset vaalit	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ		-20	0	-20	-11	9	23	0	23	14	-8
12 TARKASTUSLAUTAKUNTA											
14 Tilintarkastus	B	-31	0	-31	-25	6	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ		-31	0	-31	-25	6	0	0	0	0	0
14 KAUPUNGINHALLITUS											
15 Ruokah.palv./varpp.k.keittiö	B	-1 289	33	-1 256	-1 078	178	1 085	0	1 085	983	-102
16 Ruokah.palv./kauk.k.keittiö	B	-809	11	-797	-768	30	779	0	779	987	207
17 Tietohallintopalvelut	B	-363	0	-363	-337	26	3	0	3	4	0
18 Hallintopalvelut	B	-1 365	0	-1 365	-1 590	-225	511	0	511	255	-256
19 Sisäinen palvelutoiminta	N	-588	0	-588	-596	-7					
20 Talouspalvelut	B	-497	0	-497	-587	-89	5	0	5	1	-4
21 Elinkeinotoimi	B	-378	0	-378	-371	7	155	0	155	154	-1
22 Kaavoitus	N	-173	0	-173	-135	38					
23 Asuminen	B	-191	5	-186	-132	54	224	0	224	206	-18
25 Maaseututoimi	B	-126	0	-126	-114	12	13	0	13	9	-3
YHTEENSÄ		-5 778	49	-5 729	-5 706	23	2 776	0	2 776	2 599	-177
20 SIVISTYSVALIOKUNTA											
26 Sivistystoimen hallinto	B	-228	0	-228	-227	1	0	0	0	11	11
27 Varhaiskasvatus	B	-4 210	4	-4 206	-4 037	169	529	0	529	538	8
28 Perusopetus	B	-8 177	27	-8 150	-8 234	-84	752	0	752	921	169
29 Lukio-opetus	B	-934	3	-931	-913	18	26	0	26	13	-14
30 Toisen ast.ammatillinen koul.	B	-23	0	-23	-23	-1	1	0	1	0	0
35 Kirjastotoimi	B	-389	1	-388	-385	4	23	0	23	36	13
36 Kulttuuritoimi	B	-132	7	-125	-130	-5	18	0	18	24	7
38 Nuorisotoimi	B	-219	2	-218	-193	25	1	0	1	11	10
39 Liikuntatoimi	B	-627	-24	-651	-697	-46	119	0	119	149	30
YHTEENSÄ		-14 939	20	-14 919	-14 839	80	1 468	0	1 468	1 702	234
21 V-S KANS.OPISTON JOHTOKUNTA											
40 Vakka-suomen kansalaisopisto	B	-1 318	0	-1 318	-1 353	-35	608	0	608	648	40
YHTEENSÄ		-1 318	0	-1 318	-1 353	-35	608	0	608	648	40

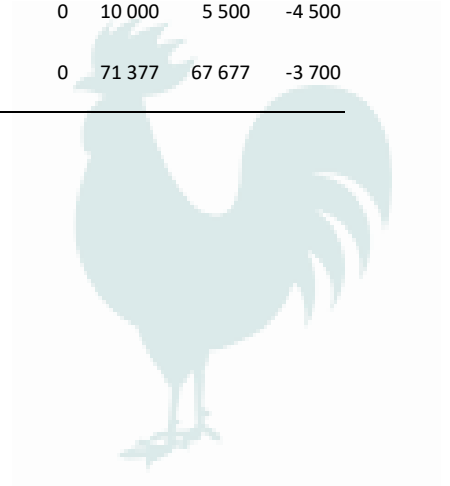
(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot					
		TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	
26 V-S MUS.OPISTON JOHTOKUNTA												
41	Vakka-suomen musiikkiopisto	B	-988	1	-986	-962	25	380	0	380	421	41
	YHTEENSÄ		-988	1	-986	-962	25	380	0	380	421	41
30 SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA												
43	Sos.hallinto	B	-685	-50	-735	-778	-43	87	0	87	68	-19
44	Perhepalvelut	B	-1 172	-550	-1 722	-1 427	295	10	0	10	-1	-11
47	Toimeentuloturva	B	-196	0	-196	-203	-7	40	0	40	19	-21
48	Perusterveydenhuolto	B	-5 994	-433	-6 427	-6 559	-132	842	0	842	877	36
49	Erikoissairaanhoido	B	-10 678	600	-10 078	-10 072	6	0	0	0	0	0
50	Vammaispalvelu	B	-3 526	8	-3 518	-3 629	-111	588	0	588	533	-56
51	lääkkäiden palvelut	B	-8 523	20	-8 503	-8 525	-21	1 496	0	1 496	1 580	84
	YHTEENSÄ		-30 775	-405	-31 180	-31 193	-12	3 063	0	3 063	3 076	13
40 TEKNINEN VALIOKUNTA												
57	Tekninen hallinto	B	-225	0	-225	-174	50	192	0	192	273	81
58	Liik.väylät ja alueet	B	-596	0	-596	-590	6	9	0	9	0	-9
59	Jätehuolto	B	-66	0	-66	-61	5	65	0	65	74	9
60	Kiinteistöt	N	-3 289	-782	-4 071	-4 584	-513					
61	Vesihuoltolaitos	N	-1 334	0	-1 334	-1 464	-129					
62	Konekeskus	N	-86	0	-86	-78	7					
63	Mittauspalvelu	N	-69	0	-69	-59	11					
64	Palo,pelastus ja suojele	B	-661	0	-661	-638	23	80	0	80	34	-46
65	Asuminen	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	YHTEENSÄ		-6 326	-782	-7 108	-7 648	-540	346	0	346	381	35
42 LUPALAUTAKUNTA												
68	Ympäristönsuojelu	B	-142	0	-142	-103	39	7	0	7	3	-3
69	Rakennusvalvonta	B	-112	0	-112	-112	0	100	0	100	103	3
	YHTEENSÄ		-255	0	-255	-215	39	107	0	107	106	0
	KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.		-60 435	-1 117	-61 552	-61 997	-445	11 023	0	11 023	11 358	334
TULOSLASKELMAOSA												
	Verotulot	B						30 405	0	30 405	30 346	-59
	Valtionosuudet	B						19 782	0	19 782	20 212	430
	Korkotulot	B						0	0	0	0	0
	Muut rahoitustulot	B						157	0	157	250	93
	Korkomenot	B	-100	0	-100	-10	90					
	Muut rahoitusmenot	B	-128	0	-128	-238	-110					
	Satunnaiset tuotot	B						0	0	0	0	0
	Satunnaiset kulut	B	0	0	0	0	0					
	TULOSLASKELMAOSA YHT.		-228	0	-228	-248	-20	50 343	0	50 343	50 808	465
INVESTOINTIOSA												
14 KAUPUNGINHALLITUS												
8110 Kiinteä omaisuus												
	0 Ei dimensiointia	B	0	0	0	-6	-6	0	0	0	0	0
	8 Maanostot/myynnit		-100	0	-100	-53	47	0	0	0	66	66
8120 Kaupunginvirasto/irtain												
	0 Ei dimensiointia	B	0	0	0	-6	-6	0	0	0	0	0
	12 Atk	B	-95	0	-95	-13	82	0	0	0	0	0

(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot				
		TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama
8121 Ruokahuolto/irtain											
10 Koneet ja kalusto	B	-20	-30	-50	-48	2	0	0	0	0	0
85 Kaupungintalo	B	-13	0	-13	-13	0	0	0	0	0	
8145 Arvopaperit											
0 Ei dimensiointia	B	0	-292	-292	-292	0	0	0	0	0	
11 Muut osakkeet ja osuudet	B	0	0	0	0	0	0	0	-62	-62	
YHTEENSÄ		-228	-322	-550	-430	119	0	0	0	4	
20 SIVISTYSVALIOKUNTA											
8211 Kappelimäen koulu/irtain											
10 Koneet ja kalusto	B	-10	0	-10	0	10	0	0	0	0	
12 Atk	B	-15	0	-15	-14	0	0	0	0	0	
8214 Lukio/irtain											
10 Koneet ja kalusto	B	-23	0	-23	-20	4	0	0	0	0	
8241 Sivistysltk/irtain											
10 Koneet ja kalusto	B	-52	0	-52	-51	1	0	0	0	0	
19 Monitoimihalli	B	-15	0	-15	-15	0	0	0	0	0	
8250 Liikunta-alueet/irtain											
10 Koneet ja kalusto	B	-20	0	-20	-20	0	0	0	0	0	
YHTEENSÄ		-135	0	-135	-120	15	0	0	0	0	
8320 Päiväkoti/irtain											
17 Tuunan päiväkoti	B	-200	0	-200	0	200	0	0	0	0	
YHTEENSÄ		-200	0	-200	0	200	0	0	0	0	
30 SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA											
8350 Sosiaalitoimi/irtain											
3 Muut hankkeet/sos.ltk	B	-10	0	-10	0	10	0	0	0	0	
YHTEENSÄ		-10	0	-10	0	10	0	0	0	0	

(1 000 e)		Määrärahat					Tuloarviot				
		TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama
40 TEKNINEN VALIOKUNTA											
8600 Talonrakennus											
-11	Itäkulman koulu	B	-90	0	-90	0	90	0	0	0	0
2	Kappelimäen siirtoseinä	B	-15	0	-15	-9	6	0	0	0	0
-3	Varpeen koulun kunnostus	B	0	-25	-25	-18	7	0	0	0	0
-8	Kodjalan koulu	B	0	-30	-30	-38	-8	0	0	0	0
-12	Itäkulman koulu	B	0	0	0	-84	-84	0	0	0	0
43	Soukaisten koulu	B	0	-110	-110	-117	-7	0	0	0	0
6	Kauppilän umpipiha	B	-10	0	-10	-21	-11	0	0	0	8
9	Varpeen koulun keittiö	B	-20	-25	-45	-49	-4	0	0	0	0
17	Tuunan päiväkot	B	-5 400	2 800	-2 600	-2 708	-108	0	0	0	0
19	Monitoimihalli	B	-30	0	-30	0	30	0	0	0	0
25	Urheilutalo	B	-50	0	-50	-27	23	0	0	0	0
26	Palolaitos	B	-100	-50	-150	-157	-7	0	0	0	0
34	Terveyskeskus	B	0	-450	-450	-445	5	0	0	0	0
37	Viemärisaneeraus Kappelimäki	B	-100	0	-100	-23	77	0	0	0	0
39	Uimahalli	B	-10	0	-10	-11	-1	0	0	0	0
-43	Leikkikentät	B	-5	0	-5	-6	-1	0	0	0	0
54	Kappelinmäen koulu viemäri- saneeraus	B	-25	25	0	0	0	0	0	0	0
55	Winnova	B	-20	0	-20	-23	-3	0	0	0	0
82	Kaukolankoti	B	-40	40	0	0	0	11	0	11	0
85	Kaupungintalo	B	-150	-50	-200	-198	2	0	0	0	0
8700 Julkinen käyttöomaisuus											
21	Uimarannat	B	-10	0	-10	0	10	0	0	0	0
40	Kaavateiden päällyst./muut	B	-270	0	-270	-268	2	0	0	0	0
41	Katujen rakentaminen/muut	B	-125	0	-125	-114	11	0	0	0	0
42	Muut hankkeet/perusparan- tam.	B	-440	0	-440	-400	40	0	0	0	0
44	Leikkikentät	B	-40	0	-40	0	40	0	0	0	0
73	Kyläkoulujen monitoimikentät	B	-34	0	-34	-26	8	0	0	0	0
76	Tievalaistus	B	-200	0	-200	-208	-8	0	0	0	0
77	Hulevesijärjestelmä	B	-60	0	-60	-34	26	0	0	0	0
YHTEENSÄ			-7 244	2 125	-5 119	-4 984	135	11	0	11	8
8800 Irtain omaisuus											
10	Koneet ja kalusto	B	-10	0	-10	-10	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ			-10	0	-10	-10	0	0	0	0	0
8900 Vesi- ja viemärilaitos											
10	Koneet ja kalusto	B	-40	0	-40	-52	-12	0	0	0	0
66	Jätevesipumppaamon saneera- us	B	0	0	0	-21	-21	0	0	0	0
70	Vesilinjat/muut hankkeet	B	-200	0	-200	-244	-44	0	0	0	0
71	Viemärlinjat/saneeraus	B	-260	0	-260	-195	65	0	0	0	0
78	Vesihuoltol.kehittämiskoh- teet	B	-30	0	-30	-6	24	0	0	0	0
YHTEENSÄ			-530	0	-530	-517	13	0	0	0	0
INVESTOINTIOSA YHT.			-8 356	1 803	-6 553	-6 061	492	11	0	11	12

(1 000 e)	Määrärahat					Tuloarviot					
	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poik- keama	
RAHOITUSOSA											
Antolainasaam. lis.	B	0	0	0	0						
Antolainasaam. vähen.	B					0	0	0	0	0	
Pitkäaik. lainojen lis.	B					10 000	0	10 000	0	-10 000	
Pitkäaik. lainojen väh.	B	-1 500	0	-1 500	-1 130	370					
Lyhytaik. lainojen lis.	N					0	0	0	5 500	5 500	
Lyhytaik. lainojen väh.	N	-1 263	0	-1 263	0	1 263					
RAHOITUSOSA YHT.		-2 763	0	-2 763	-1 130	1 633	10 000	0	10 000	5 500	-4 500
SITOVAT MÄÄRÄRAHAT/TULOARVIOT YHT.		-71 783	687	-71 096	-69 436	1 660	71 377	0	71 377	67 677	-3 700

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. TULOSLASKELMA

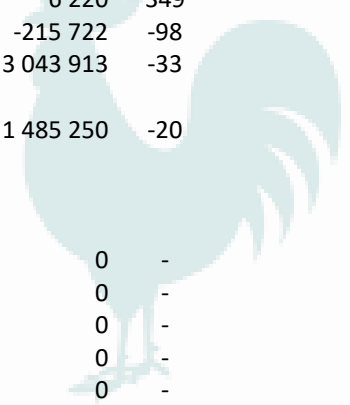
TULOSLASKELMA

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot %
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	4 500 617,20	3 753 604,00	0,00	3 753 604,00	3 987 226,25	233 622,25	106
Maksutuotot	3 387 453,23	3 161 541,00	0,00	3 161 541,00	3 310 548,68	149 007,68	105
Tuet ja avustukset	496 218,03	367 250,00	0,00	367 250,00	676 370,41	309 120,41	184
Muut toimintatuotot	1 216 415,17	1 414 970,00	0,00	1 414 970,00	1 145 200,45	-269 769,55	81
TOIMINTATUOTOT YHT.	9 600 703,63	8 697 365,00	0,00	8 697 365,00	9 119 345,79	421 980,79	105
VALM. OMAAN KÄYTT.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-21 670 924,02	-21 571 885,00	-420 000,00	-21 991 885,00	-22 254 952,35	-263 067,35	101
Eläkekulut	-5 011 064,27	-4 727 242,00	0,00	-4 727 242,00	-4 988 684,76	-261 442,76	106
Muut henkilösivukulut	-843 212,00	-857 493,00	0,00	-857 493,00	-655 257,04	202 235,96	76
Henkilöstökulut yht.	-27 525 200,29	-27 156 620,00	-420 000,00	-27 576 620,00	-27 898 894,15	-322 274,15	101
Palvelujen ostot	-23 390 990,85	-24 569 807,00	-347 000,00	-24 916 807,00	-25 196 849,20	-280 042,20	101
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 739 872,10	-3 624 973,00	-350 000,00	-3 974 973,00	-3 836 544,61	138 428,39	97
Avustukset	-1 482 370,66	-1 474 611,00	0,00	-1 474 611,00	-1 330 109,70	144 501,30	90
Muut toimintakulut	-1 229 352,77	-1 158 542,00	0,00	-1 158 542,00	-1 300 620,06	-142 078,06	112
TOIMINTAKULUT YHT.	-57 367 786,67	-57 984 553,00	-1 117 000,00	-59 101 553,00	-59 563 017,72	-461 464,72	101
TOIMINTAKATE	-47 767 083,04	-49 287 188,00	-1 117 000,00	-50 404 188,00	-50 443 671,93	-39 483,93	100
Verotulot	29 006 253,29	30 405 000,00	0,00	30 405 000,00	30 346 467,41	-58 532,59	100
Valtionsuudet	20 352 503,00	19 781 684,00	0,00	19 781 684,00	20 211 923,00	430 239,00	102
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut rahoitustuotot	115 757,37	156 600,00	0,00	156 600,00	124 736,79	-31 863,21	80
Korkokulut	-27 994,45	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-10 396,55	89 603,45	10
Muut rahoituskulut	-5 159,58	-128 200,00	0,00	-128 200,00	-112 728,21	15 471,79	88
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	82 603,34	-71 600,00	0,00	-71 600,00	1 612,03	73 212,03	-2
Kertaluonteiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
VUOSIKATE	1 674 276,59	827 896,00	-1 117 000,00	-289 104,00	116 330,51	405 434,51	-40
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunn.mukaiset poistot	-2 698 241,47	-2 385 770,00	0,00	-2 385 770,00	-2 785 835,50	-400 065,50	117
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Poistot ja arvonal. yht.	-2 698 241,47	-2 385 770,00	0,00	-2 385 770,00	-2 785 835,50	-400 065,50	117
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00	-716,90	-716,90	-
TILIKAUDEN TULOS	-1 023 964,88	-1 557 874,00	-1 117 000,00	-2 674 874,00	-2 670 221,89	4 652,11	100
Poistoeron muutos	121 061,95	121 062,00	0,00	121 062,00	121 061,95	-0,05	100
Varausten muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Rahastojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-902 902,93	-1 436 812,00	-1 117 000,00	-2 553 812,00	-2 549 159,94	4 652,06	100

3.2. RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2019	TP 2018	Ero	Ero %
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Vuosikate	116 331	1 674 277	-1 557 946	-93
Satunnaiset erät	-717	0	-717	-
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	-
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHT.	115 614	1 674 277	-1 558 663	-93
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-6 060 751	-9 314 166	3 253 415	-35
Rah.osuudet investointimen.	8 000	1 780	6 220	349
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 596	219 318	-215 722	-98
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHT.	-6 049 155	-9 093 068	3 043 913	-33
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-5 933 541	-7 418 791	1 485 250	-20
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
Antolainasaamisten lisäykset liikel.	0	0	0	-
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-
Antolainasaamisten vähennykset liikel.	0	0	0	-
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	0	0	-
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET YHT.	0	0	0	-
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	10 000 000	-10 000 000	-100
Pitkäaik.lainojen vähennys	-1 130 000	-130 000	-1 000 000	769
Lyhytaik.lainojen muutos	5 500 000	-1 100 000	6 600 000	-600
LAINAKANNAN MUUTOKSET YHT.	4 370 000	8 770 000	-4 400 000	-50
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
Toimeksiant.varat ja po:n muutokset	143 849	16 085	127 764	794
Vaihto-omaisuuden muutos	54 107	8 821	45 286	513
Saamisten muutos	461 772	715 210	-253 439	-35
Korottomien velkojen muutos	-28 534	-194 713	166 179	-85
MUUT MAKSUVALM. MUUTOKSET YHT.	631 193	545 403	85 790	16
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	5 001 193	9 315 403	-4 314 210	-46
RAHAVAROJEN MUUTOS	-932 348	1 896 612	-2 828 960	-149

3.3. TASE

TASE, VASTAAVAA

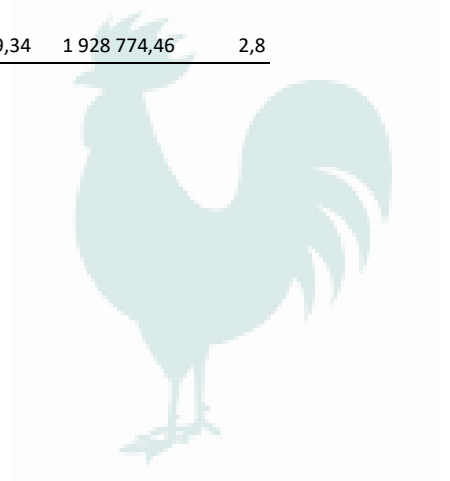
	TP 2018	2019 saldo	TP 2019	Muutos	Ero %
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	215 779,27	-160 512,91	78 359,82	-137 419,45	-63,7
Aineettomat hyödykkeet yht.	215 779,27	-160 512,91	78 359,82	-137 419,45	-63,7
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	6 649 284,63	2 813,00	6 642 400,10	-6 884,53	-0,1
Rakennukset	29 017 136,15	-1 469 600,17	30 901 539,73	1 884 403,58	6,5
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 241 048,80	-895 122,39	15 803 684,05	562 635,25	3,7
Koneet ja kalusto	605 580,43	-141 021,25	629 472,43	23 892,00	3,9
Muut aineelliset hyödykkeet	108 267,51	0,00	108 267,51	0,00	0,0
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	2 305 576,96	582 847,26	2 888 424,22	582 847,26	25,3
Aineelliset hyödykkeet yht.	53 926 894,48	-1 920 083,55	56 973 788,04	3 046 893,56	5,7
Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7 193 987,21	377 870,00	7 547 832,21	353 845,00	4,9
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut lainasaamiset	774 302,56	0,00	774 302,56	0,00	0,0
Muut saamiset	237 508,80	0,00	237 508,80	0,00	0,0
Sijoitukset yht.	8 205 798,57	377 870,00	8 559 643,57	353 845,00	4,3
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	62 348 472,32	-1 702 726,46	65 611 791,43	3 263 319,11	5,2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lahj.rahastojen erityiskatteet	658 789,36	113 873,51	772 542,57	113 753,21	17,3
Muut toimeksiantojen varat	11 598,93	-119 284,21	11 527,73	-71,20	-0,6
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	670 388,29	-5 410,70	784 070,30	113 682,01	17,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	70 872,63	1 235,34	60 002,21	-10 870,42	-15,3
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Valmiit tuotteet/Tavarat	123 553,36	-133 100,27	80 316,66	-43 236,70	-35,0
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Vaihto-omaisuus yht.	194 425,99	-131 864,93	140 318,87	-54 107,12	-27,8
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset					
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	890 217,33	-136 956,56	753 260,77	-136 956,56	-15,4
Pitkäaikaiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaik.saamiset yht.	890 217,33	-136 956,56	753 260,77	-136 956,56	-15,4
Lyhytaikaiset saamiset					
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	1 798 203,25	716 744,78	1 901 540,93	103 337,68	5,7
Lyhytaikaiset lainasaamiset	8 322,04	0,00	8 322,04	0,00	0,0
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 207 580,48	55 148,26	820 076,97	-387 503,51	-32,1
Siirtosaamiset	336 303,93	276 401,25	295 654,72	-40 649,21	-12,1
Lyhytaikaiset saamiset yht.	3 350 409,70	1 048 294,29	3 025 594,66	-324 815,04	-9,7
Saamiset yht.	4 240 627,03	911 337,73	3 778 855,43	-461 771,60	-10,9

	TP 2018	2019 saldo	TP 2019	Muutos	Ero %
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut arvopaperit	243 886,44	60 000,00	303 886,44	60 000,00	24,6
Rahoitusarvopaperit yht.	243 886,44	60 000,00	303 886,44	60 000,00	24,6
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	2 083 604,81	-932 466,36	1 091 256,87	-992 347,94	-47,6
Rahat ja pankkisaamiset yht.	2 083 604,81	-932 466,36	1 091 256,87	-992 347,94	-47,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	6 762 544,27	-92 993,56	5 314 317,61	-1 448 226,66	-21,4
VASTAAVAA YHT.	69 781 404,88	-1 801 130,72	71 710 179,34	1 928 774,46	2,8

TASE, VASTATTAVAA

	TP 2018	2019 saldo	TP 2019	Muutos	Ero %
OMA PÄÄOMA					
Peruspääoma	30 730 352,54	0,00	30 730 352,54	0,00	0,0
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut omat rahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	5 823 760,99	0,00	4 920 858,06	-902 902,93	-15,5
Tilikauden yli-/alijäämä	-902 902,93	2 504 550,72	-2 549 159,94	-1 646 257,01	182,3
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	35 651 210,60	2 504 550,72	33 102 050,66	-2 549 159,94	-7,2
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR					
Poistoero	1 044 728,00	121 061,95	923 666,05	-121 061,95	-11,6
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	1 044 728,00	121 061,95	923 666,05	-121 061,95	-11,6
PAKOLLISET VARAUKSET					
Eläkevaraukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pakolliset varaukset	27 719,75	0,00	27 719,75	0,00	0,0
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	27 719,75	0,00	27 719,75	0,00	0,0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT					
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lahjoitusrahastojen pääomat	658 789,36	-268 820,66	915 798,70	257 009,34	39,0
Muut toimeksiantojen pääomat	42 841,33	203 049,57	43 362,75	521,42	1,2
TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	701 630,69	-65 771,09	959 161,45	257 530,76	36,7
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen					
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	8 955 000,00	1 130 000,00	7 825 000,00	-1 130 000,00	-12,6
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Muut pitkäaikaiset velat/liittymism.	2 465 625,87	0,00	2 561 992,00	96 366,13	3,9
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	11 420 625,87	1 130 000,00	10 386 992,00	-1 033 633,87	-9,1

	TP 2018	2019 saldo	TP 2019	Muutos	Ero %
Lyhytaikainen					
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lyhytaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	14 130 000,00	-630 000,00	19 630 000,00	5 500 000,00	38,9
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Saadut ennakot	6 500,00	0,00	6 000,00	-500,00	-7,7
Ostovelat	2 095 290,73	-501 897,13	2 708 356,94	613 066,21	29,3
Muut lyhytaikaiset velat/Liittymism.	862 112,48	-18 718,60	517 643,83	-344 468,65	-40,0
Siirtovelat	3 841 586,76	-738 095,13	3 448 588,66	-392 998,10	-10,2
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	20 935 489,97	-1 888 710,86	26 310 589,43	5 375 099,46	25,7
VIERAS PÄÄOMA YHT.	32 356 115,84	-758 710,86	36 697 581,43	4 341 465,59	13,4
VASTATTAVAA YHT.	69 781 404,88	1 801 130,72	71 710 179,34	1 928 774,46	2,8

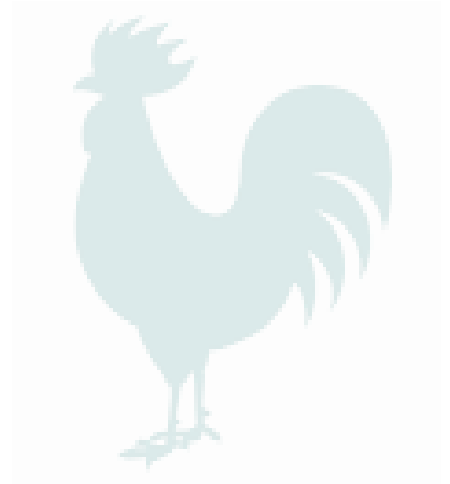

4. KONSERNILASKELMAT

4.1. KONSERNITULOSLASKELMA

KONSERNITULOSLASKELMA

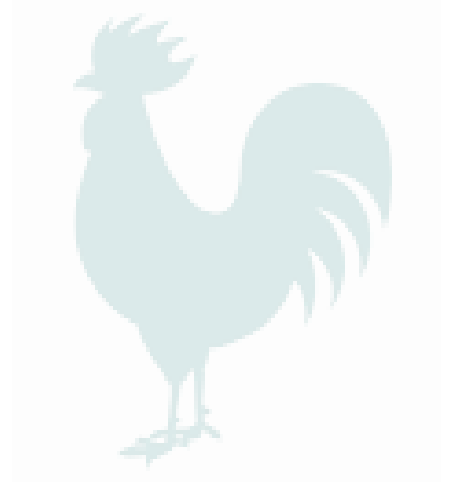
	2019	2018
Toimintatuotot	39 072 179	38 494 373
Toimintakulut	-87 243 379	-83 775 084
Osuus osakk.yht. tuloksesta	-72 391	22 722
TOIMINTAKATE	-48 243 591	-45 257 989
Verotulot	30 346 467	29 006 253
Valtionosuudet	20 211 923	20 359 007
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	6 558	53 402
Muut rahoitustuotot	91 760	86 080
Korkokulut	-249 204	-234 950
Muut rahoituskulut	-126 733	-28 303
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-277 619	-123 771
VUOSIKATE	2 037 181	3 983 500
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 922 426	-4 740 916
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0	0
Arvonalentumiset	5 546	-5 866
Poistot ja arvonalentumiset yht.	-4 916 880	-4 746 782
Satunnaiset erät	-717	0
TILIKAUDEN TULOS	-2 880 416	-763 282
Tilinpäätössiirrot	0	0
Laskennalliset verot	17 278	-31 417
Vähemmistöosuudet	-103 479	-106 705
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-2 966 617	-901 404

4.2. KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

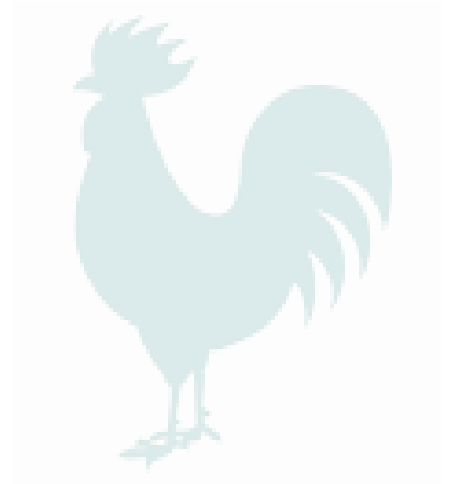
	2019	2018
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 037 181	3 983 500
Satunnaiset erät	-717	0
Tulorahoituksen korjaukset	-69 133	-1 244 019
Toiminnan rahavirta yht.	1 967 331	2 739 482
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 428 825	-9 902 997
Rah.osuudet investointimenoihin	20 962	2 174 958
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	164 521	1 222 046
Investointien rahavirta yht.	-7 243 342	-6 505 993
TOIM. JA INV. RAHAVIRTA YHT.	-5 276 012	-3 766 511
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	50 674	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0
Antolainauksen muutokset yht.	50 674	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	32 948	10 058 906
Pitkäaik.lainojen vähennys	-2 240 406	-611 406
Lyhytaik.lainojen muutos	5 759 533	-1 437 828
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	-44 098	69 533
Lainakannan muutokset yht.	3 507 977	8 079 206
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var. ja po:n muutokset	146 094	10 060
Vaihto-omaisuuden muutos	79 903	-427
Saamisten muutos	64 677	-172 679
Korottomien velkojen muutos	321 587	-2 381 305
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	612 261	-2 544 351
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHT.	4 170 912	5 534 855
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 105 099	1 768 343

4.3. KONSERNITASE

KONSERNITASE, VASTAAVAA

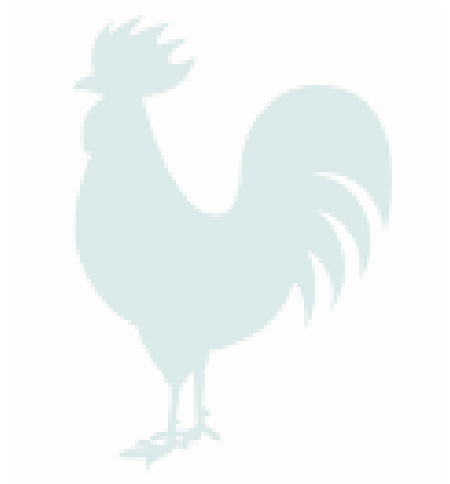
	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	226 549	367 717
Muut pitkäaikaiset menot	91 759	125 356
Ennakkomaksut	0	0
Aineettomat hyödykkeet yht.	318 308	493 073
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 043 971	7 055 592
Rakennukset	56 346 121	55 301 041
Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 758 860	18 017 473
Koneet ja kalusto	2 575 099	2 652 293
Muut aineelliset hyödykkeet	714 276	787 935
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	3 460 874	2 747 493
Aineelliset hyödykkeet yht.	88 899 201	86 561 827
Sijoitukset		
Tytäryhtiöiden osakkeet	4 471 152	4 259 893
Osakkuusyhtiöosuudet	941 689	1 021 026
Muut osakkeet ja osuudet	-3 133 854	-3 432 367
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	433 710	389 148
Muut saamiset	206 554	206 644
Sijoitukset yht.	2 919 251	2 444 345
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	92 136 760	89 499 244
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	55 117	99 962
Lahj.rahastojen erityiskatteet	938 521	767 315
Muut toimeksiantojen varat	11 691	11 762
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	1 005 329	879 038
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	401 584	438 250
Keskeneräiset tuotteet	0	0
Valmiit tuotteet/Tavarat	80 317	123 553
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Vaihto-omaisuus yht.	481 900	561 803
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaik. myyntisaamiset	2 024 121	2 196 124
Pitkäaik. lainasaamiset	0	0
Muut pitkäaik. saamiset	2 658	3 544
Pitkäaik. siirtosaamiset	580 214	494 872
Pitkäaik.saamiset yht.	2 606 993	2 694 540

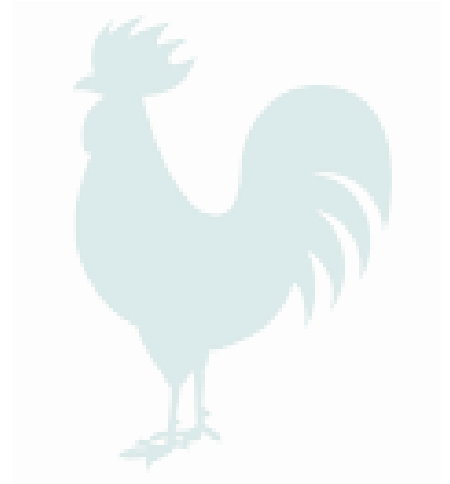
	2019	2018
Lyhytaik. saamiset		
Lyhytaik. myyntisaamiset	3 090 015	2 785 173
Lyhytaik. lainasaamiset	8 322	8 322
Muut lyhytaik. saamiset	1 179 906	1 559 206
Siirtosaamiset	827 871	730 542
Lyhytaik. saamiset yht.	5 106 113	5 083 243
Saamiset yht.	7 713 106	7 777 783
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	8	8
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut arvopaperit	331 207	270 784
Rahoitusarvopaperit yht.	331 215	270 792
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	4 689 081	5 854 604
Rahat ja pankkisaamiset yht.	4 689 081	5 854 604
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	13 215 303	14 464 983
VASTAAVAA YHT.	106 357 393	104 843 265

KONSERNITASE, VASTATTAVAA

	2019	2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	30 730 353	30 730 353
Liittymismaksurahasto	0	0
Arvonkorotusrahasto	52 409	51 301
Muut omat rahastot	1 927 435	1 721 960
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	8 160 877	9 108 478
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 966 617	-901 404
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	37 904 456	40 710 687
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 847 271	1 735 926
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	3 200	4 476
Muut pakolliset varaukset	954 530	963 078
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	957 730	967 553
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	55 117	99 962
Lahjoitusrahastojen pääomat	951 728	698 984
Muut toimeksiantojen pääomat	179 984	115 498
TOIMEKSIANT. PÄÄOMAT YHT.	1 186 829	914 444

	2019	2018
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik. vieras pääoma		
Pitkäaik. joukkovelkakirjalainat	0	0
Pitkäaik. lainat rah.- ja vakuutusl.	19 466 868	20 431 970
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	7 502 168	8 710 168
Laskennalliset verovelat	231 531	288 594
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	0	0
Muut pitkäaik. velat/liittymism.	4 207 363	4 083 020
Siirtovelat	0	0
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	31 407 930	33 513 753
Lyhytaik. vieras pääoma		
Lyhytaik. joukkovelkakirjalainat	0	0
Lyhytaik. lainat rah.- ja vakuutusl.	20 711 140	14 874 515
Lainat julkisyhteisöiltä	0	8 322
Lainat muilta luotonantajilta	1 250	2 500
Saadut ennakot	160 084	151 856
Ostovelat	4 295 151	3 328 240
Muut lyhytaik. velat/Liittymism.	997 409	1 512 276
Siirtovelat	6 888 142	7 123 193
Lyhytaik. vieras pääoma yht.	33 053 175	27 000 902
VIERAS PÄÄOMA YHT.	64 461 106	60 514 655
VASTATTAVAA YHT.	106 357 393	104 843 265

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

5.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

5.1.1. Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä -menetelmät

Vesihuoltolaitoksen taseyksikkö. Vuonna 2015 Vesihuoltolaitoksesta muodostettiin oma taseyksikkö. Taseyksikön toiminta kuntien kirjanpitolautakunnan suositusten mukaan hyväksyttiin voimaantulleeksi valtuustossa 1.1.2015 lähtien.

Jaksotuseriaatteet. Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus. Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus. Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

5.1.2. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

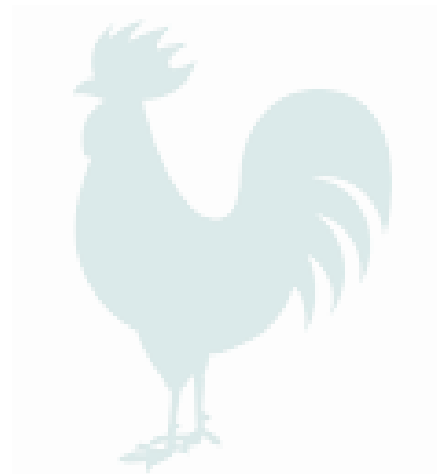
Konsernitilinpäätöksen laajuus. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi. Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet. Konserniyhteisön keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisön ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Vähemmistöosuudet. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot on muutettu kuntien kirjanpitojaoston antaman suosituksen mukaisesti. Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja säännösarvojen ero kirjattu tytäryhteisön oman pääoman erää voitto/tappio edellisiltä tilikausilta ja tilikaudelta vastaan. Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Kuntayhtymät ja yhteisyyhteisöt. Kuntayhtymien ja yhteisyyhteisön taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Muuta huomioitavaa. Vuonna 2019 otettiin käyttöön sisäiset vuokrat, mikä korottaa sisäisiä tuottoja ja kuluja merkittävästi. Toimintakatasolla sisäisten vuokrien summa on 0.

5.2. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

5.2.1. Toimintatuotot

TOIMINTATUOTOT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	617 236	792 239	466 592	610 758
Sosiaali- ja terveystoimi	29 133 705	28 984 854	3 054 348	3 772 246
Opetus- ja kulttuuritoimi	2 762 964	2 636 749	2 668 068	2 531 846
Yhdyskuntapalvelut	2 267 758	2 329 510	756 437	655 862
Muut palvelut	2 579 825	2 337 493	463 209	368 813
Muut varsinaisen toiminnan tuotot	1 710 691	1 661 178	1 710 691	1 661 178
Yhteensä	39 072 179	38 742 023	9 119 346	9 600 704

5.2.2. Verotulojen erittely

VEROTULOJEN ERITTELY

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Kunnallisvero	24 994 876	26 162 000	0	26 162 000	26 313 505	151 505
Osuus yhteisöveroista	1 947 869	2 173 000	0	2 173 000	1 934 322	-238 678
Kiinteistövero	2 063 508	2 070 000	0	2 070 000	2 098 640	28 640
Muut verotulot	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	29 006 253	30 405 000	0	30 405 000	30 346 467	-58 533

5.2.3. Valtionosuuksien erittely

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	TP 2018	TA 2019	M 2019	TA+M 2019	TP 2019	Poikkeama
Peruspalvelun valtionosuuksien	19 883 604	19 781 684	0	19 781 684	19 796 352	14 668
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden ta-saus (+/-) x x	0	0	0	0	0	0
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	468 899	0	0	0	395 693	395 693
Yhteensä	20 352 503	19 781 684	0	19 781 684	20 192 045	410 361

5.2.4. Aikaisempien vuosien valtionosuudet

AIKAISEMPIEN VUOSIEN VALTIONOSUUDET

(1 000 e)	Yleinen		Sosiaali- ja terveystoimi		Sivistystoimi			Yhteensä		
	vos.	vos.	käyttöm.	%	vos.	käyttöm.	%	vos.	käyttöm.	%
1999	265	3 971	16 011	24,8 %	1 931	7 549	25,6 %	6 167	29 231	21,1 %
2000	261	4 110	16 466	25,0 %	1 892	7 663	24,7 %	6 263	30 024	20,9 %
2001	297	4 977	17 646	28,2 %	2 203	8 085	27,2 %	7 478	32 652	22,9 %
2002	289	5 736	18 105	31,7 %	2 541	8 358	30,4 %	8 565	33 891	25,3 %
2003	317	6 929	19 371	35,8 %	2 821	8 580	32,9 %	10 068	35 593	28,3 %
2004	289	7 444	20 822	35,8 %	2 612	9 085	28,8 %	10 345	37 089	27,9 %
2005	275	7 919	22 379	35,4 %	2 609	9 515	27,4 %	10 803	39 380	27,4 %
2006	242	8 270	22 907	36,1 %	2 656	9 688	27,4 %	11 168	40 442	27,6 %
2007	224	9 149	24 158	37,9 %	3 064	10 493	29,2 %	12 437	42 624	29,2 %
2008	207	10 582	25 653	41,3 %	3 120	11 109	28,1 %	13 909	44 722	31,1 %
2009	333	11 504	27 166	42,3 %	3 307	11 605	28,5 %	15 144	47 302	32,0 %
2010	-	16 418	30 455	53,9 %	-541	11 930	-4,5 %	15 878	51 903	30,6 %
2011	-	17 552	31 762	55,3 %	-544	12 484	-4,4 %	17 008	54 405	31,3 %
2012	-	18 451	33 900	54,4 %	-502	13 404	-3,7 %	17 948	57 683	31,1 %
2013	-	18 893	35 402	53,4 %	-365	13 395	-2,7 %	18 528	59 097	31,4 %
2014	-	19 731	32 623	60,5 %	-400	17 773	-2,3 %	19 331	60 811	31,8 %
2015	-	19 147	32 589	58,8 %	17	17 963	0,1 %	19 164	60 940	31,4 %
2016	-	20 241	33 066	61,2 %	246	18 204	1,4 %	20 487	61 569	33,3 %
2017	-	19 951	32 374	61,6 %	558	18 321	3,0 %	20 509	61 276	33,5 %
2018	-	19 884	32 826	60,6 %	469	18 832	2,5 %	20 353	63 178	32,2 %
2019	-	19 796	33 068	59,9 %	396	23 108	1,7 %	20 192	72 048	28,0 %

5.2.5. Palvelujen ostojen erittely

PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

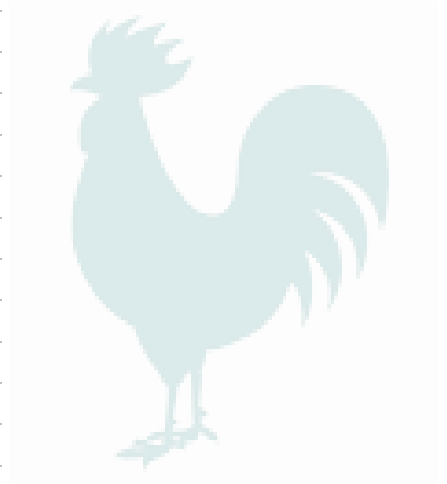
	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	-17 709 984	-17 321 920
Muiden palvelujen ostot	-7 486 865	-6 069 071
Palvelujen ostot yhteensä	-25 196 849	-23 390 991

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Aineettomat oikeudet		Ei poistoa
Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Maa- ja vesialueet		Ei poistoa
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Asuinrakennukset	50 v.	Tasapoisto
Asuinrakennukset 2013	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Talousrakennukset	20 v.	Tasapoisto
Kiviset talousrakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Puiset talousrakennukset 2013	10 v.	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	30 v.	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Hallinto- ja laitusrakennukset	50 v.	Tasapoisto
Kiviset hallinto- ja laitusrakennukset 2013	30 v.	Tasapoisto
Puiset hallinto- ja laitusrakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut , urheilu- ja leikkipaikat	20 v.	Tasapoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot 2013	15 v.	Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet 2013	15 v.	Tasapoisto
Vesirakenteet (sillat, laiturit, uim.)	30 v.	Tasapoisto
Sillat, laiturit, uimalat 2013	10 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, ulkoval., sähkö ja muut	20 v.	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkoval. 2013	15 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, puhelinverkko	12 v.	Tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasemat ja alakeskukset 2013	10 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet, muut	15 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet 2013	10 v.	Tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot 2013	15 v.	Tasapoisto
Vesilaitoksen laitoksen ja laitteet 2013	10 v.	Tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet 2013	15 v.	Tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet 2013	10 v.	Tasapoisto

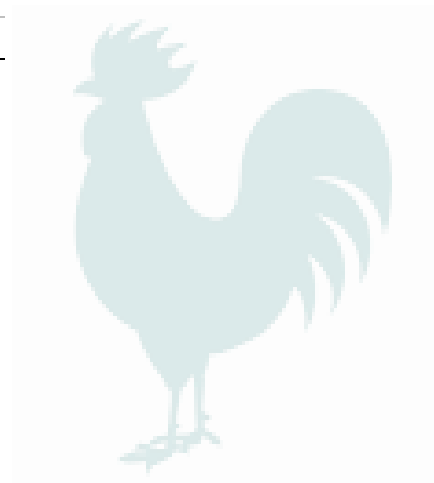

Koneet ja kalusto

Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kulj.väl traktorit ja muu vastaava	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	1 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, muut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Taide- ja arvoesineet	Ei poistoa
-----------------------	------------

5.2.7. Erittely poistoeron muutoksista

ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	121 062	121 062
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuspoistojen erotus (- tai +)	0	0
Yhteensä	121 062	121 062

5.2.8. Pakollisten varausten muutokset

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	2019	Konserni 2018	Laitilan kaupunki	
			2019	2018
Eläkevastuu 1.1.	4 476	4 476	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	-1 276	0	0	0
Eläkevastuu 31.12.	3 200	4 476	0	0
Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	27 720	27 720	27 720	27 720
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	27 720	27 720	27 720	27 720
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	963 077	858 238	0	0
Lisäykset	0	104 839	0	0
Vähennykset	-8 548	0	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	954 529	963 077	0	0
Yhteensä	985 449	995 273	27 720	27 720

5.2.9. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN MYYNTIVOITOT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Myyntivoitot				
Muut toimintatuotot	0	0	0	0
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	95 079	47 128	95 079	47 128
Rakennusten myyntivoitot	1 007	644	0	0
Muut myyntivoitot	5 448	12 992	0	0
Myyntivoitot yhteensä	101 534	60 763	95 079	47 128
Myyntitappiot				
Muut toimintakulut	0	0	0	0
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	-3 606	-478	-3 606	-478
Rakennusten myyntitappio	-18 799	0	0	0
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	-22 406	-478	-3 606	-478
Yhteensä	79 128	60 286	91 473	46 650

5.2.10. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Osinkotuotot muista yhteisöistä	66 653	64 527
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0	0
Yhteensä	66 653	64 527

5.3. TASEEN LIITETIEDOT

5.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

TIEDOT PYSYVISTÄ VASTAAVISTA TASE-ERÄKOHTAISESTI

(Vuosi 2019)	Poistamaton hankintameno 1.1.	Lisäykset	Rahoitusosuudet	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Poisto	Poistamaton hankintameno 31.12.	Arvonkorotukset	Kirjanpitoarvo 31.12.
Tietokoneohjelmistot	215 779	0	0	0	0	-137 419	78 360	0	78 360
Maa-alueet	6 649 285	58 957	0	-65 841	0	0	6 642 400	0	6 642 400
Rakennukset	29 017 136	1 119 263	-8 000	0	2 198 953	-1 425 812	30 901 540	0	30 901 540
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 241 049	1 536 729	0	0	0	-974 093	15 803 684	0	15 803 684
Koneet ja kalusto	605 580	272 780	0	0	0	-248 888	629 472	0	629 472
Muut aineelliset hyödykkeet	108 268	0	0	0	0	0	108 268	0	108 268
Keskeneräiset hankinnat	2 305 577	2 781 800	0	0	-2 198 953	0	2 888 424	0	2 888 424
Yhteensä	54 142 673	5 769 529	-8 000	-65 841	0	-2 786 214	57 052 148	0	57 052 148

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

(Vuosi 2019)	Hankinta- meno 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Hankintameno 31.12.	Arvonalen- nukset	Arvonkoro- tukset	Kirjanpitoarvo 31.12.
OSAKKEET JA OSUUDET							
Osakkeet tytäryhteisöt	1 616 988	0	0	1 616 988	0	0	1 616 988
Kuntayhtymäosuudet	4 326 560	0	0	4 326 560	0	0	4 326 560
Osakkeet osakkuus- ja muista omis- tusyht.	855 380	144 945	-82 700	917 625	0	0	917 625
Muut osakkeet ja osuudet	395 060	291 600	0	686 660	0	0	686 660
MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET							
Saamiset konserniyhteisöt	481 662	0	0	481 662	0	0	481 662
Saamiset kuntayhtymät	0	0	0	0	0	0	0
Saamiset muut yhteisöt	621 330	20 319	0	641 649	0	0	641 649
Yhteensä	8 296 979	456 864	-82 700	8 671 143	0	0	8 671 143

OLENNAISET KUNTAYHTYMIEN ARVON MUUTOKSET

(Vuosi 2019)	Tasearvo 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kun- tayht. peruspo.	Ero
Varsinais-Suomen sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	4 253 698	0	0	4 253 698	4 545 665	-291 967

Jäsenkunnassa kuntayhtymän peruspääoman jäsenkuntaosuuden valtionosuudesta johtuvaa muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan eikä taseeseen (=perustamishankkeiden valtionosuusjyvitys). Vuonna 2002 potilasvakuutuksen vastuuvarauksen muutos 28 110 on kirjattu sairaaloiden peruspääomaan. Vuoden 2006 alusta lukien sairaanhoitopiirin suomenkielisestä psykiatrisesta toiminnasta muodostettiin psykiatrian tulosalue (taseyksikkö), jolle siirrettiin varoja nettomääräisesti 16 708 939 euroa. Siirrettyjä varoja vastaan kirjattiin tulosalueen taseeseen peruspääoma, joka jaettiin jäsenkuntien osuuksiin. Sairaaloihin jäljelle jäänyt peruspääoma jaettiin jäsenkuntien osuuksiin.

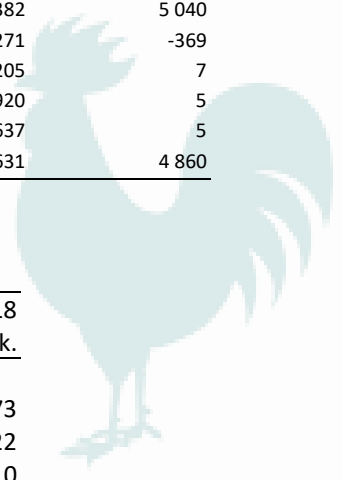
OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

(TP 2019)	Kunnan omis- tususuus (%)	Konsernin omis- tususuus (%)	Kuntakonsernin osuus		Tilikauden tulok- sesta
			Omasta pääomasta	Vieraasta pää- omasta	
TYTÄRYHTEISÖT					
Laitilan Lämpö Oy	51,00	51,00	667 429	1 317 561	64 436
Jääkukko Oy	56,40	56,40	111 729	122 884	670
Kiint. Oy Hartikkalankartano	95,05	95,05	193 508	54 507	19
Kiint. Oy Keskevaari	77,80	77,80	26 825	251 141	2 359
Kiint. Oy Terveyskoti	65,22	65,22	1 341 432	865 331	21 837
Kiint. Oy Laurinpelto	62,50	62,50	11 616	27 640	7
Kiint. Oy Papinranta	92,70	92,70	217 788	225 681	14
Kiint. Oy Suulimäen teollisuustalo	50,43	50,43	386 575	4 118	-1 471
Kiint. Oy Valkoranta	80,50	80,50	98 232	639 055	8
Kiint. Oy Laitilan Talot	100,00	100,00	243 882	11 491 310	11
Kiint. Oy Kaukolan Teollisuus	85,60	85,60	745 484	2 242 272	56
TYTÄRYHTEISÖT YHT.			4 044 501	17 241 501	87 946

(TP 2019)	Kunnan omis- tulososuus (%)	Konsernin omis- tulososuus (%)	Kuntakonsernin osuus		Tilikauden tulok- sesta
			Omasta pääomasta	Vieraasta pää- omasta	
KUNTAYHTYMÄT					
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri	2,62	2,62	4 899 083	8 655 485	8 095
Varsinais-Suomen erityishuoltop.	2,14	2,14	120 584	499 907	-14 422
Varsinais-Suomen liitto	1,79	1,79	32 706	24 494	12 736
KUNTAYHTYMÄT YHT.			5 052 374	9 179 885	6 409
OSAKKUUSYHTEISÖT					
Kiinteistö Oy Yrityspuisto	50,00	50,00	975 276	2 217	171
Kiinteistö Oy Ylistupa	27,27	27,27	30 598	7 382	5 040
Kiinteistö Oy Eerikin yritystalo I	42,00	42,00	171 403	24 271	-369
As. Oy Laitilan Mirjaminpuisto	35,61	35,61	53 659	43 205	7
As. Oy Laitilan Martanpuisto	39,57	39,57	79 259	102 920	5
As. Oy Laitilan Tanhuanatie	26,85	26,85	79 064	35 637	5
OSAKKUUSYHTEISÖT YHT.			1 389 258	215 631	4 860

SAAMISTEN ERITTELY

	2019		2018	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
SAAMISET TYTÄRYHTEISÖILTÄ				
Myyntisaamiset	0	62 572	0	134 073
Lainasaamiset	481 662	8 322	481 662	8 322
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	481 662	70 894	481 662	142 395
SAAMISET KUNTAYHTYMILTÄ, JOISSA KUNTA JÄSENEÄ				
Myyntisaamiset	0	1 133	0	4 849
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	0	1 133	0	4 849
SAAMISET OSAKKUUS- JA MUILTA OMISTUSYHT.				
Myyntisaamiset	0	12 143	0	11 784
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
YHTEENSÄ	0	12 143	0	11 784
SAAMISET YHTEENSÄ	481 662	84 170	481 662	159 029

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
PITKÄAIK. SIIRTOSAAMISET				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot	0	0		0
Menoennakot yht.	0	0		0
PITKÄAIK. SIIRTOSAAMISET YHT.	0	0		0
LYHYTAIK. SIIRTOSAAMISET				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	3 094	0	3 094	4 795
Kuntayhtymäosuudet	70 323	6 713	70 323	6 713
Kelan korv. työterveydenhuollosta	271 635	203 000	174 000	203 000
EU-tuet ja avustukset	0	0		0
Muut tulojäämät	482 819	520 829	48 238	121 789
Tulojäämät yhteensä	827 871	730 542	295 655	336 298
LYHYTAIK. SIIRTOSAAMISET YHT.	827 871	730 542	295 655	336 298

5.3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	30 730 353	30 730 353	30 730 353	30 730 353
Peruspääoma 31.12.	30 730 353	30 730 353	30 730 353	30 730 353
Arvonkorotusrahasto 1.1.	51 301	51 301	0	0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	52 409	51 301	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	1 721 960	1 867 566	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	1 927 435	1 721 960	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	9 108 478	9 324 594	5 823 761	6 210 366
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	8 160 877	9 108 478	4 920 858	5 823 761
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 966 617	-901 404	-2 549 160	-902 903
Oma pääoma yhteensä	37 904 456	40 710 687	33 102 051	35 651 211

VIERAAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2019		2018	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	190 917	0	219 609
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Tytäryhteisöille yht.	0	190 917	0	219 609

	2019		2018	
	Pitkäaik.	Lyhytaik.	Pitkäaik.	Lyhytaik.
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	95 225	0	90 690
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Kuntayhtymille yht.	0	95 225	0	90 690
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	0	0	0
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Osakkuusyhteisöille yht.	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	0	286 142	0	310 300

SIIRTOVELKOHIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
LYHYTAIKAISET SIIRTOVELAT				
Tuloennakot	160 084	151 856	0	0
Menojäämät				
Henkilöstökulujen jaksotukset	311 702	1 039 878	112 546	166 439
Lomapalkkavaraus	5 465 850	4 303 978	3 032 642	2 647 733
Korkojaksotukset	55 005	209 595	9 505	19 811
Muut siirtovelat	866 681	6 111 344	123 299	796 119
Muut menojäämät	188 904	298 914	170 597	211 485
Menojäämät yht.	6 888 143	11 963 710	3 448 589	3 841 587
LYHYTAIKAISET SIIRTOVELAT YHT.	7 048 226	12 115 566	3 448 589	3 841 587
SIIRTOVELAT YHT.	7 048 226	12 115 566	3 448 589	3 841 587

PITKÄAIKAISET VELAT (ERÄÄNTYVÄT >5 V KULUTTUA)

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
PITKÄAIKAISET VELAT		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 500 000	8 500 000
PITKÄAIKAISET VELAT YHT.	7 500 000	8 500 000

5.4. VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT**LEASINGVASTUIDEN YHTEISMÄÄRÄ**

	Konserni		Laitilan kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Leasingvastuiden yhteismäärä	422 071	332 347	132 821	201 468

VASTUUSITOUMUKSET

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	12 775 600	13 075 600
Jäljellä oleva pääoma	10 327 379	10 782 598
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	3 612 282	3 677 282
Jäljellä oleva pääoma	1 681 890	2 030 080

VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	52 057 487	49 153 858
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomasta takausvastuusta 31.12.	0	0
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	34 250	31 579

MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

	2019	Konserni 2018	Laitilan kaupunki	
			2019	2018
Sopimusvastuut	0	0	0	0
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	90 000	90 000	90 000	90 000

KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Suojattava kohde:

Laina, 10 miljoonaa euroa. 28.2.2018 – 28.2.2028, korko 6 kk:n euribor

Suojaava johdannainen:

OTC-koronvaihtosopimus nimellismäärältään 9,5 miljoonaa euroa, 28.8.2018 – 28.2.2028, kaupunki saa 6 kk:n euribor-korkoa ja maksaa kiinteää ja vaihtuvaa korkoa, sopimuksen käypä arvo tilinpäätöshetkellä -340 168 euroa.

Suojaustyyppi: rahavirran suojaus

Koronvaihtosopimuksen kassavirrat kirjataan tulosvaikutteisesti samoilla periodeilla kuin suojatun lainan korkovirrat tilinpäätöshetkestä 31.12.2028 saakka.

KORONVAIHTOSOPIMUKSET

Sopimus- kumppani	Tunnus	Tekopäivä	Päätymis- päivä	Kiinteä korko %	Nimellisarvo 31.12.2019	Markkina-arvo 31.12.2019
Danke Bank	50990841SA- BHJW1	5.3.2018	28.2.2028	0,76300% p.a		-298 975
Danke Bank	50990841SA- BHJW1	5.3.2018	28.2.2028	-0,41500% p.a.		-41 193
Yhteensä				0	0	-340 168

5.5. HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 2019

	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimuslaiset	Työllistetyt	Yht.	Yht. pl. työllistetyt
Keskushallinto ja tarkastustoimi	37	8	0	0	45	45
Sosiaali- ja terveystoimi	181	75	0	13	269	256
Sivistystoimi	251	149	5	3	408	405
Ympäristö- ja tekniset palvelut	56	9	1	0	66	66
Yhteensä	525	241	6	16	788	772

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 2018

	Vakinaiset	Määräaikaiset	Oppisopimuslaiset	Työllistetyt	Yht.	Yht. pl. työllistetyt
Keskushallinto ja tarkastustoimi	38	11	0	3	52	49
Sosiaali- ja terveystoimi	179	61	0	9	249	240
Sivistystoimi	252	147	3	3	405	402
Ympäristö- ja tekniset palvelut	57	10	0	1	68	67
Yhteensä	526	229	3	16	774	758

HENKILÖSTÖKULUT

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	71 026

TILINTARKASTAJIEN PALKKIOT

	Laitilan kaupunki	
	2019	2018
Tilintarkastuspalkkiot 1.1.-30.6.	-8 854	-6 547
Tilintarkastuspalkkiot 1.7.-31.12.	-7 703	-4 251
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0	0
Muut palkkiot	0	0
Palkkiot yht.	-16 557	-10 798

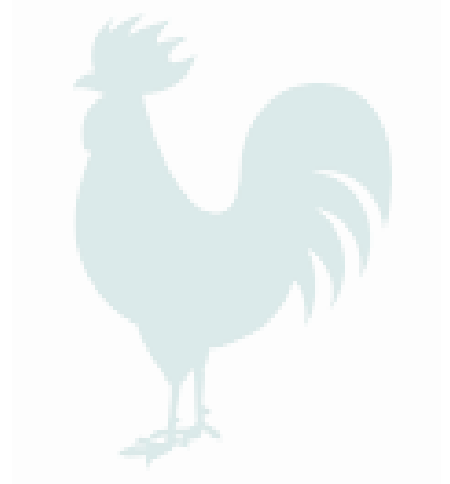

LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT MAKSUT

	2018	2018
Itsenäisyyspuolue	-497	-495
Keskusta/ Laitila	-4 340	-4 358
Kokoomus/ Laitila	-1 905	-1 929
Kristillisdemokraatit	0	0
Laitilan työväenyhdistys	-1 870	-2 017
Vihreät	-292	-248
Perussuomalaiset	-127	-183
Keskusta/ Vehmaa	-6	-19
Kokoomus/ Pyhäranta	0	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht.	-9 038	-9 248

KAUPUNGINJOHTAJAN KANSSA SOLMITTU JOHTAJASOPIMUS

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

6. VESIHUOLTOLAITOS

6.1. Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

HALLINTO

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä Laitilan kaupungissa omalla toiminta-alueellaan. V. 2015 lopulla Laitilan kaupunginvaltuusto teki päätöksen vesihuoltolaitoksen taseyksikön perustamisesta 1.1.2015 alkaen.

Laitilan kaupungin tekninen toimi hoitaa vesihuoltolaitoksen tehtävät. Päätösvalta vesihuoltolaitoksen asioissa on taksoja lukuun ottamatta teknisellä valiokunnalla. Taksoista ja maksuista päättää kaupunginhallitus, ja toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet asettaa kaupunginvaltuusto.

VESIHUOLTOLAITOS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen talousvesi on laadukasta pohjavettä. Vesihuoltolaitoksella on kuusi vedenottamoita, joista kolmessa on korkean fluoridipitoisuuden vuoksi veden käsittelyä. Vuoden 2018 lopulla valmistui yhdysvesijohto Eurasta Laitilaan, ja talousveden osto Euran kunnan vesihuoltolaitokselta alkoi. Samalla loppui vedenosto Uudenkaupungin Veden Kalannin pohjavedenottamolta.

Jätevesi johdetaan siirtoviemärillä Uuteenkaupunkiin Vakka-Suomen Veden jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on sopimus jätevesien käsittelystä Vakka-Suomen Veden Hapönniemen jätevedenpuhdistamolla. Sopimus koskee myös Vakka-Suomen Veden hallinnointia.

MAKSUT, KÄYTTÖ, MYYNTI YM.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuollon ja viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja käyttökustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

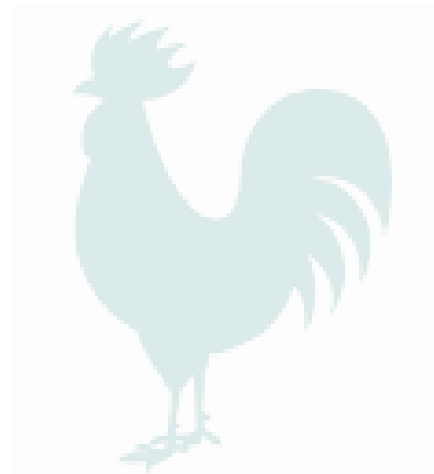
Käyttömaksua peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän perusteella. Talousveden käyttömaksu v. 2019 oli 1,43 €/m³ (alv 0 %) ja jäteveden 2,38 €/m³ (alv 0 %). Perusmaksu määräytyy kiinteistön vesimittarin koon mukaan (19,47 €/v – 750,20 €/v/laitos (alv 0 %)).

Talousvettä toimitettiin 6.155 asukkaalle. Talousvettä laskutettiin yhteensä 474.050 m³.

Talousveden myyntituotot olivat 728.016 € (käyttömaksut 680.003 € + perusmaksut 48.013 €). Vesiliittymismaksutulot olivat yhteensä 66.150 €. Uusia vesiliittymissopimuksia tehtiin 18 kpl.

Vedenkäsittelylaitoksilta verkostoon johdettiin talousvettä 350.239 m³. Lisäksi Eurasta ostettiin ja pumpattiin verkostoon pohjavettä 158.227 m³. Laskuttamattoman verkostoon pumpatun veden määrä oli 34.416 m³.

Viemäriverkostoon on liittynyt 5618 asukasta. Jätevettä laskutettiin yhteensä 423.863 m³. Jäteveden myyntituotot olivat 1.059.407 € (käyttömaksut 1.016.886 € + perusmaksut 42.521 €) Uusia viemäri liittymissopimuksia tehtiin 13 kappaletta. Viemäri liittymismaksutulot olivat 50.400 €. Sakokaivo- ja umpisäiliöiden lietteestä

(5720 m3) maksutuloja kertyi 35.690 €. Jätevettä johdettiin puhdistettavaksi 636.024 m3. Laskuttamattoman jäteveden osuus käsittelystä jätevedestä on 32 % eli jätevesiverkostossa on vuotovesiä ja hulevesiä.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos myy talousvettä ja vastaanottaa jätevettä Pohjoiskulman vesiosuuskunnalta, jossa on liittyjiä vesijohtoon noin 22 ja viemäriin noin 47 kiinteistöä. Vesiosuuskunta ostaa vesihuoltopalvelut Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokselta erillisen sopimuksen perusteella. Veden mittaus tapahtuu yhdessä liittymispisteessä. Vesihuoltolaitokseen on liittynyt myös Lukujärven vesiosuuskunta, jonka verkosto käsittää ainoastaan talousveden jakelun. Liittyjiä on 48 taloutta (loma-asuntoja).

INVESTOINNIT JA KUNNOSSAPITO

Vesihuoltolaitoksen investointien nettomenot olivat 516.532 €.

Vesihuoltolaitoksen kunnossapidon hoitaa kolme laitosiestä, jotka myös päivystävät. Päivystysrinkiin kuuluu lisäksi yksi teknisen toimen työntekijä.

Vesijohtoverkostoa on n. 165 km ja viemäriverkostoa n. 103 km, josta viettoviemäriä on n. 78 km ja paineviemäriä n. 25 km. Jätevesipumppaamoita on 34 kpl.

Vedenjakelun puolella on päivittäistä hoitoa, huoltoa ja säätötöitä kuudella vedenottamalla, joista Untamalassa, Palttilassa ja Puntarissa on vedenkäsittelylaitos fluoridinpoistolaitteineen (käänteisosmoosijärjestelmä). Laitteet vaativat lähes päivittäisen huollon ja säädön. Ylävesisäiliöitä on 1 kpl ja vesiverkoston paineenkorotusasemia 3 kpl.

TALOUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen liikevaihto oli 1.833.535 €. Tuloslaskelma osoittaa alijäämää 115.158 € (v. 2018 ylijäämää 155.966 €). Taksoja on korotettu viimeksi 1.1.2016 lähtien. Vesilaitoksen kirjanpidossa on huomioitu korvaus jäännöspääomasta eli korkoa kaupungin sijoittamalle pääomalle 125.000 €.

Peruspääomaan on tehty tilinpäätöksessä 2015 teknisuonteinen korjaus (K. hall. 19.12.2016 § 274), jolloin vuosilta 2009–2015 kertynyt 1.017.723,83 € aiheeton alvsaaminen poistuu kirjanpidosta ja vesilaitoksen peruspääomasta. Tällä toimenpiteellä ei ole vaikutusta tuloslaskelmaan.

VUODEN 2019 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

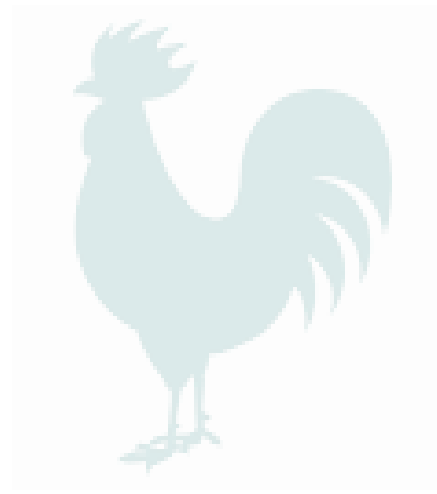
Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli käyttöveden korkea laatu ja vesihuoltolaitoksen positiivinen tulos. Tavoite toteutui käyttöveden laadussa, mutta vesihuoltolaitoksen tulos oli negatiivinen.

Tavoitteena oli (useamman vuoden periodilla) myös riittävä raakavesikapasiteetti, jonka toteutumista on edistetty selvittämällä uusia raakavesilähteitä Laitilan ulkopuolelta.

YHTEISTYÖHANKKEET

Talousveden osalta yhteistyöhankkeena on Kuninkaan männyn pohjavesihankkeessa mukana oleminen.

Vuoden 2018 loppupuolella on perustettu Kuninkaan Männyn Vesi Oy, jossa Laitilan kaupunki on osakkaana yhdessä Rauman kaupungin, Euran kunnan ja Kokemäen vesi Oy:n kanssa.

Kuninkaanmännyn Vesi Oy pohjavesihankkeelle on jätetty hakemus vedenottoluvasta v. 2017 aikana. Vedenottolupa on ollut kuulutettavana kesällä 2018 ja siitä on jätetty useita muistutuksia ja lausuntoja. Muistutusten ja lausuntojen perusteella Kuninkaanmännyn Vesi on päättänyt tehdä lisäselvityksiä. Tehtävät lisäselvitykset huomioiden vedenoton lupapäätös tehtäen vuonna 2023.

Koska pohjavesihankkeen kautta on mahdollista täyttää Laitilan vesitarvetta vasta useiden vuosien päästä, on Euran kunnan kanssa sovittu vedenhankinnasta. Osto Eurasta aloitettiin vuonna 2018 ja vettä ostetaan Eurasta Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n vedentoimituksen aloitukseen saakka.

Vedenosto Uudenkaupungin Kalannin vedenottamoilta päättyi vuonna 2018. Vesilinja toimii jatkossa kriisiajan varavesilinjana.

Jäteveden osalta Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on yhteistyösopimus Vakka-Suomen Veden hallinnoinnista ja jätevesien käsittelystä. Hápönniemien jäteveden käsittelylaitoksen laajennus valmistui vuonna 2019.

VESILAITOKSEN KEHITYSNÄKYMÄT

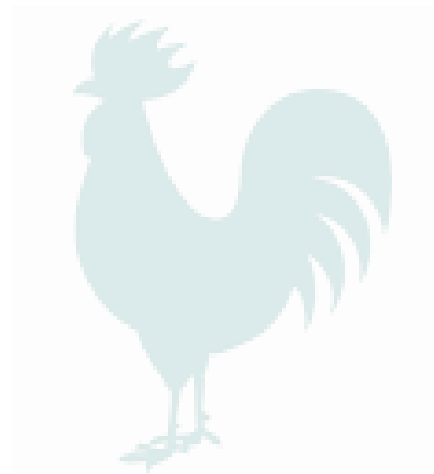
Laitilan kaupungin vesihuoltolaitosta on pyritty hoitamaan mahdollisimman pienin käyttökustannuksin. Viemäriverkosto pumppaamoinen ja raakaveden käsittelylaitokset vaativat jatkuvaa huoltotyötä. Vesihuoltolaitoksella on päivitys 24/7.

Fluoridia sisältävän pohjaveden puhdistus suodattamalla on käyttökustannuksiltaan kallista. Mahdollinen pohjaveden johtaminen Kuninkaan männyn suunnasta toisi helpotusta käyttökustannuksiin, joskin se huomattavasti nostaa pääomakustannuksia.

Jätevesiverkoston tiivistämistä on tehty vähitellen, jotta mahdollisimman vähän vuotovesiä johdettaisiin Vakka-Suomen Veden puhdistettavaksi. Vuotovesien lisäksi tehtyjen havaintojen perusteella viemäriin liittyneiltä kiinteistöiltä johtuu huomattavia määriä hulevesiä jäteveden viemäriverkostoon. Kiinteistöjen hule- ja jäteveden viemäröintien suunnitelmallinen tarkastustoiminta oli tarkoitus aloittaa vuoden 2019 aikana, mutta vesihuoltolaitoksella oli henkilöstössä vaihtuvuutta ja sen seurauksena resurssivajasta. Suunnitelmallinen tarkastustoiminta aloitetaan vuoden 2020 aikana. Vuotovesien määrän olennainen vähentäminen on otettava painopisteeksi unohtamatta vesihuoltolinjoja.

Vesihuoltolaitoksen huoltotilat, varasto ja sosiaalilat sijaitsevat Vakka-Suomen Voiman omistamassa vuokratilassa. Vuokratustannukset ovat nostaneet käyttömenoja.

Vuonna 2019 Vesihuollon toimintojen hallintomallia on tarkasteltu muun toiminnan määritysten yhteydessä.

6.2. VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot %
LIKEVAIHTO	1 782 675	1 721 500	1 833 535	112 035	107
Varastojen lis.(+)/väh.(-)	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-193 602	-202 179	-193 339	8 840	96
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-51 299	-55 127	-54 000	1 127	98
Muut henkilösivukulut	-953	-7 885	-5 661	2 224	72
Palvelujen ostot	-596 202	-700 400	-817 598	-117 198	117
Aineet, tarvikkeet, tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-154 613	-175 500	-190 620	-15 120	109
Liiketoiminnan muut kulut	-98 720	-79 440	-100 056	-20 616	126
TOIMINTAKULUT YHT	-1 095 389	-1 220 531	-1 361 272	-140 741	112
TOIMINTAKATE	687 286	500 969	472 263	-28 706	94
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	744	0	585	585	0
Korkokulut	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-6 227	0	0	0	0
Korvaus jäännöspääomasta	-125 000	-125 000	-125 000	0	100
VUOSIKATE	556 803	375 969	347 848	-28 121	93
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-416 987	-405 764	-478 688	-72 924	118
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	-467	-467	0
TILIKAUDEN TULOS	139 816	-29 795	-131 308	-101 513	441
Poistoeron lis.(-)/väh.(+)	16 150	0	16 150	16 150	0
Varausten lis.(-)/väh.(+)	0	0	0	0	0
Rahastojen lis.(-)/väh.(+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	155 966	-29 795	-115 158	-85 363	387

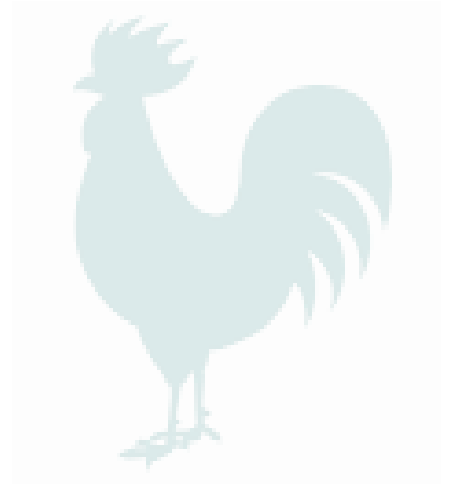
VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Sijoitetun pääoman tuotto, %		
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		
Voitto, %	-7,16	7,84

6.3. LASKENNALLISESTI ERIYTETYN VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE- LASKELMA

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, VASTAAVAA

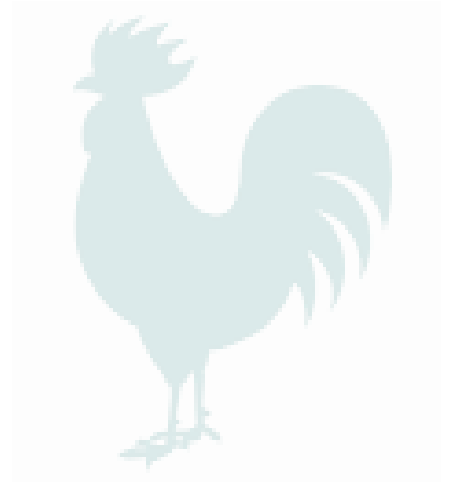
VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0
Ennakkomaksut	785 128	785 128
Aineettomat hyödykkeet yht.	785 128	785 128
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 782	12 782
Kiinteistöjen liittymismaksut	12 992	12 992
Rakennukset	562 681	617 276
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 069 549	6 465 385
Koneet ja kalusto	-56 516	-28 258
Muut aineelliset hyödykkeet	74 524	74 524
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	0	0
Aineelliset hyödykkeet yht.	6 676 013	7 154 702
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	0	0
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
Muut lainasaamiset	0	0
Muut saamiset ja liittymismaksut	20 800	20 800
Sijoitukset yht.	20 800	20 800
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	7 481 941	7 960 630
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0	0
Keskeneräiset tuotteet	0	0
Valmiit tuotteet/Tavarat	0	0
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Ennakkomaksut	0	0
Vaihto-omaisuus yht.	0	0
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Pitkäaikaiset myyntisaamiset	0	0
Pitkäaikaiset lainasaamiset	0	0
Muut pitkäaikaiset saamiset	0	0
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0	0
Pitkäaik.saamiset yht.	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset myyntisaamiset	823 374	756 264
Lainasaamiset	0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	-3 211	-982
Siirtosaamiset	110	62
Lyhytaikaiset saamiset yht.	820 273	755 344

VASTAAVAA	2019	2018
Saamiset yht.	820 273	755 344
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstr.	0	0
Muut arvopaperit	0	0
Rahoitusarvopaperit yht.	0	0
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	764 213	473 086
Rahat ja pankkisaamiset yht.	764 213	473 086
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	1 584 486	1 228 429
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 066 427	9 189 059

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, VASTATTAVAA

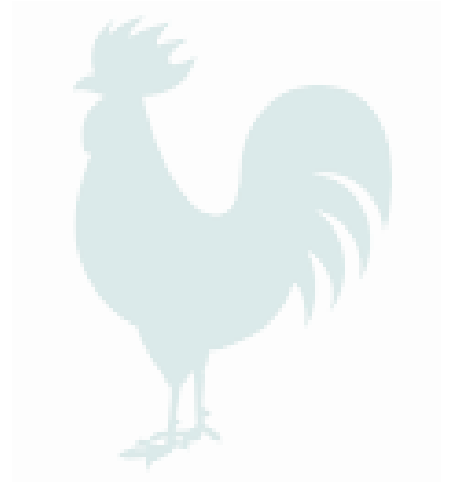
VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 672 538	4 672 538
Liittymismaksurahasto	0	0
Arvonkorotusrahasto	0	0
Muut omat rahastot	0	0
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	1 413 401	1 257 434
Tilikauden yli-/alijäämä	-115 158	155 966
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 970 781	6 085 938
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR		
Poistoero	13 375	13 375
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	13 375	13 375
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET YHT.	0	0
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat	0	0
Pitkäaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	325 000	455 000
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	0	0
Muut Pitkäaikaiset velat/Liittymism.	2 561 992	2 465 626
Siirtovelat	0	0
Pitkäaik.vieras pääoma yh	2 886 992	2 920 626

VASTATTAVAA	2019	2018
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat	0	0
Lyhytaikaiset lainat rah.- ja vakuutusl.	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Saadut ennakot	0	0
Ostovelat	191 602	159 460
Muut lyhytaikaiset velat/Liittymism.	0	0
Siirtovelat	3 677	9 660
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	195 279	169 120
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 082 271	3 089 746
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	9 066 427	9 189 059

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASELASKELMA, TUNNUSLUVUT

	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	66,0	66,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	168	173
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 298,2	1 413,4
Lainakanta 31.12., 1000 €	325	455
Lainasaamiset, 1000 €	0	0

6.4. VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN LIITETIETOJA

6.4.1. Liikevaihto ja muut varsinaiset toimintatuotot

LIKEVAIHTO JA MUUT VARSINAISET TOIMINTATUOTOT

	2019	2018
Liikevaihto	1 833 535	1 782 675
Tuet/avustukset	0	0

6.4.2. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kaupunginvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto

Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, muut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

6.4.3. Henkilöstö

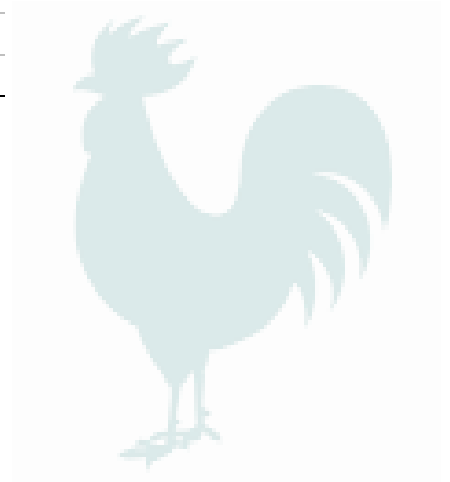
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ JA HENKILÖSTÖKULUT

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	-193 339	-193 602
Eläkekulut	-54 000	-51 299
Muut henkilösivukulut	-5 661	-953
Yhteensä	-252 999	-245 854
Henkilöstön lukumäärä	5	5

6.4.4. Oma pääoma

OMA PÄÄOMA

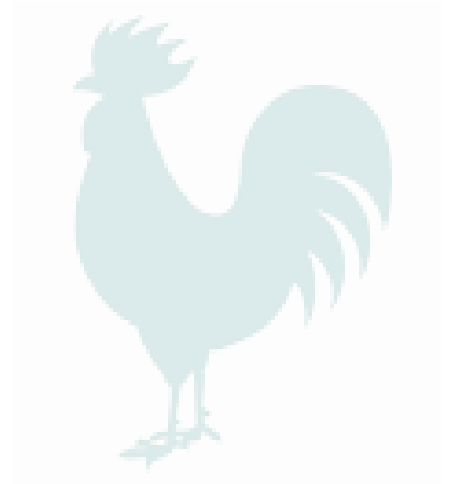
	2019	2018
Peruspääoma	4 672 538	4 672 538
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 413 401	1 257 434
Tilikauden yli-/alijäämä	-115 158	155 966
Yhteensä	5 970 781	6 085 938

6.5. VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY

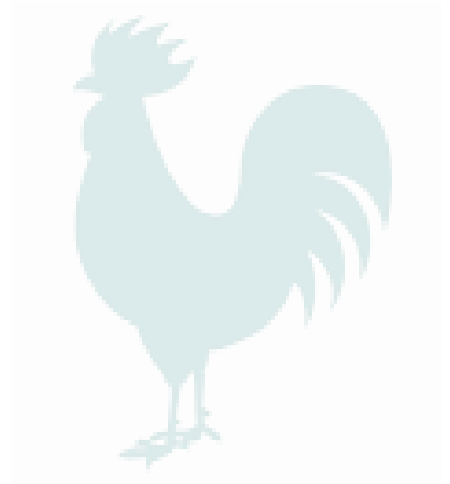
VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY, VASTAAVAA

VASTAAVAA	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT	
Maa-alueet	
Kovero Puntarin vedenottamo (1000 m2 á 2,325 m2, 18:0)	391
Puhdistamo (78:0)	7 161
Paltilan vedenottamo (1:197)	4 709
Vedenottamo Sorola (1:40)	168
Vedenottamo Vidilä (4:32)	353
Kiinteistöjen liittymismaksut	12 992
Rakennukset	562 681
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 069 549
Koneet ja kalusto	-56 516
Keskeneräiset hankinnat	785 128
Muut aineelliset hyödykkeet	74 524
Sijoitukset	20 800
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 481 941
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
Aineet ja tarvikkeet	0
Myyntisaamiset	
Myyntisaamiset: taseessa tilillä 1805	823 374
Myyntisaamiset: taseessa tilillä 1810	0
Siirtosaamiset	110
Rahat ja saamiset	764 213
Muut saamiset: alv saamiset	-3 211
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 584 486
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 066 426

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE-ERITTELY, VASTATTAVAA

VASTATTAVAA	2019
OMA PÄÄOMA	
Peruspääoma	4 672 538
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 413 401
Tilikauden yli-/alijäämä	-115 158
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 970 781
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	
Poistoero	13 375
Vapaaehtoiset varaukset	0
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET YHT.	13 375
VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen vieras pääoma	
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	325 000
Muut velat/liittymismaksut	2 561 992
Lyhytaikainen vieras pääoma	
Ostovelat: taseessa tili 2815-2819	191 602
Muut velat: taseessa tili 2856	0
Siirtovelat: lomapalkkajaksoitus tili 2881	3 677
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 082 271
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	9 066 427

7. TYÖTERVEYSHUOLTO

7.1. TULOSLASKELMA

TYÖTERVEYSHUOLLON TULOSLASKELMA

	TP 2017	TA 2018	M 2018	TA+M 2018	TP 2018	Poikkeama	Tot %
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	1 129 920	858 000		858 000	721 097	-136 903	84 %
Maksutuotot	2 174	700		70	722	652	1031 %
Tuet ja avustukset	283				328	328	0 %
Muut toimintatuotot	6 114				2 848	2 848	0 %
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 138 491	858 700		858 700	724 994	-133 706	84 %
KL. erät	0	0	0	0	0	0	
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-562 214	-342 174		-342 174	-294 183	47 991	86 %
Eläkekulut	-137 725	-57 315		-57 315	-71 032	-13 717	124 %
Muut henkilösivukulut	-23 817	-13 790		-13 790	-10 830	2 960	79 %
Henkilöstökulut yht.	-723 756	-413 279		-413 279	-376 045	37 234	91 %
Asiakaspalvelujen ostot	-80 124	-70 000		-70 000	-66 110	3 890	94 %
Muut palvelujen ostot	-199 023	-143 380		-143 380	-139 901	3 479	98 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32 496	-16 800		-16 800	-29 345	-12 545	175 %
Vuokrat	-1 180	-1 200		-1 200	-995	205	83 %
Muut toimintakulut	-6 049	-3 000		-3 000	-1 966	1 034	66 %
TOIMINTAKULUT YHT.	-1 042 628	-647 659		-647 659	-614 362	33 297	95 %
KL. erät	-27 525	0		0	-29 584	-29 584	0 %
TOIMINTAKATE	68 337	211 041		211 041	81 048	-129 993	38 %

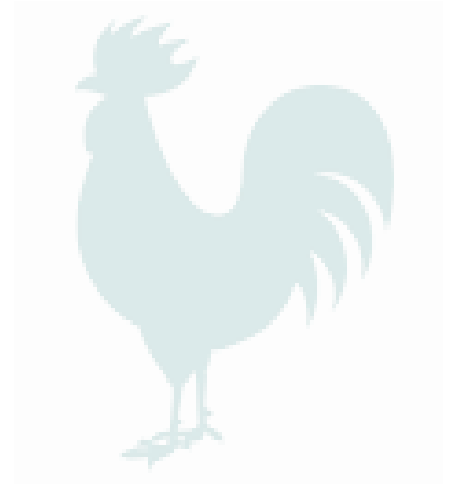

8. MUUT TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

■ Kirjanpidossa käytetyt kirjat ja luettelot

KIRJANPIDOSSA KÄYTETYT KIRJAT JA LUETTELOT

Pääkirja 1.1. – 31.12.2019
Päiväkirja 1.1. – 31.12.2019
Tase, virallinen ja sisäisen laskennan
Tasetilin erittely
Talousarvion toteutumisvertailu, suppea
Talousarvion toteutumisvertailu, laaja
Nimitiedot
Tilikartta
-kustannuspaikka
-hankkeet ja alahankkeet
Tositelajit
Palkkaerittelyt ja lista
Vesiliittymismaksuluettelo
Jätevesiliittymismaksuluettelo
Rakennustarvikevarastoluettelo
Putkitarvikevarastoluettelo
Toimistotarvikevarastoluettelo
Laitilan Historia-varastoluettelo
Omaisuuksuluettelot
Lainaluettelo
-saadut lainat
-annetut lainat (talouststo)
Välitettyjen lainojen vuositilasto
Luettelo kaupungin myöntämistä takauksista ja lainoista
Alangon säätiön ja –hoitokunnan tilikirja
Myyntireskontran ja laskutuksen kirjanpitositteet, reskontralistat
Ostoreskontran reskontralistat ja maksukirjauslista
Vastuut

8.2. Tietosuojatilinpäätös

8.2.1. Johdanto

Tietotilinpäätöksen tavoitteena on lisätä avoimuutta ja luottamusta siihen, että organisaatiossa noudatetaan organisaation luomia tietoturva- ja tietosuojaperiaatteita ja käsitellään henkilötietoja niiden mukaisesti.

Tietotilinpäätöksen koonnista vastaa tietosuojavastaava yhdessä tietopalvelupäällikön kanssa. Tietotilinpäätös laaditaan kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tietosuojasääntely koostuu tietosuoja-asetuksesta, kansallisesta tietosuojalaista sekä erityislainsäädännöstä. Suomessa tietosuojavaltuutetun toimisto valvoo tietosuojalainsäädännön noudattamista. Tietosuoja-asetuksessa (GDPR) on keskeisenä teemana tietosuojariskien hallinta ja rekisterinpitäjän tilintekokykyisyysperiaate. Osoitusvelvollisuuteen kuuluu mm. se, että organisaation sopimuksissa ja alihankinnoissa on huomioitu tietosuojan ja -turvan vaatimukset. Lisäksi rekisterinpitäjän tulee huomioida rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvat riskit.

Tietotilinpäätös on käsitelty 16.3.2020 Laitilan kaupunginviraston johtoryhmässä sekä esitellään kaupunginhallitukselle tilinpäätöskäsittelyn 30.3.2020 yhteydessä.

8.2.2. Tietosuojalainsäädännön keskeiset muutokset

Lainsäädäntö on isossa murroksessa liittyen tiedonhallintaan, tietoturvaan ja tietosuojaan.

Julkisen hallinnon tiedonhallintalaki (906/2019) astui voimaan 1.1.2020. Tiedonhallintalain tarkoituksena on varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta ja tietoturvallinen käsittely. Lisäksi lailla mahdollistetaan tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen sekä edistetään tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteen toimivuutta.

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) tuli voimaan 1.4.2019. Uusi laki sisältää digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimukset sekä viranomaisten digitaalisten palvelujen suunnittelua ja ylläpitoa sekä sähköisen tunnistamisen perusteita koskevat vaatimukset. Useimmat uuden lain sisältämät perusvaatimukset ovat yleisellä tasolla, ja niitä on tulkittava jatkossa samaan aikaan muun muassa tiedonhallintalain, julkisuuslain ja tietosuojalainsäädännön (kuten EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen) kanssa.

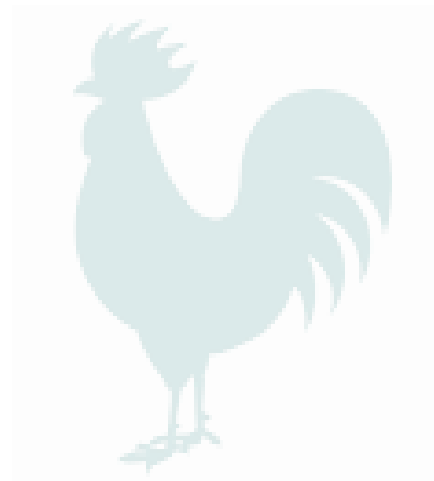
8.2.3. Uhat

Uudet kalastelukampanjat muuttuvat yhä älykkäämmiksi, jolloin niiden torjuminen on vaikeampaa.

Sähköpostipalveluun liittyviä käyttäjätunnuksia on yritetty kalastella vuoden 2019 aikana selvästi aikaisempaa enemmän. Tämä ilmiö on näkynyt myös valtakunnallisella tasolla, muun muassa Kyberturvallisuuskeskuksen varoituksissa. Sähköposteihin liittyvä eritasoinen tietojenkalastelu voidaan arvioida yhdeksi suurimmaksi yksittäiseksi kaupunkiin vuonna 2019 kohdistuneeksi uhaksi.

Riskien osalta yhtenä haavoittuvuutena on poikkeamat, jotka johtunut inhimillisestä virheestä joko prosessissa tai yksittäisen henkilön työtehtävissä. Tietoturvallisuuden kehittämisessä tulee huomioida prosessien turvallisuus sekä haavoittuvuuksien inhimillinen ulottuvuus.

Vuonna 2019 kuntien tietojärjestelmiin on tehty useita tietomurtoja ja kyberiskuja. Tietomurtoja ja häiritseviä toimintoja on käytetty ainakin Lahdessa, Kokemäellä, Porissa, Espoossa ja Siuntiossa. Kaupungissa on ymmärretty, että hyökkäyksiä tehdään jatkuvasti ja ne voivat myös kohdistua Laitilan kaupunkiin tämän vuoksi niihin valmistautuminen on tärkeää. Kyberuhkiin varautumisen taso on nostettava ja kaupunki on jo listannut joukon kehittämiskohteita vuodelle 2020.

8.2.4. Tietosuojavastaava

Kaupungilla on nimetty tietosuojavastaava, jonka tehtävänkuvaan kuuluu seurata organisaation tietojenkäsittelyyn liittyviä toimintatapoja ja huolehtia, että ne vastaavat asetuksessa tai muualla erityislainsäädännössä säädettyä. Hän myös ohjaa ja auttaa organisaatiota tietosuojaperiaatteiden ja -vaatimusten toteuttamisessa. Lisäksi tietosuojavastaava toimii kontaktipisteenä sekä valvontaviranomaiseen että rekisteröityihin.

8.2.5. Henkilökunnan koulutus

Kaupunki informoi henkilöstöään tietosuojaan liittyvistä ajankohtaisista asioista joka toinen viikko ilmestyvällä tietosuojavastaavan uutiskirjeellä.

8.2.6. Kaupungin tietovarannot ja vastuut

Koko kaupungin henkilötietoja sisältävien rekisterien määrä on 46. Rekisterinpitäjän vastuut henkilörekistereistä jakautuu kaupunginhallituksen ja valiokuntien kesken.

8.2.7. Rekisteröidyn oikeudet

Kaupunkilaisille suunnatut tietosuojaohjeet löytyvät osoitteesta <https://www.laitila.fi/hallinto-ja-paatoksenteko/tietosuoja/>

Tällä hetkellä tietopyyntöprosessi toimii ainoastaan manuaalisesti.

Tietopyynnön voi toimittaa joko

- 1) postitse tietosuojaselosteessa mainitulle yhteyshenkilölle osoitettuna tai
- 2) asioimalla henkilökohtaisesti, jossa tarkistetaan henkilöllisyys.

Asiakas voi tulla noutamaan pyytämänsä tiedot kaupungin kirjaamosta. Tiedot voidaan toimittaa hänelle

myös postitse.

Rekisteröidyiltä tulleiden pyyntöjen määrä 1.1.2019 – 31.12.2019 välisenä aikana.

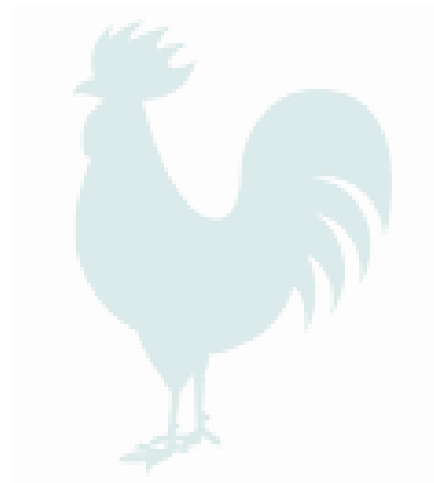
- Sosiaali- ja terveystoimi
  - esimiesten tai asiakkaiden pyynnöstä tehdyt lokiselvitykset 0
  - tarkastuspyynnöt 11 (4 kpl sosiaalitoimi, 7 kpl terveystoimi)
- Muut toimialat
  - tietosuoja-asetuksen mukaiset tietopyynnöt yhteensä 2 kpl (sivistystoimi)
  - julkisuuslain mukaiset tietopyynnöt 0

8.2.8. Tietosuojaloukkaukset

Tietosuojaloukkauksia, jotka olisivat vaatineet raportointia tietosuojavaltuutetun toimistolle ei ole tapahtunut 1.1.2019 – 31.12.2019 välisenä aikana. Vähäisempiä tietosuojaloukkauksia, joista on kirjattu tietosuojarikkomus, on tapahtunut 1.1.2019 – 31.12.2019 välisenä aikana 1 kpl.

8.2.9. Kehittämiskohteet vuodelle 2020

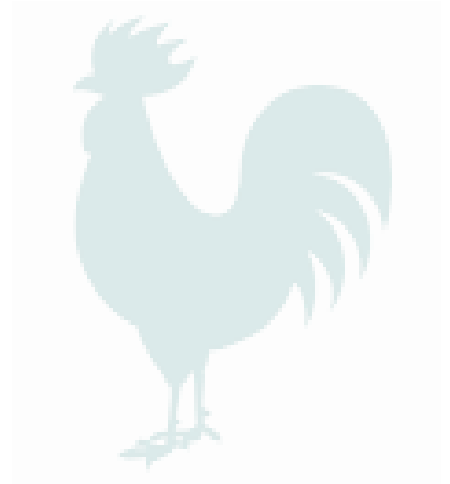
Vuoden 2020 kehittämiskohteiksi on tunnistettu seuraavat osa-alueet:

-
- Henkilöstökoulutukset ja tietoisuuden kasvattaminen painopisteenä henkilöstön tietoturva- ja
  - tietosuojatietoisuuden ja osaamisen kasvattaminen.
  - Sähköpostin kirjautumissivun ulkoasua muutetaan siten, että se mukailee Laitilan kaupungin virallista
  - linjaa. Muutoksen avulla käyttäjät tunnistavat paremmin väärennetyt kirjautumissivut. - Suojatun sähköpostin lisenssimäärän kasvattaminen, jolloin sen on yhä enenevässä määrin
  - henkilökunnan käytettävissä.
  - Saapuvalla sähköpostille hankintaan ylimääräinen sähköpostiturva, joka karsii ja estää henkilökunnan
  - sähköpostiin tulevia virus-, tietojenkalastelu- ja haittaviestejä.
  - Kaksivaiheisen tunnistamisen käyttöönotto johtoryhmälle ja osalle henkilökunnasta. Kaksivaiheinen
  - tunnistus vähentää sähköpostin väärinkäytösten mahdollisuuksia.
  - Julkisen hallinnon tiedonhallintalaki astui voimaan 1.1.2020. Uuden lain myötä julkisen hallinnon
  - tietoturvallisuutta koskevat velvoitteet uudistetaan. Nämä vaatimukset edistävät myös tietosuoja-
  - asetuksen mukaisen osoittamisveloitteen toteuttamista. Keskeinen toiminnallinen tavoite on
  - saavuttaa parempi yhteen toimivuus ja sujuvampi tietojen vaihto viranomaisten välillä.

Kaupungin riskienhallinnan osalta on kartoitettu myös tietohallinnon riskit, jotka ovat:

- kaupungintalon it-laitetilan palosuojaus
- sähköön saannin turvaaminen it-laitetiloissa
- tietojen säilyvyyden epävarmuus ja tietoturvarikkomukset.

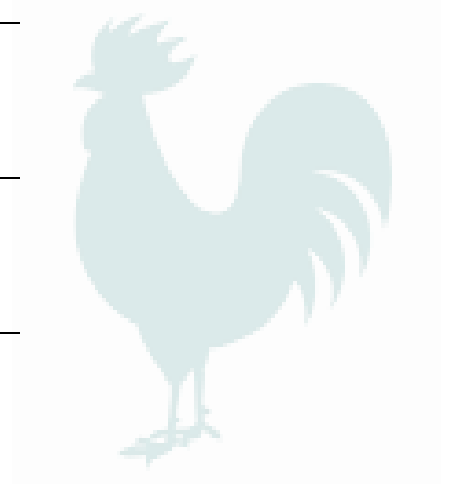
Allekirjoitukset

VUODEN 2019 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Laitilassa 30.03.2020
Laitilan kaupunginhallitus

_____
Puheenjohtaja

_____
Varapuheenjohtaja

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____